1727 XV 20.

OPISANIE ROSLIN LITEWSKICH

WEDŁUG

UKŁADU LINNEUSZA.

PRZEZ

X. B. S. JUNDZIŁŁA

PROFESSORA BOTANIKI.

POLSKIE MUZEUM SZKOLNE we LWOWIE

L. inwen. 4295

Sygn.

W WILNIE

U JÓZEFA ZAWADZKIEGO TYPOGRAFA AKADEMICKIEGO.

1811.

KSIĄŻNICA PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego
Nr 103536
Czytelnia Książek
w Białymstoku

WOJEWÓDZKA
S/34
Białystok

Za pozwoleniem Cenzury Wileńskiey.

PRZEMOWA.

Celem tego dzieła iest ułatwienie słuchaczom moim postępku w roślinney nauce. Poznanie roślin zależy od umieiętności trafnego przystosowania układowych opisów do danych rodzaiów i gatunków; umieiętność ta nabywa się z teoryi słuchaney w ciągu kursów szkolnych, a doskonali się długą wprawą postrzegania cech rozeznawczych temiż opisami określonych. Pismo ninieysze zawiera większą część roślin w prowincyi naszey dziko rosnących, czyli te gatunki, które ćwiczący się w botanice nayczęściey napotykać, i prawie wszędzie znaydować może.

Ięzyk oyczysty w opisach użyty ułatwi takowe ćwiczenia tym nawet, którzy z językiem łacińskim, dla iakichkolwiek bądź przyczyn, nie są oswoieni. Lecz gdy wszelkie żyiące ięzyki, mimo usiłowania wielu w każdym kra-

iu Botaników, nie wyrównały ieszcze tey ścisłey i szkrupulatney dokładności, iaka w łacińskim opisowym ięzyku iest wprowadzona: gdy czystość mowy naszey w szczególności nie przyymuie żadnych pochodnich z greczyzny lub łaciny wyrazów; długiego potrzeba czasu, niżeli dobitne nawet i dobrze dobrane rzeczy i znamion nazwiska należycie oswoione i powszechnie przyięte zostaną. Na czele więc każdego gatunku położyłem oryginalny łaciński text iednego z klassycznych pisarzów, a po nim dopiero obszernieysze nieco tegoż gatunku w języku naszym opisanie.

Dzieło to dalekie iest od tey doskonałości, iżby się *Florą Litewską* nazywać mogło. Nie dawno ieszcze około poznania roślin prowincyi naszey pracować poczęto; mało nadto iest osób poświęcaiących się tey nauce! Kray obszerny, ogólnem nazwiskiem Litwy obięty, i dla rozciągłości swey ieograficzney i dla rozmaitości swych gruntów, kryie, bez wątpienia, bardzo wiele nieznanych nam ieszcze gatunków: i ieżeli w klassach iawnopłciowych pochlubić się możemy iakowym iuż postępkiem, klassa skrytopłciowa dziś przez ościennych Botaników z niezmierną pracowitością śledzona, w bogactwach swoich nie wyczerpana, nietkniętym dotąd u nas spoczywa odłogiem. Wiek móy iuż ku schyłkowi skłoniony, dolegliwa słabość oczu, a co naybardziey zatrudnienia do iednego mieysca przywiązuiące, nie dozwalaią tey nowey, czerstwych sił i pewnych swobód potrzebuiącey, przedsięwziąć pracy. Cieszyć się będę z duszy, ieśli zpomiędzy licznych słuchaczów moich znaydzie się ieden przynaymniey, co postępuiąc wskazaną sobie w tém piśmie drogą, ze sławą swoią a z pożytkiem współziomków dokona to ważne przezemnie rozpoczęte dzieło.

KLASSA I.

IEDNOPRĘCIKOWA

(Monandria).

Rząd iednosłupkowy.

1. Przęstka. *Hippuris.* Kielich mało znaczny; korona o; znamie poiedyncze; ziarno 1.

Rząd dwusłupkowy.

2. Włośnik. *Callitriche.* Kielich o; korona 2-listkowa; torebka błonkowata, skrzydełkowata.

Rząd iednosłupkowy.

1. Przęstka. *Hippuris.*

1. Przęstka pospolita. *H. vulgaris, caule stricto; foliis verticillatis, linearibus, patentibus. Willd.*

Łodyga prosta, poiedyncza, nad wodę wzniesiona; liście okręgowe, wąskie, zaostrzone; główki pyłkowe wielkie, ciemno-czerwone. Rośnie w wodach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 87.*

Rząd dwusłupkowy.

2. Włośnik. *Callitriche.*

1. Włośnik wiosenny. *C. verna; foliis superioribus ovalibus; floribus androgynis. Willd.*

Łodygi zanurzone, nad wodę nieco wzniesione; liście dolne naprzeciwległe, górne skupione, iaiowate; kwiaty poiedyncze, bezszypułkowe. Rośnie w strumykach, kwitnie w Maiu.

2. Włośnik iesienny. *C autumnalis*: *foliis omnibus linearibus, apice bifidis; floribus hermaphroditis. Willd.*

Kształt we wszystkiém poprzedzaiącemu gatunkowi podobny; liście wszystkie równo-wąskie, z wierzchu nieco rozdwoione. Rośnie w wodach, kwitnie w jesieni.

KLASSA II.

DWUPRĘCIKOWA.

(Diandria.)

Rząd iednosłupkowy.

3. Ligustr. *Ligustrum.* Korona 4-dzielna; iagoda 4-ziarnowa.

4. Lilak. *Syringa.* Korona 4-dzielna; torebka 2-komorkowa.

5. Przetacznik. *Veronica.* Korona 4-dzielna, przedziałka dolna od innych węższa; torebka 2-komorkowa.

6. Trud. *Gratiola.* Kielich 7-listkowy, dwa listki otwarte; korona 4-dzielna, 2-wargowa, warga górna odgięta; pręcików 4, z których dwa płonne; torebka dwukomorkowa.

7. Pływacz. *Utricularia.* Kielich 2-listkowy, równy; korona pasczękowata z ostrogą; torebka iednokomorkowa.

8. Karbieniec. *Lycopus.* Kielich rurkowaty; korona rurkowata, 4-dzielna, przedziałka górna szersza, wycięta; pręciki rozstrychnione.

9. Szałwiia. *Salvia.* Korona 2-wargowa, zieiąca; pręciki na poprzeczney szypułce osadzone.

10. Czarnokwił. *Circaea.* Kielich 2-listkowy, nadowocowy; korona 2-listkowa; torebka szorstka, 2-komorkowa; komórki 1-ziarnowe.

Rząd dwusłupkowy.

11. Tonka. *Anthoxanthum.* Kielich 2-plewowy, 1-kwiatowy; korona 2-plewowa, zaostrzona, oścista.

Rząd iednosłupkowy.

3. Ligustr. *Ligustrum.*

1. Ligustr pospolity. *L. vulgare; foliis lanceolatis, acutiusculis; panicula coarctata. W.*

Krzew 2-łokciowy; liście naprzeciwległe, krótko ogonkowate, lancetowate, zaostrzone, lśniące; kwiaty białe w wiechę ściśnioną skupione; iagody czarne, lśniące. Krzew przyswoiony we wszystkich prawie ogrodach znaiomy.

4. Lilak. *Syringa.*

1. Lilak pospolity. *S. vulgaris; foliis ovato-cordatis. W.*

Krzew kilkołokciowy; liście naprzeciwległe, ogonkowate, iaiowo-sercowate, zaostrzone, gładkie; kwiaty fiioletowo-błękitne lub zupełnie białe, w bukiet gęsty skupione; korona leykowata. Krzew początkowie obcy, lecz tak przyswoiony, iż około ogrodów prawie dziko rośnie.

5. Przetacznik. *Veronica.*

1. *Kwiaty kłosowe, kłosy wierzchołkowe.*

1. Przetacznik nadmorski. *V. maritima; spicis terminalibus, foliis subcordato-lanceolatis, inaequaliter serratis. W.*

Łodyga prosta, prawie łokciowa; liście po-

tróyne, ogonkowate, serduszkowo-lancetowate; zaostrzone, nierówno piłkowate; kłosy gęste, proste, śrzodkowy nad inne dłuższy; kwiaty błękitne; kielicha przedziałki równe, wąskie. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Czerwcu i Lipcu.

2. Przetacznik nieprawy. *V. spuria*; *spicis terminalibus, foliis lanceolatis, aequaliter serratis. W.*

Postać gatunku poprzedzaiącego; liście potróyne, lancetowate, równo piłkowate. Rośnie i kwitnie z gatunkiem poprzedzaiącym.

3. Przetacznik długoliści. *V. longifolia*; *spicis terminalibus*; *foiis lanceolatis, acuminatis, serratis, in petiolum desinentibus. W.*

Łodyga prosta, prawie łokciowa; liście naprzeciwległe, lancetowate, piłkowate, zaostrzone, przy nasadzie w ogonek zwężone; kwiaty kłosowe; korona obszerna; listki kielicha kosmate; szypułki kłosowe i kwiatowe oraz przysadki kwiatowe kosmate. W lasach około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

4. Przetacznik popielaty. *V. incana*; *spicis terminalibus*; *foliis oppositis, crenatis, obtusis caulequc erecto tomentoso. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa, białokutnerowata; liście naprzeciwległe, ogonkowate, lancetowate, przytępione, karbowane, kutnerowato kosmate; kwiaty w kłosy rzadkawe skupione: kielich i przysadki kwiatowe kosmate. Rośnie około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

5. Przetacznik kłosowy *V. spicata*; *spica terminali*; *foliis oppositis, crenatis, obtusis, apice integerrimis*; *caule adscendente simplicissimo. Pers.*

Łodyga na ziemi leżąca, wierzchem w górę podniesiona; liście naprzeciwległe, karbowane, nieco kosmate, u spodu zwężone, z wierzchu przytępione; dolne podłużnie iaiowate, w ogonek zwężone; kłos nayczęściey poiedynczy; przysadki

kwiatowe lancetowate; kielicha przedziałki lancetowate, dwie nieco mnieysze; kwiaty ciemno błękitne. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t: 52. Gilibert*, zdaie się, pod tém imieniem inny gatunek opisał.

6. Przetacznik macierzankowy. *V. serpyllifolia*; *racemo terminali, subspicato*; *foliis ovatis, glabris, crenatis. W.*

Łodygi skupione, u spodu pochyłe, podniesione; liście naprzeciwległe, gładkie, dolne krótko ogonkowate, górne bezogonkowe, okrągło iaiowate, nieco karbowane; kwiaty gronkowato-kłosiste, blado błękitne, przysadki iaiowo lancetowate. Rośnie około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 492.*

2. *Kwiaty gronowe, grona poboczne.*

7. Przetacznik Bobownik. *V. Beccabunga*; *racemis lateralibus*; *foliis ovatis, planis*; *caule repente. W.*

Łodygi gładkie, leżące, wierzchołki prosto wzniesione; liście soczyste, krótko ogonkowate, iaiowo okrągławe, nieco piłkowate, gładkie, lśniące; kwiaty blado błękitne, w poboczne gronka ułożone. Rośnie wszędzie około zrzódeł i nad wodami: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 511.*

8. Przetacznik. Bobowniczek *V. Anagallis*; *racemis lateralibus*; *foliis lanceolatis, serratis*; *caule erecto. W.*

Łodygi proste, gładkie; liście bezogonkowe, gładkie, lancetowate lub iaiowo lancetowate, piłkowate: gronka poboczne; kwiaty blado błękitne, ciemniey nieco brzegowane. Rośnie wszędzie w mieyscach mokrych; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 903.*

9. Przetacznik wąskoliści *V. scutellata*; *racemis la teralibus alternis*; *pedicellis pendulis*; *foliis linearibus, integerrimis. W.*

Łodyga cienka, gładka, podniesiona; liście ró-

wnowąskie, zaostrzone, rzadko ząbkowane; gronka kwiatowe między-listne, rzadkie; szypułki zwisłe; kwiaty białe lub błękitnawe; torebka płaska, serduszkowata, głęboko wycięta. Rośnie na brzegach ieziór i stawów; kwitnie w Czerwcu, *Flor. Dan. t. 209.*

10. Przetacznik łąkowy: *V. Chamaedrys; racemis lateralibus; foliis ovatis, sessilibus, rugosis; caule bifariam piloso. W.*

Łodyga prosta lub nieco pochyła, z dwóch stron naprzeciwlegle miękko włosista; liście bezogonkowe, głęboko piłkowate, pomarszczone, górne iaiowo serduszkowate; kwiaty błękitne, w długie grona ułożone. Rośnie wszędzie na łąkach i w zaroślach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 448.*

11. Przetacznik szerokoliści. *V. latifolia; racemis lateralibus; foliis cordatis, sessilibus, rugosis, obtuse serratis; caule stricto; foliolis calycinis quinis. W.*

Łodyga prosta, poiedyncza; liście dolne krótko ogonkowate, górne bezogonkowe, serduszkowo iaiowate, tępe, i tępo piłkowate, pomarszczone; kwiaty w grona długie ułożone, fiioletowo błękitne: kielich 5-listkowy, listki iaiowate, równe. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. austr. t. 60.*

12. Przetacznik lekarski. *V. officinalis; spicis lateralibus pedunculatis; foliis oppositis, obovato subrotundis, pilosis, annuis; caule procumbente, hirto. W.*

Łodygi liczne, twarde, rozesłane, korzonkami do ziemi przytwierdzone, wierzchołki podniesione; liście naprzeciwległe, przewrotnie iaiowate, okrągławe, piłkowate, kosmato włosiste, białawe; kwiaty w kłosy poboczne ułożone, blado błękitne; przysadki, kielich i szypułki kosmate. Rośnie w lasach i zaroślach suchych: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 248.*

3. Szypułki iednokwiatowe.

13. Przetacznik długoszypułkowy. *V. agrestis; floribus solitaris; foliis cordatis, incisis, pedunculo reflexo brevioribus. Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana, włosista; liście iaiowo serduszkowate, głęboko piłkowate; szypułki od liści dłuższe; torebki dwoiste, wydęte, w górę podniesione; przedziałki kielicha iaiowate. Rośnie na polach uprawnych, kwitnie w Maiu. *Fl. D. t. 449.*

14 Przetacznik rolowy *V. Arvensis; floribus solitariis; foliis cordatis, incisis, pedunculo longioribus; capsulis compressis subsessilibus. Pers.*

Łodygi leżące, lub nieco podniesione; liście dolne ogonkowate, iaiowo sercowate, piłkowate, górne bezszypułkowe; szypułki od liści krótsze: torebki serduszkowate, spłaszczone. Rośnie na polach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 515.*

15. Przetacznik bluszczykowy. *V. hederifolia; floribus solitariis; foliis cordatis, planis, quinquelobis, pedunculo brevioribus, calycinis ovatis. W.*

Łodygi po ziemi rozesłane; liście ogonkowate, dolne pięcioklapkowe, górne trzyklapkowe, wszystkie nieco włosiste; szypułki iednokwiatowe, od liści dłuższe: listki kielicha serduszkowate. Rośnie na polach i w ogrodach; kwitnie w Maiu.

16. Przetacznik palczasty. *V. triphyllos; floribus solitariis, pedunculatis; foliis digitato partitis; caule patulo. W.*

Łodyga gałęzista, gałęzie rozwarte: liście palczasto dzielne, dolne o pięciu, górne o trzech przedziałkach; szypułki iednokwiatowe od kielichów dłuższe; kwiaty błękitne; torebka włosista, spłaszczona. Rośnie na rolach, kwitnie w Kwietniu. *Fl. D, t. 627.*

17 Przetacznik wiosenny. *V. verna; floribus solitariis, subsessilibus; foliis digitato partitis, summis indivisis; caule stricto. W.*

Łodyga prosta, gałęzista, włosista; liście dol-

ne lancetowate, ząbkowane; śrzodkowe palczasto dzielne, górne zupełnie całe; szypułki iednokwiatowe, od kielichów krótsze; kwiaty drobne, błękitne; torebka gładka, serduszkowata. Rośnie na rolach, kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t.* 262.

18. Przetacznik tymianowy. *V. Acinifolia; floribus pedunculatis, solitariis; foliis ovatis, glabris, crenatis; caule erecto, subpiloso. W.*

Łodyga niska, kilkocalowa, włosista: liście iaiowate, karbowane, gładkie; szypułki iednokwiatowe; kwiaty drobne, białe. Rośnie na rolach, kwitnie w Maiu.

19. Przetacznik gładkoliści. *V. peregrina; floribus solitariis, sessilibus; foliis lanceolato linearibus, glabris, obtusis, integerrimis; caule erecto. W.*

Łodyga prosta, kilkocalowa; liście wąskie, lancetowate, przytępione, gładkie, zupełnie całe; kwiaty poiedyncze, bezszypułkowe, białe, drobne. Rośnie na rolach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 407.*

Gilibert w dziele swém, *Flora litvanica*, opisuie bardzo wiele w tym rodzaiu odmian, które około Grodna znaydował; przykładna skromność nie dozwoliła mu nowych tworzyć gatunków. Oddalony od obrębu botanicznych badań pierwszego tego w kraiu naszym nauki roślinney założyciela, nie mogłem osobiście sprawdzić tych i tym podobnych postrzeżeń iego. Obszérne tu ieszcze iego i moim następcom wynalazków zostaie pole.

6. Trud. *Gratiola.*

1. Trud lekarski *G. officinalis; foliis lanceolatis, serratis; floribus pedunculatis. Pers.*

Łodyga prosta, gładka, półłokciowa; liście naprzeciwległe, bezogonkowe, piłkowate; szypułki międzylistne, iednokwiatowe; korona nieforemnie pięć-dzielna, blado żółtawa, wewnątrz u spodu siarczysto kropkowana. Rośnie na łąkach bagnistych. *Gilibert* pospolitym około brzegów Niemna bydź mieni; kwitnie w Lipcu.

7. Pływacz. *Utricularia.*

1. Pływacz pospolity. *U. vulgaris; nectario conico, labio superiore integro, palato aequali; foliis pinnato-multifidis, laciniis capillaribus. Pers.*

Łodyga nitkowata wraz z liśćmi w wodzie zanurzona; liście pierzasto wielodzielnie nitkowate; między podziałami listkowemi pęcherzyki czcze, przezroczyste; kwiaty nad wodę wzniesione w grono ułożone; korona żółta, ostroga koniczna, warga górna cała, podniebieniu równa. Rośnie w wodach około Grodna, gdzie *Gilibert* pospolitym go bydź mieni; kwitnie w Czerwcu.

8. Karbieniec. *Lycopus.*

1. Karbieniec pospolity. *L. vulgaris; foliis profunde serratis. W.*

Łodyga prostá, łokciowa lub wyższa, 4-boczna; liście naprzeciwległe, głęboko piłkowate i prawie pierzastodzielne; kwiaty drobne, białe, w gęste okręgi skupione; korony przedziałka górna szersza, wycięta. Rośnie wszędzie nad wodami, kwitnie w Lipcu.

9. Szałwiia. *Salvia.*

1. Szałwiia lekarska. *S. officinalis; foliis lanceolato-ovatis, crenulatis; verticillis pauciforis; calycibus mucronatis. Pers.*

Łodyga twarda, drzewiasta, czworoboczna, gałęzista, biaława, kosmata; liście naprzeciwległe, iaiowo lancetowate, ogonkowate, pomarszczone, drobno karbowane, niekiedy przy na-

sadzie dwoma uszkami opatrzone; kwiaty w okręgi kłosowe skupione, błękitne lub czerwonawe; kielich pięćzęby, przedziałki kolczysto zaostrzone. Roślina początkowie obca, lecz zupełnie przyswoiona, we wszystkich ogrodach się utrzymuie.

2. Szałwiia łąkowa. *S. pratensis; foliis cordato-oblongis, crenatis, summis amplexicaulibus; verticillis subnudis; corollis galea subviscosa. Pers.*

Łodyga prosta, czworoboczna, włosista; liście podłużne, sercowe, karbowane, dolne ogonkowate, górne bezogonkowe; kwiaty wielkie, fiioletowo błękitne, okręgowe; korony warga górna iak sierp zgięta, wierzchołek dwudzielny nieco lipki; dolna wklęsła, serduszkowata; przysadki kwiatowe drobne, serduszkowate, zaostrzone. Rośnie obficie około Kowna, kwitnie w Czerwcu.

19. Czarnokwit. *Circaea.*

Czarnokwit prosty. *C. lutetiana; caule erecto; foliis ovatis, subserratis, hirsutis. W.*

Łodyga prosta, gałęzista, zrzadka włosami okryta; liście naprzeciwległe, ogonkowate, zrzadka i mało piłkowate, iaiowate, zaostrzone, nieco włosiste lub zupełnie gładkie; kwiaty gronkowe, białe, lub blado różowe. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Lipcu.

2. Czarnokwit pochyły. *C. alpina; caule ramosissimo, depresso, foliis cordatis, dentatis, nitidis, glabris. W.*

Łodyga pochyła, lub zupełnie leżąca, gładka; liście naprzeciwległe, serduszkowate, ząbkowane, lsniące, gładkie; kwiaty gronkowe, blado-różowe. Rośnie w lasach i zaroślach; kwitnie w Lipcu.

RZĄD DWUSŁUPKOWY.

Tonka. *Anthoxanthum.*

1. Tonka wonna. *A. odoratum: spica oblonga, ovata, floscutis subpedunculatis arista longioribus. W.*

Zdźbła półłokciowe, gęstą darniną wyrastaiące; liście krótkie, płaskie; kłos iaiowo podłużny, żółtawo-kasztanowaty; kłoski krótko ogonkowate, ością krótką zakończone. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i w zaroślach, kwitnie w Maiu. Trawa ta ususzona przyiemną wydaie wonią.

KLASSA III.

TRZYPRĘCIKOWA.

(Triandria.)

RZĄD IEDNOSŁUPKOWY.

A. *Zioła.*

12. Kozłek. *Valeriana.* Kielich o; korona 1-listkowa, 5-dzielna, u spodu garbata, nadowocowa; ziarno 1.

13. Mieczyk. *Gladiolus.* Korona 6-dzielna, nieforemna, 2-wargowa, trzy górne przedziałki ku sobie zbliżone, trzy dolne otwarte; pręciki pod wargą górną ukryte; znamie 3-dzielne.

14. Kosaciec. *Iris.* Korona 6-listkowa, listki naprzemian odgięte; znamiona w kształt listków koronnych rozszerzone.

B. *Trawy.*

15. Marzyca. *Schoenus.* Kielich; plewy iednokwiatowe, w wiązki skupione; korona o; ziarno 1. okrągławe między plewami ukryte.

16. Sitowie. *Scirpus.* Kielich: plewy iednokwiatowe, zewsząd dachowato skupione; korona o; ziarno 1. nagie.

17. Wełnica. *Eriophorum.* Kielich: plewy zewsząd dachowkowato skupione: ziarno wełną gęstą, długą opasane.

18. Szczeć. *Nardus.* Kielich o: korona 2-plewowa.

RZĄD DWUSŁUPKOWY.

Trawy.

A. *Kielichy iednokwiatowe.*

19. Prosownica. *Milium.* Kielich 2-plewowy, 1-kwiatowy, pękaty; korona 2-plewowa, krótka; znamiona kosmate.

20. Miotła. *Agrostis.* Kielich 2-plewowy, 1-kwiatowy; korona 2-plewowa, od kielicha nieco mnieysza; znamiona podłużnie nastrzępione.

21. Ostrzyca. *Phalaris.* Kielich 2-plewowy, 1-kwiatowy, plewy równe, grzbiet ostrobłonkowaty: korona 2-plewowa, w kielichu zawarta.

22. Brzanka. *Phleum.* Kielich 2-plewowy, plewy równowąskie, przytępione, ostrzem ościstém, krótkiém zakończone: korona w kielichu zawarta.

23. Wyczyniec. *Alopecurus.* Kielich 2-plewowy, plewy prawie równe, ostre: korona 1-plewowa.

24. Proso. *Panicum.* Kielich 3-plewowy, plewa trzecia bardzo mała: korona 2-plewowa.

B. *Kielichy dwukwiatowe, kwiaty wiechowate.*

25. Smiałek. *Aira.* Kielich 2-plewowy, 2-kwiatowy: korona naga lub nad nasadą oścista: między dwoma kwiatami nie ma narodka trzeciego.

26. Perłówka. *Melica.* Kielich 2-plewowy, 2-kwiatowy: między dwoma kwiatami zarodek trzeciego.

C. *Kielichy wielokwiatowe, kwiaty wiechowate.*

27. Drżączka. *Briza.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy; kłoski 2-rzędowe, plewy koron pękate, serduszkowate, tępe.

28. Wiklina. *Poa.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy: kłoski iaiowate, bezostne, brzegi plew suchawe.

29. Kostrzewa. *Festuca.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy; kłoski podłużne, plewy bezostne lub ościste.

30. Rźniączka. *Dactylis.* Kielich 2-plewowy wielokwiatowy, spłaszczony, plewa iedna większa ostrogrzbietowa; kłoski w główki skupione.

31. Stokłosa. *Bromus.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy; kłos podłużny, dwurzędowy, na plewach ość niżey wierzchołka czyli na grzbiecie osadzona.

32. Owies. *Avena.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy; plewy koron lancetowate, na grzbiecie zewnętrzney ość skręcona.

33. Trzcina. *Arundo.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy, gładki; korona wełną opasana.

D. *Kielichy wielokwiatowe, kwiaty kłosowe.*

34. Żyto. *Secale.* Kielich 2-plewowy, 2-kwiatowy, naprzeciwległy: plewy koron lancetowate.

35. Pszenica. *Triticum.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy, naprzeciwległy; plewy koron przytępione, zewnętrzne ościste lub bezostne.

36. Życica. *Lolium.* Kielich 1-plewowy, wielokwiatowy, poboczny.

37. Grzebienica. *Cynosurus.* Kielich 2-plewowy, wielokwiatowy; między kłoskami przysadki plewowate.

38. Ięczmień. *Hordeum.* Kielich 6-plewowy, 3-kwiatowy, szczecinowaty, szczeciny po 2 skupione; kwiaty 3, środni bezszypułkowy; korona 2-plewowa, plewa zewnętrzna oścista.

E. *Pomieszanopłciowe.*

39. Kłosówka. *Holcus.* Kwiaty pomieszanopłciowe; kielich 2-plewowy, 2-kwiatowy; kwiatu samczego plewa iedna oścista.

40. Palczatka. *Andropogon.* Kwiaty pomieszanopłciowe; obopłciowe: kielich 2-plewowy 1 kwiatowy; korona 2-plewowa, plewa iedna oścista; samcze szypułkowate, bezostne.

Rząd trzysłupkowy.

41. Zrzódłek. *Montia.* Kielich 2 listkowy; korona 1-listkowa, nieforemna; torebka 1 komorkowa, 3-ścienna.

Rząd iednosłupkowy.

12. Kozłek. *Valeriana.*

1. Kozłek lekarski. *V. officinalis; foliis omnibus pinnatis, foliolis dentatis, lanceolatis; caule sulcato. Pers.*

Łodyga prosta, bruzdowana, nieco włosista; liście wszystkie pierzaste, listki lancetowate, ząbkowane; nasiona kitą opatrzone. Rośnie w lasach i na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 570.*

2. Kozłek oddzielnopłciowy. *V. dioica; floribus dioicis, foliis pinnatifidis, venosis, inferioribus ovatis, integerrimis. Pers.*

Łodyga prosta; liście pierzastodzielne, ze spodu żyłowate, dolne iaiowate, zupełnie całe; kwiaty białe lub nieco czerwonawe w baldaszkogron ułożone. Roślina właściwie oddzielnopłciową nazywaćby się niepowinna, kwiaty bowiem są zawsze płodne: lecz na iednych słupek iest mały poiedynczy, w innych nieco większy, 3-dzielny, nasiona kitą opatrzone. Rośnie w lasach i na

łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 687.*

3. Kozłek iarzynny. *V. olitoria; caule dichotomo, foliis lineari-lanceolatis, integerrimis, fructu nudo. Pers.*

Łodyga niska, 2-dzielna, gładka; liście równowąsko lancetowate, całe, lub nieco ząbkowane; kwiaty drobne, błękitnawe; kielich nieznacznie 3-zęby: ziarna nagie. *Gilibert* na polach około Grodna znaydował, w ogrodach pod niewłaściwém imieniem *Rapontyki* utrzymuie się. Kwitnie w Kwietniu i Maiu.

13. Mieczyk. *Gladiolus.*

1. Mieczyk pospolity. *G. communis; corolla subringente; spathis tubo longioribus; floribus secundis; foliis ensiformibus, nervosis. Pers.*

Korzeń: cebula okrągława, spłaszczona, na przeszłoroczney pospolicie osadzona; głąbik prawie łokciowy; liście obosieczne, równowąskie, nerwiste; kwiaty kłosowe, iednostronne, nachylone, światło purpurowe; pochwy 2-listkowe, od rurki korony dłuższe; korona 6-dzielna, 2-wargowa, trzy górne przedziałki do siebie zbliżone, dolne otwarte. Rośnie w zaroślach, i na łąkach podleśnych, szczególniey około Wilna pod Rybiszkami; kwitnie w Czerwcu.

14. Kosaciec. *Iris.*

1. *Przedziałki korony odgięte z wierzchu nagie.*

1. Kosaciec sybirski. *I. sibirica; imberbis, foliis linearibus, scapo fistuloso subtrifloro, tereti; germinibus trigonis. Pers.*

Głąbik prawie łokciowy, walcowaty, czczy; liście równowąskie, obosieczne, od głąbika nieco krótsze; kwiaty prawie zawsze po trzy na wierzchołku głąbika osadzone, ciemnobłękitne;

przedziałki odgięte u spodu biało lub żółto plamiste; nasienniki 3-kątne. Rośnie w zaroślach nieco wilgotnych i na łąkach międzyleśnych; znaydowałem w Lidzkim około Szczuczyna. Kwitnie w Czerwcu. *Iacq. austr. t. 3.*

2. Kosaciec błotny. *I. Pseud-Acorus; imberbis, foliis ensiformibus, petalis alternis stigmate minoribus. W.*

Łodyga łokciowa, kilkokwiatowa; liście szerokie, obosieczne; kwiaty żółte, wielkie, wnętrzne przedziałki korony od przedziałek znamienia mnieysze; nasienniki 3 kątne. Rośnie wszędzie na błotach i nad wodami; kwitnie w Czerwcu. *Fl. D. t. 494.*

2. *Przedziałki korony odgięte z wierzchu kosmate.*

3. Kosaciec ogrodowy. *I. germanica; barbata, foliis ensiformibus glabris, falcatis, breviоribus scapo multifloro, tubo germine longiore. W.*

Łodyga prawie łokciowa, prosta, kolankowata, wielokwiatowa, od liści dłuższa; liście szerokie, obosieczne, sierpowato zgięte; kwiaty wielkie, fiioletowobłękitne; rurka korony od nasiennika dłuższa. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach się utrzymuie; kwitnie w Czerwcu.

15. Marzyca. *Schoenus.*

1. Marzyca pospolita. *S. Mariscus; culmo tereti foliosa, foliis margine dorsoque aculeatis. Pers.*

Zdźbło proste, prawie 2-łokciowe, walcowate, liśćmi osadzone; liście długie, na grzbiecie i brzegach ciernisto ząbkowane; wiecha gałęzista, z wielu kłosków wiązkowych, kasztanowatych złożona. Rośnie około ieziór i stawów, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

2. Marzyca biała. *S. albus; culmo subtriquetro, folioso, floribus fasciculatis, foliis setaceis. Willd.*

Zdźbło $\frac{1}{2}$ łokciowe, 3-boczne, liśćmi osadzone; liście drobne, szczecinowate; główki kwiatowe baldaszkowate, z początku białe, poźniey żółto kasztanowate. Rośnie na bagnach torfowych, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

16. Sitowie. *Scirpus.*

1. *Iednokłosowe.*

1. Sitowie błotne. *S. palustris; culmo tereti nudo; spica ovato-oblonga, subtereti; glumis acutis; radice repente. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{4}$ łokciowe, nagie, nieco spłaszczone; kłos iaiowo podłużny, zielonokasztanowaty, plewy zaostrzone. Rośnie wszędzie na bagnach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 273.*

2. Sitowie główkowe. *S. ovatus; culmo subcompresso, nudo, filiformi; spica ovata, terminali, nuda; floribus diandris, stylo bifido. Pers.*

Zdźbło delikatne, u spodu pochewką bezlistną okryte, nieco spłaszczone; kłos iaiowaty nagi, kasztanowaty; pręciki częstokroć dwa tylko, znamie 2-dzielne; ziarna szczecinami dna okryte. Rośnie na bagniskach, kwitnie w Lipcu.

3. Sitowie szpilkowate. *S. acicularis; culmo quadrangulo, nudo, setiformi; spica terminali, ovata, bivalvi; seminibus nudis. Pers.*

Zdźbła szczecinowate, 2 lub 3-calowe, czworoboczne, nagie u spodu pochewkami bezlistnemi okryte; kłosek poiedynczy, iaiowozaostrzony, kasztanowaty; dwie plewy dolne zielonawe w kształcie kielicha 2-plewowego; ziarna nagie. Rośnie na bagniskach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 287.*

KSIĄŻNICA PODLASKA im. Łukasza Górnickiego Nr ..... Czytelnia Książek w Białymstoku

2. *Wielokłosowe, źdźbło walcowate.*

4. Sitowie wodne. *S. lacustris; culmo teretiusculo, elongato, nudo; spicis ovatis sessilibus pedunculatisque, terminalibus. Pers.*

Zdźbło walcowate, nagie, do 3-łokci wysokie, u spodu pochwami okryte; na wierzchołku podbaldaszek z kłosów szypułkowatych i bezszypułkowych złożony, u spodu pokrywą 2 listkową opatrzony; kłoski iaiowate, kasztanowate. Rośnie na brzegach stawów, rzek i ieziór. Kwitnie w Czerwcu.

5. Sitowie szczecinowate. *S. setaceus; culmo nudo foliisque setaceis; spiculis lateralibus subgeminis, sessilibus. Pers.*

Zdźbło nagie, szczecinowate, kilkocalowe, liście z korzeni wyrastaiące podobnież szczecinowate, od źdźbła nieco krótsze; kłosek ieden lub dwa drobniuchne pod wierzchem z boku osadzone. Rośnie na bagnach. *Fl. Dan. t. 311. Gilibert.*

3. *Wiechowate, źdźbło 3 boczne.*

6. Sitowie nadbrzeżne. *S. maritimus; culmo triquetro, panicula conglobata foliacea; spiculariam squamis trifidis, intermedia subulata; involucro polyphyllo. Pers.*

Zdźbło 3-boczne, prawie 2-łokciowe; na wierzchołku kłoski w wiechę gęstą okrągławą skupione, szypułkowate i bezszypułkowe, u spodu pokrywą wieloliścią opasane; plewy kasztanowate, 3 zębe, ząbek środni od innych dłuższy. Rośnie na brzegach wód, kwitnie w Lipcu.

7. Sitowie leśne. *S. sylvaticus; culmo triquetro folioso; umbella foliacea; pedunculis nudis supradecompositis, dichotomis; spicis confertis. Pers.*

Zdźbło łokciowe, 3-boczne, liśćmi osadzone; wiecha baldaszkowata, rozpierzchła, gałęzista u

spodu, pokrywą liściową opasana; kłoski drobne, iaiowate; plewy zaostrzone. Rośnie wszędzie nad wodami; kwitnie w Czerwcu. *Fl. D. t. 307.*

17. Wełnica. *Eriophorum.*

1. Wełnica iednokłosowa. *E. vaginatum; culmis vaginatis teretibus; foliis triquetro canaliculatis; spica ovata. Pers.*

Zdźbło ½łokciowe; okrągłe, pochewkami okryte; liście 3 boczne, rynienkowate; kłos poiedynczy, iaiowaty, prosty, biało-wełnisty; plewy zaostrzone. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 236.*

2. Wełnica wielokłosowa. *E. vulgare; foliis planis, mucrone triquetro; spicis pedunculatis nutantibus, involucrum subaequantibus. Pers.*

Zdźbło ½łokciowe, okrągłe; liście płaskie, ostrzem 3 bocznem zakończone; kłosy szypułkowate, pochyłe, biało-wełniste, u spodu pochwą błonkowatą, 2 lub 3-listkową opasane. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych; kwitnie w Czerwcu.

18. Szczeć. *Nardus.*

1. Szczeć pospolita. *N. stricta; spica setacea recta; floribus secundis. Pers.*

Zdźbła delikatne, darniną rosnące; liście szczecinowate, twarde; kwiaty iednostronne w kłos szczecinowaty ułożone; plewy ostro-kończaste. Rośnie wszędzie na pastwiskach i łąkach chudych; kwitnie w Maiu. *Schreb. gram. t. 7.*

Rząd dwusłupkowy.

19. Prosownica. *Milium.*

1. Prosownica rozpierzchła. *M. effusum; floribus verticillato-paniculatis, dispersis, muticis. Pers.*

Zdźbło łokciowe lub wyższe; liście płaskie; osada pochwy ięzyczkiem naciętym opasana; wiecha obszerna, rozpierzchła, okrągława; kwiatki iaiowo lancetowate, bezostne. Rośnie w lasach i zaroślach.

20. Miotła. *Agrostis.*

1. *Osciste.*

1. Miotła rolowa. *A. spica venti; petalo exteriore arista recta stricta, longissima; panicula patula. W.*

Zdźbło łokciowe lub wyższe; wiecha obszerna, zielono-czerwonawa, rozpierzchła; na zewnętrzney plewie korony ość długa, prosta, włosista. Rośnie wszędzie na polach i między zbożem; kwitnie w Czerwcu.

2. Miotła trzcinna. *A arundinacea; panicula oblonga, petalo exteriore deorsum villoso, basi aristato; arista torta, calyce longiore. Pers.*

Zdźbło proste, 2-łokciowe; liście szerokie, długie, szorstkie, zaostrzone; wiecha podłużna nieco ściśniona, srebrzysto czerwona: nasada plewy koronney kosmata, i z teyże nasady ość skręcona od kielicha dłuższa. Rośnie wszędzie w borach i zaroślach suchych: kwitnie w Czerwcu.

3. Miotła kolankowata. *A. canina; calycibus ovatis, coloratis; arista dorsali recurva; culmis prostratis, subramosis. Pers.*

Zdźbło krzaczyste, po ziemi rozesłane, od kołanek w górę podniesione; wiecha gęsta; plewy kielichowe czerwonawe, iaiowate; plew kwiatowych grzbiet ościsty; ość długa, biała, włosista pośrzodku kolankiem brunatném oznaczona. Rośnie na łąkach i pastwiskach, kwitnie w Czerwcu.

2. *Bezostne.*

Miotła rozłogowa. *A. stolonifera; panicula coarctata; culmo ramoso, repente; floribus congestis; calycibus aequalibus, lanceolatis, pubescentibus. Pers.*

Zdźbła po ziemi rozesłane, gałęziste, od kolanek w górę podniesione; wiecha ściśniona, zielono-czerwonawa; kielicha plewy równe, lancetowate, kosmate. Rośnie w zaroślach i na łąkach, kwitnie w Czerwcu.

5. Miotła pospolita. *A. vulgaris; panicula patente; ramulis divaricatis, capillaribus; calycibus aequalibus; petalo interiore duplo breviore, retuso. Pers.*

Zdźbło delikatne ½łokciowe; wiecha rozpierzchła, gałązki rozstrychnione, nitkowate, nieco szorstkie: plewy kielichowe zielono fiioletowe; koronne białawe, zewnętrzna od wnętrzney dwa razy dłuższa. Rośnie wszędzie w zaroślach i na polach; kwitnie w Czerwcu. *A. hispida. W.*

21. Ostrzyca. *Phalaris.*

1. Ostrzyca trzcinowa. *Ph. arundinacea; panicula oblonga, ventricosa, coarctata, glumis acuminatis. Pers.*

Zdźbło proste, twarde, 2-łokciowe; wiecha podługowata, iaiowata, ściśniona; plewy kielichowe iaiowolancetowate zaostrzone. Rośnie nadwodami, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 259. Arundo colorata. W.* Odmiana tey trawy z liśćmi biało paskowatemi, wszędzie w ogrodach się utrzymuie.

22. Brzanka. *Phleum.*

1. Brzanka pospolita. *Ph. pratense; spica cylindrica, ciliata, elongata; culmo erecto. Pers.*

Zdźbło proste: korzeń nitkowaty; kłos gęsty walcowaty, długi; plewy kielichowe ucięte, grzbiet ostry, rząsowaty, w ość krótką przedłużony. Rośnie wszędzie na łąkach; kwitnie przez lato. *Schreb. gram. t. 14.*

1. Brzanka kolankowata. *Ph. nodosum; spica subcylindrica, parva; culmo adscendente, foliis obliquis, radice bulbosa. Pers.*

Zdźbło pochyłe, od kolanka podniesione; korzeń główkowy; kłos gęsty, walcowaty, krótki, gładki. Rośnie na łąkach suchych; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 380.*

23. Wyczyniec. *Alopecurus.*

1. Wyczyniec łąkowy. *A. pratensis; culmo erecto, glumis villosis, corollis muticis. Pers.*

Zdźbło proste, ½łokciowe; wiecha kłosowa, prawie 2-calowa, walcowata, zielono-srebrzysta; plewy kielichowe włosisto-kosmate; koronne bezostne. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Schreb. gram. t. 19.*

2. Wyczyniec kolankowaty. *A. geniculatus; culmo spicato, infracto, corollis muticis. Pers.*

Zdźbło pochyłe, od kolanka w górę podniesione; liście pływaiące bardzo długie, nad wodę wzniesione krótsze; wiecha kłosowa walcowata, tępa, błękitnawa; plewy kielichowe nieco kosmate, koronne bezostne. Rośnie nad wodami, kwitnie przez lato.

24. Proso. *Panicum.*

1. Proso okręgowe. *P. verticillatum; spica verticillata, racemulis quaternis; involucellis uniforis, bisetis; culmis diffusis. Pers.*

Zdźbło ½ łokciowe, pochyłe; wiecha kłosowa walcowata, okręgowa, zielona; przysadki kwiatowe szczecinowate, ostro wstecznie szorstkie,

od kłosków dłuższe. Rośnie na polach i w ogrodach, kwitnie w Czerwcu.

2. Proso gładkie. *P. glaucum; culmo basi decumbente; spica subovata, tereti, involucris bifloris, fasciculato pilosis; seminibus undulato rugosis. Pers.*

Zdźbło od kolanka w górę podniesione; kłos walcowaty, iaiowaty; przysadki kwiatowe leżące, szczecinowate, skupione, żółte, wprost szorstkie; ziarna pomarszczone. Rośnie wszędzie na polach i w ogrodach, kwitnie przez lato.

3. Proso zielone. *P. viride; spica cylindrica; involucellis bifloris, fasciculato pilosis, seminibus nervosis. Pers.*

Zdźbło proste, lub pochyłe; kłos walcowaty; przysadki szczecinowate, 2-kwiatowe, wprost szorstkie; ziarna nerwiste. Rośnie na polach i w ogrodach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 852.*

4. Proso iednostronne. *P. Crus Galli; spicis alternis coniugatisque, secundis; spiculis subdivisis; glumis aristatis, hispidis; rachi quinquangulari. Pers.*

Zdźbło półłokciowe, lub wyższe, pochyłe, gałęziste; liście gładkie, otwory pochew szorstkie; wiecha iednostronna; szypułka ogólna 5-kątna, szczególne parzyste, lub poiedyncze; kłoski czerwonawo-zielone; plewy kielichowe ościste, szorstkie. Rośnie wszędzie w ogrodach niskich; kwitnie przez lato.

5. Proso zwyczayne. *P. miliaceum; panicula laxa, flaccida; foliorum vaginis hirtis; glumis mucronatis, nervosis. Pers.*

Zdźbło proste, 2 łokciowe; liście szerokie, pochwy kosmate; wiecha rozpierzchła, wisząca, szypułki nitkowate, gałęziste; plewy kielichowe nerwiste, ostrzem zakończone. Gatunek obcy, dla użytku swego wszędzie się zasiewa.

25. Smiałek. *Aira.*

1. *Bezostne.*

1. Smiałek wodny. *A. aquatica; panicula patente, floribus muticis laevibus, calyce longioribus; foliis planis. Pers.*

Zdźbło do połowy leżące, ukośnie podniesione; liście płaskie; wiecha rozpierzchła; kłoski 2-lub 3-kwiatowe, plewy koronne bezostne, tępe, od kielichów dłuższe. Rośnie w mieyscach wodą zalanych; kwitnie przez lato.

2. Smiałek błękitny. *A. caerulea; panicula coarctata, floribus conico cylindricis. Pers.*

Zdźbło proste, niekiedy 2-łokciowe, bezkolankowe, albo iedném tylko kolankiem nad ziemią przecięte; wiecha długa, ściśniona, zielono lub ciemnofiioletowa; kwiaty walcowate, między niemi zawięź kwiatu niedoskonałego. Rośnie obficie na łąkach i w zaroślach wilgotnych nad Wilenką około Iazowa, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 239. Melica coerulea. Lin.*

2. *Ościste.*

3. Smiałek pastewny. *A. cespitosa; foliis planis, nervosis; panicula patente; petalis basi villosis aristatisque; arista recta, brevi. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe; liście wąskie, zaostrzone, twarde, szorstkie, nerwiste; wiecha rozpierzchła, srebrzysto lub fiioletowo-zielona; kłoski spłasczone; plewy kielichowe od koronnych nieco dłuższe, przy nasadzie włosiste, ościste; ość prosta, krótka. Rośnie w lasach i na łąkach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 240.*

4. Smiałek pogięty. *A. flexuosa; foliis setaceis, culmis subnudis; panicula divaricata, pedunculis flexuosis. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{2}$ łokciowe, prawie nagie, liście szczecinowate; wiecha rozpierzchła, rozłożysta, szypułki pogięte; kwiaty drobne, na plewach kwiatowych ość od kielicha dłuższa. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 157.*

5. Smiałek siwy. *A. canescens; foliis setaceis: summo spathaceo paniculam inferne involvente; aristis clavatis, calyce brevioribus. Pers.*

Zdźbła delikatne, darniną zarastaiące, $\frac{1}{4}$ łokciowe; liście szczecinowate, siwo-błękitrawe, górny pochewkowaty, spód wiechy kwitnącey obeymuie; wiecha ściśniona, fiioletowo-srebrzysta; nad nasadą plewy kwiatowey ość prosta, od kielicha krótsza, pałeczkowata, czyli w wierzchu zgrubiała. Rośnie w suchych zaroślach, kwitnie przez lato.

6. Smiałek goździkowy. *A. caryophyllea; foliis setaceis, panicula divaricata, trichotoma, floribus aristatis distantibus. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{4}$ łokciowe, delikatne, gęstą darniną zarastaiące; liście krótkie, szczecinowate; wiecha rozpierzchła, szypułki 3-dzielne; kłoski drobne rzadkie; plewy kwiatowe od kielichów nieco mnieysze, ościste; ość od kielicha dłuższa. Rośnie w suchych zaroślach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 382.*

26. Perłówka. *Melica.*

1. Perłówka rząsowata. *M. ciliata; spicata, flosculi inferioris petalo ciliato. Pers.*

Zdźbło proste, $\frac{1}{2}$ łokciowe, gładkie; liście podobnież gładkie; wiecha kłosowa, kłoski podniesione; w kwiatku dolnym brzeg plewy kwiatowey gęsto rząsowaty. Rośnie w zaroślach górzystych, kwitnie w Czerwcu.

2. Perłówka iednostronna. *M. nutans; calyce bifloro; petalis imberbibus; panicula nutante, simplici. Pers.*

Zdźbło proste, $\frac{1}{2}$ łokciowe; wiecha kłosowa, rzadka, pod ciężarem kwiatów nachylona; kłoski czerwonobrunatne, 2-kwiatowe, iaiowate, bez-

ostne. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie w Maiu. *Schreb. gram. t. 6. f. 2.*

27. Drżączka. *Briza.*

1. Drżączka mnieysza. *B. minor: spiculis triangulis, calyce flosculis longiore. Pers.*

Zdźbło proste $\frac{1}{4}$ łokciowe; wiecha prosta, rozpierzchła; kłoski tróykątne, 7-kwiatowe; kielich od kwiatków większy. Rośnie około Wilna na pagórkach, kwitnie w Maiu.

2. Drżączka większa. *B. media; spiculis ovatis, calyce flosculis breviore. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{2}$ łokciowe, liście krótkie, wąskie, zaostrzone; wiecha prosta, rozpierzchła, wielokwiatowa; kłoski gładkie, lśniące, z początku iaiowate, poźniey prawie serduszkowate, 7-kwiatowe, kielich od koron mnieyszy. Rośnie wszędzie w zaroślach i na łąkach międzyleśnych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 258.*

28. Wiklina. *Poa.*

1. Wiklina wodna. *P. aquatica; altissima: panicula diffusa, spiculis sexfioris, linearibus P rs.*

Zdźbło proste, 3 łokciowe lub wyżze, grube, liśćmi okryte: liście gładkie, szerokie; wiecha rozpierzchła, obszerna; kłoski podłużne, równowąskie, 6-10-kwiatowe. Rośnie wszędzie około rzek, stawów i sadzawek; kwitnie w Czerwcu.

2. Wiklina szorstka. *P. trivialis; panicula subdiffusa; spiculis trifloris, basi pubescentibus; culmo scabro, subancipite; ligula longa. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, szorstkie, nieco spłasczone, liście podobnież, mianowicie na pochwach, szorstkie; ięzyczek nadpochwowy długi, zaostrzony; wiecha szorstka, ciemnopopielata, nieco rozpierzchła. Kłoski na nasadzie kosmate,

podłużnoiaiowate, 3-kwiatowe. Rośnie w ogrodach i na dziedzincach; kwitnie w Czerwcu.

3. Wiklina wąskoliścia. *P. angustifolia; panicula diffusa, spiculis quadrifloris, pubescentibus; culmo erecto, tereti, laevi; foliis radicalibus filiformi involutis. Pers.*

Zdźbła proste, gładkie, gęstą darniną z ziemi wyrastaią; liście korzeniowe twarde, szczecinowate, pokręcone; wiecha rozpierzchła; kłoski 4-kwiatowe, kosmate. Rośnie na miedzach i drogach suchych; kwitnie w Czerwcu.

4. Wiklina łąkowa. *P. pratensis; panicula diffusa, spiculis quinquefloris glabris; culmo erecto, tereti, glabro; ligula brevi, truncata; foliis planis. Pers.*

Zdźbła proste, gładkie, gęstą darniną z ziemi wyrastaią; liście wąskie, płaskie, wierzchołek nieco zwiniony; pochwy gładkie, ięzyczek nadpochwowy krótki; wiecha rozpierzchła; kłoski 5-kwiatowe, gładkie; plewy kwiatowe u spodu kosmkami połączone. Rośnie na łąkach suchych i pastwiskach; kwitnie w Czerwcu.

5. Wiklina leśna. *P. nemoralis; panicula attenuata; spiculis subbifloris, mucronatis, scabris; culmo tenui; foliis patentibus, ligula brevissima. Pers.*

Zdźbła drobne, proste, gęstą darniną wyrastaiące, gładkie, nieco spłaszczone; liście równowąskie, zaostrzone; ięzyczek nadpochwowy krótki, ucięty; wiecha nieco ściśniona, prawie iednostronna; kłoski lancetowate 2-3-kwiatowe. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 749.*

6. Wiklina roczna. *P. annua; parvula; foliis margine subundulatis; panicula diffusa, angulis rectis, spiculis obtusis; culmo obliquo, compresso. Pers.*

Zdźbła drobne, niskie, pochyłe, nieco spłasczone, darniną zarastaiące; liście gładkie, na brzegach nieco fałdziste; ięzyczek nadpochwo-

wy podłużny; wiecha rozpierzchła, szypułki rozłożyste; kłoski iaiowate, 5-7-kwiatowe. Rośnie wszędzie w ogrodach i na dziedzincach; kwitnie przez lato.

7. Wiklina spłaszczona. *P. compressa; panicula secunda, coarctata; culmo adscendente compresso, flosculis 3-9, angulosis, basi villo connexis. Pers.*

Zdźbła pochyłe, ½łokciowe, spłaszczone, gładkie; liście krótkie, równowąskie, zaostrzone; języczek nadpochwowy krótki, tępy: wiecha prosta, ściśniona, iednostronna; kłoski iaiowate 3-9-kwiatowe; plewy kwiatowe u spodu kosmkami połączone. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzincach; kwitnie przez lato. *Fl Dan. t. 742.*

29. Kostrzewa. *Festuca.*

1. *Bezostne.*

1. Kostrzewa leżąca. *F. decumbens, panicula erecta, spiculis subovatis, muticis; calyce flosculo maiore; culmo basi decumbente. Pers.*

Zdźbła pochyłe lub zupełnie leżące; liście i pochwy włosiste; wiecha prosta, ściśniona, rzadka; kłoski iaiowate 3-4 kwiatowe, bezostne; kielich od kwiatków nieco dłuższy. Rośnie w zaroślach i na łąkach; kwitnie w Czerwcu.

2. Kostrzewa łączna. *F. elatior; panicula secunda, suberecta; spiculis obtusiusculis; exterioribus teretibus. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, gładkie; liście długie, równowąskie, gładkie; wiecha iednostronna, nieco pochyła: kłoski lancetowate, przytępione, bezostne, 5-8-kwiatowe, przytępione, zewnętrzne walcowate. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu.

3. Kostrzewa manniana. *F. fluitans; culmo adscendente; panicula ramosa, ramis patentibus, spiculis subsessilibus, adpressis, muticis. Pers.*

Zdźbła pochyłe, podniesione, prawie łokciowe; liście równowąskie, zaostrzone; wiecha iednostronna, rozpierzchła, gałęzista; kłoski prawie bezszypułkowe do gałązek wiechy przytulone, bezostne, równowąskie, 7-10-kwiatowe. Rośnie na łąkach mokrych i nad wodami; kwitnie przez lato. *Schreb. gram. t. 3.* Pod imieniem *Manny* znaioma.

2. *Ościste.*

4. Kostrzewa czerwona. *F. rubra; panicula secunda; flosculis teretiusculis, aristatis; foliis linearibus, aequalibus, supra pubescentibus; radice late repente. Pers.*

Korzenie szeroko rozesłane; źdźbła ½łokciowe, gładkie, pod wierzchem nieco kątowate; liście równowąskie; wiecha iednostronna; kłoski zielono purpurowe, ościste; kwiatki walcowate, od ości dłuższe. Rośnie na pagórkach suchych, kwitnie w Czerwcu.

5. Kostrzewa twarda. *F. duriuscula; panicula secunda, diffusa; flosculis aristatis, culmo tereti; foliis caulinis planis; radice fibrosa. Pers.*

Zdźbła proste, ½łokciowe, gładkie, twarde, pod wierzchem kątowate; liście zdźbłowe równowąskie, rozwinione, korzeniowe zwinione, szczecinowate; wiecha iednostronna, rozpierzchła; kłoski lancetowate, 3-6-kwiatowe; kwiatki ościste. Rośnie na pagórkach suchych; kwitnie w Czerwcu.

6. Kostrzewa leśna. *F. gigantea; panicula secunda, nutante, ramosa, laxa; flosculis lanceolatis, ventricosis, aristatis; foliis ensiformibus, laevibus. Pers.*

Zdźbła proste, 2-łokciowe, gładkie; liście szerokie, rozwinione, gładkie, około 6-liniy szerokie, ze spodu nerwem białym oznaczone, wstecznie szorstkie: pochwy nieco kosmate; wiecha iednostronna, prawie ½łokciowa, gałęzista, zwisła,

szypułki parzysto osadzone, bardzo długie; kłoski walcowate, ościste. Rośnie w lasach cienistych; kwitnie w Czerwcu.— *Bromus giganteus. Lin.*

30. Rźniączka. *Dactylis.*

1. Rźniączka pospolita. *D. glomerata; panicula secunda, glomerata. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, okrągławe, gładkie; liście długie, szorstkie, ostrogrzbieciste; pochwy spłasczone, szorstkie, włosiste; języczek nadpochwowy długi, niekiedy rozdwoiony; wiecha prosta, iednostronna; kłoski iednostronne, w kupki zebrane, popielate, lub zielono czerwonawe. Rośnie wszędzie w ogrodach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 743.*

31. Stokłosa. *Bromus.*

1. Stokłosa żytnia. *B. secalinus; panicula nutante, spiculis ovatis, glabris, compressis; glumis nudis, distinctis, aristis subulatis brevioribus flexuoso rectis. Pers.*

Zdźbło 2-łokciowe, proste, gładkie; liście równowąskie, rozwinione, zrzadka włosiste; języczek nadpochwowy tępy; wiecha obszerna, po okwitnieniu nieco pochyła; kłoski iaiowate gładkie, spłasczone; kwiatki po przekwitnieniu odległe; ościste lub niekiedy bezostne; ości pogięte, od plewy krótsze. Rośnie między rozmaitem zbożem; kwitnie w Czerwcu.

2. Stokłosa miękka. *B. mollis; panicula erecta, coarctata; pedunculis ramosis, spiculis ovatis, subturgidis, pubescentibus; glumis ellipticis; vaginis foliisque mollissime villosis. Pers.*

Zdźbło łokciowe; liscie i pochwy miękko kutnerowate; wiecha prosta, ściśniona; kłoski iaiowate, miękko kutnerowate, dachowkowate; plewy kwiatowe iaiowate; ości proste, plewom swym

prawie równe. Rośnie w ogrodach, na drogach i dziedzincach; kwitnie w Maiu. *Schreb. gr. t. 6. f. 1.*

3. Stokłosa polna. *B. arvensis; panicula nutante, spiculis ovato-oblongis, glabris. Pers.*

Zdźbło łokciowe, pochyłe, gładkie; liście wąskie, wstecznie szorstkie, na pochwach i brzegach nieco włosiste; wiecha miernie rozpierzchła, po okwitnieniu pochyła, zielono purpurowa; kłoski spłasczone iaiowolancetowate, nagie; ości proste, plewom prawie równe. Rośnie na polach między zbożem; kwitnie w Czerwcu.

4. Stokłosa płonna. *B. sterilis; panicula patula, subsimplici, pendula; spiculis oblongis, distichis, glumis subulato-aristatis. Pers.*

Zdźbła ½łokciowe, lub wyższe, proste, gładkie; liście wąskie, miękko kosmate, wiecha rozwarta, zwisła; kłoski podłużne, dwurzędowe, 3-5-kwiatowe; ości długie, w dozrzałych rozstrychnione. Rośnie na polach i drogach, kwitnie w Maiu.

5 Stokłosa dachowa. *B. tectorum; panicula nutante ramosa, spiculis pubescentibus, linearibus. Pers.*

Zdźbło pochyłe: liście kutnerowate; wiecha gałęzista, pochyła, prawie iednostronna; kłoski równowąskie, miękko kosmate, spłasczone, ości proste, plewom prawie równe. Rośnie na dziedzincach i w ogrodach; kwitnie w Czerwcu.

6. Stokłosa pierzasta. *B. pinnatus; glaber, spica simplici, disticha; spiculis alternis, sessilibus, teretibus, longis, subaristatis; culmo nodis pubescentibus. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, gładkie, kolankowate, kolanka kosmate; liście na brzegach i pochwach włosiste; kłos poiedynczy; kłoski calowe, bezszypułkowe, naprzemianległe, walcowate; ości od plew kwiatowych krótsze. Rośnie w zaroślach i na łąkach międzyleśnych; kwitnie w Czerwcu.

32. Owies. *Avena.*

1. Owies pastewny. *A. elatior; panicula subcontracta nutante, glumis bifloris; flosculo hermaphrodito submutico, masculo aristato; culmo geniculis glabris; radice repente. Pers.*

Korzeń ścielący się; źdźbło łokciowe, lub wyższe, kolanka gładkie; wiecha nieco ściśniona, pochyła; kłoski zielono-srebrzyste; kwiatek obupłciowy prawie bezostny, samczy ościsty; ość od kłoska prawie dwa razy dłuższa. Rośnie na łąkach, kwitnie przez lato. *Schreb. gram. t. 1.* Dla kwiatków rożnopłciowych u niektórych Botaników *Holcus avenaceus* iest nazwany: w ekomice pod imieniem *Raygras francuzki* iest znaiomy.

2. Owies kosmaty. *A. pubescens; panicula erecta subsimplici; calycibus subtrifloris; receptaculis barbatis; foliis planis vaginisque pubescentibus. Pers.*

Zdźbło proste, gładkie, łokciowe, gęstą darniną zarastaiące; liście rozwinione, przytępione, z obustron i na pochwach miękko kutnerowate; ięzyczek nadpochwowy tępy, karbowany; wiecha prosta: kielich 3-kwiatowy, od kwiatków krótszy; osada kwiatków włosista. Rośnie na łąkach podleśnych i w zaroślach; kwitnie w Czerwcu

3. Owies łączny *A. pratensis; panicula erecta; calycibus subquinquefloris; receptaculis pilosis; foliis involutis, serrulatis, glabris. Pers.*

Zdźbło proste, gładkie, pod wierzchem czerwonawe; liście zwinione, piłkowato delikatnie ząbkowane, gładkie, twarde: wiecha prosta ścisniona, prawie kłosowa; kłoski srebrzysto-purpurowe 4-5-kwiatowe; osada kwiatków włosista. Rośnie na łąkach suchych; kwitnie w Czerwcu.

4 Owies wonny. *A. odorata; glumis trifloris, acuminatis; flosculis diandris; arista inclusa, recurva. Pers.*

Zdźbło proste, delikatne, prawie bezkolankowe; liście gładkie, wąskie; wiecha rozpierzchła, rzadka, prosta, żółto kasztanowata; kłoski 3-kwiatowe, kwiatki 2-pręcikowe: plewy kielichowe gładkie, lśniące. Rośnie wszędzie w zaroślach i na łąkach międzyleśnych: kwitnie w Czerwcu. *Holcus odoratus. Lin.* Liście świeże, a bardziey iescze uschłe przyiemnie wonieią: stąd, *Tonką borową* u pospólstwa iest nazywany.

5. Owies pospolity. *A. sativa; paniculata, calycibus dispermis; seminibus laevibus, altero aristato.*

Zdźbło proste, gładkie, łokciowe, lub wyższe; liście gładkie, szerokie; równowąskie: wiecha rozpierzchła; kłoski zwisłe: kielichy 2-kwiatowe, od kwiatków dłuższe; kwiatki gładkie, z tych ieden długo-ościsty; ziarna gładkie białe, lub niekiedy czarne.

Owies ten początkowie obcy, wraz z innym gatunkiem, *A. orientalis*, z wiechą iednostronną, wszędzie się zasiewa.

33. Trzcina. *Arundo.*

1. Trzcina pospolita. *A. Phragmites; calycibus quinquefloris; panicula laxa. Pers.*

Zdźbło 3-4-łokciowe; liście rozwinione, lancetowate, zaostrzone; wiecha rozpierzchła, obszerna, prawie ½łokciowa, fiioletowo popielata: kielichy 5-kwiatowe od kwiatków krótsze. Rośnie wszędzie w stawach, i ieziorach; kwitnie w Lipcu.

2. Trzcina mnieysza *A. Calamagrostis; calycibus unifloris, laevibus; corollis lanuginosis; culmo ramoso, foliis linearibus. Pers.*

Zdźbło 2-łokciowe, kolankowate, częstokroć gałęziste: liście długie, równowąskie, twarde i niby suche, z obu stron gładkie: wiecha długa, prosta, ściśniona, zielono fiioletowa: kielichy gładkie, 1-kwiatowe; korony puchowo włosiste: stąd cała wiecha przekwitła puchowatą bydź się zdaie. Ro-

śnie na łąkach wilgotnych, podleśnych; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 280.*

3. Trzcina górna. *A Epigeios; calycibus unifloris; panicula erecta; foliis subtus glabris, lanceolatis. Pers.*

Zdźbło proste, 2-łokciowe: liście lancetowate; wiecha ściśniona, $\frac{1}{4}$ łokciowa, zielono fiioletowa: kielichy 1-kwiatowe, zaostrzone, krótko-ościste; kwiatki włosiste. Rośnie wszędzie w borach i zaroślach pagórkowatych; kwitnie w Lipcu.

34. Zyto. *Secale.*

1. Zyto pospolite. *L. cereale; glumarum ciliis scabris; squamis calycinis angustis, minoribus. Pers.*

Zdźbło proste, kolankowate, 3-łokciowe; kłosy kilkacalowe, kłoski 2-kwiatowe, ościste, brzegi plew ostrorząsowate; plewy kielichowe krótkie, szczecinowate. Zboże naypospolitsze. *Iarka* odmianą tylko iest tego gatunku.

35. Pszenica. *Triticum.*

1. Pszenica pospolita. *T. sativum; calyce quadriflore, ventricoso, glabro, aristato. Pers.*

1. Zdźbło proste, kolankowate; liście gładkie, szerokie; kłos kilkacalowy; kielich 4-kwiatowy, pękaty, gładki, ościsty lub bezostny. Naczelny ten między roślinami trawiastemi gatunek, w licznych swych odmianach wszędzie się zasiewa.

2. Pszenica Perz. *T. repens; calycibus subulatis, multinervibus, quinquefloris; flosculis acuminatis; foliis planis; radice repente, nodosa. Pers.*

Korzeń szeroko ścielący się; zdźbła łokciowe lub wyższe, proste, gładkie, liście nieco szorstkie; kłos kilkacalowy, prosty;

kłoski bezszypułkowe 4-7-kwiatowe; kielichy ostre, nerwiste, ościste lub bezostne; plewy kwiatowe zaostrzone. Rośnie wszędzie na polach i w ogrodach, kwitnie przez lato.

36. Zycica. *Lolium.*

1. Zycica trwała. *L. perenne, spica mutica; spiculis compressis, multifloris. Pers.*

Zdźbła $\frac{1}{2}$ łokciowe, gęstą darniną zarastaiące, ukośne, gładkie; kłos kilkacalowy, częstokroć łękowaty; kłoski naprzemianległe, bezszypułkowe, spłasczone, 3-5-kwiatowe, bezostne. Rośnie na łąkach suchych i polach; kwitnie przez lato. U ekonomików: *Raygras angielski.*

2. Zycica roczna. *L. temulentum; spica aristata; spiculis compressis, subsexfloris, calycem aequantibus. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe; kłos prosty, kilkacalowy; kłoski 4-6-kwiatowe, ościste, spłasczone; plewy kielichowe kłoskom prawie równe. Rośnie na polach między zbożem, mianowicie między lnem, kwitnie w Lipcu. *Fl. D. t. 160.*

37. Grzebienica. *Cynosurus.*

1. Grzebienica pospolita. *C. cristatus, bracteis pinnatifidis. Pers.*

Zdźbło proste, gładkie, delikatne, $\frac{1}{2}$ łokciowe; kłos prosty, iednostronny, 2-calowy; kłoski krótko szypułkowate, u spodu przysadką grzebieniastą, pierzastodzielną opatrzone, bezostne. Rośnie na łąkach suchych; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 238.*

38. Ięczmień. *Hordeum.*

1. Ięczmień pospolity. *H. vulgare; flosculis omnibus hermaphroditis, aristatis, ordinibus duobus erectioribus. Pers.*

Zdźbło proste, kolankowate, łokciowe lub wyższe; kłos prosty, kilkacalowy, kłoski ościste, wszystkie płodne; ziaren dwa rzędy naprzeciwległe, nad inne wzniesione; ości długie. Gatunek ten dla rozlicznych użytków wszędzie się zasiewa.

39. Kłosówka. *Holcus.*

1. Kłosówka miękka. *H. mollis; subglaber; radice repente; glumis nudiusculis, arista geniculata exserta. Pers.*

Korzeń rozesłany; źdźbło łokciowe, u spodu pochyłe, kolankowate, kolanka kosmate; liście i pochwy gładkie; wiecha ściśniona, fiioletowo-popielata; plewy kielichowe ostre, gładkie, na grzbiecie i brzegach rzadko rząsowate; ość kwiatków kolankowata, wystawna. Rośnie wszędzie w zaroślach i na łąkach międzyleśnych, kwitnie w Lipcu. *Schreb. gr. t. 20. f. 2.*

2. Kłosówka wełnista. *H. lanatus, glumis villosis mucronatis; floris masculi arista incurva; foliorum vagina tumida, villosa. Pers.*

Korzenie nitkowate; źdźbło proste, łokciowe; liście, pochwy, kolanka kosmate; wiecha z początku ściśniona, poźniey rozwarta, popielato-srebrzysta; kłoski kosmate, ostrzem ościstém zakończone; kwiatu samczego ość zagięta, w kielichu ukryta. Rośnie na łąkach wilgotnych, kwitnie w Lipcu. *Schreb. gr. t. 20. f. 1.*

40. Palczatka. *Andropogon.*

1. Palczatka kosmata. *A. Ischaemum; spicis digitatis plurimis; flosculis sessilibus aristato muticoque, pedicellis lanatis. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe; liście miękkie, nieco kutnerowate; kłosy palczasto skupione; szypułki ogólne włosisto kosmate; kwiatki bezszypułkowe; ości długie, kolankowate. Rośnie na

łąkach suchych i pagórkach. *Schreb. gr. t. 33.* Rośliny tey w znaiomych mnie Litwy okolicach nie widziałem: *Gilibert* w liczbie roślin Grodzieńskich pomieścił.

Rząd trzysłupkowy.

41. Zrzódłek. *Montia.*

1. Zrzódłek kryniczny. *M. fontana; caule repente, foliis ovato-lanceolatis. Pers.*

Łodyga kilkacalowa, soczysta, gałęzista, gładka, pochyła, lub leżąca; liście naprzeciwległe, krótko-ogonkowate, iaiowo-lancetowate; kwiaty gronkowe, białe; szypułki 1-kwiatowe. Rośnie nad źrzódłami i na łąkach mokrych. *Gilibert.*

KLASSA IV.

CZTEROPRĘCIKOWA.

(Tetrandria.)

Rząd iednosłupkowy.

1. *Kwiaty składane, czyli ogólnym kielichem obięte.*

42. Drapacz. *Dipsacus.* Kielich ogólny wieloliści; szczególny poiedynczy, nadowocowy; osadnik plewisty.

43. Swierzbnica. *Scabiosa.* Kielich ogólny wieloliści; szczególny podwóyny, nadowocowy; osadnik plewisty, lub nagi.

2. *Kwiaty 1-listkowe.*

44. Sherardya. *Sherardia.* Korona 1-listkowa, leykowata; ziarna dwa, 3-zębe.

45. Marzanka. *Asperula.* Korona 1-listkowa; ziarna dwa, okrągłe.

46. Przytuliia. *Galium.* Korona 1-listkowa, płasko-otwarta; ziarna dwa, okrągławe.

47. Tyrlicz. *Valantia.* Kwiaty pomieszano-płciowe. *Oboptciowe:* Kielich prawie o; korona 4-dzielna; znamie 2-dzielne; ziarno iedno, drugie częstokroć płonne. *Samcze:* korona nayczęściey 3-dzielna, 3-4-pręcikowa: słupek płonny.

48. Krwiściąg. *Sanguisorba.* Kielich 2-listkowy, podowocowy; korona płasko-otwarta, 4-dzielna, zarodek między kielichem a koroną.

49. Babka. *Plantago.* Kielich 4-dzielny; korona 4-dzielna, brzeg odgięty; pręciki długie: torebka 2-komorkowa, poprzecznie otwieraiąca się.

Convallaria bifolia.

3. *Kwiaty 4-listkowe.*

50. Muchotrzew *Centunculus.* Kielich 4-dzielny; korona 4-dzielna, brzeg płaskootwarty; pręciki krótkie; torebka 1-komorkowa, wieloziarnowa, poprzecznie otwieraiąca się.

51. Kotewka. *Trapa.* Kielich 4 dzielny: korona 4-listkowa; orzech czterema cierniami naprzeciwległemi osadzony.

52. Dereń. *Cornus.* Kielich 4-zęby; korona 4-listkowa, nadowocowa: pestkowiec z pestką 2-komorkową.

Evonymus europaeus, verrucosus.

4. *Kwiaty niezupełne.*

53. Przywrótnik. *Alchemilla.* Kielich 8-dzielny, podowocowy; korona o: ziarno 1 nagie.

Convallaria bifolia, Evonymus europaeus, verrucosus.

Rząd dwusłupkowy.

54. Skrytek. *Aphanes.* Kielich 8-dzielny, przedziałki na przemian mnieysze: korona o; ziarna 2 kielichem okryte.

55. Kanianka. *Cuscuta.* Kielich 4-5-dzielny; korona 4-5-dzielna; torebka 2-komorkowa, u spodu poprzecznie otwieraiąca się; ziarna 2.

Rząd czterosłupkowy.

56. Wodnica. *Potamogeton.* Kielich o: korona 4-listkowa; słupek o: ziarna 4.

57. Karmnik. *Sagina.* Kielich 4-listkowy: korona 4-listkowa; torebka wieloziarnowa.

58. Promienica. *Radiola.* Kielich wielodzielny; korona 4-listkowa; torebka nadkwiatowa, 8-ścienna, 8-komorkowa; nasiona poiedyncze.

Rząd iednosłupkowy.

42. Drapacz. *Dipsacus.*

Łodyga prosta, rowkowata, ciernista; liście naprzeciwległe, zrosłe, iaiowo-lancetowate, piłkowate; nerwy cierniste; główki kwiatowe koniczne, poiedyncze, u spodu przysadkami wąskiemi, łękowatemi, ciernistemi opasane; kwiatki bladobłękitne lub czerwonawe; łuszczki osadnika haczyste. Ma się znaydować blizko Grodna, w lasach Bobrowszczyzny. *Gilibert.* Przy rękodziełach sukiennych w ogrodach i na polach się zasiewa.

43. Swierzbnica. *Scabiosa.*

1. *Kwiatki 4-dzielne.*

1. Swierzbnica podgryziona. *S. succisa; corollulis quadrifidis aequalibus; caule simplici, ramis approximatis; foliis lanceolato ovatis, caulinis subdentatis; floribus subglobosis. Pers.*

Korzeń krótki, niby ucięty; łodyga prosta, łokciowa; liście iaiowo-lancetowate, łodygowe nieco ząbkowane, kwiaty prawie kuliste, błękitno-fiołetowe; kwiatki 4-dzielne, równe; osadnik plewisty. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Sierpniu.

2. Swierzbnica polna. *S. arvensis; corollis quadrifidis, radiantibus; foliis pinnatifidis incisis; caule hispido. W.*

Łodyga prosta, łokciowa, szorstko włosista; liście pierzastodzielne, nacinane; kwiaty blado purpurowe, promieniste; kwiatki 4-dzielne; listki kielicha iaiowo-lancetowate; osadnik szczecinowaty. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i miedzach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 447.*

2. *Kwiatki 5-dzielne.*

3. Swierzbnica górna. *S. Columbaria; corollulis quinquefidis radiantibus; foliis radicalibus ovatis lyratisque, crenatis; caulinis pinnatis, linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa, gałęzista; liście dolne iaiowate, lirowate, karbowane; łodygowe pierzaste, przedziałki równowąskie: kwiaty błękitno-purpurowe, promieniste; kwiatki 5-dzielne. Rośnie na pastwiskach suchych i w zaroślach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 314.*

4. Swierzbnica siarczysta. *S. ochroleuca; corollulis subquinquefidis radiantibus; foliis radicalibus bipinnatis, linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista; liście dolne dwa razy pierzaste, łodygowe pierzaste, przedziałki wszystkich równowąskie; kwiaty rdzawo-żółte, promieniste: kwiatki 5-dzielne. Rośnie na pagórkach i w zaroślach suchych, kwitnie w Lipcu.

44. Sherardya. *Sherardia.*

1. Sherardya polna. *S. arvensis, foliis omnibus verticillatis; floribus terminalibus. Pers.*

Liście wszystkie okręgowe; kwiaty wierzchołkowe. *Fl. Dan. t. 439.* Rośliny tey w znaiomych mi okolicach nie widziałem. *Gilibert* wreiestrze Grodzieńskich policzył.

45. Marzanka. *Asperula.*

1. Marzanka wonna. *A. odorata; foliis octonis, lanceolatis; florum fasciculis pedunculatis; fructu hispido. Pers.*

Łodyga prosta ½ łokciowa; okręgi liściowe z 8 listków lancetowatych złożone; kwiaty białe, wonne, w kupki na szypułkach zebrane; ziarna naieżone. Rośnie w lasach około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 562.*

2. Marzanka farbierska. *A. tinctoria; foliis linearibus: inferioribus senis, intermediis quaternis; caule flaccido; floribus plerumque trifidis. Pers.*

Korzeń kasztanowato czerwony; łodyga słaba, pochyła lub leżąca; liście równowąskie, w okręgi dolne po 6, śrzednie po 4, górne po 2 skupione; kwiaty drobne białe, częstokroć 3-dzielne. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

46. Przytuliia. *Galium.*

1. *Nasiona gładkie; okręgi 4-listkowe.*

1. Przytuliia łąkowa. *G. palustre; foliis quaternis obovatis, inaequalibus; caulibus diffusis. Pers.*

Łodyga delikatna, nitkowata, kątowata, wstecznie szorstka; okręgi 4-liściowe; liście przewrotnie iaiowate, nierówne; szypułki wierzchoł-

kowe 2-dzielne; kwiaty białe. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych; kwitnie przez lato. *Fl. D. t. 423.*

2. *Nasiona gładkie; okręgi 6-listkowe.*

2. Przytuliia błotna. *G. uliginosum; foliis senis lanceolatis, retrorsum serrato-aculeatis, mucronatis, cauleque rigidis; corolla fructu maiore. Pers.*

Łodygi delikatne, rozesłane, 4-boczne, wstecznie szorstkie; okręgi 6-liściowe; liście lancetowate wstecznie haczysto piłkowate; kwiaty białe, od nasion większe. Rośnie wszędzie na bagnach; kwitnie przez lato.

3. *Nasiona gładkie; okręgi 8-listkowe.*

3. Przytuliia żółta. *G. verum; foliis octonis; linearibus, sulcatis; floribus paniculatis, ramis floriferis brevibus. Per.*

Łodygi pochyłe, 4-boczne, gałęziste; okręgi 8-liście, listki wąskie, wzdłuż rowkiem oznaczone; kwiaty żółte, wiechowate, krótko szypułkowate. Rośnie na łąkach i około płotów, kwitnie przez lato.

4. Przytuliia biała. *G. Mollugo; nitidum, foliis octonis, ovato-linearibus, subserratis, reflexis, mucronatis; caule flaccido; ramis patentibus. Pers.*

Łodyga słaba, gałęzista, 4-boczna, gładka, okręgi 8-liście; listki gładkie, iaiowo-lancetowate, odgięte, nieznacznie piłkowate; wiecha gałęzista, rozpierzchła; kwiaty białe. Rośnie na łąkach i około płotów; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 455.*

5. Przytuliia leśna. *G. sylvaticum; foliis octonis, lanceolatis, laevibus, subtus scabris, floralibus binis; pedunculis capillaribus; caule laevi, stricto; geniculis tumidis. Pers.*

Łodyga pochyła, łokciowa lub wyższa, gładka, prawie walcowata, kolanka zgrubiałe; okręgi 8-liście; listki gładkie, lancetowate, ze spodu na nerwie szorstkie, podkwiatowe parzyste; wiecha rozpierzchła, szypułki nitkowate, kwiaty drobne białe. Rośnie w lasach i zarośłach, kwitnie przez lato.

6. Przytuliia blada. *G. glaucum; caule tereti; foliis linearibus, margine revolutis, subtus laevibus; ramis pedunculisque trichotomis; corollis campanulatis. Pers.*

Łodygi słabe, pochyłe, gładkie, walcowate; okręgi 7-8-liście: listki równo-wąskie, gładkie, brzegi odgięte; gałązki i szypułki 3-dzielne; kwiaty białe, wielkie, dzwonkowate. *Gilibert* gatunek ten między Grodzieńskiemi liczy.

4. *Nasiona naieżone.*

7. Przytuliia nerwista. *G. boreale; foliis quaternis, lanceolatis, trinerviis, glabris; caule erecto; seminibus hispidis. Pers.*

Łodyga prosta, 4-boczna, kolanka zgrubiałe; okręgi 4-liście, listki lancetowate, gładkie, 3-nerwowe, pod wierzchem parzyste; kwiaty białawe, nasiona naieżone. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach, kwitnie przez lato.

8. Przytuliia ostrzyca. *G. Aparine; foliis octonis, lanceolatis, carinis scabris, retrorsum aculeatis; geniculis villosis; fructibus hispidis. Pers.*

Łodyga słaba, 4-boczna, haczysto-szorstka, kolanka kosmate; okręgi 8-liście; listki lancetowate, na nerwie haczysto-szorstkie; nasiona buyne, haczysto naieżone. Rośnie wszędzie w ogrodach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 495.*

Gilibert liczy wiele w tym rodzaiu odmian i podgatunków, które oddzielnemi mogą bydź gatunkami.

47. Tyrlicz. *Valantia.*

1. Tyrlicz krzyżowy. *V. cruciata, foliis quaternis, ovatis, hirsutis; pedunculis lateralibus diphyllis; floribus masculis ut plurimum quadrifidis. Pers.*

Łodygi pochyłe, 4-boczne, włosiste; okręgi 4-liście, listki iaiowate, nieco kosmate; szypułki poboczne, dwoma listkami osadzone; kwiaty żółte, samcze nayczęściey 4 dzielne. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

2. Tyrlicz gładki. *V. glabra; floribus masculis 4 fidis; pedunculis dichotomis; foliis trinerviis, ovalibus, citiatis. Pers.*

Łodygi słabe, gładkie; okręgi 4 liście, listki iaiowate, 3-nerwowe, rząsowate; szypułki 2-dzielne, bezlistne; kwiaty żółte, samcze 4-dzielne. Rośnie około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

48. Krwiściąg. *Sanguisorba.*

Krwiściąg lekarski. *S. officinalis; spicis ovatis, staminibus corollae subaequalibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, liście pierzaste; listki podłużne, dolnych serduszkowate, piłkowate; kwiaty purpurowe, w kłosy krótkie, iaiowate, skupione. Rośnie około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 97.*

49. Babka. *Plantago.*

1. Głąbiki nagie.

1. Babka gładka. *P. maior; foliis ovatis, glabris; scapo tereti; spica flosculis imbricatis. Pers.*

Liście iaiowate, gładkie, nerwiste; głąbik okrągły; kłos długi, walcowaty; kwiatki dachówkowate. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzińcach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 461.*

2. Babka kosmata. *P. media; foliis ovato lanceolatis, pubescentibus; spica cylindrica; scapo tereti. Pers.*

Liście iaiowo-lancetowate, kosmate, nerwiste; głąbik okrągły; kłos walcowaty. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i pagórkach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 581.*

3. Babka lancetowata. *P. lanceolata; foliis lanceolatis; spica subovata nuda; scapo angulato. Pers.*

Liście lancetowate, włosiste, nerwiste; głąbik kątowaty; kłos nagi, iaiowaty, czarny. Rośnie wszędzie na łąkach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 435.*

2. Łodygi gałęziste.

4. Babka gałęzista. *P. Psyllium; caule ramoso, herbaceo; foliis subdentatis, recurvatis; capitulis aphyllis. Pers.*

Łodyga ¼łokciowa, twarda, gałęzista, włosista; gałęzie rozłożyste; liście równowąskie, zrzadka ząbkowane: kłosy bezlistne, krótkie, iaiowate. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

5. Babka piaskowa. *P. arenaria; piloso-cana, caule erecto ramoso; foliis subintegerrimis; capitulis foliatis; bracteis foliisque calycinis ovatis. Pers.*

Łodyga ¼łokciowa; liście równowąskie, zaostrzone, włosiste, prawie całe; kłosy iaiowate, liśćmi przerosłe; przysadki liściowe i listki kielichów iaiowate. Rośnie na piaskach; kwitnie w Lipcu.

50. Muchotrzew. *Centunculus.*

1. Muchotrzew niski. *C. minimus; foliis alternis, ovatis; floribus sessilibus. Pers.*

Łodyżki niskie, 2-3-calowe, gałęziste; liście drobne naprzemianległe, iaiowo - lancetowate; kwiaty białe, drobne, międzylistne, bezszypułkowe. Rośnie na mieyscach mszystych około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

51. Kotewka. *Trapa.*

1. Kotewka pływaiąca. *T. natans; nucibus quadricornibus, spinis patentibus. Pers.*

Łodyga ze dna wody wyrasta i w niey pływa: liście zanurzone wielodzielne, nitkowate, po wodzie pływaiące nieforemnie 4-boczne, ząbkowane; kwiaty krótkoszypułkowate; orzechy ciernisto rogate, ciernie cztery, rozwarte. Rośnie w niektórych ieziorach Brasławskich, gdzie owoce *orzechami wodnemi* są zwane; kwitnie w Czerwcu.

52. Dereń. *Cornus.*

1. Dereń Swidwa. *C. sanguinea; ramis rectis, foliis ovatis, concoloribus; cymis nudis, planis. Pers.*

Krzew 5-łokciowy, gałęzisty, gałęzie naprzeciwległe, prostostoiące, czerwone; liście iaiowate; kwiaty białe, podbaldaszki płaskie; iagody czarne. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach; kwitnie w Czerwcu. *Flor. Dan. t. 481.*

53. Przywrótnik. *Alchemilla.*

1. Przywrótnik pospolity. *A. vulgaris; foliis reniformibus, novemlobis, acute dentatis, utrinque subnudis; corymbis terminalibus. Pers.*

Łodyżki niskie, kilkacalowe, włosiste; liście nerkowate, łałdowane, częstokroć 9-klapkowe, ostro ząbkowane, prawie nagie; kwiaty gronkowo-baldaszkowate, żółtawo zielone. Rośnie wszędzie na łąkach i pastwiskach; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 693.*

54. Skrytek. *Aphanes.*

1. Skrytek polny. *A. arvensis; foliis trifidis pubescentibus; floribus axillaribus, glomeratis. Pers.*

Łodyżki drobne, gałęziste; liście ogonkowate, 3 dzielne, kutnerowate; kwiaty drobne, zielonawe, w kupki międzylistne zebrane. Rośnie na polach odłogiem leżących, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 973.*

55. Kanianka. *Cuscuta.*

1. Kanianka pospolita. *C. vulgaris; floribus subsessilibus; corolla 4 5-andra; fauce nuda; stigmatibus acutis. Pers.*

Roślina pasorzytna, nitkowata, na przyległe rośliny, iakoto pokrzywy i t. d. pnąca się: kwiaty kupkowate bezszypułkowe, blado - różowe, 4-5-dzielne: pręcików podobnież 4 lub 5, i dla tego *Persoon* rodzay kanianki w klassie pięciopręcikowey pomieścił. Rośnie w cieniach między innemi roślinami, na polach między lnem częstokroć; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 199.*

56. Wodnica. *Potamogeton.*

1. Wodnica pływaiąca. *P. natans; foliis natantibus petiolatis, ellipticis, acutis, basi rotundatis, subcordatis. Pers.*

Łodyga długa, kolankowata, w wodzie zanurzona: liście nadwodne, pływaiące, ogonkowate, skórkowate, lśniące, elliptyczne, u spodu zokrąglone, prawie serduszkowate; kłos rzadki, kwiaty zielonawe. Rośnie w stawach i ieziorach, kwitnie w Czerwcu.

2. Wodnica przerosła. *P. perfoliatum; foliis cordatis, amplexicaulibus. Pers.*

Łodyga gałęzista; liście iaiowo - serduszkowate, bezogonkowe, gładkie, nerwiste, zanu-

rzone; kłosy kwiatowe międzylistne, od liśc dłuższe. Rośnie z poprzedzającą, kwitnie w Czerwcu.

3. Wodnica lśniąca. *P. lucens; foliis lanceolatis, planis, oppositis, in petiolos desinentibus, trinerviis. Pers.*

Łodygi kolankowate, gałęziste; liście lancetowate, lśniące, naprzeciwległe, w ogonek zwężone, trzynerwowe, przeyrzyste; kwiaty kłosowe, zielone. Rośnie z poprzedzającemi; kwitnie w Czerwcu.

4. Wodnica piłkowata. *P. crispum; foliis lanceolatis, alternis oppositisve, undulatis, serratis. Pers.*

Łodygi długie, czerwonawe; liście lancetowate, 3-nerwowe, piłkowate, faliste, lśniące, krótko ogonkowate, niższe naprzemian, górne naprzeciw-legle; kłos rzadki; kwiaty czerwonawe. Rośnie z poprzedzającemi: kwitnie w Czerwcu.

5 Wodnica gęstoliścia. *P. setaceum; foliis lanceolatis, oppositis, acuminatis. Pers.*

Łodygi długie, gałęziste, gęsto liśćmi okryte: liście naprzeciwległe, lancetowate, zaostrzone; kłosy kilkakwiatowe. Rośnie w wodach zwolna płynących: kwitnie w Czerwcu.

6. Wodnica wąskoliścia. *P. gramineum; foliis lineri-lanceolatis, alternis; sessilibus, stipula latioribus; caule tereti, subdichotomo. Pers.*

Łodygi delikatne, nitkowate, dwudzielno-gałęziste; liście równowąskie, lancetowate, trawiastym podobne, przysadki rurkowate, zwinione: kwiaty zielonawe. Rośnie z poprzedzającemi, kwitnie w Czerwcu.

57. Karmnik. *Sagina.*

1. Karmnik leżący. *S. procumbens; caulibus glabris, procumbentibus. Pers.*

Łodyżki drobne, kilkocalowe, rozesłane, gładkie; liście drobne, równowąskie, zaostrzone, zrosłe; szypułki iednokwiatowe, poiedyncze; kwiaty drobne, zielonawe; korony od kielichów mnieysze. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

58. Promienica. *Radiola.*

1. Promienica 4-listkowa. *R. Millegrana; caule ramosissimo, dichotomo. Pers.*

Łodyżki nizkie, 3-calowe, 2 dzielne, gałęziste; liście naprzeciwległe, iaiowate; kwiaty szypułkowate, drobne, poiedyncze, białe; kielich 4-dzielny; korona 4-listkowa: listki iaiowate. Rośnie na piaskach około Grodna i Szczuczyna; kwitnie w Lipcu. Professor *Wolffgang. Gilibert. Fl. Dan. t. 178. Linum Radiola. Lin.*

KLASSA V.

PIĘĆPRĘCIKOWA.

(Pentandria.)

RZĄD IEDNOSŁUPKOWY.

1. *Kwiaty 1-listkowe, podowocowe, 4-ziarnowe: ziarna nagie.*

58. Zmiłowiec. *Echium.* Korona nieforemna, dzwonkowata; gardziel naga, obszerna.

59. Płucnik. *Pulmonaria.* Korona leykowata; gardziel naga; kielich pryzmatyczno-5-kątny.

60. Nawrót. *Lithospermum.* Korona leykowata; gardziel naga; kielich 5-dzielny; nasiona kościste, glansowne.

61. Żywokost. *Symphytum.* Korona rurkowato-pękata; gardziel łuszczkami ostremi zamknięta.

62. Krzywoszyy. *Lycopsis.* Korona leykowata; gardziel zamknięta; rurka skrzywiona; kielich pękaty.

63. Lepczyca. *Asperugo.* Korona leykowata; gardziel zamknięta; kielich owocowy spłaszczony, przedziały płasko-równolegle, buchtowate.

64. Ostrzeń. *Cynoglossum.* Korona leykowata; gardziel zamknięta: nasiona spłaszczone, bokiem wnętrznym do słupka przyrosłe.

65. Farbownik. *Anchusa.* Korona leykowata; gardziel zamknięta; nasada rurki kątowata; spód nasion zrysowany.

66. Pacierzyczka. *Myosotis.* Korona tacowata; 5-dzielna, prawie wycięta; gardziel zamknięta.

2. *Kwiaty 1-listkowe, podowocowe; ziarna okryte.*

67. Kurzyślep. *Anagallis.* Korona kółkowa; nasada pręcików kosmata; torebka poprzecznie otwieraiąca się.

68. Bazanowiec. *Lysimachia.* Korona kółkowa; torebka kulista, ostrzem zakończona, 10-ścienna.

69. Pierwiosnka. *Primula.* Korona leykowata; rurka walcowata, gardziel otwarta: znamie okrągłe; torebka 1-komorkowa, otwór 10-dzielny; pod baldaszkiem pokrywa.

70. Hotoniia. *Hottonia.* Korona tacowata; pręciki w rurce korony osadzone; znamie okrągłe; torebka 1-komorkowa.

71. Bobrek. *Menyanthes.* Korona kosmata; znamie 2-dzielne; torebka 1-komorkowa.

72. Powóy. *Convolvulus.* Korona dzwonkowata, fałdowana: znamiona dwa; torebka 2-3-komorkowa: komorki 2-ziarnowe.

73. Bielun. *Datura.* Korona leykowata, fałdowana; kielich rurkowaty, kątowaty, opadaiący; torebka 4-ścienna.

74. Blekot. *Hyoscyamus.* Korona leykowata; tępa, nieforemna; pręciki pochyłe; torebka 2-komorkowa, poprzecznie otwieraiąca się.

75. Tytuń. *Nicotiana.* Korona leykowata, brzeg fałdowany; pręciki pochyłe; torebka 2-ścienna, 2-komorkowa.

76. Dziewanna. *Verbascum.* Korona kółkowa, nie foremna; pręciki pochyłe, kosmate; znamie poiedyncze; torebka 2 ścienna, 2-komorkowa.

77. Czerwieniec. *Erythraea.* Korona leykowata, rurka długa; kielich przyciśniony, prawie 5-boczny, 5-zęby; pręciki po okwitnieniu szrubowato zwinione; znamiona 2-zbliżone; torebka 1-komorkowa.

78. Wielosił. *Polemonium.* Korona 5-dzielna; pręciki na łuszczkach dna osadzone; znamie 3-dzielne; torebka 3-komorkowa.

79. Psianka. *Solanum.* Korona kółkowa; główki pyłkowe nieco zrosłe, wierzchołki ich dwiema dziurkami otwarte; iagoda 2-komorkowa.

80. Toieść. *Vincetoxicum.* Korona kółkowa, prosto-stoiąca; *miodnik*: 5-łuszczek mięsistych, przytępionych; mieszki dwa; nasiona puchem pokryte.

3. *Kwiaty 1-listkowe, nadowocowe.*

81. Zyleniec. *Samolus.* Korona tacowata, 5-dzielna, przedziałki łuszczkami przedzielone; pręciki na rurce osadzone; znamie okrągłe; torebka 1-komorkowa, 5-zęba.

82. Zerwa. *Phyteuma.* Korona z początku walcowato-koniczna, poźniey 5-dzielna, przedziałki równowąskie; znamie 2-3-dzielne; torebka podkwiatowa, 2-3-komorkowa.

83. Dzwonek. *Campanula.* Korona dzwonkowata; dno łuszczkami zamknione, a na nich prę-

ciki osadzone: znamie 3-dzielne: torebka podkwiatowa, na bokach otwieraiąca się.

84. Wiciokrzew. *Lonicera.* Korona nieforemna, 5-dzielna: kielich 5-zęby: iagoda wieloziarnowa.

4. *Kwiaty 5-listkowe, podowocowe.*

85. Szakłak. *Rhamnus.* Kielich rurkowato dzwonkowaty; korona 4-5-listkowa, pręciki pokrywaiąca, na kielichu osadzona; znamie poiedyncze lub 2-4 dzielne; iagoda 3-4-ziarnowa. Kwiaty niekiedy oddzielnopłciowe.

86. Trzmielina. *Evonymus.* Kielich płasko otwarty; korona 4-5-listkowa; torebka 4-5-boczna, 4-5 ścienna, 4-5 komorkowa, farbowana; nasiona czepkiem okryte.

87. Niecierpek. *Impatiens.* Kielich 2-listkowy; korona 5-listkowa, nieforemna: miodnik kapturkowaty; główki pyłkowe nieco zrosłe; torebka 5-ścienna, sprężysto pękaiąca się.

88. Fiołek. *Viola.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa, nieforemna, rogata; główki pyłkowe nieco zrosłe; torebka 3-ścienna, 1-komorkowa.

5. *Kwiaty 5-listkowe, nadowocowe.*

89. Porzeczka. *Ribes.* Korona 5-listkowa i pręciki na kielichu osadzone; słupek 2-dzielny; iagoda wieloziarnowa.

90. Bluscz. *Hedera.* Korona 5-listkowa, listki podługowate; iagoda 5-ziarnowa, kielichem opasana.

6. *Kwiaty niezupełne.*

91. Leniec. *Thesium.* Kielich 1-listkowy, na nim pręciki osadzone; ziarno iedno, trwałym kielichem opasane.

Polygonum amphibium.

RZĄD DWUSŁUPKOWY.

1. *Kwiaty iednolistkowe, podowocowe.*

92. Goryczka. *Gentiana.* Korona 1-listkowa: torebka 2-ścienna, 1-komorkowa; dna nasienne dwa, podłużne.

Polygonum amphibium. Cuscuta.

2. *Kwiaty niezupełne.*

93. Lebioda. *Atriplex.* Kwiaty pomieszanopłciowe. *Obopłciowe*: kielich 5-dzielny; korona o; słupek 2-dzielny; ziarno 1, płaskie. *Samicze*: kielich 2-listkowy; ziarno spłasczone.

94. Mącznik. *Chenopodium.* Kielich 5-listkowy, 5-kątny: korona o; ziarno iedno, spłasczone, kielichem okryte.

95. Cwikła. *Beta.* Kielich 5-listkowy; korona o; ziarno nerkowate, dnem grubém kielicha pokryte.

96. Sporysz. *Herniaria.* Kielich 5-dzielny; korona o; pręciki nitkami płonnemi przedzielone; torebka 1-ziarnowa, kielichem pokryta.

97. Wiąz. *Ulmus.* Kielich dzwonkowaty, 5-dzielny, trwały: korona o; skrzydlak spłasczony, błonkowato skrzydełkowaty.

3. *Baldaszkowate.*

A. *Pokrywy ogólne i szczególne.*

98. Wietrznik. *Eryngium.* Kwiaty główkowe; pokrywa wieloliścia; osadnik koniczny, plewisty: nasiona na dwoie podzielne.

99. Zankieł. *Sanicula.* Baldaszki skupione, prawie główkowe: kwiatki srzodkowe płonne; nasiona naieżone.

100. Barscz. *Heracleum.* Pokrywa opadaiąca; kwiatki nie foremne, zagięto-wcięte;

nasiona elliptyczne, wcięte, spłasczone, kresowate, błonką opasane.

101. Przewłoka. *Oenanthe.* Pokrywa ogólna, 1-liścia lub żadna; kwiatki nie foremne, śrzodkowe płonne, bezszypułkowe; nasiona kresowate, gębczasto skórkowate, na wierzchu kielich i pręciki trwałe.

102. Włoczydło. *Caucalis.* Pokrywa wieloliścia, lub żadna. Kwiaty promieniste, śrzodkowe samcze; listki koron zagięto-wcięte; nasiona sczecinowato-naieżone.

103. Marchew. *Daucus.* Pokrywy pierzasto dzielne. Kwiaty promieniste, śrzodkowe płonne; nasiona sczecinowato-naieżone.

104. Kolandra. *Coriandrum.* Pokrywa 1-liścia. Kwiaty promieniste; listki koron zagięto wcięte; nasiona kuliste.

105. Bucień. *Laserpitium.* Kwiatki śrzodkowe płonne; listki koron zagięte; nasiona podługowate, kąty błonkowate.

106. Gorysz. *Peucedanum.* Pokrywy krótkie; nasiona iaiowate, z obu stron kresowate, skrzydełkiem opasane.

107. Pietrasznik. *Conium.* Pokrywki połówkowe, częstokroć 3-listkowe: kwiatki wszystkie płodne; nasiona iaiowate, 5-kresowe, kresy karbowane.

108. Oleśnik. *Athamanta.* Pokrywa wieloliścia; kwiatki wszystkie płodne; listki koron zagięte, wcięte; nasiona iaiowato-podłużne, kresowate, kosmate.

109. Przewiercień. *Bupleurum.* Pokrywki 5-liście. Kwiatki wszystkie płodne; listki korony (żółte) zawinione; nasiona spłasczone, okrągławe, kresowate.

110. Potocznik. *Sium.* Pokrywa wieloliścia: listki koron serduszkowate, iednokształtne; nasiona iaiowate, spłasczone, kresowate.

111. Olszeniec. *Selinum.* Pokrywa odgięta; listki koron równe, serduszkowate; nasiona iaiowo-podłużne, spłasczone, pośrzodku kresowate.

B. *Pokrywki szczególne tylko.*

112. Mordownik. *Aethusa.* Pokrywki szczególne połówkowe, 3 listkowe, zwisłe: kwiatki wszystkie płodne; nasiona kresowate.

113. Czechrzyca. *Anthriscus.* Pokrywki lancetowate, prostostoiące; baldaszek składany: nasiona iaiowate, włosisto-szorstkie, ostrzem gładkiém zakończone.

114. Trzebula. *Chaerophyllum.* Pokrywki odgięte, wklęsłe; listki koron zagięto-serduszkowate; nasiona podłużne, kreskowate, gładkie.

115. Gierz. *Phellandrium.* Kwiatki wszystkie płodne, śrzodkowe drobnieysze; nasiona iaiowate, gładkie, na wierzchu kielich i słupki trwałe.

116. Dzięgiel. *Angelica.* Kwiatki wszystkie równe: listki koron zagięte; owoc okrągławy, z obu stron 3 skrzydełkowaty, słupki odgięte.

117. Zebrzyca. *Seseli.* Pokrywa 1-2-listkowa; baldaszki kuliste; owoc iaiowaty, kresowaty.

118. Szaleń. *Cicuta.* Pokrywki 3-5-listkowe; kwiatki wszystkie równe; nasiona iaiowate, rówkowate.

C. *Pokryw i pokrywek braknie.*

119. Kmin *Carum.* Pokrywa niekiedy 1-liścia; listki koron ostrogrzbietne, zagięto-wcięte; nasiona iaiowo-podłużne, kresowate.

120. Pasternak. *Pastinaca.* Listki koron zwinione, całe; nasiona elliptyczne, spłasczone.

121. Kopr. *Anethum.* Listki koron zwinione, całe, (żółte); nasiona prawie iaiowate, spłasczone, kresowate.

122. Snitka. *Aegopodium.* Listki koron nie-

równe, zagięto-serduszkowate; nasiona iaiowo-podłużne, żebrzyste.

123. Pietruszka. *Apium.* Pokrywa 1-liścia; listki koron równe; nasiona iaiowate, kresowate.

124. Biedrzeniec. *Pimpinella.* Listki koron zagięte; znamiona okrągławe; nasiona iaiowo-podłużne.

Rząd trzysłupkowy.

1. *Kwiaty nadowocowe.*

125. Kalina. *Viburnum.* Kielich 5-dzielny; korona 5-dzielna; iagoda 1-ziarnowa.

126. Bez. *Sambucus.* Kielich 5-dzielny; korona 5-dzielna; iagoda 3-ziarnowa.

2. *Kwiaty podowocowe.*

127. Mokrzyca. *Alsine.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa; torebka 1-komorkowa, 3-ścienna, wieloziarnowa, we środku osadnik nasienny nieprzyrosły.

Rząd czterosłupkowy.

128. Dziewięciornik. *Parnassia.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; miodników 5, serduszkowatych, rząsowatych; wierzchołki rząs okrągłe; torebka 4-ścienna, 2-komorkowa.

Rząd pięciosłupkowy.

129. Len. *Linum.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa: torebka 5-ścienna, 10-komorkowa; nasiona poiedyncze.

130. Rosiczka. *Drosera.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa; torebka 1-komorkowa, wieloziarnowa, wierzchołek iey 3-5-dzielny.

131. Zawciąg. *Statice.* Kielich 2-listkowy, fałdowany, suchy; korona 5-listkowa; ziarno 1, kielichem obięte.

Spergula arvensis.

Rząd wieloprężikowy.

132. Ukwap. *Myosurus.* Kielich 5-listkowy, opadaiący: korona 5-listkowa, listki ięzyczkowate; nasiona liczne, na osadniku długim osadzone.

Rząd iednosłupkowy.

58. Zmiiowiec. *Echium.*

1. Zmiiowiec pospolity. *E. vulgare; caule tuberculato-hispido; foliis caulinis lanceolatis, hispidis; floribus spicatis, lateralibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gruczołkami czarnemi lub czerwonemi i włosami twardemi naieżona; liście lancetowate, szorstko-włosiste: kwiaty w kłosy iednostrone skupione, błękitne lub fioletowe. Rośnie wszędzie około dróg i wsi, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 445.*

59. Płucnik. *Pulmonaria.*

1. Płucnik wąskoliści. *P. angustifolia; foliis radicalibus lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa; liście miękko kosmate, lancetowate, korzeniowe w ogonek zwężone, łodygowe bezogonkowe, łodygę otulaiące; kwiaty purpurowe, poźniey błękitne. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 483.*

2. Płucnik lekarski. *P. officinalis; foliis radicalibus ovato-cordatis, scabris. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa; liście korzeniowe iaiowo-serduszkowate, ogonkowate, łodygowe

łodygę otulaiące, iaiowo lancetowate; kwiaty purpurowe, poźniey błękitne. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 482.*

60. Nawrót. *Lithospermum.*

1. Nawrót lekarski. *L. officinale; seminibus laevibus; corollis vix calycem superantibus; foliis lanceolatis, venosis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, szorstka, gałęzista; liście lancetowate, żyłowate; szypułki międzylistne; kwiaty blado-żółtawe, od kielicha ledwo większe; nasiona gładkie, lśniące. Rośnie około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

2. Nawrót polny. *L. arvense; seminibus rugosis, corollis vix calycem superantibus. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa, gałęzista; liście lancetowate, żyłami nieprzerosłe: kwiaty blado-żółtawe, od kielichów ledwo większe: nasiona chropawe. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 456.*

61. Zywokost. *Symphytum.*

1. Zywokost lekarski. *S. officinale; foliis ovato-lanceolatis, decurrentibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, włosista; liście długie, iaiowo lancetowate, zbiegaiące: kwiaty wiszące, iednostronne, różowe lub purpurowe: przedziałki koron odgięte. Rośnie wszędzie na mieyscach nieco wilgotnych, kwitnie w Maiu.

62. Krzywoszyy. *Lycopsis.*

1. Krzywoszyy polny. *L. arvensis; foliis lanceolatis, hispidis; calycibus florescentibus erectis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, ostro-włosista; liście lancetowate, ząbkowane, ostrowłosiste; kielichy w czasie kwitnienia prosto stoiące, po okwitnieniu wydęte, zwisłe: kwiaty blado błękitne. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 435.*

63. Lepczyca. *Asperugo.*

1. Lepczyca. leżąca. *A. procumbens; calycibus fructus compressis. W.*

Łodygi słabe, po ziemi rozesłane, kątowate, szorstko-włosiste; liście iaiowolancetowate, na brzegach i nerwie dolnym haczysto-rząsowate; kwiaty międzylistne, drobne, błękitnawe; kielichy owocowe szerokie, spłasczone, odgięte. Rośnie wszędzie w ogrodach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 552.*

64. Ostrzeń. *Cynoglossum.*

1. Ostrzeń lekarski. *C. officinale; staminibus corolla brevioribus; foliis lato-lanceolatis, basi attenuatis, tomentosis, sessilibus; laciniis calycinis oblongis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, włosista; liście iaiowo-lancetowate, u spodu zwężone, bezszypułkowe, miękko kosmate; kwiaty gronkowe, brudno-czerwone; przedziały kielicha podłużne, pręciki od korony krótsze; nasiona naieżone. Rośnie wszędzie około wsi i płotów, kwitnie w Czerwcu.

65. Farbownik. *Anchusa.*

1. Farbownik lekarski. *A. officinalis; foliis lanceolatis; spicis imbricatis, secundis; bracteis ovatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, zgrzebłowato włosista: liście lancetowate, zgrzebłowatowłosiste; kłosy podwóyne, kwiaty iednostronne; błękitno-purpurowe; kielichy 5-dzielne, przysadki iaio-

wate. Rośnie wszędzie na polach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 572.*

2. Farbownik wąskoliści. *A. angustifolia; foliis oblongo-lanceolatis, integris; floribus spicatis; calycibus quinque-fidis; bracteis lineari-lanceolatis. Pers.*

Poprzedzaiącemu gatunkowi wielce podobny; liście są mniey szorstkie, kwiaty drobnieysze; światło błękitne, a przysadki wąsko-lancetowate. Rośnie około Grodna. *Gilibert.*

66. Pacierzyczka. *Myosotis.*

1. Pacierzyczka naieżona. *M. Lappula; seminibus aculeis glochidibus; foliis lanceolatis, pilosis. Pers.*

Łodygi $\frac{1}{2}$ łokciowe; liście lancetowate, włosiste; kwiaty groniaste, drobne, błękitne; łuszczki gardzieli żółtawe; nasiona kuliste, zewsząd szczecinami haczystemi okryte. Rośnie na polach; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 692.*

2. Pacierzyczka błotna. *M. scorpioides; seminibus laevibus; caule subsimplici; foliis lanceolatis obtusis; calyce corollaque patulis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, prosta: liście lancetowate, tępe: kielich 5-zęby, chropawy: korona otwarta, blado-błękitna; uyście gardzieli żołte; nasiona gładkie. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 583.*

3. Pacierzyczka polna. *M. arvensis; caule basi ramosissimo foliisque pilosis; racemo nudo; corolla connivente. Pers.*

Łodygi $\frac{1}{2}$ łokciowe, gałęziste, włosiste; liście ięzyczkowate; kwiaty włosiste, brzegi korony mało otwarte; nasiona gładkie, lśniące. Rośnie wszędzie na polach odłogiem leżących, kwitnie w Maiu.

67. Kurzyślep. *Anagallis.*

1. Kurzyślep pospolity. *A. arvensis; caule procumbente; foliis ovatis, subtus punctatis. W.*

Łodyżki delikatne, po ziemi rozesłane, kątowate; liście iaiowate, bezogonkowe, naprzeciwległe, gładkie, ze spodu kropkowane; szypułki międzylistne; kwiaty ponsowe. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

68. Bazanowiec. *Lysimachia.*

1. Bazanowiec pospolity. *L. vulgaris; foliis ternis, ovatis, lanceolatis; racemis terminalibus. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście potróyne, bezogonkowe, iaiowo-lancetowate; kwiaty żółte, w wiechę groniastą na wierzchołkach osadzone. Rośnie wszędzie nad wodami, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 689.*

2. Bazanowiec bukietowy. *L. thyrsiflora; racemis lateralibus pedunculatis. Pers.*

Łodyga prosta $\frac{1}{2}$ łokciowa; liście naprzeciwległe, bezogonkowe, lancetowate; gronka międzylistne, szypułkowate, od liści krótsze; kwiaty drobne, żółte; przedziałki koron wąskie. Rośnie nad wodami i na łąkach mokrych; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 517.*

3. Bazanowiec rozesłany. *L. Nummularia; foliis subcordatis; floribus solitariis; caule repente. Pers.*

Łodyga po ziemi rozesłana; liście krótkoogonkowate, okrągławe, nieco serduszkowate; szypułki międzylistne, 1-kwiatowe; kwiaty żółte. Rośnie w zaroślach wilgotnych, cienistych, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 493.*

69. Pierwiosnka. *Primula.*

1. Pierwiosnka lekarska. *P. officinalis; foliis rugosis, dentatis; limbo corollarum concavo, tubi collo oblongo. Pers.*

Liście korzeniowe podłużno iaiowe, pomarszczone, ząbkowane; głąbik $\frac{1}{4}$ łokciowy, na nim baldaszek kwiatów siarczysto-żółtych; kwiaty zwisłe; kielich nieco wydęty; brzeg korony wklęsły, szyyka nad rurką podłużna. Rośnie zędzie w lasach i zaroślach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 433.*

2. Pierwiosnka wyższa. *P. elatior; foliis rugosis, dentatis, hirsutis; limbo corollae plano; tubi collo hemispherico. Pers.*

Liście, głąbik, gatunkowi poprzedzaiącemu podobne; brzeg korony płaski, szyyka nad rurką półkulista. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 434. Gilibert.*

70. Hottoniia. *Hottonia.*

1. Hottoniia błotna. *H. palustris; floribus verticillatis, pedunculatis. Pers.*

Liście na części łodygi w wodzie zanurzoney okręgowe, grzebieniasto-pierzastodzielne, część nad wodę wzniesiona naga, na niey okręgi kwiatów szypułkowate; szypułki wielokwiatowe, kwiaty blado-różowe. Rośnie na brzegach ieziór i stawów, mianowicie około rzeki Zwigżdy w Trockim, kwitnie w Czerwcu. *Prof. Wolffgang. Fl. Dan. t. 487.*

71. Bobrek. *Menyanthes.*

1. Bobrek grzybieniowy. *M. nymphoides; foliis cordatis, integerrimis; corollis ciliatis. Pers.*

Liście okrągławe, serduszkowate, gładkie, pływaiące; szypułki międzylistne; kwiaty żółte, brzegi koron rząsowate. Rośnie w wodach zwol-

na płynących; dawniey obficie na Popławach w kanale przedmłynowym, kwitnie w Czerwcu.

2. Bobrek trzylistny. *M. trifoliata; corollis superne dense barbatis; foliis ternatis. Pers.*

Łodyga naga, u spodu pochwami liściowemi okryta: liście ogonkowate, potróyne, listki gładkie, iaiowate; kwiaty groniaste, blado różowe; wierzch korony gęsto kosmaty. Rośnie wszędzie na łąkach bagnistych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 541.*

72. Powóy. *Convolvulus.*

1. Powóy polny. *C. arvensis; foliis sagittatis, utrinque acutis pedunculis subunifloris. Pers.*

Łodyga słaba, wiiąca się; liście strzałkowate, rogi zaostrzone; szypułki prawie iednokwiatowe; korony zewnątrz czerwono-paskowate, wewnątrz białe; przysadki drobne, od kwiatów oddalone. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t 459.*

2. Powóy większy. *C. sepium; foliis sagittatis, postice truncatis; pedunculis tetragonis, unifloris; bracteis cordatis maximis. Pers.*

Łodyga słaba, wiiąca się; liście strzałkowate, rogi ucięte; szypułki czworoboczne, iednokwiatowe; kwiaty białe; przysadki wielkie, serduszkowate, pod kielichem osadzone. Rośnie w lasach i zaroślach wilgotnych około Niemna i w Trockim, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 458.*

73. Bielun. *Datura.*

1. Bielun pospolisty. *D. Stramonium; pericarpiis spinosis, erectis; foliis ovatis, sinuatis, glabris, basi in petiolum attenuatis. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, łokciowa lub wyższa; liście ogonkowate, kątowate, gładkie; kielich rurkowaty; kwiaty białe; nasienniki ia-

iowate, cierniste, prostostoiące. Rośnie wszędzie około miast i wsi, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 436.*

74. Blekot. *Hyoscyamus.*

1. Blekot pospolity. *H. niger; foliis amplexicaulibus; sinuatis; floribus venosis, sessilibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, wełnista; liście wycinane, łodygę otulaiące; kwiaty bezszypułkowe, w kłosy ułożone, żółtawe, fiioletowo-siatkowate. Rośnie wszędzie około wsi i na dziedzincach, kwitnie przez lato.

75. Tytuń. *Nicotiana.*

1. Tytuń pospolity. *N. rustica; foliis petiolatis, ovatis, integerrimis; floribus obtusis. Pers.*

Łodyga $1\frac{1}{2}$ łokciowa, prosta, gałęzista; liście ogonkowate, iaiowate, nieco lipkie; kwiaty wiechowate, żółtawe; korony przytępione. Roślina początkowie obca, teraz we wszystkich wieyskich ogrodach pospolita.

76. Dziewanna. *Verbascum.*

1. Dziewanna wielka. *V. Thapsus; foliis decurrentibus, utrinque tomentosis; caule spicato, simplici. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, wełnista, poiedyncza; liście iaiowate, z obu stron wełnisto-kosmate, po łodydze zbiegaiące; kwiaty złocisto-żółte, w kłos gęsty, długi skupione. Rośnie wszędzie w borach i na mieyscach piasczystych, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 631.*

2. Dziewanna mnieysza. *V. Lychnitis; foliis cuneiformi-oblongis, supra denudatis; caule angulato, paniculato. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, kątowata, gałęzista: liście iaiowato-podłużne, karbowane, górne bezogonkowe, z wierzchu gładkie, ze spodu kosmate; kwiaty kupkowate, drobne, żółte. Rośnie nad Niemnem około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

3. Dziewanna czarna. *V. nigrum; foliis oblongo cordatis, petiolatis, undulato crenatis; subpubescentibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa; liście dolne podłużno-sercowate, ogonkowate, górne iaiowate, bezogonkowe, karbowane, nieco kosmate; kłos długi, gęsty, kwiaty żółte, kupkowate; kosmki na pręcikach fiioletowe. Rośnie wszędzie około płotów; kwitnie przez lato.

77. Czerwieniec. *Erythraea.*

1. Czerwieniec Goryczka. *E. Centaurium; foliis oblongo-ovalibus, basi rosaceis, congestis; caule elongato; floribus fasciculato paniculatis, basi squamis 1-2 cinctis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, prosta, czworoboczna; liście elliptyczno podługowate, nerwiste; kwiaty różowe, bezszypułkowe, kupkowato wiechowate, u spodu dwiema przysadkami osadzone. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i polach odłogiem leżących, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 617. Gentiana Centaurium. Lin: Chironia Centaurium. W.*

78. Wielosił. *Polemonium.*

1. Wielosił błękitny; *P. caeruleum; foliis pinnatis; floribus erectis; calycibus corollae tubo longioribus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście pierzaste, listki iaiowo lancetowate; kwiaty prostostoiące, błękitne; kielichy od rurki korony dłuższe. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 255.*

79. Psianka. *Solanum.*

1. Psianka Słodkogorz. *S. Dulcamara: caule inermi, fruticoso, scandente; foliis cordatis, glabris, superioribus auriculatis; corymbis oppositifoliis. Pers.*

Łodyga drzewiasta, na płoty i drzewa pnąca się; liście dolne sercowate, gładkie, górne, osczepowate; grona baldaszkowate, naprzeciwlistne; kwiaty fiioletowe lub błękitne: iagody czerwone. Rośnie w mieyscach wilgotnych; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t 607.*

2. Psianka pospolita. *S. nigrum; caule inermi, herbaceo; foliis ovatis, dentato angulatis; racemis distichis, nutantibus. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta; liście iaiowate, kątowate, ząbkowane; gronka zwisłe, poboczne, kwiaty białe; iagody czarne. Rośnie wszędzie w ogrodach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 460.*

3. Psianka Kartofla. *S. tuberosum; caule inermi, herbaceo: foliis interrupte pinnatis, integerrimis; pedunculis subcorymbosis. Pers.*

Łodyga zielna, nieco włosista; liście przerywano pierzaste, listki zupełnie całe; kwiaty groniasto-baldaszkowate. Roślina początkowie obca, dla wielkiey swey pożyteczności powszechnie utrzymywana.

80. Toieść. *Vincetoxicum.*

1. Toieść pospolita. *V. vulgare; caule erecto; foliis ovatis, acuminatis, margine tenuissime ciliatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa: liście iaiowate, zaostrzone, na brzegach delikatnie rząsowate: gronka baldaszkowate; kwiaty białe. Rośnie na mieyscach suchych: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 849.*

81. Zyleniec. *Samolus.*

1. Zyleniec błotny. *S. Valerandi; caule erecto; foliis obtusis; racemo multifloro. Pers.*

Łodyga kilkacalowa: liście gładkie, iaiowate, przytępione; grono wielokwiatowe: kwiaty białe. Rośnie około Grodna na łąkach mokrych; kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 198.*

82. Zerwa. *Phyteuma.*

1. Zerwa kłosowa. *Ph. spicatum; spica elongata; stylis pilosiusculis, trifidis; foliis radicalibus cordatis, duplicato dentatis. Pers.*

Łodyga prosta, poiedyncza; liście korzeniowe długo ogonkowate, serduszkowate, podwóynie ząbkowane, łodygowe bezogonkowe; kłos długi, kwiaty żółtawe: słupki nieco włosiste, trzydzielne. Rośnie w lasach i zaroślach: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t 362.*

2. Zerwa główkowa. *Ph. orbiculare; capitulo subrotundo; foliis serratis, radicalibus cordatis. Pers.*

Łodyga prosta, poiedyncza: liście dolne ogonkowate, sercowate, łodygowe bezogonkowe, piłkowate; główki okrągławe, kwiaty ciemno błękitne. *Gilibert* znaydował około Grodna w lesie Bobrowczyzna; kwitnie w Czerwcu.

83. Dzwonek. *Campanula.*

1. *Liście gładkie.*

1. Dzwonek okrągłoliści. *C. rotundifolia; ramosissima, foliis radicalibus (cito pereuntibus) subrotundis, profunde crenatis, caulinis confertis, angusto linearibus. Pers.*

Łodyga pochyła, gładka, gałęzista, $\frac{1}{4}$łokciowa: liście korzeniowe krótkotrwałe, podłużnie nerkowate, lub okrągławe, karbowane, łodygo-

we równowąskie, zupełnie całe; kwiaty błękitne lub fiioletowe częstokroć poiedyncze, rurkowato dzwonkowate. Rośnie w zaroślach pagórkowatych, kwitnie w Czerwcu.

2. Dzwonek rozpierzchły. *C. patula; foliis strictis, radicalibus lanceolato ovalibus; panicula patula; calyce denticulato. Pers.*

Łodyga prosta, delikatna, gładka; liście korzeniowe iaiowo lancetowate, karbowane, łodygowe bezogonkowe, lancetowate; wiecha rozpierzchła; kielicha przedziały u spodu ząbkowane; kwiaty mierney wielkości, błękitno-fiioletowe, 5-dzielne. Rośnie wszędzie na polach i w zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 373.*

3. Dzwonek brzoskwinioliści. *C. persicifolia; glabra; foliis radicalibus obovatis, caulinis lanceolato linearibus, subserratis, sessilibus, remotis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa lub wyższa, gładka: liście korzeniowe przewrotnie iaiowate, w ogonki zwężone, łodygowe wąsko lancetowate, delikatnie piłkowate, bezogonkowe, odległe; kwiaty groniaste, lub niekiedy poiedyncze, błękitne. Rośnie w lasach i zaroślach; kwitnie w Lipcu.

4. Dzwonek liliioliści. *C. lilifolia: foliis lanceolatis, caulinis acute serratis: floribus paniculatis, nutantibus. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa, gładka: liście lancetowate, łodygowe ostropiłkowate, bezogonkowe: kwiaty wiechowate, zwisłe, blado błękitne. Rośnie w lasach: kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

2. *Liście szorstkie.*

5. Dzwonek szerokoliści. *C. latifolia; foliis ovato lanceolatis: caule simplicissimo, tereti: floribus solitariis, pedunculatis: fructibus cernuis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, poiedyncza; liście dolne wielkie, iaiowo lancetowate, ostro piłkowate, kosmate, łodygowe węższe, lancetowate: szypułki międzylistne iednokwiatowe: kielichów przedziały gładkie, szerokie: nasienniki pochyłe. Rośnie w lasach: kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 85.*

6. Dzwonek iednostronny. *C. rapunculoides: radice repente; foliis cordato lanceolatis: caule ramoso: floribus secundis, sparsis: calycibus reflexis. Pers.*

Korzeń szeroko ścielący się; łodyga prosta, szorstka, łokciowa; liście dolne iaiowo sercowate, górne iaiowolancetowate, szorstkie, - ząbkowane; kwiaty iednostronne, pochyłe lub zwisłe, fiioletowo błękitne; przedziały kielichów odgięte. Rośnie wszędzie w zaroślach; kwitnie przez łato.

7. Dzwonek szorstki. *C. Trachelium; caule angulato; foliis petiolatis, cordato lanceolatis, acute serratis; calycibus ciliatis, pedunculis trifidis. Pers.*

Łodyga prosta, kątowata, łokciowa; liście korzeniowe długo ogonkowate, szeroko sercowate, łodygowe węższe, iaiowo lancetowate, ostro piłkowate; szypułki międzylistne, trzydzielne; kielichy zewsząd włosami naieżone; korony wewnątrz włosiste; nasienniki pochyłe. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie przez łato.

8. Dzwonek skupiony. *C. glomerata; caule angulato, simplici, glabriusculo; foliis scabris, oblongis, lanceolatis, cordatis, sessilibus; capitulo glomerato. Pers.*

Łodyga prosta, kątowata, łokciowa; liście szorstkie, korzeniowe długo ogonkowate, górne bezogonkowe, podłużne: iaiowo lancetowate, karbowano piłkowate; kwiaty bezszypułkowe, fiioletowe, w główki wierzchołkowe skupione. Rośnie wszędzie na łąkach podleśnych i w zaroślach, kwitnie przez lato.

9. Dzwonek kosmaty. *C. Cervicaria; hispida; floribus sessilibus, capitulo terminali hae-*

mispherico; foliis lanceolato linearibus, undulatis. Pers.

Łodyga prosta, nie dzielna, kątowata, szorstko kosmata; liście bezogonkowe, podłużne; wąskie, karbowane, fałdziste: kwiaty błękitne, bezszypułkowe, w główkę półkulistą na wierzchołku skupione; kąty zewnętrzne koron rząsowate. Rośnie na łąkach suchych podleśnych i w zaroślach; kwitnie przez lato.

84. Wiciokrzew. *Lonicera.*

1. Wiciokrzew czerwony. *L. Xylosteum; pedunculis bifloris; baccis distinctis; foliis integerrimis pubescentibus. W.*

Krzew 3-łokciowy, gałęzisty; liście naprzeciwległe, iaiowo elliptyczne, zupełnie całe, miękkie, kutnerowato kosmate; szypułki 2-kwiatowe; kwiaty białożółtawe; iagody dozrzałe czerwone, zrosłe. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Maiu.

2. Wiciokrzew czarny. *L. nigra; pedunculis bifloris; baccis distinctis; foliis ellipticis integerrimis. W.*

Krzew kształtem i wzrostem poprzedzaiącemu podobny; liście elliptyczne, zupełnie całe, gładkie: szypułki 2-kwiatowe, kwiaty biało żółtawe; iagody dozrzałe czarne, nie zrosłe. Rośnie w lasach; kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

85. Szakłak. *Rhamnus.*

Szakłak ciernisty. *R. catharticus; spinis terminalibus; floribus quadrifidis, dioicis; foliis ovatis, serratis. Pers.*

Krzew 5-łokciowy, gałęzisty, ciernisty; liście iaiowate, piłkowate; kwiaty oddzielno płciowe, kupkowate, 4 dzielne, zielonawe: iagody czarne. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 850.*

2. Szakłak górny. *R. alpinus; inermis; floribus dioicis; foliis ovatis, lanceolatis, glanduloso crenulatis. Pers.*

Krzew 5-łokciowy, bez cierni; liście iaiowo lancetowate, gruczołkowato karbowane; kwiaty kupkowe, oddzielnopłciowe, czterodzielne, zielonawe: iagody czarne. *Gilibert* znaydował w lasach nad Niemnem około Grodna.

3. Szakłak Kruszyna. *R. Frangula; inermis; floribus monogynis, hermaphroditis; foliis integerrimis. Pers*

Krzew 6-łokciowy, bez cierni; liście iaiowo elliptyczne, zupełnie całe; kwiaty obopłciowe, iednosłupkowe, kupkowate, czerwonawe; iagody 2 ziarnowe, początkowie czerwone, dozrzałe czarne. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 278.*

86. Trzmielina. *Evonymus.*

1. Trzmielina pospolita. *E. europaeus; floribus plerisque tetrandris, quadrifidis; petalis oblongis; pedunculis compressis, multifloris; stigmatibus subulatis; foliis glabris. Pers.*

Krzew 4 łokciowy; gałęzie gładkie: liście gładkie, iaiowo lancetowate, ogonkowate; szypułki spłaszczone, wielokwiatowe; kwiaty nayczęściey 4-pręcikowe; listki koron podługowate białawe; znamiona ostro kończate, torebki 4-boczne, ponsowe; czepki na nasionach pomarańczowe. Rośnie wszędzie w lasach: kwitnie w Czerwcu.

2. Trzmielina brodawkowata. *E. verrucosus; floribus tetrandris; cortice verrucoso; pedunculis filiformibus, teretibus, subtrifloris. Pers.*

Krzew kilkałokciowy; kora na pniu i gałęziach brodawkowato chropawa; liście iaiowo lancetowate, zaostrzone, piłkowate; szypułki nitkowate; kwiaty zielono czerwonawe, 4-pręcikowe; torebki 4-boczne, ponsowe; czepki na

sienne pomarańczowe. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Czerwcu.

3. Trzmielina szerokoliścia. *E. latifolius; floribus plerisque quinque-fidis, pentandris; petalis ovalibus; pedunculis filiformibus, teretibus, multifloris; cortice laevi. Pers.*

Krzew kilkałokciowy, na pniu i gałęziach kora gładka; liście iaiowate; szypułki nitkowate, wielokwiatowe; kwiaty 5-dzielne, 5-pręcikowe; listki koron iaiowate: torebki 5 boczne. Rośnie około Grodna w lasach; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

87. Niecierpek. *Impatiens.*

1. Niecierpek pospolity. *I. Noli tangere; pedunculis multifloris, solitariis; foliis ovatis; geniculis caulinis tumentibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, soczysta, gałęzista, gładka: kolanka zgrubiałe; liście iaiowate: szypułki wielokwiatowe: kwiaty żółte, wiszące; torebka walcowata, gdy dozrzeie, sprężysto się pęka. Rośnie w mieyscach mokrych, cienistych; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 582.*

88. Fiołek. *Viola.*

1. *Bezłodygowe.*

1. Fiołek kosmaty. *V. hirta; acaulis, foliis cordatis, acutis, piloso hispidis; stolonibus subnullis. Pers.*

Liście ogonkowate, podłużnie serduszkowate, szorstko włosiste; szypułki niżey śrzodka przysadkami osadzone; kwiaty bladobłękitne, bezwonne; kielichy tępe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Rybiszek, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 618.*

2. Fiołek błotny. *V. palustris; acaulis, foliis reniformibus. Pers.*

Korzeń ścielący się; liście sercowo nerkowate gładkie: kwiaty blado błękitne, bezwonne, listek korony czerwonawo bręgowany. Rośnie wszędzie na łąkach błotnych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 83.*

3. Fiołek wonny. *V. odorata; acaulis, foliis cordatis; stolonibus reptantibus. Pers.*

Liście serduszkowate, gładkie: szypułki pośrzodku przysadkami osadzone; kwiaty fiioletowe, wonne; z korzeni rozłogi płonne, ścielące się. Rośnie na pagórkach suchych około Wilna; kwitnie w Kwietniu, Maiu. *Fl. Dan. t. 309*

2. *Łodygowe.*

4. Fiołek dziki. *V. canina; caule adultiore adscendente, canaliculato; foliis oblongo cordatis; calycibus acutis. Pers.*

Łodygi kilkacalowe, po ziemi rozesłane, w czasie kwitnienia podniesione, rowkowate; liście podłużno sercowate, karbowane; kwiaty blado błękitne, bezwonne; kielichy ostre. Rośnie wszędzie w zaroślach suchych; kwitnie w Maiu.

5. Fiołek górny. *V. montana; caulis erectus; foliis cordatis, oblongis; stipulis semipinnatis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa; liście podłużne, sercowate; przysadki liściowe wielkie, pierzastodzielne; kwiaty błękitne, bezwonne. Rośnie na łąkach podleśnych około Grodna: kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

5. Fiołek dwoisto-kwietny. *V. mirabilis; subacaulis, caule triquetro; foliis reniformi cordatis; floribus caulinis apetalis. Pers.*

Liście nerkowato sercowate, młodsze kapturkowato zwinione, łodyżka tróykątna, kilkacalowa; kwiaty dwoiakie: na szypułkach z korzeni wyrastaiących są koronowe, blado błękitne, wonne, lecz płonne; na szypułkach zaś łodygowych bezkoronowe, płodne; i dla tego Fiołk-

kiem *dziwnym*, *mirabilis*, iest nazwany. Listki kielicha lancetowate, ostre, trzema brunatnemi nerwami oznaczone. Rośnie wszędzie w lasach około Wilna; kwitnie w Kwietniu, Maiu.

7. Fiołek trzykolorowy. *V. tricolor*; *caule angulato, glabro, diffuso*; *foliis oblongis, incisis, stipulis pinnatifidis. Pers.*

Łodyga kątowata, gładka, gałęzista; liście podługowate, wcinano ząbkowane; przysadki liściowe pierzastodzielne: kwiaty wielkie, fiioletowo purpurowe, we środku żółte, rozmaicie kresowate. Rośnie w ogrodach i na polach, kwitnie przez lato.

8. Fiołek polny. *V. arvensis*; *caule angulato, sulcato*; *foliis ovato lanceolatis, serratis*; *stipulis basi incisis*; *calyce pubescente, corolla sublongiore. Pers.*

Łodyga kątowata, gałęzista; liście iaiowo lancetowate, piłkowate; przysadki pierzastodzielne; kielich kosmaty, od korony nieco dłuższy; listki górne korony błękitnawe, dolny plamą żółtą wewnątrz oznaczony, kresowaty. Rośnie wszędzie na polach; kwitnie przez lato.

89. Porzeczka. *Ribes.*

1. Porzeczka pospolita. *R. rubrum*; *inerme*; *racemis glabris, nutantibus*; *floribus planis*; *petalis obcordatis*; *foliis obtuse quinquelobis. Pers.*

Krzew gałęzisty, 2-łokciowy lub wyższy; liście 5-klapkowe, ząbkowane: kwiaty groniaste, wiszące, zielono żółtawe: listki koron przewrotnie sercowate; iagody czerwone, kwaśne. Rośnie wszędzie w lasach mokrych; kwitnie w Maiu.

2. Porzeczka górna. *R. alpinum*; *inerme*, *racemis erectis*; *bracteis flore longioribus*; *foliis subtus lucidis. Pers.*

Krzew 2-łokciowy, gałęzisty, korą białawą pokryty: liście 3-klapowe, ze spodu lśniące;

grona kwiatowe prosto stoiące, przysadki od kwiatów dłuższe; iagody czerwone, słodkawe. Rośnie blisko Grodna w puszczy Bobrowczyzna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.* W wielu ogrodach pod niewłaściwém imieniem *rozynek drobnych* utrzymuie się.

3. Porzeczka Smrodynia. *R. nigrum*; *inerme*, *foliis subtus punctatis*; *racemis laxis*; *floribus campanulatis, bracteis pedicellis brevioribus. Pers.*

Krzew nizki, rozłożysty; liście klapowate, gładkie, młodsze ze spodu kropkowane, właściwie, równie iak krzew cały, wonieiące; grona rzadkie, kwiaty czerwonawe, dzwonkowate; przysadki od szypułek krótsze; iagody czarne, słodkawe. Rośnie wszędzie w lasach mokrych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 556.*

4. Porzeczka Agrest kosmaty. *R. Grossularia*; *ramis aculeatis*; *petiolis pilosis*; *bractea diphylla*; *baccis hirsutis. Pers.*

Krzew nizki, ciernisty: ciernie potróyne lub podwóyne; liście gładkie, klapowate, ogonki włosiste; szypułki 1-kwiatowe, przysadki 2-listkowe; kwiaty brunatno-zielone; iagody włosami gruczołowato główkowatemi naieżone; rośnie na pagórkach suchych, częściey w ogrodach; kwitnie w Maiu.

5. Porzeczka Agrest gładki. *R. Uva crispa*; *ramis aculeatis*; *baccis glabris*; *pedicellis bractea monophylla. Pers.*

Krzew nizki, ciernisty: liście kutnerowate; szypułki 1-kwiatowe; przysadki 1-listkowe; kwiaty zielono-czerwonawe; iagody gładkie. Rośnie na suchych pagórkach, i w ogrodach się utrzymuie. Kwitnie w Maiu.

90. Bluscz. *Hedera.*

1. Bluscz pospolity. *H. Helix*; *foliis tri-quinquelobis, floralibus ovatis*; *umbella erecta. Pers.*

Krzew pnący się; liście trwałe, skórkowate,

lśniące, trzy lub pięćklapowe, pod kwiatami iaiowate; kwiaty baldaszkowate; iagody czarne. Rośnie w lasach około Sczuczyna: znaydowałem podobnież w puszczach Preńskich za Niemnem. Kwitnie w jesieni.

91. Leniec. *Thesium.*

1. Leniec pospolity. *Th. intermedium; caule stricto, elongato; foliis lineari lanceolatis, trinerviis; panicula foliacea. Pers.*

Łodygi delikatne, nie dzielne, $\frac{1}{4}$ łokciowe, prosto-stoiące; liście równowąskie, 3 nerwiste; kwiaty żółtawo-zielone. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Wilna, mianowicie pod Rybiszkami, kwitnie w Maiu.

92. Goryczka. *Gentiana.*

1. Goryczka krzyżowa. *G. cruciata; corollis quadrifidis, imberbibus; floribus verticillatis, sessilibus; foliis decussatis, connato-vaginantibus. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{4}$ łokciowa: liście krzyżowo naprzeciwległe, pochwo zrosłe; kwiaty bezszypułkowe, okręgowe, zielonawo błękitne, 4-dzielne. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych; kwitnie w Lipcu.

2. Goryczka wąskoliścia. *G. Pneumonanthe; corollis quinquefidis, campanulatis, axillaribus, pedunculatis; foliis lineari-lanceolatis, obtusis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, prosta, nie dzielna; liście naprzeciwległe, równowąskie, tępe; kwiaty dzwonkowate, szypułkowate, międzylistne, 5-dzielne, ciemnobłękitne; pręciki zrosłe. Rośnie w lasach i na łąkach podleśnych, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 269.*

3. Goryczka łąkowa. *G. Amarella; floribus fasciculato-subumbellatis; corollis hypocrateriformibus, quinquefidis, tubo transversim crispo; calycis laciniis aequalibus; foliis ovato-lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{4}$ łokciowa; liście bezogonkowe, iaiowo-lancetowate, ciemnozielone: kwiaty baldaszkowo-kupkowate, fiioletowe; przedziałki kielicha równe; korona 5-dzielna, tacowa, rurka poprzecznie pomarszczona, gardziel błonką frężlowatą opasana. Rośnie w lasach i na łąkach podleśnych, kwitnie w Sierpniu.

4. Goryczka polna. *G. campestris; corollis quadrifidis, hypocrateriformibus, obtusis, fauce barbatis; calycis laciniis duabus maximis. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{4}$ łokciowa; liście iaiowolancetowate; kwiaty kupkowate, błękitne: kielicha dwie przedziałki od innych większe: korona 4-dzielna, tacowa, przedziałki tępe: gardziel błonką frężlowatą opasana. Rośnie na polach odłogiem leżących; kwitnie w Sierpniu.

93. Lebioda. *Atriplex.*

1. Lebioda ogrodowa. *A. hortensis; caule erecto, herbaceo; foliis triangularibus. Pers.*

Łodyga prosta, gładka, gałęzista: liście szerokie, tróykątne, zaostrzone; kwiaty wiechowato kłosowe: kielichy owocowe okrągławe, spłaszczone. Dwie tego gatunku odmiany, *żółta* i *czerwona*, początkowie obce, wszędzie w ogrodach są dziś pospolite; kwitną w Lipcu.

2. Lebioda poszarpana. *A. laciniata; caule herbaceo: foliis deltoidibus, dentatis, subtus argenteis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista, rozłożysta: liście tróykątne, głęboko ząbkowane i prawie poszarpane, ze spodu łuszczkowato srebrzyste: kwiaty wiechowato-kłosowe: kielichy owocowe nie foremnie rombowo-czworoboczne. Rośnie około Grodna. *Gilibert.*

3. Lebioda osczepowata. *A. hastata; caule*

herbaceo, erecto; valvis calycinis faemineis magnis, membranaceis, reticulatis, margine dentibus longe setaceis. Pers.

Łodyga prosta, kątowata, rozłożysta, gałęzista; liście tróykątne, ząbkowane, nieco osczepowate; przedziały kielichów samiczych wielkie, błonkowate, siatkowate, ząbkowane, ząbki szczecinowate. Rośnie w ogrodach, kwitnie w Lipcu.

4. Lebioda rozłożysta *A. procumbens; caule herbaceo; foliis triangulari-lanceolatis; calycibus seminum triangularibus, acutis, margine et disco dentatis. Pers.*

Łodyga gałęzisto rozłożysta; liście tróykątnie lancetowate, górne wąsko lancetowate; kielichy nasienne tróykątne, zaostrzone, na grzbiecie i brzegach ząbkowane. Rośnie w ogrodach i na dziedzincach, kwitnie w Lipcu.

94. Mącznik. *Chenopodium.*

1. *Liście zupełnie całe.*

1. Mącznik strzałkowaty. *Ch. bonus Henricus; foliis triangulari-sagittatis, integerrimis; spicis compositis aphyllis, axillaribus. Pers.*

Łodyga prosta, gładka, rowkowata; liście tróykątno strzałkowate, zupełnie całe, z wierzchu ciemnozielone, ze spodu nieco mączaste; kłosy wiechowate, nagie, zpomiędzy liści powstają. Rośnie, według świadectwa *Giliberta*, w ogrodach około Grodna, kwitnie w Czerwcu.

2. Mącznik mierzliwy. *Ch. olidum; foliis integerrimis, rhombeo ovatis; floribus conglomeratis, axillaribus; caule diffuso. Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana; liście iaiowo-romboidalne, z obu stron mączaste; kwiaty w kupki międzylistne i wierzchołkowe skupione. Rośnie w ogrodach, blizko Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Ch. Vulvaria. L.*

3. Mącznik wieloziarnowy. *Ch. polyspermum;*

foliis integerrimis, ovatis, cymis dichotomis, aphyllis, axillaribus; seminibus subnudis. Pers.

Łodyga niekiedy prosta, lub po ziemi rozesłana; liście iaiowate, zupełnie całe: kwiaty groniaste, grona poboczne, międzylistne i wierzchołkowe: nasiona prawie nagie. Rośnie w ogrodach, kwitnie w Lipcu.

2. *Liście kątowate, ząbkowane.*

4. Mącznik tróykątnoliści. *Ch. urbicum; foliis triangularibus, subdentatis; racemis confertis, strictissimis, cauli approximatis, longissimis, subaphyllis. Pers.*

Łodyga prosta, prawie nie dzielna; liście tróykątne, nieco ząbkowane, górne strzałowo-lancetowate; grona gęste, długie, prosto stoiące, do łodygi przytulone, prawie bezlistne. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach gnoynych, kwitnie w Czerwcu.

5. Mącznik murowy. *Ch. murale; foliis ovatis, inaequaliter dentatis, acutis, nitidis; racemis corymbosis, nudis; caule ramoso, patulo. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta; liście długo-ogonkowate, rombowo-iaiowate, nie równie ostro ząbkowane, lśniące: grona podbaldaszkowe, bezlistne. Rośnie w ogrodach i około płotów, kwitnie w Czerwcu.

6. Mącznik czerwony. *Ch. rubrum; foliis cordato-triangularibus, obtusiusculis, sinuato dentatis; racemis erectis, compositis, subfoliosis, caule brevioribus. Pers.*

Łodyga prosta, brózdowana, gładka; liście sercowo-tróykątne, przytępione, wycinano ząbkowane, na brzegach czerwonawe; grona prosto stoiące, składane, liśćmi nieco przerosłe, od łodygi krótsze. Rośnie w ogrodach blizko Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

7. Mącznik biały. *Ch. album; foliis rhom-*

boideo-ovatis, erosis, postice integris, summis oblongis; racemis erectis. Pers.

Łodyga prosta, gałęzista; liście czworobocznie iaiowate, wygryzione, biało-mączaste, nasady całe, górne podługowate, zupełnie całe; kłosy gałęziste, prosto stoiące. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach uprawnych, kwitnie przez lato.

8. Mącznik zielony. *Ch. viride; foliis lanceolato-rhomboideis; dentato sinuatis; racemis ramosis, subfoliatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, zielona, kątowata, kąty czerwonawe: liście nie równie czworoboczne, lancetowate, wycinane, górne podłużne, zupełnie całe; kłosy gałęziste; kwiaty kupkowate. Rośnie wszędzie z poprzedzaiącym gatunkiem, któremu iest wielce podobny; kwitnie w Czerwcu.

9. Mącznik kątowaty. *Ch. hybridum; foliis cordatis, angulato acuminatis; racemis ramosis, divaricatis, nudis. Pers.*

Łodyga prosta, gładka, gałęzista; liście szerokie, sercowate, wcinano kątowate, zaostrzone; grona gałęziste, rozłożyste, nagie. Rośnie w ogrodach około Wilna; kwitnie w Czerwcu.

10. Mącznik blady. *Ch. glaucum; foliis ovato-oblongis, repandis, subtus glaucis; racemis nudis, simplicibus, glomeratis. Pers.*

Łodyga łokciowa, pochyła lub leżąca; liście iaiowato podłużne, wyginane, ze spodu błękitnawo zielone; gałęzie rózgowate; kłosy nagie, nie dzielne, kupkowate. Rośnie w ogrodach i około płotów; kwitnie w Czerwcu.

95. Cwikła. *Beta.*

2. Cwikła Burak. *B. vulgaris; floribus congestis; foliis inferioribus ovatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, gładka, rówkowata: liście korzeniowe szerokie, iaiowate, czerwonawe, lub purpurowo czerwone, górne iaiowate, zaostrzone; kłosy długie: kwiaty kupkowate. Gatunek początkowie obcy, we wszystkich ogrodach pospolity.

96. Sporysz. *Herniaria.*

1. Sporysz gładki. *H. glabra; herbacea, glabra, glomeratis multifloris, spicaeformibus. Pers.*

Łodyga delikatna, po ziemi rozesłana, kolankowata: liście drobne, gładkie, iaiowate; kwiaty drobne, zielono żółtawe, bezszypułkowe, w kupki międzylistne skupione. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie przez lato. *Fl. D. t. 529.*

97. Wiąz. *Ulmus.*

1. Wiąz pospolity. *U. campestris; foliis duplicato serratis, basi inaequalibus; floribus subsessilibus, conglomeratis, pentandris; fructibus glabris. Pers.*

Drzewo wyniosłe: liście podwóynie piłkowate, przy nasadzie nie równe, szorstkie: kwiaty prawie bezszypułkowe, pięciopręcikowe, w kupki skupione; owoce gładkie. Rośnie w lasach; kwitnie w Kwietniu.

2. Wiąz Brzost. *U. effusa: foliis duplicato serratis, basi inaequalibus; floribus octandris, pedunculatis, effusis; fructibus margine ciliatis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości; liście podwóynie piłkowate, przy nasadzie nierówne, szorstkie: kwiaty 5-8-pręcikowe, szypułkowate, rozpierzchłe; brzeg owocu rząsowaty. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Kwietniu.

98. Wietrznik. *Eryngium.*

1. Wietrznik szerokoliści. *E. planum: foliis radicalibus cordato ovalibus, planis, crenatis,*

petiolatis, caulinis sessilibus; capitulis ovatis, pedunculatis. Pers.

Łodyga prosta, gałęzista, błękitnawa; liście korzeniowe ogonkowate, sercowo-iaiowate, płasko-rozwinione, karbowane; łodygowe bezogonkowe: kwiaty główkowe, główki iaiowate, błękitnawe: ząbki liścia i pokrywek szczeciniowato ościste. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

2. Wietrznik karłowaty. *E. pusillum: foliis radicalibus oblongis, dentatis; caule dichotomo; capitulis sessilibus. Pers.*

Łodyga nizka, kilkacalowa, gałęzista, brózdowana: liście korzeniowe podługowate, nacinano ząbkowane, ząbki cieniste, łodygowe głębiey podzielone; główki bezszypułkowe, od pokryw dwa razy krótsze; plewy proste, cierniste. Rośnie na polach około Poniemunia, blizko Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

99. Zankiel. *Sanicula.*

1. Zankiel lekarski. *S. europaea; foliis radicalibus simplicibus; floscults omnibus sessilibus. Pers.*

Łodyga prosta ½łokciowa: liście korzeniowe długo ogonkowate, gładkie, głęboko 3- klapowe; łodygowe pod baldaszkami osadzone, głębiey podzielone, ząbkowane: baldaszki ogólne długo szypułkowate, gałązkowate, szczególne kuliste; kwiaty bezszypułkowe: pokrywki lancetowate, całe *Gilibert* powiada: *communis in omnibus sylvis Lithuaniae*: ia znaydowałem zawsze obficie w zaroślach pagórkowatych około Wilna pod Rybiszkami. Nie wiem dla czego w roku 1810, w tych mieyscach przez całe lato żadnego exemplarza znaleźć nie można było. *Fl. Dan. t. 283.*

100. Barscz. *Heracleum.*

1. Barscz pospolity. *H. Sphondylium; foliis pinnatis; foliolis quinis, oblongis, pinnatifidis, acutis, dentatis; corollis subuniformibus. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, brózdowana, gałęzista, włosista; liście pierzaste, z pięciu listków podłużnych, ostrych, pierzastodzielnych złożone: listki te z wierzchu są prawie gładkie ze spodu kosmate, grubo piłkowate, ogonki podobnież kosmate. Pokrywa ogólna i szczególne wielolistkowe; kwiaty białe, promieniowe od środkowych znacznie większe; listki koron dwudzielne. Rośnie wszędzie na pastewnikach; kwitnie w Lipcu.

2. Barscz wąskoliści. *H. angustifolium; foliis cruciato-pinnatis, foliolis linearibus; corollis fiosculosis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, brózdowana, szorstkowłosista; liście pierzaste, listki wąsko-lancetowate, piłkowate, prawie gładkie; kwiaty białe, wszystkie równe; listki koron zagięte, sercowate, Rośnie w zaroślach i na łąkach; kwitnie w Lipcu.

101. Przewłoka. *Oenanthe.*

1. Przewłoka dęta. *Oe. fistulosa; stolonifera; foliis caulinis pinnis filiformibus, fistulosis; involucro universali submullo. Pers.*

Z korzeni rozłogi w szlamie błotnym rozesłane; łodyga prosta, dęta; liście dolne dwoisto pierzaste, listki drobne, płaskie, tępo ząbkowane; łodygowe na ogonku dętym osadzone, z listków drobnych, nitkowatych, podobnież dętych złożone; baldaszek ogólny 3-4 promieniowy, szczególne gęste, gładkie; pokrywa ogólna 1-liścia, lub żadna, szczególne z wielu listków krótkich złożone. Rośnie nad wodami w mieyscach bagnistych, kwitnie w Czerwcu.

102 Włoczydło. *Caucalis.*

1. Włoczydło szorstkie. *C. Anthriscus; involucris polyphyllis; seminibus ovatis, stylis reflexis; foliis decompositis, foliolo extimo lineari-lanceolato. W.*

Łodyga prosta, gałęzista, szorstka; liście dolne wielokrotnie składane: listki iaiowo lancetowate, nacinane, ząbkowane, górnych listek wierzchołkowy wąsko-lancetowaty: pokrywa ogólna wieloliścia; kwiaty czerwonawe: nasiona iaiowate, włosisto naieżone; słupki odgięte. Rośnie w zaroślach i około płotów: kwitnie w Lipcu. *Tordylium Anthriscus. Lin.*

103. Marchew. *Daucus.*

1. Marchew dzika. *D. Carota; seminibus hispidis; petiolis subtus nervosis; foliorum laciniis anguste-linearibus, acutis. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa, włosista; spód ogonków liściowych nerwowaty; liście wielokrotnie składane, listki wąskie, zaostrzone: baldaszek kwitnący płaski, nasienny wklęsły; kwiaty białawe, pośrzodku kwiatek płonny, bezkształtny, purpurowy. Rośnie w zaroślach i na łąkach suchych; kwitnie w Lipcu. Marchew ogrodowa iest odmianą tego gatunku.

104. Kolandra. *Coriandrum.*

1. Kolandra ogrodowa. *C. sativum; fructibus globosis. Pers.*

Łodyga prosta, kresowata, gałęzista; liście dolne pierzaste, listki okrągławe, nacinane, łodygowe dwoistopierzastodzielne, listki wąskie; ziarna kulisto okrągłe; kielich i słupki trwałe. Roślina we wszystkich swych częściach odrazliwie wonna; rośnie w ogrodach; kwitnie w Lipcu.

105. Bucień. *Laserpitium.*

1. Bucień szerokoliści. *L. latifolium; foliis oblique cordatis, dentatis, dentibus mucronatis; seminum alis crispis. Pers.*

Łodyga prosta, kresowata; liście podwóynotroiste, listki szerokie, ukośnie sercowate, ząbkowane; baldaszki obszerne, kwiaty białawe; skrzydełka nasion pomarszczone. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Lipcu.

2. Bucień kosmaty. *L. pruthenicum; hispidum, foliolis lanceolatis, integerrimis, extimis coalitis. Pers.*

Łodyga prosta, kątowata, u spodu wstecznie szorstka; liście pierzaste, włosiste, listki lancetowate, pierzastodzielne, niezębkowane, wierzchołkowe zrosłe; kwiaty białe, listki koron serduszkowate; zarodki kosmate; nasiona dozrzałe gładkie, skrzydełkowate. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

3. Bucień trzyklapkowy. *L. trilobum; foliolis trilobis, incisis. Pers.*

Łodyga prosta, kresowata; liście podwóynotroiste, listki trzyklapkowe, kłapy tępe, z wierzchu nacinane, *do liści orlikowych podobne*; kwiaty białe; nasiona skrzydlaste i kresowate. Rośnie nad Niemnem około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.* Czyli raczey nie *B. orlikoliści, L. aquilegifolium?*

106. Gorysz. *Peucedanum.*

1. Gorysz lekarski. *P. officinale; foliis quinquies tripartitis, filiformibus, linearibus. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, kresowata, miernie gałęzista; liście pięciorako trzydzielne, listki drobne, wąskie, prawie nitkowate; pokrywa wieloliścia; kwiaty żółtawe. Rośnie w ogrodach opuszczonych około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

2. Gorysz łąkowy. *P. Silaus; foliolis pinnatifidis, laciniis oppositis; involucro universali diphyllo. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, kątowata, bruzdowana: liście ciemnozielone, wielokrotnie pierzaste, przedziałki naprzeciwległe, wąsko-lance-

towate, wierzchołkowe zrosłe; pokrywa 1-3-listkowa, niekiedy żadna; kwiaty żółtawe. Rośnie na łąkach, kwitnie w Lipcu.

107. Pietrasznik. *Conium.*

1. Pietrasznik plamisty. *C. maculatum*; *caule ramosissimo, maculato; seminibus striatis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista, kresowata, czerwono plamista; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowate, zaostrzone, pierzastodzielne, przedziałki głęboko piłkowate; pokrywa 3 5-listkowa; kwiaty białawe; nasiona pięcią kresami oznaczone. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach około wsi, kwitnie w Czerwcu. Cała roślina odrażliwie wonna.

108. Oleśnik. *Athamanta.*

1. Oleśnik górny. *A. Libanotis*; *foliis bipinnatis, planis*; *umbella hemispherica*; *seminibus hirsutis. Pers.*

Łodyga kątowata, brózdowana, gałęzista; liście dwa razy pierzaste, płasko rozwinione, listki podłużne, nacinano-ząbkowane; baldaszki gęste, półkuliste: kwiaty białawe; nasiona kosmate. Rośnie na łąkach suchych i w zaroślach, kwitnie w Lipcu.

109. Przewiercień. *Bupleurum.*

1. Przewiercień przerosły. *B. rotundifolium*; *involucris universalibus nullis, foliis perfoliatis. Pers.*

Łodyga gładka, $\frac{1}{2}$łokciowa lub wyższa; liście gładkie, okrągławo-elliptyczne, przerosłe; pokrywy ogólney braknie, szczególne 5-listkowe, iaiowate, nierówne, żółtawe, ostrzem zakończone;

kwiaty żółte. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

110. Potocznik. *Sium.*

1. Potocznik szerokoliści. *S. latifolium*; *caule elongato, sulcato, angulato*; *foliis pinnatis*; *foliolis lanceolatis, aequaliter serratis*; *umbella terminali. Pers.*

Łodyga gałęzista, kątowata, brózdowana; liście pierzaste, listki sercowo-lancetowate, piłkowate; baldaszki wierzchołkowe. Rośnie nad wodami i na łąkach mokrych, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 66.*

2. Potocznik wąskoliści. *S. angustifolium*; *caule ramoso, striato*; *foliis pinnatis, foliolis inciso-lobatis*; *umbellis axillaribus pedunculatis*; *involucro universali pinnatifido. Pers.*

Łodyga prosta, kresowata, rozwarto-gałęzista; liście pierzaste, listki nacinano-klapowate; baldaszki międzylistne, lub naprzeciwlistne, szypułkowate; pokrywa ogólna pierzastodzielna. Rośnie nad wodami, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 67.*

3. Potocznik kolankokwiatowy. *S. nodiflorum*; *caule procumbente*; *foliis pinnatis, foliolis ovatis*; *umbellis axillaribus, sessilibus. Pers.*

Łodyga słaba, leżąca, gałęzista; liście pierzaste, listki iaiowate, piłkowate; baldaszki na kolankach łodygi międzylistne lub naprzeciwlistne, bezszypułkowe; pokrywa iednoliścia, lub żadna. Rośnie nad wodami, kwitnie w Lipcu.

4. Potocznik sierpowaty. *S. Falcaria*; *foliolis linearibus, decurrentibus, connatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, rozwarto-gałęzista; liście pierzaste, listki twarde, błękitnawo-zielone, 2-3-dzielne, ostro piłkowate, sierpowato zgięte, po szypułce zbiegaiące, zrosłe; kwiaty białe; baldaszki płaskie. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Iacq. Fl. Aust. t. 257.*

111. Olszeniec. *Selinum.*

1. Olszeniec błotny. *S. palustre; sublactescens; caule striato; radice fusiformi, subdivisa; radiis umbellae hispidis. Pers.*

Korzeń gruby, wrzecionowaty, nieco podzielony; łodyga 2-łokciowa, kątowata, gałęzista: liście obszerne, wielokrotnie pierzaste, listki pierzastodzielne, iaiowo-lancetowate; baldaszki obszerne, płaskie; szypułki ostro-szorstkie; pokrywa wieloliścia, listki lancetowate; kwiaty białe; ze wszystkich części przerwanych sok mleczny płynie. Rośnie nad wodami, kwitnie w Lipcu.

2. Olszeniec kątowaty. *S. Carvifolia; caule sulcato, acutangulo; involucro universali evanido; foliolis lanceolatis, incisis, apice callosomucronatis; pistillis fructus reflexis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gładka, ostro kątowata, prawie skrzydełkowata; liście troisto pierzaste, listki lancetowate, nacinane, ostrzem twardém zakończone; pokrywa ogólna opadająca; baldaszki obszerne, kwiaty białe: słupki na nasionach odgięte. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Sierpniu. *Gilibert. Iacq. Fl. Austr. t. 16.*

3. Olszeniec rozwarty. *S. Oreoselinum; foliis triplicato-pinnatis, foliolis ovato-acutis, inciso-serratis, divaricatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, kresowata; liście wielokrotnie pierzaste; szypułki ogólne i szczególne są niby pogięte lub połamane w swym kierunku, ztąd listki są rozwarte, iaiowo-zaostrzone, wcinano-piłkowate; kwiaty białe. Rośnie wszędzie w zaroślach pagórkowatych, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 68. Athamanta Oreoselinum. Lin.*

4. Olszeniec modry. *S. Cervaria; foliis pinnatis, inciso-angulatis; seminibus oblongis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa lub wyższa, kresowata; liście dwoistopierzaste, listki iaiowate, nacinano-kątowate, piłkowate, gładkie, modre, twardawe,

kwiaty białe, nasiona podługowate. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 69. Athamanta Cervaria Lin.*

112. Mordownik. *Aethusa.*

1. Mordownik pospolity. *Ae. Cynapium; foliis pinnatis, foliolis pinnatifidis, nitidis. Pers.*

Łodyga gładka, nieco kresowata; liście wielokrotnie pierzaste, listki ciemnozielone, gładkie, lśniące, pierzastodzielne, nacinane; baldaszki długo-szypułkowate: pokrywki wąsko-lancetowate; kwiaty białe, nasiona rowkowate. Rośnie wszędzie w ogrodach i między zbożem, kwitnie w Lipcu.

113. Czechrzyca. *Anthriscus.*

1. Czechrzyca pospolita. *A. vulgaris; seminibus ovatis hispidis; caule laevi; umbellis sublateralibus; petiolorum margine villoso-ciliato. Pers.*

Łodyga prosta, nieco bruzdowana, gładka; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowate, zaostrzone, pierzastodzielne; szypułki i pochwy kosmate, brzegi kosmato rząsowate; baldaszki poboczne, naprzeciwliście; nasiona iaiowate, sczotkowate. Rośnie w ogrodach i około płotów, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 154. Scandix Anthriscus. Lin.*

114. Trzebula. *Chaerophyllum.*

1. Trzebula leśna. *Ch. sylvestre; caule striato; genicutis tumidiuscutis; seminibus laevibus. Pers.*

Łodyga prosta, kresowata, kosmata, kolanka zgrubiałe, obrączką czerwoną opasane; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowate, zaostrzone, pierzastodzielne, na nerwach i ogonkach kosmate; pokrywa ogólna 1-liścia, lub żadna,

szczególne iaiowate, błonkowate; kwiaty białe; nasiona gładkie, lśniące. Rośnie w ogrodach i na pastewnikach; kwitnie w Maiu. *Iacq. Fl. Austr. t. 149.*

2. Trzebula ogrodowa. *Ch. sativum; seminibus laevibus; umbellis lateralibus, subsessilibus; involucro universali foliiformi. Pers.*

Łodyga gładka, gałęzista; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowate, ostre, pierzastodzielne, nacinane; baldaszki poboczne, prawie bezszypułkowe; pokrywa ogólna liściowa, szczególne lancetowate, nierówne; nasiona gładkie, słupkiem trwałym zakończone. Roślina obca, przyiemnie wonna, dla użycia swego wszędzie w ogrodach pospolita. — *Scandix Cerefolium Lin.*

3. Trzebula główkowa. *Ch. bulbosum; caule laevi, geniculis tumido, basi hirto. Pers.*

Korzeń zgrubiały, główkowy; łodyga 3-łokciowa, gałęzista, czerwonoplamista, przy kolankach zgrubiała, nad korzeniem kosmata; liście wielokrotnie pierzaste, na nerwach kosmate, listki pierzastodzielne, lancetowate; kwiaty białe; pokrywki szczególne wąsko lancetowate. Rośnie wszędzie w ogrodach i na pastewnikach; kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl. Aust. t. 63.*

4. Trzebula pochyła. *Ch. temulum; caule maculato, scabro; geniculis tumidis. Pers.*

Łodyga łokciowa, szorstkawa, w kolankach zgrubiała, czerwono plamista; liście wielokrotnie pierzaste, kosmate; listki iaiowate, pierzastodzielne, nacinane; baldaszki przed rozkwitnieniem zwisłe; kwiaty białe. Rośnie w ogrodach, około płotów, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 65.*

5. Trzebula błotna. *Ch. palustre; foliis tripinnatis, latis, foliolis inciso-serratis; fructibus biaristatis, divergentibus. Pers.*

Łodyga 1½łokciowa, kosmata; liście wielokrotnie pierzastodzielne, szerokie; listki wąsko-lancetowate, nacinane, piłkowate; kwiaty nierówne, białe lub czerwonawe; nasiona długie, prawie walcowate, dwiema trwałemi słupkami ościsto zakończone. Rośnie nad wodami około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Iacq. Fl. Austr. t. 148.*

6. Trzebula wonna. *Ch. aromaticum; caule aequali; foliolis cordatis, serratis, integris; fructibus biaristatis. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, szorstka, na kolankach nie zgrubiała; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowo sercowate, piłkowate, szorstko włosiste; kwiaty białe; nasiona trwałemi słupkami ościsto zakończone. Rośnie w ogrodach i zaroślach cienistych około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Iacq. Fl. Austr. t. 150.* Snitce pospolitey wielce podobna.

115. Giersz. *Phellandrium.*

1. Giersz wodny. *Ph. aquaticum; caulis foliorumque ramificationibus divaricatis. Pers.*

Łodyga dęta, gałęzista, rozłożysta; liście wielokrotnie pierzaste, rozłożyste, listki lancetowate, tępe; baldaszki naprzeciwlistne, kwiaty białe. Rośnie w rowach i nad wodami; kwitnie w Czerwcu.

116. Dzięgiel. *Angelica.*

1. Dzięgiel szerokoliści. *A. Archangelica; foliolorum impari lobato. Pers.*

Łodyga gruba, dęta, 2-łokciowa: liście obszerne, troisto pierzaste, listki iaiowo lancetowate, ząbkowane, nieparzyste klapowate; baldaszki gęste, obszerne, kuliste. — Rośnie w lasach wilgotnych, w Niemenczynie nad rzeczką Niemenczą; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 206.*

2. Dzięgiel pospolity. *A. sylvestris; foliolis aequalibus, ovato lanceolatis, serratis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, kresowata,

gładka; liście wielokrotnie pierzaste, listki iaiowo lancetowate, piłkowate, wszystkie równe; baldaszki gęste, szczególne półkuliste; nasiona skrzydełkiem szerokiém opasane. Rośnie wszędzie w lasach cienistych; kwitnie w Lipcu.

117. Zebrzyca. *Seseli.*

1. Zebrzyca purpurowa *S. annuum*; *petiolis rameis membranaceis, ventricosis, emarginatis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$-łokciowa, kresowata, purpurowo czerwona; liście dwa razy pierzaste, listki pierzastodzielne, lancetowate, gładkie: pochwy ogonkowe błonkowate, pękate, wycięte: promienie baldaszków nieco kosmate; pokrywki szczególne od baldaszków dłuższe: kwiaty purpurowo czerwonawe. Rośnie na łąkach i w zaroślach pagórkowatych około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Iacq. Fl. Austr. t. 551.*

2. Zebrzyca nitkowata. *S. Saxifragum; caule filiformi, divaricato; foliis duplicatoternatis, linearibus; umbellis sexfidis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, słaba, nitkowata, rozłożysta; liście podwóynie troiste, listki równowąskie, baldaszki sześciopromieniste. pokrywki szczególne szczecinowate. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

118. Szaleń. *Cicuta.*

1. Szaleń iadowity. *C. virosa; umbellis oppositifoliis; petiolis marginatis, obtusis. Pers*

Korzeń gruby, wewnątrz komorkowaty: łodyga gruba, łokciowa lub wyższa, brózdowana; liście dwa razy pierzaste, listki 3-dzielne, przedziałki piłkowate: baldaszki naprzeciwlistne i wierzchołkowe; pokrywki szczególne wąskie, długie; kwiaty białe. Rośnie w rowach i nad brzegami wód; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 208.*

119. Kmin. *Carum.*

1. Kmin polny. *C Carvi; caule ramoso; vaginis foliorum ventricosis; involucro partiali nullo. Pers.*

Łodyga prosta, kątowata, gałęzista; liście dwoisto pierzaste, listki pierzastodzielne, nacinane, przedziałki wąskie, ostre; pochwy pękate, u spodu przysadkami liściowemi osadzone. Rośnie na suchych łąkach i dziedzincach; kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl. Austr. 393.*

120. Pasternak. *Pastinaca.*

1. Pasternak pospolity. *P. sativa; foliis simpliciter pinnatis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, rowkowato kątowata; liście pierzaste, listki podługowate, przy nasadzie 3-dzielne, piłkowate; kwiaty żółte. Rośnie dziko na łąkach i w zaroślach, kwitnie w Lipcu.

121. Kopr. *Anethum.*

1. Kopr pospolity. *A. graveolens; fructibus compressis. Pers.*

Łodyga prosta, gładka; liście wielokrotnie pierzaste, listki nitkowate; kwiaty żółte; nasiona spłaszczone. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita.

122. Snitka. *Aegopodium.*

1. Snitka pospolita. *Ae. Podagraria; foliis caulinis summis ternatis, ovatis. Pers.*

Łodyga prosta, brózdowana, gładka; liście korzeniowe dwa razy troiste, łodygowe potróyne, gładkie: listki podłużno iaiowate, górne lancetowate, piłkowate. Rośnie wszędzie w ogrodach i lasach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 607.*

123. Pietruszka. *Apium.*

1. Pietruszka pospolita. *A. Petroselinum; foliolis caulinis linearibus; involucellis minutis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gładka, kresowata; liście dolne dwa razy pierzaste, górne pierzaste, listki równo wąskie; kwiaty białawe, pokrywki szczególne drobne. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita.

2. Pietruszka Selera. *A. graveolens; caule sulcato, foliis caulinis cuneiformibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, rozłożysta, brózdowana; liście dwa razy pierzaste, listki szerokie, gładkie, lśniące, klapowate, ząbkowane; baldaszki międzylistne, bezszypułkowe. Rośnie około Grodna nad wodami; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.* Odmiana ogrodowa wszędzie się utrzymuie.

124. Biedrzeniec. *Pimpinella.*

1. Biedrzeniec pospolity. *P. Saxifraga; caule striato, glabro; foliis pinnatis, glabris, radicalibus foliolis subrotundis, argute dentatis; caulinis pinnatifidis, laciniis linearibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, gładka; liście dolne pierzaste, gładkie, listki okrągławe, ostro ząbkowane; łodygowe pierzasto-dzielne, listki równowąskie; baldaszki przed rozkwitnieniem zwisłe; kwiaty białe. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i pastwiskach: kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl Austr. t. 395.*

2. Biedrzeniec czarny. *P. nigra; caule striato, pubescente; foliis pinnatis, pubescentibus; radicalibus foliolis subcordatis, incisis, obtusis, dentatis, caulinis bipinnatis, linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, kosmata; liście kosmate, dolne pierzaste, listki sercowate, tępe, nacinane ząbkowane; górne równowąskie. Rośnie i kwitnie wraz z gatunkiem poprzedzaiącym.

3. Biedrzeniec iednakoliści. *P. magna; foliis uniformibus pinnatis, foliolis omnibus lobatis, impari trilobo. Pers.*

Łodyga brózdowana, gładka; liście gładkie, wszystkie iednokształtne, pierzaste: listki podłużnie iaiowate, klapowate, wierzchołkowy 3-klapowy. Rośnie w zaroślach cienistych; kwitnie w Lipcu.

Rząd trzysłupkowy.

125. Kalina. *Viburnum.*

1. Kalina pospolita. *V. Opulus; foliis trilobis, acuminato dentatis; petiolis glandulosis, glabris. Pers.*

Krzew 5-łokciowy; liście trzyklapowe, ostro ząbkowane, gładkie, ogonki gruczołkowate; kwiaty podbaldaszkowe, białe, promieniowe nad inne większe, płonne; iagody czerwone, gorzko kwaśne. Rośnie wszędzie w zaroślach wilgotnych: kwitnie w Maiu.

126. Bez. *Sambucus.*

1. Bez pospolity. *S. nigra; cymis quinquepartitis; stipulis duabus, utrinque setaceis; foliis pinnatis, foliolis ovatis, serratis; caule arboreo. Pers.*

Krzew 5-łokciowy, kruchy, rdzeniem wypełniony: liście pierzaste, listki iaiowate, piłkowate: podbaldaszki 5-dzielne: kwiaty białe; iagody czarne. Rośnie w południowych Litwy stronach około wsi, kwitnie w Czerwcu.

2. Bez Hebd. *S. Ebulus; cymis tripartitis; stipulis foliaceis ovatis; caule herbaceo. Pers.*

Łodyga zielna, 3-łokciowa: liście pierzaste, listki iaiowe, piłkowate: podbaldaszki 3-dzielne; kwiaty białe; iagody czarne. Rośnie pod Wilnem około Zakretu nad Wiliią; kwitnie w Lipcu.

127. Mokrzyca. *Alsine.*

1 Mokrzyca pospolita. *A. media*; *caule latere alterno piloso*; *petalis bipartitis*; *foliis ovato cordatis. Pers.*

Łodygi delikatne, po ziemi rozesłane, bok ieden od kolanka do kolanka naprzemian włosisty: liście iaiowo sercowate; kwiaty białe, listki koron 2-dzielne; pręcików 3 7. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach uprawnych; kwitnie przez lato.

RZĄD CZTEROSŁUPKOWY.

128. Dziewięciornik. *Parnassia.*

1. Dziewięciornik pospolity. *P. palustris*; *foliis radicalibus cordatis*; *nectariis multisetis. P rs.*

Łodyga delikatna, ½łokciowa, iednoliścia, iednokwiatowa; liście korzeniowe serduszkowate, gładkie; kwiat biały; miodnik wielowłosisty. Rośnie na łąkach podleśnych i w borach; kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 584.*

RZĄD PIĘCIOSŁUPKOWY.

129. Len. *Linum.*

1. Len pospolity. *L. usitatissimum*; *calycibus capsulisque mucronatis*; *petalis crenatis*; *foliis lanceolatis, alternis*; *caule subsolitario. Pers.*

Łodyga delikatna, prosta, gładka; liście wąsko lancetowate, naprzemianległe; kwiaty wiechowate, błękitne, listki korony karbowane; torebki i listki kielicha ostrzem zakończone. Roślina początkowie obca, dla nieskończoney swey użyteczności wszędzie zasiewana.

2. Len dziki. *L. catharticum*; *foliis oppositis, ovato lanceolatis*; *caule superne dichotomo*; *corollis acutis. Pers.*

Łodyga delikatna, kilkacalowa, pod wierzchem dwoistodzielna: liście naprzeciwległe, iaiowo lancetowate; kwiaty białe, drobne, listki koron zaostrzone. Rośnie na dolinach między pagórkami około Rybiszek: kwitnie w Czerwcu.

130. Rosiczka. *Drosera.*

2. Rosiczka okrągłoliścia; *D. rotundifolia*; *scapis radicatis*; *foliis orbiculatis. Pers.*

Liście z korzenia wyrastaiące, po ziemi rozesłane, ogonkowate, okrągławe, ze spodu gładkie, z wierzchu włoskami główkowatemi, czerwonemi pokryte; głąbik kilkacalowy; kwiaty białawe, gronkowate, iednostronne. Rośnie na mieyscach bagnistych, mchem zarosłych; kwitnie w Czerwcu.

2. Rosiczka długoliścia. *D. longifolia*: *scapis radicatis*; *foliis obovatis, oblongis*; *stigmatibus emarginatis. Pers.*

Poprzedzaiącey wielce podobna: liście przewrotnie iaiowate, podługowate. Rośnie i kwitnie wraz z poprzedzaiącą.

131. Zawciąg. *Statice.*

1. Zawciąg główkowy. *S. Armeria*; *scapo piloso*; *foliis gramineis, flaccidis. Pers.*

Głąbiki ¼łokciowe, proste, delikatne, nagie; liście z korzeni wyrastaiące trawiaste, wąskie, po ziemi rozesłane; kwiaty główkowe: kielicha ogólnego łuski suche, iaiowate, od główki krótsze; szczególne 2-listkowe, podobnież suche; kwiaty fiioletowe. Rośnie na piaskach około Niemna; kwitnie przez lato.

2. Zawciąg piaskowy. *S. arenaria*; *scapo longo, bracteis duabus aut tribus capitulo longioribus*; *foliis linearibus, rigidulis glabris. Pers.*

Głąbiki ½łokciowe lub wyższe, liście tęgie, soczyste, trawiaste, gładkie; kwiaty główkowe, częstokroć białe; kielich ogólny 2 3-listkowy, listki suche, od główki dłuższe. Rośnie z poprzedzaiącym na piaskach około Grodna; kwitnie przez lato. *Gilibert* odmianą pierwszego gatunku bydź sądził.

RZĄD WIELOSŁUPKOWY.

132. Ukwap. *Myosurus.*

1. Ukwap naymnieyszy. *M. minimus; foliis integerrimis, linearibus. Pers.*

Głąbik 1-3-calowy; liście drobne; równowąskie, po ziemi rozesłane; osadnik nasienny z początku krótki, zaostrzony, z czasem znacznie w kłosek walcowaty się przedłuża; listki kwiatowe blado zielonawe; pręcików 5-12. Rośnie około Wilna na pastwiskach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 406.* Dla drobności swey trudno dostrzedz się daie.

KLASSA VI.

SZESCIOPRĘCIKOWA.

(Hexandria.)

RZĄD IEDNOSŁUPKOWY.

1. Kwiaty kielichem i koroną opatrzone.

133. Berberys. *Berberis.* Kielich 6-listkowy; korona 6-listkowa, listki u spodu dwiema gruczołkami oznaczone; słupek 0; znamie wklęsłe; iagoda 2-ziarnowa.

134. Rozsiad. *Peplis.* Kielich dzwonkowaty, otwór 12-dzielny; korona 6-listkowa, lub 0, na

kielichu osadzona; torebka 2-komorkowa, wieloziarnowa.

Trientalis europaea, Lysimachia thyrsiflora.

2. Kwiaty pochewkowate.

135. Czosnek. *Allium.* Korona 6-dzielna, otwarta; pochewka wielokwiatowa; baldaszek gęsty; znamie nie dzielne.

136. Narcyz. *Narcissus.* Korona 6-listkowa, listki równe; miodnik leykowaty, 1-listkowy; pręciki wewnątrz miodnika.

3. Kwiaty nagie.

137. Konwaliia. *Convallaria.* Korona 6-dzielna, dzwonkowata, lub rurkowata; iagoda 3 komorkowa, przed dozrzeniem plamista.

138. Paięcznica. *Phalangium.* Korona 6-listkowa, otwarta; pręciki gładkie; torebka iaiowata; nasiona kątowate.

139. Smiedek. *Ornithogalum.* Korona 6-listkowa, prosto-stoiąca, trwała, do połowy otwarta; pręciki u spodu rozszerzone, zaostrzone; torebka okrągława, kątowata, 3-komorkowa; nasiona okrągławe, nagie.

140. Szparag. *Asparagus.* Korona 6-dzielna, prosto stoiąca, wierzchołki trzech wnętrznych listków odgięte; iagoda 3 komorkowa, wieloziarnowa.

141. Liliia. *Lilium.* Korona 6-listkowa, dzwonkowata, listki korony częstokroć odgięte, wewnątrz rurką miodnikową oznaczone; sciany torebki włosem kratkowatym połączone.

4. Kwiaty nie zupełne, czyli bezkoronne.

142. Sit. *Iuncus.* Kielich 6-listkowy, trwały; korona 0; znamion 3; torebka 1-komorkowa, 3-ścienna.

143. Aier. *Acorus.* Kolba walcowata, kwiatami okryta; korona 6-listkowa, naga; słupek o; torebka 3-komorkowa.
Peplis Portula.

Rząd trzysłupkowy.

144. Błotnica. *Triglochin.* Kielich 3-listkowy; korona 3-listkowa, kielichokształtna; słupek o; torebka u spodu otwieraiąca się.

145. Grzęznica. *Sheuzeria.* Korona 6-dzielna; kielich o; pręciki równo-wąskie; znamiona bezsłupkowe, poboczne; torebki wydęte, niezrosłe, 1-ziarnowe.

146. Sczaw. *Rumex.* Kielich 3-listkowy; korona 3-listkowa, listki ku sobie nakłonione; ziarno 1, tróykątne.

147. Ciemierzyca. *Veratrum.* Kielich o; korona 6-listkowa; torebki 3, wieloziarnowe; w kwiatach samczych słupek niezupełny.

Rząd wielosłupkowy.

148. Zabiniec. *Alisma.* Kielich 3-listkowy; korona 3-listkowa; torebek wiele 1-ziarnowych.

Rząd iednosłupkowy.

133. Berberys. *Berberis.*

1. Berberys pospolity. *B. vulgaris; racemis simplicibus, pendulis; foliis obovatis, ciliato dentatis. Pers.*

Krzew gałęzisty; liście kupkami osadzone, przewrotnie iaiowate, ząbkowane, rząsowate, pod niemi ciernie troisto-dzielne; kwiaty żółte, groniaste; grona zwisłe, nie dzielne; iagody walcowate, czerwone, kwaśne. Rośnie około Wilna i Kowna na pagórkach; kwitnie w Maiu.

134. Rozsiad. *Peplis.*

1. Rozsiad błotny. *P. Portula; floribus axillaribus solitariis, subapetalis; foliis petiolatis, subrotundo ovatis. Pers.*

Łodyżki kilkacalowe, delikatne, po ziemi rozesłane; liście naprzeciwległe; przewrotnie iaiowate, gładkie, mięsiste; kwiaty międzylistne, bezszypułkowe, czerwonawe, lecz korony częstokroć braknie. Rośnie na mieyscach błotnisto-szlamowatych; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 64.*

135. Czosnek. *Allium.*

1. *Liście łodygowe płaskie, baldaszek torebkorodny.*

1. Czosnek Por. *A. Porrum; caule planifolio umbellifero; staminibus tricuspidatis; radice tunicata. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, prosta, u spodu liśćmi osadzona; liście długie, płaskie, nieco rynienkowate; kwiaty w główkę gęstą skupione, czerwonawe; trzy pręciki 3-dzielne od innych szersze; korzeń z wielu błon złożony. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita; kwitnie w Lipcu.

2. *Liście łodygowe płaskie, baldaszek cebulorodny.*

2. Czosnek pospolity. *A. sativum; caule planifolio; bulbifero; staminibus tricuspidatis; bulbo composito. Pers.*

Korzeń cebula z wielu cebulek złożona; łodyga łokciowa, u spodu liśćmi osadzona; liście płaskie zaostrzone, zupełnie całe; kwiaty czerwonawe, w główkę gęstą cebulorodną skupione; pręciki na przemian trzydzielne. Gatunek początkowie obcy, wszędzie się utrzymuie.

3. Czosnek piaskowy. *A. arenarium; caule planifolio bulbifero; vaginis teretibus; spatha mutica; staminibus tricuspidatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa; liście płaskie, pochwy walcowate; kwiaty białe w główkę cebulorodną skupione; pręciki na przemian 3-dzielne; pochwa kwiatowa bez żadnego przedłużenia. Rośnie na polach; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 240. Gilibert.*

4. Czosnek rynienkowaty. *A. carinatum: caule planifolio, bulbifero; staminibus subulatis; spatha acuta, longissima. Pers.*

Łodyga łokciowa, u spodu liśćmi osadzona; liście wąskie, płaskie, nayczęściey szrubowato skręcone: kwiaty fiioletowe małoliczne, w główkę cebulorodną skupione: wierzch pochwy bardzo przedłużony, dwa rogi formuie, z których ieden od drugiego iest daleko dłuższy; pręciki nie dzielne, zaostrzone. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Czerwcu.

3. *Liście łodygowe okrągłe, baldaszek cebulorodny.*

5. Czosnek zielonawy. *A. oleraceum; caule teretifolio bulbifero; foliis scabris, semiteretibus, subtus sulcatis; staminibus simplicibus. Pers.*

Łodyga ½łokciowa; liście półokrągłe, szorstkie, ze spodu brózdowane; kwiaty zielonawe, w baldaszek cebulorodny skupione; pręciki nie dzielne. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

4. *Głąbik nagi.*

6. Czosnek obosieczny. *A. angulosum; scapo nudo, ancipiti, foliis linearibus, canaliculatis, subtus angulatis; umbella fastigiata. Pers.*

Głąbik nagi, obosieczny, pod wierzchem prawie czworoboczny; liście równo-wąskie, rynienkowate, ze spodu nieco kątowate; baldaszek płaski, kwiaty bladopurpurowe. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

7. Czosnek leśny. *A. ursinum; scapo nudo triquetro; foliis ovato-lanceolatis, petiolatis; umbellis fastigiatis. Pers.*

Głąbik kilkakrotny, trzyboczny: liście szerokie, iaiowo-lancetowate, ogonkowate; kwiaty białe, baldaszek płaski. Rośnie w lasach cienistych, kwitnie w Maiu.

8. Czosnek Cebula. *A. Cepa; scapo nudo, inferne ventricoso, longiore foliis teretibus. Pers.*

Głąbik nagi, u spodu pękato wydęty, od liści okrągłych dłuższy.

9. Czosnek Płodzist. *A. fistulosum; scapo nudo, adaequante folia teretia, ventricosa. Pers.*

Głąbik nagi, równy liściom okrągłym, pękato wydętym.

Oba poślednie gatunki początkowie obce, we wszystkich ogrodach są pospolite.

136. Narcys. *Narcissus.*

1. Narcys ogrodowy. *N. poeticus; spatha uniflora; nectario rotato, brevissimo, scarioso, rubro, crenulato; foliis margine inflexis. Pers.*

Głąbik 1 kwiatowy; kwiat biały, miodnik krótki, obrączkowaty, czerwony, karbowany; liście równowąskie, długości głąbika. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita; kwitnie w Maiu.

137. Konwaliia. *Convallaria.*

1. Konwaliia dwulistna. *C. maialis; scapo nudo, semicylindrico; foliis ovatis. Pers.*

Głąbik nagi, półwalcowaty; liście iaiowate, gładkie, nayczęściey po dwa z korzeni wyrastaią; kwiaty białe, dzwonkowate, w grono iednostronne ułożone. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu.

2. Konwaliia okręgowa. *C. verticillata; foliis verticillatis. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, ½ łokciowa; liście okręgowe po 4-7 w okręgi osadzone, lancetowate, ostre, gładkie, szypułki kilkakwiatowe; kwiaty walcowate, białe, w wierzchu zielone, wiszące. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Rybiszek, kwitnie w Maiu. *Fl. D t. 86.*

3. Konwaliia kątowata. *C. Polygonatum; foliis alternis, amplexicaulibus; caule ancipiti; pedunculis axillaribus, subunifloris Pers.*

Łodyga ½łokciowa lub wyższa, kątowata; liście naprzemianległe, iaiowo lancetowate, gładkie, bezogonkowe; szypułki międzylistne, kwiaty białe, rurkowato-pękate, w wierzchu zielone. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 377.*

4. Konwaliia wielokwiatowa. *C. multiflora; foliis alternis, amplexicaulibus; caule tereti; pedunculis axillaribus multifloris. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, okrągła; liście naprzemianległe, łodygę otulaiące, iaiowo-elliptyczne, nerwiste, w górę podniesione; szypułki międzylistne, wielokwiatowe; kwiaty białe, walcowate, leykowate, w wierzchu zielone. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 152.*

5. Konwaliia czteropręcikowa. *C. bifolia; foliis cordatis; floribus tetrandris, quadrifidis. Pers.*

Łodyga delikatna, kilkacalowa; liście ogonkowate, podłużno sercowate; kwiaty białe, czteropręcikowe, czterodzielne, w grono ułożone. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 291.*

138. Paięcznica. *Phalangium.*

1. Paięcznicą gałęzista. *Ph. ramosum; foliis planis; scapo ramoso; corollis planis, pistillo recto. Pers.*

Głąbik prosty, łokciowy, gałęzisty; liście z korzenia wyrastaiące wąskie, trawiaste, płaskie; kwiaty białe, płasko-otwarte, u spodu wąskiemi przysadkami osadzone; słupek prosty. Rośnie wszędzie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Fl. Aust. t. 16. Anthericum ramosum Lin.*

2 Paięcznica liliiowa. *Ph. Liliago: foliis planis; scapo simplicissimo; corollis planis, pistillo declinato. Pers.*

Głąbik ½ łokciowy, nagi, nie dzielny; liście z korzeni wyrastaiące wąskie, trawiaste, płaskie; kwiaty białe, płasko-otwarte, w kłos wierzchołkowy ułożone; przysadki długie, wąskie; słupek pochyły. Rośnie około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

139. Sniedek. *Ornithogalum.*

1. Sniedek żółty. *O. luteum; scapo angulato, diphyllo; pedunculis umbellatis, simplicibus, glabris. Pers.*

Głąbik kilkacalowy, kątowaty, dwuliści; liście wąskie, gładkie, zaostrzone; szypułki baldaszkowate, gładkie, iednokwiatowe; kwiaty wewnątrz żółte, zewnątrz zielonawe. Rośnie około Wilna w mieyscach cienistych pod Rybiszkami, kwitnie w Kwietniu.

2. Sniedek mnieyszy. *O. minimum; scapo angulato, diphyllo; pedunculis pubescentibus, umbellatis, ramosis. Pers.*

Głąbik kątowaty, dwuliści, liście wąskie; szypułki baldaszkowate, gałęziste, kosmate; kwiaty drobne, żółte; listki koron lancetowate. Rośnie i kwitnie wraz z poprzedzaiącym.

3. Sniedek baldaszkowaty. *O. umbellatum, floribus corymbosis, pedunculis altioribus; filamentis basi dilatatis. Pers.*

Głąbik kilkacalowy; liście równowąskie, nieco rynienkowate; kwiaty białe, baldaszkogronowe;

przysadki długie wąskie; szypułki poboczne od środkowych dłuższe; pręciki u spodu rozszerzone. Rośnie w mieyscach ogrodów opuszczonych około Wilna, kwitnie w Maiu.

140. Szparag. *Asparagus.*

1. Szparag pospolity. *A. officinalis; caule herbaceo, tereti, erecto; foliis setaceis, stipulis paribus. W.*

Łodyga prosta, wiechowato-gałęzista; liście drobne, szczecinowate, kupkami osadzone, iedną lub dwiema przysadkami obięte; kwiaty dzwonkowate, zielono żółtawe; szypułki kolankowate; iagody czerwone. Rośnie dziko na polach w Pinszczyznie, indziey w ogrodach się utrzymuie; kwitnie w Czerwcu.

141. Liliia. *Lilium.*

1. Liliia cebulorodna. *L. bulbiferum: foliis sparsis, trinerviis; coro.lis campanulatis erectis, intus scabris. Pers.*

Łodyga łokciowa; liście rozrzucone, lancetowate, 3-nerwowe: kwiaty pomarańczowe, dzwonkowate, prosto stoiące, wewnątrz chropawe; między szypułkami częstokroć znayduią się zarodki cebulek, z których, iak z nasienia, mnożyć się może. Roślina początkowie obca, we wszystkich wieyskich ogrodach pospolita: kwitnie w Czerwcu.

2. Liliia Zawoiek. *L. Martagon; foliis verticillatis, ovato-lanceolatis; floribus reflexis, corollis revolutis. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście okręgowe, iaiowo-lancetowate; kwiaty brudno-purpurowe, czarno-kropkowane, zwisłe, wierzch koron w górę zagięty. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Fl. Austr. t. 351.*

142. Sit. *Iuncus.*

1. *Zdźbło nagie.*

2. Sit główkowy. *I. conglomeratus; culmo nudo, stricto; panicula laterali coarctato-capitata; floribus triandris. Pers.*

Zdźbło nagie, proste, walcowate; liście korzeniowe walcowate, ostre: kwiaty kasztanowate w główkę poboczną skupione; kwiatki 3-pręcikowe. Rośnie w mieyscach wodą zalanych, kwitnie w Lipcu.

2. Sit rozpierzchły. *I. effusus; culmo nudo, stricto; panicula laterali; floribus oblongis, capsula obtusa. Pers.*

Zdźbło nagie, proste, walcowate, ostrzem prostém zakończone; liście korzeniowe, walcowate; wiecha poboczna rozpierzchła, gałęzista: kwiaty podługowate, torebki tępe. Rośnie wszędzie w rowach, kwitnie w Lipcu.

3. Sit modrawy. *I. glaucus; culmo nudo glauco, apice inflexo; panicula laterali effusa, ramis elongatis; floribus et capsulis acuminatis. Pers.*

Zdźbło nagie, proste, modrawe, ostrzem nagiętém zakończone: wiecha poboczna rozpierzchła, gałązki prosto stoiące, długie; kwiaty czerwonawo-zielone i torebki ostre. Rośnie na mieyscach mokrych; kwitnie w Lipcu.

4. Sit. twardy. *I. squarrosus; culmo nudo; foliis setaceis, subdistichis; capitulis glomeratis, terminalibus, aphyllis. Pers.*

Zdźbło proste, twarde, nagie, kilkacalowe; liście szczecinowate, darniną zarastaiące, twarde, rynienkowate; kwiaty na wierzchu zdźbła w kupki wiechowate, bezlistne, skupione. Rośnie na łąkach i pastwiskach błotnych, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 430.*

2. *Zdźbło liśćmi osadzone.*

5. Sit pochyły. *I. aquaticus; caule adscendente; foliis nodoso articulatis, compresso-teretiusculis; panicula composita; foliolis calycinis aequalibus, obtusiusculis. Pers.*

Zdźbło pochyłe, u spodu kilką liśćmi osadzone; liście nieco spłaszczone, wielą kolankami przeięte; wiecha wierzchołkowa, gałęzista; listki kwiatowe równe, przytępione. Rośnie w rowach i na łąkach mokrych, kwitnie w Lipcu.

6. Sit kolankowaty. *I. sylvaticus: culmo erecto, foliis nodoso articulatis, teretibus; panicula supradecomposita; calycibus aristatis, foliolis interioribus longioribus. Pers.*

Zdźbło proste, u spodu kilką liśćmi osadzone; liście walcowate, wielą kolankami przeięte; wiecha wierzchołkowa wielokrotnie składana, bardzo gałęzista; listki kielicha ościste, wnętrzne od zewnętrznych dłuższe. Rośnie w mieyscach błotnych cienistych; kwitnie w Lipcu.

7. Sit spłaszczony. *I. bulbosus; culmo subcompresso, indiviso; foliis linearibus, canaliculatis; corymbo terminali; petalis obtusis, capsula subrotunda obtusa brevioribus. Pers.*

Zdźbło spłaszczone, proste, nie dzielne, u spodu kilką liśćmi osadzone: liście wąskie, rynienkowate; kwiaty baldaszkogronowe, wierzchołkowe; listki kielicha tępe, od torebki tępey krótsze. Rośnie wszędzie na łąkach i pastwiskach mokrych, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 431.*

8. Sit dwudzielny. *I. bufonius; culmo dichotomo; foliis angulatis; floribus oblongis, solitariis, sessilibus. Pers.*

Zdźbło delikatne, kilkacalowe, 2 dzielne; liście kątowate: kwiaty poiedyncze, na wierzchołkach i w rozdwojeniach zdźbła osadzone, podługowate, bezszypułkowe. Rośnie około dróg i na mieyscach wilgotnych, kwitnie w Lipcu.

9. Sit włosisty. *I. pilosus; foliis planis, pilosis; spicis pedunculatis, ovatis, subcernuis, intermedia sessili; calycinis foliolis mucronatis, capsula obtusa longioribus. Pers.*

Zdźbło proste, kilkocalowe: liście trawiaste, włosiste, baldaszkogron prawie nie dzielny, szypułki 1-kwiatowe, zwisłe; listki kielicha iaiowate, ostre, od torebki krótsze. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Kwietniu.

10. Sit polny. *I. campestris; foliis planis, pilosis; spicis pedunculatis, ovatis, subcernuis, intermedia sessili; calycinis foliolis mucronatis, capsula obtusa longioribus. Pers.*

Zdźbło proste, ½ łokciowe; liście trawiaste, szerokie, krótkie, włosiste; kłosy szypułkowate, iaiowate, pochyłe, średni bezszypułkowy: listki kielichów ostrzém zakończone, od torebki tępey dłuższe. Rośnie na pastwiskach i łąkach suchych, kwitnie w Kwietniu.

143. Aier. *Acorus.*

1. Aier pospolity. *A. Calamus; scapi mucrone longissimo, foliaceo. Pers.*

Liście długie, obosieczne; kolba kwiatowa poboczna, walcowata. Rośnie wszędzie nad wodami i na mieyscach błotnych, kwitnie w Czerwcu.

Rząd trzysłupkowy.

144. Błotnica. *Triglochin.*

1. Błotnica pospolita. *T. palustre; capsulis trilocularibus, laevibus, linearibus, basi attenuatis. Pers.*

Liście z korzenia wyrastaiące równowąskie, rynienkowate; głąbik nie dzielny, ½ łokciowy, prosty; na nim gronko kwiatów zielonych, pręciki kielichem i koroną pokryte; torebka 3-komorkowa, gładka, u spodu zwężona. Rośnie na

łąkach błotnych, obficie nad Wilenką około łazowa, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 490.*

145. Grzęznica. *Scheuzeria.*

1. Grzęznica błotna. *Sch. palustris.* Łodyga prosta, nie dzielna, ½ łokciowa: liście wąskie, trawiaste, rynienkowate, ostre; kwiaty gronkowe, zielone, szypułki i kwiatowe. Rośnie nad brzegami stawów i jezior; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 76.*

146. Szczaw. *Rumex.*

1. Kwiaty obopłciowe.

1. Szczaw lancetowaty. *R. Hydrolapathum; valvulis integerrimis, graniferis; foliis anceolatis, strictis, glabris, acutis, integerrimis, basi attenuatis. Pers.*

Łodyga prawie 3-łokciowa, kątowata, kresowata; liście długie, lancetowate, zaostrzone, gładkie, zupełnie całe, u spodu zwężone: wiecha kwiatowa wielka, listkami lancetowatemi przerosła; listki nasienne podługowate, zupełnie całe, gruczołkami białemi, podłużnemi, oznaczone. Rośnie na brzegach wód, kwitnie w Czerwcu.

2. Szczaw kędzierzawy. *R. crispus; valvulis integris, omnibus graniferis; foliis lanceolatis, undulatis, integris, acutis. Pers.*

Łodyga 2 łokciowa, kątowata, brózdowana; liście lancetowate, pomarszczone, zaostrzone, całe: grona kwiatowe nagie, gałęziste, listki nasienne serduszkowo-jajowate, wszystkie czerwonemi wielkiemi gruczołkami oznaczone. Rośnie wszędzie w mieyscach wilgotnych, kwitnie w Czerwcu.

3. Szczaw wąskoliści. *R. maritimus; valvulis deltoideis, setaceo-dentatis, graniferis; foliis linearibus, verticillis confertis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, gałęzista; liście wąsko-lancetowate; kwiaty okręgowe, okręgi gęste, listki nasienne trójkątne, szczecinowato ząbkowane, gruczołkami białemi, podłużnemi oznaczone. Rośnie w mieyscach wilgotnych, kwitnie w Czerwcu.

4. Szczaw ostroliści. *R. acutus; valvulis dentatis, graniferis; foliis cordato-oblongis, acuminatis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, kątowata, brózdowana: liście sercowo-podługowate, zaostrzone: grona kwiatowe rozłożyste, liśćmi przerosłe: listki nasienne podługowate, ząbkowane, wszystkie gruczołkami wielkiami, czerwonemi oznaczone. Rośnie na polach wilgotnych, kwitnie w Czerwcu.

5 Szczaw tępoliści. *R. obtusifolius; valvulis dentatis, graniferis; foliis cordato-oblongis, obtusiusculis, crenulatis. Pers.*

Łodyga 2 łokciowa, kątowata, brózdowana; liście sercowo-podługowate, karbowane, tępe: grona kwiatowe gęste, prawie nagie, listki nasienne ząbkowane, z których ieden szczególniey gruczołkiem oznaczony; rośnie na polach, kwitnie w Lipcu.

6. Szczaw wodny. *R. aquaticus; valvulis integerrimis, nudis; foliis late cordatis, glabris, acutis. Pers.*

Łodyga 3 łokciowa, gładka, brózdowana: liście szerokie, sercowate, zaostrzone, gładkie; grona kwiatowe długie, gałęziste, kwiaty okręgowe; listki nasienne zupełnie całe, gruczołkami nieoznaczone. Rośnie wszędzie na brzegach wód, kwitnie w Lipcu.

2. Kwiaty oddzielnopłciowe.

7. Szczaw polny. *R. Acetosella; floribus dioicis; foliis omnibus petiolatis, lanceolato-hastatis, auriculis integris. Pers.*

Łodyga delikatna, ½ łokciowa; liście wszystkie ogonkowate, osczepowato-łancetowate, rogi nie dzielne; kwiaty oddzielnopłciowe, w grona nitkowate ułożone. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Czerwcu.

8. Sczaw pospolity. *R. Acetosa*; *floribus dioicis*; *caule elongato*; *foliis oblongis*, *sagittatis*. *Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, lub wyższa, bróżdowana: liście podłużne, strzałkowate; kwiaty oddzielno-płciowe, czerwonawe, w wiechę ściśnioną ułożone. Rośnie wszędzie na miedzach i łąkach suchych, kwitnie przez lato.

147. Ciemierzyca. *Veratrum.*

1. Ciemierzyca biała. *V. album*; *foliis ovalibus*, *plicatis*; *racemo supradecomposito*; *corollis erectis*; *bracteis lanceolatis*. *Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, prosta, nie dzielna; liście wielkie, iaiowate, nerwiste: grono kwiatowe wielokrotnie składane, gałęziste: kwiaty zielono-żółtawe, prosto stoiące, przysadki iaiowo-lancetowate. Rośnie na łąkach mokrych w Nowogródzkim, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 335.*

Rząd wielosłupkowy.

148. Zabiniec. *Alisma.*

1. Zabiniec babczany. *A. Plantago*; *foliis ovatis*, *acutis*; *fructibus obtusetrigonis*. *Pers.*

Łodyga prosta, naga, łokciowa; liście korzeniowe ogonkowate, iaiowate, zaostrzone, nerwiste, gładkie; wiecha wielokrotnie składana, kwiaty drobne, czerwonawe: torebki tępo trójkątne. Rośnie w wodach i na błotach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 561.*

2. Zabiniec pływaiący. *A. natans*; *foliis ellipticis*, *obtusis*; *pedunculis solitariis*. *Pers.*

Łodygi rozesłane, lub pływaiące; liście elliptyczne, tępe, gładkie; szypułki poiedyncze. Rośnie w wodach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

3. Zabiniec iaskrowy. *A. ranunculoides*; *foliis lineari-lanceolatis*; *fructibus globoso squarrosis*, *pentagonis*. *Pers.*

Łodyga prosta, kilkacalowa; liście wąsko-lancetowate, nerwiste, długoogonkowate; kwiaty okręgowe, czerwone: torebki naieżone. Rośnie w rowach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

KLASSA VII.

SIEDMIOPRĘCIKOWA.

(Heptandria.)

Rząd iednosłupkowy.

149. Siódmaczek. *Trientalis.*

Kielich 7-liści; korona 7-dzielna, foremna, płasko-otwarta; pręcików 5 7, iagoda sucha.

1. Siódmaczek pospolity. *T. europaea*; *foliis ovato lanceolatis*, *integerrimis*. *Pers.*

Łodyga delikatna, kilkacalowa, prosta, pośrzodku listkiem iednym lub dwoma elliptycznemi osadzona; pod wierzchem liście w okrąg skupione, lancetowate, piłkowate, nie równe: zpomiędzy nich powstaie szypułka iedna, lub dwie niekiedy; kwiaty białe: listki kielicha lancetowate, od listków korony krótsze. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 86.* Liczba listków kielicha i korony od 5-7.

Polygonum Bistorta.

KLASSA VIII.

OSMIOPRĘCIKOWA.

(Octandria.)

Rząd iednosłupkowy.

150. Klon. *Acer.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa, skrzydlaki dwa, nasadami złączone, nadkwiatowe; kwiaty niektóre samcze, a niekiedy oddzielnopłciowe.

151. Wierzbówka. *Epilobium.* Kielich 4-dzielny, rurkowaty; korona 4-listkowa: torebka podłużna, podkwiatowa; nasiona puchem pokryte.

152. Wiesiołek. *Oenothera.* Kielich 4 dzielny, rurkowaty; przedziałki zwisłe, opadaiące; korona 4-listkowa, na kielichu osadzona; znamie 4 dzielne: torebka 4-ścienna, 4-komorkowa, podkwiatowa; nasiona nagie, na osadniku śrzodkowym, 4 bocznym osadzone.

153. Żórawina. *Oxycoccus.* Kielich 4-dzielny, nadowocowy; korona 4-dzielna, przedziałki wąskie odgięte; pręciki ku sobie skłonione, główki rurkowate, 2-dzielne: iagoda wieloziarnowa.

154. Wrzos. *Erica.* Kielich 4-listkowy, trwały: korona 4-dzielna, trwała; pręciki na zarodku osadzone; główki 2-dzielne; torebka 4-komorkowa, nadkwiatowa, wieloziarnowa.

155. Wawrzynek. *Daphne.* Kielich o: korona 4-dzielna, więdnieiąca, w niey pręciki zawarte; pestkowiec 1-ziarnowy.

Vaccinium. Monotrapa. Ruta.

Rząd dwusłupkowy.

Chrysosplenium.

Rząd trzysłupkowy.

156. Rdest. *Polygonum.* Kielich o; korona 5-dzielna, kielichowa: ziarno 1, kątowate, koroną pokryte; pręcików i słupków liczba nie stała.

Rząd czterosłupkowy.

157. Czworolist. *Paris.* Kielich 4-listkowy: korona 4-listkowa: główki na pręcikach śrzodkiem osadzone: iagoda 4-komorkowa.

158. Piżmaczek. *Adoxa.* Kielich 2-3-dzielny, podowocowy: korona 4-5-dzielna, nadowocowa: iagoda 1-komorkowa, 4-5 ziarnowa, z kielichem zrosła.

159. Nadwodnik. *Elatine.* Kielich 4-listkowy; korona 4-listkowa; torebka 4-ścienna, 4 komorkowa, z wierzchu spłaszczona, wieloziarnowa.

Rząd iednosłupkowy.

150. Klon. *Acer.*

1. Klon pospolity. *A. platanoides; foliis quinque-lobis, acuminatis, acute dentatis, glabris; floribus corymbosis, erectiusculis, glabris. Pers.*

Drzewo wyniosłe: liście naprzeciwległe, 5-klapowe, zaostrzone, ostro ząbkowane, gładkie; kwiaty żółte, baldaszkogronowe, prosto stoiące, gładkie. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. Z liści przerwanych sok mleczny płynie.

2. Klon iaworowy. *A. Pseudo-platanus; foliis quinquelobis, inaequaliter serratis, obtusis; racemis pendulis, subtomentosis. Pers.*

Drzewo wyniosłe i okazałe; liście naprzeciw-

łegłe, 5-klapowe, nierówno piłkowate, tępe; ze spodu modrawe, młode nieco kutnerowate: grona kwiatowe zwisłe, nieco kosmate; kwiaty żółtawe. Rośnie, rzadko, w lasach; kwitnie w Maiu.

3. Klon krzewiowy. *A. campestre; foliis quinquelobis, obtusis, glabris; racemis erectis; cortice suberoso rimoso. Pers.*

Krzew kilkałokciowy, korą korkową popękaną pokryty: liście naprzeciwległe, 5-klapowe, tępe, gładkie; grona kwiatowe prosto stoiące; kwiaty zielonawe, skrzydlaki czérwonawe. Rośnie w lasach około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

151. Wierzbówka. *Epilobium.*

1. *Pręciki pochyłe.*

1. Wierzbówka kłosowa. *E. spicatum; caule elongato, simplici; foliis alternis, lanceolatis, glabris, venosis; pedunculis ebracteatis; spica pyramidata. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa, gładka, niedzielna; liście naprzemianległe, lancetowate, gładkie, żyłkowate, ze spodu białawe; kwiaty piękne różowe, w kłos wierzchołkowy piramidalny ułożone; szypułki bezprzysadkowe; kielichy różowe; pręciki pochyłe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Rybiszek; kwitnie w Lipcu.

2. Wierzbówka wąskoliścia. *E. angustifolium; caule ramosissimo; foliis sparsis, angustis, linearibus, aveniis; pedunculis unibracteatis. Pers.*

Łodyga 1½łokciowa, gładka, bardzo gałęzista; liście rozrzucone, równo wąskie, bezżyłkowe: kwiaty purpurowe, szypułki przysadką wąską osadzone, pręciki pochyłe. Rośnie na łąkach mianowicie świeżo karczowanych, kwitnie w Lipcu.

1. *Pręciki prosto stoiące, foremne.*

3. Wierzbówka kosmata. *E. hirsutum; caule ramoso; foliis oppositis, lanceolatis, serratis, decurrenti-amplexicaulibus. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista, kosmata; liście naprzeciwległe, lancetowate, bezogonkowe, zbiegaiące, piłkowate, na nerwie kosmate: kwiaty purpurowe, korona od kielicha dwa razy większa, znamie zgrubiałe, 4-dzielne. Rośnie w zaroślach wilgotnych i na łąkach świeżo karczowanych, kwitnie w Lipcu.

4. Wierzbówka górna. *E. montanum; foliis subpetiolatis, oppositis, ovatis, dentatis; stigmate quadripartito. Pers.*

Łodyga łokciowa, nieco kosmata; liście naprzeciwległe, krótko-ogonkowate, iaiowate, ząbkowane, gładkie; kwiaty blado różowe; znamie 4-dzielne; torebka bardzo długa. Rośnie w lasach, kwitnie w Lipcu.

5. Wierzbówka różowa. *E. roseum; foliis oppositis alternisque, ovato lanceolatis, petiolatis, serratis, glabris. Pers.*

Łodyga ½łokciowa; bardzo gałęzista, pod wierzchem popielata: liście naprzemian i naprzeciwległe, iaiowo lancetowate, ogonkowate, gładkie: kwiaty drobne, blado różowe; znamie zgrubiałe. Rośnie na łąkach i pastwiskach mokrych, kwitnie w Lipcu.

6. Wierzbówka czworoboczna. *E. tetragonum; foliis lanceolatis, denticulatis, imis oppositis; caule ramoso, tetragono; stigmate indiviso. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, gałęzista, 4-boczna: liście lancetowate, górne naprzemian, dolne naprzeciwległe, ząbkowane, gładkie: kwiaty drobne, blado różowe, długo szypułkowate: znamie niedzielne. Rośnie w mieyscach mokrych; kwitnie w Lipcu.

7. Wierzbówka błotna. *E. palustre; foliis ses-*

silibus, lanceolatis, subdenticulatis; caule tereti, ramoso; stigmate indiviso. Pers.

Łodyga łokciowa, gałęzista, okrągła; liście wąsko lancetowate, bezogonkowe, naprzeciwległe, nieco ząbkowane; znamie nie dzielne; torebki, szypułki i wierzch łodygi nieco kosmate. Rośnie wszędzie na błotach: kwitnie w Lipcu.

152. Wiesiołek. *Oenothera.*

1. Wiesiołek dwuletni. *Oe. biennis; foliis ovato lanceolatis, planis; caule muricato-villoso; capsulis conicis, deorsum subturgidis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista, włosisto naieżona: liście iaiowo lancetowate; kwiaty żółte, pręciki od korony krótsze, torebki koniczne, u spodu zgrubiałe. Rośnie wszędzie na polach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 446.*

153. Żórawina. *Oxycoccus.*

1. Żórawina pospolita. *O. palustris; foliis ovatis, integerrimis, revolutis; caulibus filiformibus, repentibus, nudis. Pers.*

Łodyżki nitkowate, rozesłane, nagie: liście iaiowate, zupełnie całe, brzegi odgięte: szypułki wierzchołkowe, nitkowate: kwiaty różowe: iagoda karmazynowa czerwona. Rośnie wszędzie na bagnach torfowych; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 80. Vaccinium Oxycoccus. Lin.*

154. Wrzos. *Erica.*

1. Wrzos pospolity. *E. vulgaris, antheris aristatis; stylo exserto; corollis campanulatis; calycibus duplicatis; floribus racemosis, secundis: foliis oppositis, sessilibus, sagittatis. W.*

Krzewina niska, gałęzista; liście dwurzędowie naprzeciwległe, drobne, bezszypułkowe, strzałkowate: kwiaty różowe, gronkowe, iednostronne, korony dzwonkowate: główki pyłkowe ościste, w koronie zamknione: słupek wystawny; kielich podwóyny. Rośnie wszędzie w Borach; kwitnie w Sierpniu.

155. Wawrzynek. *Daphne.*

1. Wawrzynek wilcze łyko. *D. Mezereum; floribus sessilibus, ternis, caulinis; foliis lanceolatis, deciduis. Pers.*

Krzew łokciowy, lub wyższy, gałęzisty: liście lancetowate, na wierzchołkach gałęzi skupione; kwiaty różowe, bezszypułkowe, po trzy na gałęziach osadzone: iagody czerwone, lśniące. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 268.*

Rząd trzysłupkowy.

156. Rdest. *Polygonum.*

1. *Kwiaty międzylistne.*

1. Rdest ptaszy. *P. aviculare; caule decumbente; floribus octandris, trigynis, axillaribus; foliis lanceolatis, margine scabris, stipularum nervis remotis. Pers.*

Łodygi delikatne, po ziemi rozesłane; liście lancetowate, na brzegach nieco szorstkie: przysadki liściowe nerwiste, wierzchołki suchawe; kwiaty międzylistne, czerwonawe. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzincach; kwitnie przez lato.

2. *Kwiaty kłosowe.*

2. Rdest Wężownik. *P. Bistorta; caule simplicissimo, monostachyo; foliis ovatis, in petiolum decurrentibus. Pers.*

Korzeń gruby, pogięty: łodyga łokciowa,

gładka, nie dzielna: liście korzeniowe wielkie, iaiowo-lancetowate, po ogonku zbiegaiące, z wierzchu zielone, ze spodu popielate; łodygowe bezogonkowe: kwiaty blado różowe, w kłos gęsty, wierzchołkowy, walcowaty ułożone. Rośnie wszędzie na łąkach wilgotnych: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan t. 431.*

3. Rdest plamisty. *P. Persicaria; floribus hexandris, digynis; spicis ovato oblongis; foliis lanceolatis; pedunculis laevibus; stipulis ciliatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, gładka; liście lancetowate, z obu stron gładkie, pośrzodku często plamą ciemną oznaczone; przysadki rząsowate: kłosy wierzchołkowe iaiowo walcowate, czerwone: kwiaty 6-pręcikowe, 3-słupkowe. Rośnie w ogrodach i na polach uprawnych: kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 702.*

4. Rdest ziemnowodny. *P. amphibium; floribus pentandris, semidigynis; spica ovata. Pers.*

Łodyga kolankowata, pływaiąca, lub prosta; liście łodyg pływaiących serduszkowo-podługowate, gładkie, lśniące, nieco piłkowate, na błocie zaś rosnących lancetowate, ostre, szorstkie: kłosy iaiowo walcowate, czerwonawe: kwiaty 5-pręcikowe, 2-słupkowe. Rośnie w wodach stoiących i na błotach: kwitnie w Czerwcu. *Fl. D. t. 282.*

5. Rdest ostrogorzki. *P. Hydropiper; floribus hexandris, semidigynis; foliis lanceolatis, undulatis; spicis filiformibus, nutantibus; caule erecto; stipulis submuticis. Pers.*

Łodyga prosta, kolankowata, gładka, nieco gałęzista: liście lancetowate, faliste, bezplamiste, smaku gorzko palącego: kłosy nitkowate, zwisłe: kwiaty czerwonawe, lub zielonawe, 6-pręcikowe, 2-słupkowe. Rośnie wszędzie w mieyscach wilgotnych: kwitnie w Lipcu.

3. Kwiaty wiechowato groniaste.

6. Rdest Gryka. *P. Fagopyrum; foliis cordato-sagittatis; caule erectiusculo; seminibus anguis aequalibus. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, czerwonawa: liście sercowo strzałkowate: kąty nasion równe. Roślina początkowie obca, wszędzie obficie się sieie; kwitnie w półlata.

7. Rdest powoiowy. *P. Convolvulus; foliis cordato-hastatis; caule volubili, angulato; floribus obtusis. Pers.*

Łodyga kątowata, wiiąca się; liście sercowo strzałkowate; kwiaty tępe, czerwonawe. Rośnie wszędzie na polach i w ogrodach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 744.*

8. Rdest zaroślowy. *P. dumetorum; foliis cordatis; caule volubili, laevi, floribus carinato alatis. Pers.*

Łodyga gładka, wiiąca się: liście sercowate; kwiaty ostrogrzbietowe, skrzydełkowate. Rośnie około płotów i w zaroślach: kwitnie przez lato.

Rząd czterosłupkowy.

157. Czworolist. *Paris.*

1. Czworolist pospolity. *P. quadrifolia.* Łodyga nie dzielna, $\frac{1}{4}$ łokciowa, pod wierzchem cztery, niekiedy pięć liści w okręgu nosząca; liście te są iaiowate, gładkie, zupełnie całe: z pośrzód liści wznosi się szypułka iednokwiatowa; kwiat zielonawy; iagoda czarna. Rośnie wszędzie w lasach ciemnych; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 139.*

158. Piżmaczek. *Adoxa.*

1. Piżmaczek wonny. *A. Moschatellina.* Ło-

dyżka delikatna, kilkacalowa; liście z korzenia wyrastaiące dwa razy troiste; kwiaty na wierzchołku łodygi w główkę skupione, zielonawe; kwiaty poboczne częstokroć 10-pręcikowe, 5-słupkowe; środkowy statecznie 8-pręcikowy, 4-słupkowy. Rośnie w lasach cienistych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 94.*

159. Nadwodnik. *Elatine.*

1. Nadwodnik naprzeciwliści. *E. Hydropiper; foliis oppositis; floribus alternis. Pers.*

Łodyga delikatna, rozesłana; liście naprzeciwległe, iaiowo-lancetowate, gładkie; kwiaty białe, krótko szypułkowate, naprzemianległe. Rośnie w mieyscach wodą zalanych; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 156.*

2. Nadwodnik okręgowy. *E. Alsinastrum; foliis verticillatis. Pers.*

Łodyga delikatna; liście okręgowe, zanurzone wąskie, prawie nitkowate, pływaiące iaiowate, poczwórne: kwiaty drobne, białe, krótko szypułkowate. Rośnie w rowach i sadzawkach; kwitnie w Czerwcu.

KLASSA IX.

DZIEWIĘCIOPRĘCIKOWA.

(Enneandria.)

Rząd szesciosłupkowy.

160. Łączeń. *Butomus.* Kielich o; korona 6-listkowa; torebek 6, wieloziarnowych.

1. Łączeń baldaszkowaty. *B. umbellatus.* Łodyga prosta, gładka, naga, łokciowa; liście

korzeniowe, długie, proste, nieco trójkątne; baldaszek wierzchołkowy, z kilkunastu kwiatów złożony, u spodu pochewką 3-listkową opasany; kwiaty białe, zewnątrz czerwonawe. Rośnie na brzegach ieziór i stawów; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 604.*

KLASSA X.

DZESIĘCIOPRĘCIKOWA.

(Decandria.)

Rząd iednosłupkowy.

161. Ruta. *Ruta.* Kielich 4-5-dzielny; korona 4-5-listkowa, listki korony wklęsłe; osadnik 10-kropkami miodorodnemi opasany; pręcików 8-10.

162. Korzeniówka. *Monotrapa.* Kielich o; korona 10-listkowa, z tych 5-zewnętrznych na nasadzie dołkiem miodorodnym są oznaczone; torebka 5-ścienna.

163. Gruszyczka. *Pyrola.* Kielich 5-dzielny, korona 5-listkowa; torebka 5-komorkowa, w kątach otwieraiąca się.

164. Bagno. *Ledum.* Kielich 5-dzielny; korona 5-dzielna, płasko otwarta; torebka 5-komorkowa, u spodu otwieraiąca się.

165. Borówka. *Vaccinium.* Kielich nadowocowy; korona kubkowata lub dzwonkowata, 4-5-dzielna, przedziałki odgięte; iagoda wieloziarnowa: pręcików niekiedy 8.

166. Modrzewnica. *Andromeda.* Kielich 5-dzielny, podowocowy; korona iaiowata, otwór 5-dzielny, odgięty; torebka 5-komorkowa.

167. Mącznica. *Arbutus.* Kielich 5-dzielny; korona iaiowata, u spodu przezroczysta; iagoda nadkielichowa, 5-komorkowa.

RZĄD DWUSŁUPKOWY.

168. Czerwiec. *Scleranthus.* Kielich 1-listkowy, na którym pręciki osadzone; korona o; ziarno 1-2. w kielichu zamknione.

169. Sledziennica. *Chrysosplenium.* Kielich 4-5-dzielny, farbowany; torebka 2-dziobowa, 1-komorkowa, wieloziarnowa; kwiaty poboczne 8-pręcikowe.

170. Łomikamień. *Saxifraga.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; torebka 2-dziobowa, 1-komorkowa, wieloziarnowa.

171. Łysczyca. *Gypsophila.* Kielich 1-listkowy, dzwonkowaty, kątowaty; korona 5-listkowa, listki iaiowate, bezpaznogciowe; torebka kulista, 1-komorkowa, wieloziarnowa.

172. Mydlnica. *Saponaria.* Kielich rurkowaty, iednolistkowy, nagi; korona 5-listkowa, listki paznogciowate; torebka podługowata, 1-komorkowa.

173. Goździk. *Dianthus.* Kielich walcowaty, długi, skórkowaty, 1-listkowy, u spodu czterema lub ośmią łusczkami opasany; korona 5-listkowa, listki paznogciowate; torebka walcowata, 1-komorkowa, z wierzchu otwieraiąca się.

RZĄD TRZYSŁUPKOWY.

174. Piaskowiec. *Arenaria.* Kielich 5-listkowy, otwarty: korona 5-listkowa, listki nie dzielne; torebka 1-komorkowa, wieloziarnowa.

175. Gwiazdnica. *Stellaria.* Kielich 5-listkowy, otwarty; korona 5-listkowa, listki 2-dzielne; torebka iaiowata, 1-komorkowa, wieloziarnowa, na wierzchu 6-zęba.

176. Wyżpin. *Cucubalus.* Kielich 1-listkowy, wydęty lub dzwonkowaty; korona 5-listkowa, listki nagie, lub łusczkami nad paznogciami oznaczone; torebka 3-komorkowa.

177. Lepnica. *Silene.* Kielich 1-listkowy, podługowaty, walcowaty lub koniczny; korona 5-listkowa, listki nagie lub łusczkami nad paznogciem oznaczone; torebka 3-komorkowa.

RZĄD PIĘCIOSŁUPKOWY.

178. Rozchodnik. *Sedum.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; przy nasadzie zarodka 5-łusczek miodnikowych: torebek 5.

179. Sporek. *Spergula.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa, listki nie dzielne; torebka iaiowata, 1-komorkowa, 5 ścienna; (pręcikow niekiedy 5.)

180. Rogownica. *Cerastium.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa, listki 2-dzielne, lub wycięte, niekiedy całe; torebka 1-komorkowa, w wierzchu otwieraiąca się, 10-zęba.

181. Kąkol. *Agrostemma.* Kielich 1-listkowy, twardy: korona 5-listkowa, listki paznogciowate, brzeg tępy, nie dzielny: torebka 1-komorkowa.

182. Firletka. *Lychnis.* Kielich 1-listkowy, gładki, podługowaty; korona 5-listkowa, listki paznogciowate; brzeg prawie 2-dzielny: torebka 1-5-komorkowa.

183. Kwaśnica. *Oxalis.* Kielich 5-listkowy; korona 5-listkowa, listki paznogciami zrosłe; pręciki nie równe, 5 krótszych, zewnętrzne nasadami zrosłe; torebka 5-boczna.

RZĄD IEDNOSŁUPKOWY.

161. Ruta. *Ruta.*

1. Ruta ogrodowa. *R. graveolens; foliis supradecompositis, foliolis oblongis, terminali obovato; petalis integerrimis. Pers.*

Łodyga łokciowa, twarda, gałęzista; liście wielokrotnie składane, modrawo-zielone, listki podługowate, wierzchołkowy przewrotnie iaio-

waty: kwiaty żółte, listki korony zupełnie całe, kwiat śrzodkowy 5-dzielny, inne 4-dzielne: wonia mocna. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita, kwitnie w Czerwcu.

162. Korzeniówka. *Monotrapa.*

1. Korzeniówka pasorzytna. *M. Hypopithys; floribus glabris, lateralibus octandris. Pers.*

Roślina pasorzytna, na korzeniach drzew wyrastaiąca. Łodyga prosta, nie dzielna, kilkacalowa, brudno żółta, łuszczkami pokryta; na wierzchu kłos kwiatowy gęsty, przed kwitnieniem pochyły, poźniey prosty; kwiaty gładkie, wierzchołkowy 10-pręcikowy, inne wszystkie 8-pręcikowe. Rośnie w lasach sosnowych i iodłowych: znaydowałem często około Zakretu, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 232.*

163. Gruszyczka. *Pyrola.*

1. Gruszyczka okrągłoliścia. *P. rotundifolia; foliis obovalibus; staminibus adscendentibus, pistillo declinato. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, $\frac{1}{4}$ łokciowa: liście okrągło-iaiowate; grono iednostronne, kwiaty białe; pręciki podniesione, słupek pochyły. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 110.*

2. Gruszyczka mnieysza. *P. minor; floribus racemosis, dispersis; staminibus pistillisque rectis. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, kilkacalowa: liście iaiowate, kwiaty białe, w grono ułożone, pręciki i słupki proste. Rośnie w lasach około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 55.*

3. Gruszyczka iednostronna. *P. secunda; racemo unilaterali; pistillo recto. Pers.*

Łodyga prosta, kilkacalowa; liście iaiowate, zaostrzone, karbowane; grono iednostronne, kwiaty biało-zielonawe: znamie proste. Rośnie w lasach około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Fl. D. t. 402.*

4. Gruszyczka iednokwiatowa. *P. uniflora; foliis suborbiculatis; scapo unifloro. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, kilkacalowa; liście okrągławe; kwiat wierzchołkowy, poiedynczy, wielki, pochyły. Rośnie około Wilna pod Rybiszkami, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 8.*

5. Gruszyczka baldaszkowata. *P. umbellata; foliis lanceolatis; pedunculis subumbellatis. Pers.*

Łodyga prosta, kilkacalowa; liście pod wierzchem skupione, gładkie, piłkowate, przewrotnie iaiowato-lancetowate; kwiaty baldaszkowate. Rośnie w borach, pod Wilnem w lesie Antokolskim tuż za murami S. Piotra, kwitnie w Czerwcu. U wieśniaków naszych pod imieniem *Pomocnik* znana.

164. Bagno. *Ledum.*

1. Bagno pospolite. *L. palustre; foliis linearibus, margine revolutis, subtus tomentosis. Pers.*

Krzew łokciowy, gałęzisty; liście równowąskie, z wierzchu zielone, gładkie, ze spodu rdzawe, kutnerowate, brzegi zagięte; kwiaty baldaszkogronowe, białawe; wonia mocna, odrażliwa. Rośnie wszędzie na bagnach torfowych, kwitnie w Czerwcu.

165. Borówka. *Vaccinium.*

1. Borówka Czernica. *V. Myrtillus; pedunculis unifloris; foliis serratis, ovatis, deciduis; caule angulato. Pers.*

Krzewina nizka, gałęzista, łodygi i gałęzie kątowate; liście iaiowate, piłkowate, na zimę opadaiące; szypułki 1-kwiatowe, kwiaty bladopurpurowe, kuliste; iagoda ciemno granatowa;

pręcików niekiedy 8. Rośnie wszędzie w lasach kwitnie w Maiu.

2. Borówka Łochynia. *V. uliginosum*; *pedunculis unifloris*; *foliis obovatis, lanceolatisque, glabris*; *ramis teretibus. Pers.*

Krzewina łokciowa, łodygi i gałęzie okrągłe: liście przewrotnie iaiowate, i lancetowate, gładkie, zupełnie całe, na zimę opadaiące; szypułki 1-kwiatowe, kwiaty czerwonawe, iagody ciemno błękitne. Rośnie wszędzie na bagnach torfowych, kwitnie w Maiu. U wieśniaków naszych *Piianicą* zwana.

3. Borówka Brusznica. *V. vitis idaea*; *racemis terminalibus, nutantibus*; *foliis obovatis, revolutis, integerrimis, subtus punctatis. Pers.*

Krzewina nizka; liście przewrotnie iaiowate, z wierzchu lśniące, gładkie, ze spodu białawe, kropkowane, brzegi zagięte; grona wierzchołkowe, zwisłe; kwiaty blado-różowe; iagody czerwone, kwaśne. Rośnie wszędzie w borach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 40.*

166. Modrzewnica. *Andromeda.*

1. Modrzewnica wąskoliścia. *A. polifolia*; *pedunculis aggregatis*; *corollis ovatis*; *foliis alternis, lanceolatis, revolutis. Pers.*

Krzewina prosta, $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista; liście trwałe, naprzemianległe, lancetowate, z wierzchu gładkie, zielone, ze spodu modro-blade, brzegi zagięte; szypułki na wierzchołkach skupione, długie, purpurowe; kielich purpurowy; kwiaty iaiowate, blado różowe, brzeg nieco zwężony. Rośnie wszędzie na bagnach torfowych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 54.*

2. Modrzewnica iednostronna. *A. calyculata*; *racemis secundis, foliaceis*; *corollis subcylindricis*; *foliis alternis, lanceolatis, obtusis, punctatis. Pers.*

Krzewina łokciowa, gałęzista; liście trwałe,

naprzemianległe, lancetowate, tępe, kropkowane; grona iednostronne, liśćmi przerosłe; kwiaty nieco walcowate. Rzadka ta roślina, o której bytności w Inflantach dawniey iuż wiedziałem, postrzeżoną została w roku 1810 na bagnach torfowych w powiecie Wiłkomirskim, w starostwie Kukuciskiém; późne, iuż w pół lata i bez kwiatów iey odkrycie, dokładnego szczegółowego opisu uczynić mi dotąd nie dozwoliło. Kwitnie w Kwietniu.

167. Mącznica. *Arbutus.*

1. Mącznica garbarska. *A. Uva ursi*; *caulibus procumbentibus*; *foliis integerrimis. Pers.*

Krzewina gałęzista, rozesłana; liście twarde, ciemnozielone, z wierzchu gładkie, ze spodu żyłkowato-siatkowate, przewrotnie iaiowate, trwałe; grona wierzchołkowe, kwiaty różowe; iagoda czerwona, sucha, mączasta. Rośnie wszędzie w borach; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 33.*

Rząd dwusłupkowy.

168. Czerwiec. *Scleranthus.*

1. Czerwiec roczny. *S. annuus*; *calycibus fructus patulis. Pers.*

Łodyżki kilkacalowe, gałęziste; liście naprzeciwległe, równowąskie, ostre; kwiaty drobne, na wierzchołkach gałązek w kupki zebrane; kielichy ostre, nasienne otwarte. Rośnie na polach i pagórkach piasczystych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 504.*

2. Czerwiec trwały. *S. perennis*; *calycibus fructus clausis. Pers.*

Łodyżki kilkacalowe, leżące; liście drobne, naprzeciwległe, równowąskie, ostre; kwiaty na wierzchołkach w kupki zebrane; kielichy tępe, nasienne zamknione. Rośnie na polach i pagór-

kach piasczystych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. D. t. 563.*

169. Sledziennica. *Chrysoplenium.*

1. Sledziennica naprzemianliścia. *Ch. alternifolium; foliis alternis. Pers.*

Łodyżka słaba, krucha, kilkacalowa: liście naprzemianległe, ogonkowate, nerkowate, karbowane; kwiaty żółte na wierzchołku w baldaszek niby skupione, u spodu przysadkami liściowemi osadzone, śrzodkowy 10 pręcikowy, poboczne 8 pręcikowe. Rośnie w mieyscach cienistych, wilgotnych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 366.*

170. Łomikamień. *Saxifraga.*

1. Łomikamień żołty. *S. Hirculus; foliis caulinis lanceolatis, alternis, nudis; caule erecto. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, prosta, nie dzielna, pod wierzchem kosmata; liście naprzemianległe, lancetowate, nagie: kwiaty żółte, kielich włosisty. Rośnie na łąkach mokrych w powiecie Trockim i Nowogródzkim, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 200.*

2. Łomikamień ziarnowy. *S. granulata; foliis caulinis reniformibus, lobatis; caule ramoso; radice granulata. Pers.*

Korzeń ziarnowy: łodyga ½ łokciowa, prosta, gałęzista, lipko-włosista; liście łodygowe nerkowate, klapowate; kwiaty białe. Rośnie wszędzie około Wilna na pagórkach suchych; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 514.*

3. Łomikamień trzyklapowy. *S. Tridactylites; foliis caulinis cuneiformibus, trifidis, alternis; caule erecto, ramoso. Pers.*

Łodyga prosta, kilkacalowa, gałęzista, lipko-kosmata: liście łodygowe naprzemianległe, kli-

nowate, 3-dzielne; szypułki międzylistne 1-2-kwiatowe: kwiaty białe. Rośnie na piaskach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

171. Łysczyca. *Gypsophila.*

1. Łysczyca baldaszkogronowa. *G. fastigiata; foliis lanceolato-linearibns, obsolete triquetris, laevibus, obtusis, secundis. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa, kolankowata, gładka: liście naprzeciwległe, łodygę otulaiące, równo-wąsko-lancetowate, grube, nieco tróykątne; kwiaty baldaszko-gronowe, do równey wysokości wzniesione, białe, przysadkami naprzeciwległemi osadzone. Rośnie wszędzie w borach, kwitnie w Sierpniu.

2. Łysczyca polna. *G. muralis; foliis linearibus, planis; calycibus aphyllis; caule dichotomo; petalis crenatis. Pers.*

Łodyga gałęzista, 2 dzielna, kilkacalowa; liście drobne, równowąskie, płaskie, ostre; kielichy nagie; kwiaty różowe, nie równo-karbowane. Rośnie na polach uprawnych, kwitnie w Sierpniu.

172. Mydlnica. *Saponaria.*

1. Mydlnica lekarska. *S. officinalis; calycibus cylindricis; foliis ovato-lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście iaiowo-lancetowate: kwiaty baldaszkogronowe, blado-różowe, kielichy walcowate. Rośnie na polach i w zaroślach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 543.*

2 Mydlnica zbożowa. *S. Vaccaria; calycibus pyramidatis, quinquangularibus; foliis ovatis, acuminatis, sessilibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, gałęzista: liście bezogonkowe, iaiowate, zaostrzone: kielichy 5-kątne, kąty skrzydełkowate; kwiaty różowe. Ro-

śnie na polach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

173. Goździk. *Dianthus.*

1. Kwiaty wiązkowe.

1. Goździk wiązkowy. *D. carthusianorum; floribus subaggregatis; squamis calycinis ovatis, aristatis, tubo brevioribus; involucro oblongo, aristato, capitulo breviore; foliis linearibus, trinerviis. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, kolankowata; liście modro-zielone, równowązkie, 3-nerwowe; kwiaty prawie wiązkowe, pokrywy szydłowato-ościste, od wiązki krótsze: liście zewnętrzne kielicha iaiowate, ościste, od rurki krótsze; kwiaty purpurowe, listki korony nad paznogciem włosiste, brzeg ząbkowany. Rośnie na łąkach podleśnych około Grodna, kwitnie przez lato. *Gilibert.*

2. Goździk kosmaty. *D. Armeria; floribus aggregatis, fasciculatis; squamis calycinis lanceolatis, villosis, tubum aequantibus. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{2}$ łokciowa, nieco kosmata: liście równowąskie, trawiaste; kwiaty wiązkowe, blado purpurowe, biało-plamiste, łuski zewnętrzne kielicha iaiowo-lancetowate, kosmate, rurce równe. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 230.*

2. Kwiaty rozrzucone.

3. Goździk trawny. *D. deltoides; floribus solitariis, squamis calycinis ovato-lanceolatis, acutis, subbinis; foliis obtusiusculis, subpubescentibus; petalis crenatis. Pers.*

Łodyga leżąca, w czasie kwitnienia podniesiona, gałęzista: liście trawiaste; zewnętrzne łuski kielicha iaiowo-lancetowate, zaostrzone, nayczęściey dwa: kwiaty ciemno-różowe; listki korony karbowane. Rośnie wszędzie na gruntach piasczystych, kwitnie przez lato.

3. Goździk frędzlowaty. *D. superbus; floribus paniculatis, subfastigiatis; squamis calycinis brevibus, ovatis, mucronatis; petalis ultra medium multifido-capillaribus, fauce pilosis; caule erecto. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista; kwiaty wiechowate, prawie wszystkie równie wysokie; zewnętrzne łuski kielicha krótkie, iaiowate, ostrzem zakończone; kwiaty blado-różowe, listki korony, więcey niż do połowy frędzlowato rozpierzone. Rośnie w borach i zaroślach pagórkowatych, kwitnie przez lato.

3. Łodygi 1-kwiatowe.

4. Goździk piaskowy. *D. arenarius; caulibus subunifloris; sqamis calycinis ovatis, obtusis; corollis multifidis; foliis linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, kilkacalowa, nie dzielna, iednokwiatowa; liście krótkie, równowąskie; kwiaty białe: zewnętrzne łuski kielicha iaiowate, tępe: listki u korony głęboko-wielodzielne. Rośnie na polach piasczystych około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

Rząd trzysłupkowy.

174. Piaskowiec. *Arenaria.*

1. Piaskowiec trzynerwowy. *A. trinervia; foliis ovatis, acutis, petiolatis, nervosis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, twarda, gałęzista, kosmata; liście ogonkowate, iaiowate, zaostrzone, nerwiste; szypułki 1-kwiatowe; kwiaty białe: kielichy od korony dłuższe. Rośnie na pastwiskach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

2. Piaskowiec macierzankowy. *A. serpylli-fo-*

lia; foliis subovatis, acutis, sessilibus, laevibus; corollis calyce brevioribus. Pers.

Łodyga kilkacalowa, leżąca, bardzo gałęzista; liście bezogonkowe, prawie iaiowate, zaostrzone, rząsowate: szypułki 1-kwiatowe; kwiaty białe, kielichy od koron dłuższe. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Czerwcu.

3. Piaskowiec czerwony. *A. rubra; caulibus prostratis, glabris; foliis filiformibus, internodio brevioribus; seminibus compresso-angulatis. Pers.*

Łodyga leżąca, kilkacalowa, bardzo gałęzista, gładka; liście nitkowate, od stawów kolankowych krótsze: przysadki pochewkowate, suche: kwiaty czerwono fioletowe: nasiona spłaszczone, kątowate. Rośnie na polach piaszczystych, kwitnie przez lato.

175. Gwiazdnica. *Stellaria.*

1. Gwiazdnica serduszkowata. *S. nemorum; foliis cordatis, petiolatis; panicula dichotoma. Pers.*

Łodyga łokciowa; liście dolne ogonkowate, sercowate, górne bezogonkowe, iaiowo-lancetowate: wiecha 2-dzielna: szypułki 1-kwiatowe; kwiaty białe. Rośnie w lasach i zaroślach wilgotnych, cienistych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 271.*

2. Gwiazdnica leśna. *S. Holostea; foliis lanceolatis, serrulatis; petalis bifidis. Pers.*

Łodyga delikatna, czworoboczna, u spodu leżąca, wierzch podniesiony; liście lancetowate, na brzegach delikatnie piłkowate, zaostrzone, gładkie, ostrogrzbieciste; wiecha 2 dzielna; szypułki długie, szorstkie; kwiaty wielkie, białe, listki korony 2-dzielne, od kielicha większe. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu.

3. Gwiazdnica trawiasta. *S. graminea; caulibus diffusis; foliis linearibus, integerrimis; floribus paniculatis, divaricatis; petalis calycis longitudine.*

Łodygi rozpierzchłe, po ziemi rozesłane; liście równowąskie, lancetowate, zupełnie całe, gładkie; kwiaty wiechowate, rozłożyste, białe, kielichy koronom równe. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

4. Gwiazdnica modrawa. *S. palustris; foliis lineari-lanceolatis, integerrimis, glaucis; floribus paniculatis; petalis bipartitis, calyce maioribus. Pers.*

Łodyga słaba, kątowata; liście wąsko-lancetowate, zupełnie całe, modrawe; kwiaty wiechowate, białe, szypułki prosto-stoiące: listki korony 2-dzielne, od kielicha większe. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu.

5. Gwiazdnica drobnokwiatowa. *S. Alsine; foliis oblongo lanceolatis; pedunculis subgeminatis, unimultifloris; petalis calyce brevioribus; caule decumbente. Pers.*

Łodyga słaba, gałęzista; liście bezogonkowe, dolne iaiowate, górne lancetowate, gładkie; kwiaty poboczne, niekiedy wierzchołkowe, szypułki 1-3-kwiatowe; listki korony od kielicha krótsze. Rośnie na łąkach mokrych; kwitnie w Maiu.

176. Wyżpin. *Cucubalus.*

1. Wyżpin siatkowaty. *C. Behen; foliis ovatis; caule dichotomo; calycibus subglobosis, reticulato-venosis; capsulis trilocularibus; corollis subnudis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gładka, 2-dzielna: liście iaiowo-lancetowate; kwiaty białe: kielich pękato-wydęty, siatkowato-żyłkowaty; listki korony 2-dzielne, częstokroć łuszczek nadpaznogciowych pozbawione. Rośnie wszędzie na polach i łąkach, kwitnie przez lato.

2. Wyżpin iagodorodny. *C. baccifer; caly-*

cibus campanulatis; petalis distantibus; ramis divaricatis; foliis ovatis. Pers.

Łodyga słaba, leżąca lub pnąca się; gałęzie rozłożyste: liście ogonkowate, iaiowate; kwiaty białawe: kielich dzwonkowaty; torebka iagodowa, kulista, czarna. Rośnie w zaroślach wilgotnych, kwitnie przez lato. *Silene baccifera. W.*

177. Lepnica. *Silene.*

1. Lepnica zwisła. *S. nutans; petalis bifidis; floribus lateralibus, secundis, cernuis; panicula nutante; foliis cespitosis, lanceolatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, kosmata, nieco lipka; liście lancetowate; wiecha zwisła; kwiaty iednostronne, pochyłe: listki korony głęboko 2-dzielne, przedziałki wewnątrz zwinione; kielich lipki, kresowaty. Rośnie wszędzie w zaroślach suchych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 242.*

2. Lepnica lipka. *S. viscosa; floribus lateralibus undique decumbentibus; caule indiviso; foliis basi reflexis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, prosta, nie dzielna, kosmata, pod wierzchem lipka; liście bezogonkowe, kosmate, lipkie, u spodu odgięte; kwiaty na wszyskie strony zwisłe, do łodygi przytulone; kielich lipki; listki korony 2-dzielne. Rośnie około Grodna; kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

3. Lepnica iednostronna. *S. tatarica; petalis bipartitis; floribus secundis, decumbentibus; pedunculis oppositis; solitariis, erectis, caule simplicissimo, spicato. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, nie dzielna; liście beszszypułkowe, lancetowato zaostrzone, do łodygi przytulone; kwiaty szypułkowate, iednostronne, zwisłe, do łodygi przytulone: listki korony głęboko 2-dzielne, białe, wewnątrz zwinione. Rośnie, za świadectwem *Giliberta* nad Niemnem około Grodna: znaydowałem nad brzegami Wilii pod Swirankami; kwitnie w Lipcu.

4. Lepnica oddzielnopłciowa. *S. Otites; petalis linearibus, indivisis, undulatis, glabris; floribus verticillato-capitatis, dioicis; pedunculis glabris, caule nudo. Pers.*

Łodyga prosta, naga, ½łokciowa; liście korzeniowe liczne, iaiowo lancetowate, łodygowe równowąskie; kwiaty oddzielnopłciowe, okręgowo-główkowe, szypułki gładkie; listki korony równowąskie, zielonawe, nie dzielne: łuszczki nadpaznogciowey braknie. Rośnie wszędzie na pagórkach suchych około Wilna: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 518.*

5. Lepnica dwudzielna. *S. noctiflora; calycibus decemangularibus, venosis; dentibus tubum aequantibus; caule dichotomo; petalis bifidis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa, 2-dzielna; liście iaiowo lancetowate, kosmate; kwiaty czerwonawe; kielichy 10-kątowe, żyłkowate; zęby długością rurce prawie równaiące się; listki korony 2-dzielne. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

6. Lepnica baldaszkowata. *S. Armeria; floribus fasciculatis, fastigiatis; foliis superioribus cordatis, glabris; petalis integris. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gładka, pod wierzchem lipka: liście łodygowe podłużno sercowate, gładkie, modrawe; kwiaty wiązkowe, prawie baldaszkowate, ciemno różowe; kielichy pałeczkowate; listki korony całe, nad paznogciami łuszczką oznaczone. Rośnie w powiecie Trockim około Połuknia; kwitnie przez lato.

Rząd pięciosłupkowy.

178. Rozchodnik. *Sedum.*

1. Rozchodnik płaskoliści. *S. Telephium; foliis planiusculis, ovatis, sparsis, serratis; corymbo folioso; caule erecto. Pers.*

Łodyga prosta, ½ łokciowa; liście płaskie, grube, iaiowate, piłkowate, rozrzucone; baldaszkogron liśćmi przerosły: kwiaty białe żółtawe. Rośnie wszędzie na polach i w zaroślach pagórkowatych; kwitnie przez lato.

2. Rozchodnik pospolity. *S. acre; foliis alternis subovatis, adnato sessilibus, gibbis, erectiusculis; cyma trifida. Pers.*

Łodyga 2-3-calowa; liście naprzemianległe, iaiowate, przyrosło-bezogonkowe, garbate: podbaldaszek 3-dzielny, liśćmi przerosły; kwiaty żółte. Rośnie wszędzie na piaskach; kwitnie w Czerwcu.

3. Rozchodnik sześćrzędny. *S. sexangulare; foliis subternis, teretiusculis, adnato-sessilibus, gibbis, erectiusculis, sexfariam imbricatis; cyma trifida. Pers.*

Łodyga 2-3-calowa: liście okrągławe, garbate, przyrosło-bezogonkowe, podniesione, sześciorzędnie dachówkowate; podbaldaszek 3-dzielny. Rośnie na pagórkach suchych; kwitnie w Czerwcu.

179. Sporek. *Spergula.*

1. Sporek rolowy. *S. arvensis; diffusa; foliis verticillatis, floribus decandris. Pers.*

Łodyga rozłożysta, gładka, lub nieco kosmata: liście okręgowe, równowąskie, zaostrzone: szypułki i kielichy nieco lipkie: kwiaty białe; nasiona nerkowate, bezskrzydłe. Rośnie na polach między zbożem, kwitnie przez lato.

2. Sporek 5-pręcikowy. *S. pentandra; foliis verticillatis; floribus subpentandris; seminibus margine albo membranaceis. Pers.*

Łodyga rozpierzchła; liście okręgowe, nitkowate: kwiaty częstokroć 5-pręcikowe; nasiona błonką białą opasane. Rośnie na piaskach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

3. Sporek kolankowaty. *S. nodosa; foliis oppositis, subulatis, laevibus; infimis late vaginantibus; caulibus simplicibus. Pers.*

Łodyżki delikatne, 3-calowe, nie dzielne, kolankowate: liście naprzeciwległe, gładkie, szydłowate: kwiaty białe, prosto stoiące. Rośnie na pastwiskach wilgotnych; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 96.*

180. Rogownica. *Cerastium.*

1. Rogownica pospolita. *C. vulgatum; hirsutum, subdiffusum; foliis sublanceolatis, infimis linearibus; floribus subfasciculatis, corollis calyci subaequalibus. Pers.*

Łodyżki rozpierzchłe, u spodu leżące, ukośnie podniesione, kosmate: liście podłużnie lancetowate, tępe, dolne równowąskie; kwiaty wiązkowe, białe; korony kielichowi równe: torebki podługowate. Rośnie wszędzie na polach; kwitnie przez lato.

2. Rogownica iaiowata. *C. ovale; subviscoso hirsutum; caule basi ramosissimo; foliis caulinis ovalibus maioribus; floribus glomeratis. Pers.*

Cała lipko-włosista: łodyga prosta, kilkacalowa, u spodu bardzo gałęzista; liście dolne przewrotnie iaiowate, górne iaiowate, większe; kwiaty wiązkowe, białe, kielichy koronom równe. Rośnie na polach; kwitnie przez lato.

3. Rogownica 5-pręcikowa. *C. semidecandrum; parvulum, cespitosum; caule subviscoso; foliis erectis, ovato-oblongis; floribus subglomeratis, pentandris; corolla emarginata, calycem aequante. Pers.*

Łodyżki 2-3-calowe, gęsto zarastaiące, we wszystkich częściach kosmato lipkie; liście podniesione, iaiowo-podłużne; kwiaty kupkowe, białe, 5-pręcikowe: listki korony wycięte, kie-

lichowi prawie równe. Rośnie na polach i pastwiskach: kwitnie przez lato.

4. Rogownica polna. *C. arvense*; *foliis lineari-lanceolatis*, *pubescentibus*; *corollis calyce duplo maioribus. Pers.*

Łodyżki kilkacalowe, pod wierzchem lipkie; liście wąskie, lancetowate, dolne nieco kosmate, u spodu rząsowate: kwiaty białe; korony od kielicha dwa razy większe. Rośnie na polach; kwitnie przez lato.

5 Rogownica wodna. *C. aquaticum*; *caule diffuso*; *foliis cordatis*; *floribus solitariis*, *4-5-gynis*: *fructibus pendulis. Pers.*

Łodygi słabe, gałęziste: liście dolne iaiowate, ogonkowate, górne sercowate, bezogonkowe: kwiaty poiedyncze 4 5-słupkowe: torebki okrągławo iaiowate, zwisłe. Rośnie nad rowami i w zaroślach błotnych; kwitnie w Lipcu. *Stellaria aquatica. Pers.*

181. Kąkol. *Agrostemma.*

1. Kąkol pospolity. *A. Githago*; *hirsuta*; *calycibus corollam subaequantibus*; *petalis integris*, *nudis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, kosmata: liście równowąskie, kutnerowate: szypułki długie, 1-kwiatowe; kwiaty czerwone, korony od kielicha nieco większe, listki całe. Rośnie na polach między zbożem: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 576.*

182. Firletka. *Lychnis.*

1. Firletka poszarpana. *L. Flos cuculi*; *petalis laciniatis*; *capsulis unilocularibus*, *subrotundis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, pod wierzchem lipka: liście iaiowo-lancetowate; kwiaty gronkowe, różowe: listki korony poszarpane: torebka okrągława, 1-komorkowa. Rośnie na łąkach wilgotnych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 590.*

2. Firletka Smołka. *L. Viscaria*; *caule geniculis viscoso*; *petalis integris*; *capsula quinqueloculari. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, na kolankach lipka: liście gładkie, podłużnie lancetowate: kwiaty czerwone: listki korony całe, torebka 5-komorkowa. Rośnie wszędzie w zaroślach suchych, kwitnie w Maiu.

3. Firletka oddzielnopłciowa biała. *L. dioica alba*; *capsulis conicis*, *uni-locularibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, rozłożysto-gałęzista; liście iaiowo-lancetowate, miękkie, kutnerowate; kwiaty na wierzchołkach gałęzi skupione, oddzielnopłciowe, białe; torebki 1-komorkowe, koniczne. Rośnie wszędzie na łąkach i drogach; kwitnie przez lato.

4. Firletka oddzielnopłciowa czerwona. *L. dioica rubra*; *hirsuta*; *floribus dioicis*; *capsulis subrotundis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, kosmata; liście elliptyczno-lancetowate, kosmate; kwiaty oddzielnopłciowe, czerwone; torebki 1-komorkowe, okrągławe. Rośnie w lasach wilgotnych cienistych; kwitnie w Czerwcu.

182. Kwaśnica. *Oxalis.*

1. Kwaśnica Sczawik. *O. Acetosella*; *scapo unifloro*; *foliis ternatis*, *obcordatis*; *radice dentata. Pers.*

Głąbik kilkocalowy, 1-kwiatowy; liście troiste; przewrotnie sercowate; kwiaty białe lub blado różowe; korzeń łuskowato-ząbkowany. Rośnie wszędzie w lasach cienistych; kwitnie w Maiu.

KLASSA XI.

DWUNASTOPRĘCIKOWA

(Dodecandria.)

Rząd iednosłupkowy.

183. Kopytnik. *Asarum.* Kielich 3-dzielny; na zarodku osadzony: korona o: torebka skórkowata, kielichem opasana.

184. Portulaka. *Portulaca.* Kielich 2-dzielny: korona 5-listkowa; torebka 1-komorkowa, w poprzek się otwieraiąca.

185. Krwawnica. *Lythrum* Kielich 6-12-zęby; korona 6-listkowa, na kielichu osadzona; torebka 2-komorkowa, wieloziarnowa.

Rząd dwusłupkowy.

186. Rzepik. *Agrimonia.* Kielich 5-zęby, drugim kielichem opasany: korona 5-listkowa, na kielichu osadzona: ziarna 2. na dnie kielicha.

Rząd trzysłupkowy.

187. Rezeda. *Reseda.* Kielich 1-listkowy, podzielony: listki korony poszarpane; torebka otwarta, 1-komorkowa, wieloziarnowa.

188. Ostromlecz. *Euphorbia.* Kielich 1-listkowy, pękaty: korona 4-5-listkowa na kielichu osadzona: torebka szypułkowata, 3-ziarnowa.

Rząd dwunastosłupkowy.

189. Skoczek. *Sempervivum.* Kielich 12-dzielny: korona 12-listkowa; torebek 12. wieloziarnowych.

Rząd iednosłupkowy.

183. Kopytnik. *Asarum.*

1. Kopytnik pospolity. *A. europaeum; foliis reniformibus, obtusis, binis. Pers.*

Korzeń rozesłany: łodygi krótkie, leżące; liście długo-ogonkowate, nerkowate, okrągławe; szypułki 1-kwiatowe: kwiaty czarno-czerwone; znamie 6 dzielne. Rośnie wszędzie w lasach cienistych: kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 633.*

184. Portulaka. *Portulaca.*

1. Portulaka pospolita. *P. olcracea; foliis cuneiformibus; floribus sessilibus. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, gałęzista, po ziemi rozesłana; liście klinowate, grube, soczyste; kwiaty kupkowate, bezszypułkowe, żółte; pręcików 6-15; słupków 1-5. Rośnie na mieyscach nieco wilgotnych; kwitnie przez lato. *Gilibert.*

185. Krwawnica. *Lythrum.*

1. Krwawnica pospolita. *L. Salicaria; foliis oppositis, cordato-lanceolatis; floribus spicatis, dodecandris. Pers.*

Łodyga prosta 2-łokciowa, gałęzista; liście naprzeciwległe, sercowo-lancetowate, nieco kosmate: kwiaty purpurowe, w kłosy długie okręgowe zebrane: pręcików 12. Rośnie wszędzie nad wodami: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 671.*

2. Krwawnica wąskoliścia. *L. hyssopifolium; foliis alternis, lineari-lanceolatis; floribus hexandris.*

Łodyga prosta, nie dzielna, $\frac{1}{4}$-łokciowa, liście naprzemianległe, wąsko lancetowate, gładkie: kwiaty międzylistne, bezszypułkowe, czerwone,

6-pręcikowe. Rośnie około Grodna nad iezioramі: kwitnie w Sierpniu. *Iacq. Fl. Austr. t. 133.*

Rząd dwusłupkowy.

186. Rzepik. *Agrimonia.*

1. Rzepik pospolity. *A. Eupatoria; foliis caulinis interrupte pinnatis, impari petiolato; fructibus hispidis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, kosmata: liście nierówno pierzastodzielne, listek wierzchołkowy ogonkowaty; kwiaty żółte, w kłos rzadki wierzchołkowy ułożone: owoc naieżony. Rośnie na łąkach i w ogrodach: kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 588.*

Rząd trzysłupkowy.

187. Rezeda. *Reseda.*

1. Rezeda farbierska. *R. luteola; foliis lanceolatis, undulatis, integris, basi utrinque unidentatis; calycibus quadrifidis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa lub wyższa, gładka: liście rozrzucone, lancetowate, gładkie, na brzegach fałdowane, przy nasadzie z obu stron 1-ząbe: kwiaty zielonawe, w kłos długi, nagi, wierzchołkowy ułożone: kielich 4-dzielny. Rośnie, za świadectwem *Giliberta*, w powiecie Brzeskim: kwitnie w Lipcu.

188. Ostromlecz *Euphorbia.*

1. Ostromlecz okrągłoliści. *E. Peplus; umbella trifida, dichotoma; involucellis ovatis; foliis integerrimis, obovatis, petiolatis. Pers.*

Łodyga gładka, gałęzista, pochyła: liście przewrotnie iaiowate, ogonkowate, zupełnie całe: baldaszek ogólny 3-dzielny: 2-dzielny: pokrywy iaiowate. Rośnie na polach uprawnych około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

2. Ostromlecz piłkowaty. *E. helioscopia; umbella quinquefida, bifida, dichotoma; involucris obovatis; foliis cuneiformibus, serratis, glabris; capsulis laevibus. Pers.*

Łodyga gałęzista, rzadko-włosista: liście klinowate, gładkie, piłkowate; baldaszek ogólny 5-dzielny, 3-dzielny, dwoisto-dzielny, kwiaty żółtawe; pokrywki przewrotnie iaiowate; torebki gładkie. Rośnie w ogrodach i na polach uprawnych, kwitnie przez lato.

3. Ostromlecz wąskoliści. *E. Cyparissias; umbella multifida dichotoma; involucellis subcordatis; ramis sterilibus; foliis setaceis, caulinis lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, ½ łokciowa; liście na gałęziach płonnych szczecinowate, na łodydze zaś wąskie lancetowate; baldaszek ogólny wielodzielny, dwoisto-dzielny, pokrywki sercowate. Rośnie na gruntach piasczystych w powiecie Lidzkim około Lebiody, kwitnie w Czerwcu.

4. Ostromlecz błotny. *E. palustris; umbella multifida, subtrifida, bifida; involucellis ovatis; foliis lanceolatis; ramis sterilibus. Pers.*

Łodyga prosta 2-lub 3-łokciowa, gałęzista, gałęzie płonne; liście lancetowate; baldaszek wielodzielny, 3-dzielny, dwudzielny; pokrywki iaiowate, torebka brodawkowata. Rośnie na łąkach błotnych około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

Rząd dwunastosłupkowy.

189. Skoczek. *Sempervivum.*

1. Skoczek czerwony. *S. tectorum; foliis ciliatis, propaginibus patulis; floribus dodecandris, dodecagynis; nectariis cuneiformibus, carunculatis. Pers.*

Liście iaiowate, grube, soczyste, rząsowate, w różyczkę na ziemi skupione; młodociane przyrostki podobnego kształtu, otwarte: łodyga ½łokciowa, kosmata, łuszczkami kosmatemi osadzona: gałęzie pochyłe: kwiaty czerwonawe, iednostronne, 12-pręcikowe, 12 słupkowe. Rośnie na pagórkach suchych około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 601.*

2. Skoczek żółty. *S. globiferum; foliis ciliatis; propaginibus globosis. Pers.*

Łodyga i liście iak w poprzedzającym gatunku; kwiaty żółte: młodociane odrostki kuliste; listków w koronie 6-12: pręcików 6. Rośnie wszędzie na pagórkach około Wilna; kwitnie w Lipcu.

KLASSA XII.

KIELICHOPRĘCIKOWA

(Icosandria.)

RZĄD IEDNOSŁUPKOWY.

190. Śliwa. *Prunus.* Kielich 5-dzielny, podowocowy; korona 5-listkowa; owoc pestkowiec; szwy pestki wypukłe.

Crataegus monogyna.

RZĄD DWUSŁUPKOWY.

191. Głóg. *Crataegus.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; pestkowiec podkwiatowy, 2-5-pestkowy.

RZĄD TRZYSŁUPKOWY.

192. Jarzębina. *Sorbus.* Kielich 5-dzielny; korona 5-dzielna; jagoda podkwiatowa, 2-3-ziarnowa.

RZĄD PIĘCIOSŁUPKOWY.

193. Grusza. *Pyrus.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa: iabłko podkwiatowe, 5-komorkowe, wieloziarnowe.

194. Tawuła. *Spiraea.* Kielich 5-dzielny, otwarty; korona 5-listkowa: torebki wieloziarnowe.

RZĄD WIELOSŁUPKOWY.

195. Róża. *Rosa.* Kielich 5-dzielny, kubkowaty, mięsisty, pod wierzchem ściśniony; korona 5 listkowa; nasiona liczne, do wnętrzney strony kielicha przyrosłe.

196. Malina. *Rubus.* Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; iagoda z jagodek iednoziarnowych złożona.

197. Drzewianka. *Tormentilla.* Kielich 8-dzielny; korona 4 listkowa; nasiona okrągławe, nagie, na osadniku suchym osadzone.

198. Poziémka. *Fragaria.* Kielich 10-dzielny; korona 5-listkowa; osadnik nasión iaiowaty, iagodo-kształny, opadaiący.

199. Srebrnik. *Potentilla.* Kielich 10-dzielny; korona 5-listkowa; nasiona marsczkowate, okrągławe, nagie, na osadniku suchym osadzone.

200. Kuklik. *Geum.* Kielich 10-dzielny; korona 5-listkowa; nasiona ością częstokroć kolankowatą zakończone.

201. Palecznik. *Comarum.* Kielich 10-dzielny; korona 5 listkowa, listki od kielicha mnieysze; osadnik nasión iaiowaty, gębczasty, trwały.

Spiraea Filipendula, Ulmaria.

Rząd iednosłupkowy.

190. Sliwa. *Prunus.*

1. Sliwa Czeremcha. *P. Padus*; *floribus racemosis, laxis*; *foliis deciduis, duplicato serratis, subrugosis*; *petiolis biglandulosis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości; liście iaiowo eliptyczne, podwóynie piłkowate, zaostrzone, ogonki dwiema gruczołkami osadzone: kwiaty białe, wonne gronkowe: owoc czarny, cierpki. Rośnie w lasach i zaroślach nieco wilgotnych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 205.*

2. Sliwa Wiśnia. *P. Cerasus*; *umbellis subpedunculatis*; *foliis ovato lanceolatis, glabris, conduplicatis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości: liście iaiowo-lanceiowate, gładkie, piłkowate; kwiaty blado-różowe, baldaszkowate, baldaszki krótko-szypułkowate; owoc czerwony, kwaśny. Utrzymuie się prawie wszędzie w wieyskich ogrodach: kwitnie w Maiu.

3. Sliwa Trześnia. *P. avium*; *umbellis sessilibus*; *foliis ovato lanceolatis, subtus pubescentibus, conduplicatis. Pers.*

Drzewo wysokie, białawą korą pokryte: liście iaiowo-lancetowate, piłkowate, ze spodu kutnerowate; kwiaty blado różowe, baldaszkowate, baldaszki bezszypułkowe: owoc czarny, słodki. Rośnie w lasach około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

4. Sliwa pospolita. *P. domestica*; *pedunculis subsolitariis*; *foliis lanceolato ovatis, convolutis*; *ramis muticis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości, gałęzie bezcierni: liście podłużnie iaiowate, nieco zaostrzone, piłkowate; szypułki kwiatowe poiedyncze, kwiaty białe; owoc kwaśny, mięsisty. Utrzymuie się w ogrodach; kwitnie w Maiu.

5. Sliwa Tarń. *P. spinosa*; *fruticosa*: *pedunculis solitariis*; *foliis elliptico lanceolatis, subtus pubescentibus*; *ramis spinosis. Pers.*

Krzew mierney wysokości, rozłożysty; gałęzie kolczyste; liście elliptyczno-lancetowate, młodsze ze spodu nieco kosmate; kwiaty białe; owoc kulisty, czarny, cierpki. Rośnie w powiecie Brzeskim; kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

Rząd dwusłupkowy.

191. Głóg. *Crataegus.*

1. Głóg pospolity. *C. Oxyacantha*; *foliis obtusis, subtrifidis, serratis, glabris*; *floribus digynis*; *pedunculis calycibusque subglabriusculis*; *calycinis segmentis lanceolatis, acutis. Pers.*

Krzew mierney wysokości, gałęzie kolczyste; liście klapowate, prawie 3-dzielne, piłkowate, gładkie; kwiaty baldaszkogronowe, białe, 2-słupkowe; pestkowiec 2-ziarnowy, czerwony. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Wilna: kwitnie w Maiu.

2. Głóg iednosłupkowy. *C. monogyna*; *foliis acutis subtrifidis, incisis, serratis, glabris*; *floribus monogynis*; *pedunculis calycibusque subpubescentibus*; *calycinis segmentis lanceolatis, acuminatis, reflexis. Pers.*

Krzew poprzedzaiącemu wielce podobny, liście prawie 3-dzielne, głęboko nacinane, piłkowate, gładkie; kwiaty 1-słupkowe, przedziały kielicha ostro lancetowate, odgięte. Rośnie i kwitnie wraz z poprzedzaiącym.

Rząd trzysłupkowy.

192. Jarzębina. *Sorbus.*

1. Jarzębina pospolita. *S. Aucuparia*; *foliis pinnatis, utrinque glabris, iunioribus subtus pubescentibus. Pers.*

Drzewo mierney wysokości; liście młode kosmate, poźniey z obu stron gładkie, pierzaste; listki iaiowo-lancetowate, piłkowate; kwiaty baldaszko-gronowe, białe; iagoda iaiowata, ponsowa, ostro kwaśna. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Maiu.

Rząd pięciosłupkowy.

193. Grusza. *Pyrus.*

1. Grusza pospolita dzika. *P. communis pyraster; foliis ovatis, serratis; pedunculis corymbosis; fructibus acribus, parvis. Pers.*

Drzewo wyniosłe, gałęzie częstokroć kolczyste: liście iaiowate, piłkowate, młode ze spodu kutnerowate, poźniey z obu stron gładkie: kwiaty bladaszkogronowe, białe: owoc okrągławy, cierpko kwaśny. Rośnie w lasach i na miedzach polowych; kwitnie w Maiu.

2. Grusza Jabłoń dzika. *P. Malus sylvestris; umbellis sessilibus; foliis ovatis, serratis, acuminatis; pomo parvo austero. Pers.*

Drzewo mierney wysokości: liście iaiowo-podłużne, zaostrzone, piłkowate: baldaszki bezszypułkowe: szypułki kwiatowe i zarodki kutnerowate: kwiaty zewnątrz różowe, owoc mały, ostro kwaśny. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu.

194. Tawuła. *Spiraea.*

1. Tawuła główkorodna. *S. Filipendula; foliis pinnatis, foliolis uniformibus, serratis; caule herbaceo; floribus corymbosis. Pers.*

Korzenie główkowe, delikatnemi nitkami połączone: łodyga prosta, łokciowa: liście nierówno pierzaste, listki piłkowate, gładkie: kwiaty baldaszkogronowe, białe, przed rozwinieniem się

czerwone. Rośnie na łąkach i w zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

2. Tawuła błotna. *S. Ulmaria; foliis pinnatis, subtus tomentosis, impari maiore, trilobo, lateralibus indivisis; corymbis proliferis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, prosta, liście nierówno pierzaste, ostro piłkowate, ze spodu kutnerowate, listek nieparzysty nad inne większy, 3-klapowy: kwiaty baldaszko-gronowe, wielosłupkowe, wonne. Rośnie na łąkach mokrych i nad wodami, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 547.*

Rząd wielosłupkowy.

195. Róża. *Rosa.*

1. Róża maiowa. *R. cinamomea; germinibus globosis, pedunculisque glabris; caule aculeis stipularibus; petiolis subinermibus, foliolis oblongis. Pers.*

Krzew 2 łokciowy, korą czerwoną pokryty, cierniami przy przysadkach liściowych osadzony: liście ze spodu popielate, listki podługowate, ogonki prawie bezcierniste; owoce kuliste i szypułki gładkie. Rośnie około Wilna na pagórkach Antokolskich, blizko magazynów prochowych: kwitnie w Maiu.

2. Róża gęsto-ciernista. *R. spinosissima; germinibus globosis, glabris; pedunculis hispidis; caule petiolisque aculeatissimis. Pers.*

Krzew nizki, półłokciowy, gęsto drobnemi prostemi, nierównemi cierniami okryty; listki iaiowate, ząbkowane, ogonki bardzo cierniste; szypułki kwiatowe ostro-naieżone: kwiaty białe, owoc gładki kulisty, drobny, prawie czarny. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

3. Róża haczysto-ciernista. *R. canina; ger-*

minibus ovatis; pedunculisque glabris; caule petiolisque aculeatis; foliis ovatis, glabris. Pers.

Krzew 2-3-łokciowy, pochyły, cierniami haczystemi zrzadka osadzony: ogonki cierniste, listki iaiowate, zaostrzone, gładkie: szypułki kwiatowe i owoce iaiowate gładkie: kwiaty bladoróżowe; owoc ponsowy. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan t. 555.*

196. Malina. *Rubus.*

1. *Krzewiowe.*

1. Malina pospolita. *R. idaeus; foliis quinato-pinnatis ternatisque, subtus albo tomentosis; foliolis subromboideis, lineatis. Pers.*

Krzew krzaczysty, łodygi młode szczotkowato-naieżone; liście pierzasto-5-listkowe i troiste: listki iaiowo podłużne ząbkowane, z wierzchu gładkie, zielone, ze spodu popielate, kutnerowate; ogonki rynienkowate; kwiaty białe, owoc czerwony. Rośnie wszędzie w lasach cienistych, kwitnie w Maiu.

2. Malina Jeżyna. *R. fruticosus; foliis ternatis, quinatisve, subtus albo tomentosis; foliolis petiolatis, nonnullis subincisis; caule angulato, pubescente. Pers.*

Krzew krzaczysty: łodygi pochyłe, kątowate, twardemi haczystemi cierniami osadzone: liście pierzasto 5-listkowe i troiste: listki ogonkowate, iaiowate, niektóre nacinano-klapowate; kwiaty białe lub blado-różowe: owoc czarny, gładki. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

3. Malina rozesłana. *R. caesius; foliis ternatis, subnudis, lateralibus bilobis; caule aculeato, tereti. Pers.*

Krzew krzaczysty: łodygi po ziemi rozesłane, modrawe, sczotkowato naieżone: liście troiste, listki iaiowate, nieco kosmate, poboczne

2-klapowe; kwiaty białe, owoc ciemno-błękitny. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

2. *Zielne.*

4. Malina Kościanka. *R. saxatilis; foliis ternis, nudis; flagellis reptantibus herbaceis; panicula pauciflora. Pers.*

Łodyga zielna, owocorodna prosto stoiąca, ½ łokciowa, nieco kosmata, rozłogi zaś płonne po ziemi rozesłane; liście troiste, ze spodu nieco włosiste; kwiaty białe; owoc światło czerwony. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu.

5. Malina północna. *R. arcticus, foliis ternatis; caule inermi, unifloro. Pers.*

Łodyga zielna, ¼ łokciowa, prosta, pod wierzchem kosmata, iednokwiatowa; liście troiste, listki nie równie ząbkowane, iaiowate; kwiat purpurowy, iagoda czerwona. Rzadka ta roślina nie dawno postrzeżoną została około Soł, w powiecie Wiłkomirskim, gdzie iagody iey, w całym rodzaiu naysmacznieysze, pod imieniem *Tekszle* są znaiome. *Fl. Dan. t. 488.*

6. Malina oddzielnopłciowa. *R. Chamaemorus; foliis simplicibus, lobatis; caule inermi unifloro; (floribus dioicis.) Pers.*

Łodyga zielna, ¼ łokciowa, prosta, kosmata; liście poiedyncze, naprzemianległe, ogonkowate, 5-klapowe, nie równie piłkowate; na wierzchu kwiat poiedynczy, biały, iednopłciowy; iagoda czerwonawa. Rośnie w mokrych lasach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 1.* Gatunek ten na Rusi pod imieniem *Moroszka* iest znaiomy.

197. Drzewianka. *Tormentilla.*

1. Drzewianka prosta. *T. recta; caule ere-*

ctiusculo; foliis sessilibus, foliolis ovato-lanceolatis, serratis. Pers.

Łodyga prosta, ½ łokciowa, gałęzista; liście bezogonkowe, troiste, listki lancetowate, nacinano-piłkowate; kwiaty poiedyncze, naprzeciwliście, żółte. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych; kwitnie w Czerwcu *Fl. Dan. t. 589.*

2. Drzewianka leżąca. *T. reptans; caule repente; foliis petiolatis, foliolis cuneatis, serratis. Pers.*

Łodyga po ziemi rozesłana; liście ogonkowate, listki klinowate, piłkowate. Rośnie w lasach, kwitnie w Lipcu.

198. Poziémka. *Fragaria.*

1. Poziémka pospolita. *F. vesca; flagellis reptantibus; calyce fructus reflexo; pubescentia petiolorum patentissima, pedunculorum adpressa. Pers.*

Rozłogi po ziemi rozesłane: liście troiste, listki iaiowate, ząbkowane, ze spodu kosmate: głąbik kilkacalowy, kwiaty podbaldaszkowe; włosistość na szypułkach kwiatowych przytulona, na ogonkach zaś liściowych prosto otwarta; kielich owocowy odgięty. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach, kwitnie w Maiu.

199. Srebrnik. *Potentilla.*

1. Srebrnik pospolity. *P. Anserina; foliis interrupte pinnatis, sericeis, foliolis argute serratis; caule repente; pedunculis unifloris. Pers.*

Łodygi rozesłane; liście przerywano-pierzaste, z wierzchu zielone, ze spodu biało iedwabiste; listki iaiowolancetowate, ostro-piłkowate; szypułki 1 kwiatowe; kwiaty żółte. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzincach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 544.*

2. Srebrnik prosty. *P. recta; foliis septenatis quinatisque, foliolis lanceolatis, grosse dentatis; petalis obcordatis, calyce maioribus; caule erecto. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, młoda nieco włosista, poźniey naga; liście dolne ogonkowate, górne prawie bezogonkowe, z 7, lub 5 listków złożone; listki iaiowo-lancetowate, grubo-ząbkowane, niekiedy nacinane, z obu stron włosiste; przysadki ogonkowe lancetowate, nacinane; kwiaty żółte, listki korony przewrotnie sercowate, od kielicha większe; kielich włosisty. Rośnie w zaroślach i na pastwiskach; kwitnie w Czerwcu.

3. Srebrnik srebrzysty. *P. argentea; foliis quinatis, cuneiformibus, incisis, subtus tomentosis; caule erecto. Pers.*

Łodyga pochyła, gałęzista, kutnerowata; liście dolne ogonkowate, górne bezogonkowe, z pięciu listków złożone; listki klinowate, w wierzchu nacięte lub ząbkowane, z wierzchu zielone, ze spodu srebrzysto kutnerowate, brzeżki zagięte; przysadki ogonkowe, lancetowate, kończate, całe lub nacinane; szypułki i kielichy biało kutnerowate; kwiaty żółte, drobne. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

4. Srebrnik wiosenny. *P. verna; foliis quinatis, obovatis, dentatis, pubescentibus; petalis obcordatis, calyce maioribus; caulibus declinatis. Pers.*

Łodyga kilkacalowa, pochyła; liście 5-listkowe, listki przewrotnie iaiowate, kosmate, ząbkowane, nerwiste; kielich kosmaty; kwiaty żółte, listki korony przewrotnie sercowate, od kielicha większe. Rośnie wszędzie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Kwietniu, Maiu.

5. Srebrnik złocisty. *P. aurea; foliis radicalibus quinatis, obovatis, inciso-serratis, pilosis, acuminatis, caulinis ternatis; caule erectiusculo. Pers.*

Łodyga nizka, pochyła, ¼ łokciowa; liście

korzeniowe 5-listkowe, przewrotnie iaiowate, nacinano-piłkowate, zaostrzone, włosiste, łodygowe troiste, prawie bezogonkowe, ze spodu i na brzegach iedwabisto-włosiste; kwiaty złociste, listki korony na nasadzie plamką pomarańczową oznaczone. Rośnie w lasach suchych i w zaroślach pagórkowatych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 114.*

6. Srebrnik biały. *P. alba; foliis quinatis, apice conniventi-serratis; caulibus filiformibus, procumbentibus; receptaculis hirsutis. Pers.*

Łodyżki nitkowate, leżące; liście korzeniowe 5-listkowe, listki przewrotnie iaiowate, na wierzchu piłkowate, ze spodu iedwabiste; kwiaty białe, listki korony przewrotnie sercowate, od kielicha większe; osadnik kosmaty. Rośnie około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert. Iacq. Austr. t. 115.*

7. Srebrnik rozesłany. *P. reptans; foliis quinatis; caule repente; pedunculis unifloris. Pers.*

Łodyga obszernie rozesłana; liście 5-listkowe, listki włosiste, piłkowate, pośrzedni od innych większy; szypułki 1-kwiatowe; kwiaty żółte, listki korony przewrotnie sercowate. Rośnie wszędzie na pastwiskach; kwitnie w Czerwcu

8. Srebrnik dwoistodzielny *P. norvegica; foliis ternatis; caule dichotomo; pedunculis axillaribus. Pers.*

Łodyga prosta, dwoisto-dzielna; liście troiste, dolne długo-ogonkowate, górne bezogonkowe, piłkowate: szypułki międzylistne, kwiaty żółte, listki korony okrągławe. Rośnie w zaroślach i na pastwikach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 171.*

9. Srebrnik poziemkowy. *P. fragariastrum; foliis ternatis; caule villoso, ramosissimo, diffuso; ramis floriferis laxis, subbifloris. Pers.*

Łodyga twarda, pochyła, lub leżąca, bardzo gałęzista, kosmata; liście troiste, przytępione, ze spodu białawe: szypułki kosmate, prawie

2-kwiatowe; kwiaty białe, listki korony przewrotnie sercowate. Rośnie na pastwiskach około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert. Fragaria sterilis. Lin.*

200. Kuklik. *Geum.*

1. Kuklik goździkowy. *G. urbanum; floribus erectis; aristis uncinatis, nudis; foliis caulinis ternatis, radicalibus lyrato pinnatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, liście korzeniowe lirowato pierzaste, listek wierzchołkowy nad inne większy, łodygowe troiste: kwiaty żółte, prosto stoiące: ości nasienne haczyste, nagie. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Maiu.

2. Kuklik zwisły. *G. rivale; floribus nutantibus, petalis longitudine calycis; aristis plumosis, medio tortis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, w górze gałęzista; liście korzeniowe lirowate, przysadki ogonkowe zaostrzone, nacinane; kwiaty zwisłe; kielich ciemno czerwony: korona purpurowa, żyłowata, kielichowi równa; ości nasienne pierzaste, skręcone. Rośnie wszędzie na łąkach i w zaroślach wilgotnych; kwitnie w Maiu. *Fl. D. t. 70.*

201. Palecznik. *Comarum.*

1. Palecznik błotny. *C. palustre.* Łodyga leżąca, wierzch podniesiony; liście pierzaste, ogonkowate, 5-listkowe, listki podługowate, piłkowate, ze spodu białawe; kwiaty wiechowate; kielich obszerny, ciemno purpurowy; listki korony podobnież purpurowe, języczkowate, bardzo małe. Rośnie wszędzie na błotach i nad wodami; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 636.*

KLASSA XIII.

WIELOPRĘCIKOWA.

(Polyandria.)

Rząd iednosłupkowy.

202. Mak. *Papaver*. Kielich 2-listkowy; korona 4-listkowa; torebka 1-komorkowa, pod zarodkiem trwałym, promienistym, dziurkowata.

203. Glistnik. *Chelidonium*. Kielich 2-listkowy; korona 4-listkowa: strączek 1-komorkowy, równo-wąski: nasiona grzebieniaste.

204. Czerwiec. *Actaea*. Kielich 4-listkowy, nie trwały: korona 4-listkowa: iagoda 1-komorkowa: nasiona półokrągłe.

205. Złotoieść. *Helianthemum*. Kielich 5-listkowy, 2 listki zewnętrzne mnieysze: korona 5-listkowa; torebka 1-komorkowa, 3-ścienna.

206. Lipa. *Tilia*. Kielich 5-dzielny; korona 5-listkowa; torebka skórkowata, okrągła, 4-ścienna, 1-ziarnowa.

207. Grzybień. *Nimphaea*. Kielich 4-5-listkowy; korona wielolistkowa; znamie promieniste, bezsłupkowe; iagoda wielokomorkowa; komorki wieloziarnowe.

Delphinium Consolida.

Rząd trzysłupkowy.

208. Ostróżka. *Delphinium*. Kielich o. korona 5-listkowa; miodnik 2-dzielny, z tyłu ostrogowaty; torebka 1-3.

209. Toiad. *Aconitum*. Kielich o; korona 5-listkowa, listek górny sklepisty; miodniki dwa szypułkowate, zagięte, torebki 3-5.

Rząd pięciosłupkowy.

210. Orlik. *Aquilegia*. Kielich o; korona 5-listkowa: miodników ostrogowych 5, między listkami: torebek rozdzielnych 5.

211. Czarnuszka. *Nigella*. Kielich o: korona 5-listkowa; miodników 3-dzielnych wewnątrz korony 5; torebek wypukłych 5.

Rząd wielosłupkowy.

212. Rutewka. *Thalictrum*. Kielich o; korona 4-5-listkowa: nasiona nagie.

213. Przyiemka. *Isopyrum*. Kielich o; korona 5-listkowa; miodniki rurkowate; torebki odgięte, wieloziarnowe.

214. Knieć. *Caltha*. Kielich o; korona 5-9-listkowa; miodnik o; torebki liczne, wieloziarnowe.

215. Wietrznica. *Anemone*. Kielich o; korona 6-9-listkowa: nasion wiele.

216. Zawilec. *Trollius*. Kielich o: korona 14-listkowa; miodniki płaskie; torebki liczne, iaiowate, wieloziarnowe.

217. Ziarnopłon. *Ficaria*. Kielich 3-listkowy: korona 8-9-listkowa, nasada listków miodnikiem oznaczona: nasiona nagie, tępe, spłaszczone.

218. Jaskier. *Ranunculus*. Kielich 5-listkowy: korona 5-listkowa, na nasadzie listków łuszczka miodnikowa: nasiona nagie.

Rząd iednosłupkowy.

202. Mak *Papaver*.

1. Mak ogrodowy. *P. somniferum; calycibus capsulisque glabris; foliis amplexicaulibus, incisis, glaucis. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa, gałęzista: liście modrawe, gładkie, łodygę otulaiące, wcinane: kwiat wielki, przed rozkwitnieniem zwisły; kielich i torebka gładka. Rośnie wszędzie w ogrodach, kwitnie w Lipcu.

2. Mak polny. *P. Rhoeas; capsulis glabris, subglobosis; caule multifloro, piloso, pilis patentibus; foliis pinnatifidis, incisis. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, włosami rozwartemi naieżona: liście pierzastodzielne, nacinane, włosiste; torebki prawie kuliste, gładkie; kwiaty ponsowe. Rośnie tu i ówdzie między zbożem, kwitnie w Lipcu.

3. Mak drobnokwiatowy. *P. dubium; capsulis oblongis, glabris; caule multifloro; setis pedunculorum adpressis; foliis pinnatifidis, incisis. Pers.*

Łodyga łokciowa, włosami przytulonemi okryta: liście ze spodu włosiste, pierzasto-dzielne, nacinane: kielich włosisty: kwiaty drobne, czerwone: torebka gładka, podługowata. Rośnie między zbożem: kwitnie w Czerwcu.

4. Mak gozdzisty. *P. Argemone; capsulis clavatis, hispidis; caule folioso, multifloro. Pers.*

Łodyga łokciowa, biało włosista; liście wielokrotnie pierzasto-dzielne, nacinane; kwiaty blado czerwone: torebki podłużnie i przewrotnie iaiowate, czyli gozdziste, rozwartemi włosami naieżone. Rośnie między zbożem około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

203. Glistnik. *Chelidonium.*

1. Glistnik pospolity. *Ch. maius; pedunculis umbellatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, włosista, pełna żółto mlecznego soku; liście pierzaste, listki klapowate, karbowane: kwiaty żółte, niby baldaszkowate. Rośnie wszędzie około płotów; kwitnie przez lato.

204. Czerniec. *Actaea.*

1. Czerniec gronkowy. *A. spicata; racemo ovato, fructibus baccatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście troisto troiste: liście iaiowate, wierzchołkowy 3-klapowy; kwiaty gronkowe, białe, grono iaiowate; iagody czarne. Rośnie w lasach cienistych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 498.*

205. Złotoieść. *Helianthemum.*

1. Złotoieść pospolita. *H. vulgare; suffruticosum, procumbens; stipulis lanceolatis; foliis oblongis, revolutis, subpilosis, subtus incanis. Pers.*

Podkrzew po ziemi rozesłany; liście podłużne, rzadko włosiste, ze spodu nieco popielate, brzegi zagięte: przysadki liściowe lancetowate; kwiaty gronkowe, złocisto-żółte; listki większe kielicha przezroczyste, 4-nerwowe. Rośnie w lasach suchych; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 101. Cistus Helianthemum. Lin.*

206. Lipa. *Tilia.*

1. Lipa pospolita. *T. europaea; foliis cordatis, glabris. Pers.*

Drzewo wyniosłe; liście sercowate, gładkie, zaostrzone, piłkowate; szypułki kwiatowe na przysadce białawey, ięzyczkowatey osadzone; kwiaty żółtawe, wonne; torebki kuliste. Rośnie w lasach ciemnych, kwitnie w Lipcu.

207. Grzybień. *Nymphaea.*

1. Grzybień żółty. *N. lutea; foliis cordatis, integerrimis; lobis approximatis; calyce pentaphyllo, petalis longiore. Pers.*

Liście obszerne, pływaiące, sercowate, zupeł-

nie całe, klapy tylne nawzaiem zbliżone: kwiaty żółte: kielich 5-liści, od korony większy; znamie zupełnie całe. Rośnie w stawach i ieziorach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 603.*

2. Grzybień biały. *N. alba; foliis cordatis, integerrimis, lobis imbricatis, rotundis; calyce tetraphyllo. Pers.*

Liście obszerne, sercowate, zupełnie całe, klapy tylne na siebie zachodzące: kwiaty białe; kielich 4-liści, koronie prawie równy. Rośnie w stawach i ieziorach, kwitnie w Lipcu. *Fl. D. t. 602.*

Rząd trzysłupkowy.

208. Ostróżka. *Delphinium.*

1. Ostróżka zbożowa. *D. Consolida; nectariis monophyllis; caule subdiviso Pers.*

Łodyga łokciowa, nieco gałęzista: liście wielodzielne, przedziałki nacinane, równowąskie: kwiaty ciemno-błękitne; miodnik 1-listkowy; torebka poiedyncza. Rośnie między zbożem, kwitnie w Czerwcu.

209. Toiad. *Aconitum.*

1. Toiad pospolity. *A. neomontanum; cuculli calcare adunco, obtuso, labio lanceolato, revoluto, bifido; galea convexa; foliis nitidis, digitato-quinquepartitis; laciniis tripartitis, incisis, linearibus. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista: liście twarde, ciemnozielone, palczaste, przedziałki 3-dzielne, nacinane, równowąskie: kwiaty ciemno-błękitne, gronowe; warga lancetowata, 2-dzielna; hełm wypukły: kapturki miodnikowe ostrogą tępą haczystą zakończone. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 381.*

Rząd pięciosłupkowy.

210. Orlik. *Aquilegia.*

1. Orlik pospolity. *A. vulgaris; nectariis incurvis; caule folioso, foliisque glabris. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gładka: liście dwoisto-troiste, gładkie, modrawe: listki okrągławe, 2-klapowe: kwiaty zwisłe, błękitne: miodników ostrogi zagięte. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Czerwcu.

211. Czarnuszka. *Nigella.*

1. Czarnuszka polna. *N. arvensis; pistillis quinis; petalis integris; capsulis turbinatis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, gałęzista: liście wielodzielne, przedziałki równo-wąsko-lancetowate: kwiaty błękitnawe: listki korony całe; słupków 5, torebki pękate. Rośnie między zbożem około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

Rząd wielosłupkowy.

212. Rutewka. *Thalictrum.*

1. Rutewka większa. *Th. maius; foliolis subrotundis, subcordatis, trifidis, subtus glaucis; panicula foliosa; floribus cernuis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, pogięta: liście wielokrotnie składane: listki sercowo-iaiowate, 3-klapowe, klapy tępe, ząbkowane, z wierzchu ciemnozielone, ze spodu modrawe; wiecha liśćmi przerosła: kwiaty purpurowo-zielonawe, pochyłe. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 420.*

2. Rutewka mnieysza. *Th. minus; foliolis subrotundis, trifidis, incisis; floribus paniculatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, pogięta: liście wielokrotnie pierzaste; listki krótko-ogonkowate, okrągławe, 3-dzielne, nacinane: kwiaty zwisłe, purpurowo-żółtawe. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 419.*

3. Rutewka wąskoliścia. *Th. angustifolium; foliolis lanceolato-linearibus, integerrimis; caule striato; seminibus ovatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa, kresowato-rówkowata; liście wielokrotnie składane; listki twarde, podniesione, równowąskie, lancetowate, zupełnie całe, wierzchołkowy nieco 3-dzielny: kwiaty białawe, główki pyłkowe żółte; nasiona iaiowate. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu.

4. Rutewka żółta. *Th. flavum: caule folioso, sulcato; foliolis latiusculis, trilobis integrisque, subtus venosis; panicula multiplici, coarctata, erecta. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, głęboko rowkowata: liście wielokrotnie składane, listki klinowate, 3-klapowe i całe: wiecha ściśniona, prosta: kwiaty żółte. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Czerwcu.

5. Rutewka orlikoliścia. *Th. aquilegifolium; fructibus pendulis, triangularibus, rectis; caule tereti; foliolis latiusculis, laevibus, obtuse trilobis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, lub wyższa, okrągła: liście wielokrotnie składane, modrawe: listki szerokie, okrągławe, gładkie, tępo 3 klapowe: kwiaty blado purpurowe; nasiona zwisłe, proste, tróykątne. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 318.*

213. Przyiemka. *Isopyrum.*

1. Przyiemka rutewkowa. *I. thalictroides; stipulis ovatis; petalis obtusis. Pers.*

Łodyga delikatna, kilkacalowa: liście dwa razy troiste, listki klapkowate; przysadki iaiowate: kwiaty białe, listki korony tępe; miodniki kapturkowate. Rośnie na łąkach podleśnych około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert. Iacq. Austr. t. 105.*

214. Knieć. *Caltha.*

1. Knieć pospolita. *C. palustris; foliis cordato-reniformibus; caule erecto. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta: liście nerkowo-sercowate, okrągławe, karbowane: kwiaty złocisto-żółte. Rośnie wszędzie na łąkach wilgotnych, kwitnie w Maiu.

215. Wietrznica. *Anemone.*

1. Pokrywa kielichowata.

1. Wietrznica Przelasczka. *A. Hepatica; foliis trilobis, integerrimis. Pers.*

Liście korzeniowe ogonkowate, trzyklapowe, zupełnie całe; głąbik 1-kwiatowy: kwiat błękitny; pod nim pokrywa 3-listkowa, kształt kielicha maiąca. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Kwietniu. *El. Dan. t. 610.*

2. Szypułka pokrywą opasana; nasiona ościste.

2. Wietrznica otwarta. *A. patens; pedunculo involucrato; foliis digitatis, multifidis. Pers.*

Głąbik przed liśćmi wyrastaiący, kilkacalowy, iedwabisto kosmaty; pokrywa wielodzielna, niżey kwiatu osadzona; kwiat wielki, fiioletowy, prosto-stoiący, otwarty; liście poźniey wyrastaiące ogonkowate, wielodzielne, przedziałki wąsko lancetowate, nacinane, kosmate; nasiona ością długą kosmatą zakończone. Rośnie wszędzie w borach

i na pagórkach około Wilna; kwitnie w Kwietniu.

3. Wietrznica dzwonkowata. *A. Pulsatilla; pedunculo involucrato; petalis rectis; foliis bipinnatis, incisis. Pers.*

Głąbik kilkacalowy, pokrywą wielodzielną opasany; liście dwa razy pierzaste, młode włosiste, nacinane: kwiaty fiioletowe, zewnątrz iedwabisto kosmate, pochyłe: listki korony proste. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 153.*

4. Zawilec łąkowy. *A. pratensis; pedunculo involucrato; corolla nutante; petalis epice reflexis; foliis bipinnatis. Pers.*

Głąbik kilkacalowy, pokrywą wielodzielną opasany: liście dwa razy pierzaste, nacinane: kwiat ciemno-fiioletowy, zwisły, wierzchołki listków odgięte. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 611.*

3. Łodyga liśćmi osadzona; nasiona bezostne.

5. Wietrznica leśna. *A. sylvestris; caule bifloro, folioso; foliis tripartitis, laciniis trifidis, dentatis; seminibus subrotundis, lanatis; stigmate persistenti. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, nie dzielna, 1-2 kwiatowa: liście korzeniowe wielodzielne, przedziałki klinowate, nacinano-ząbkowane; łodygowe trzy w okrąg osadzone, 3 dzielne: kwiat biały, zewnątrz kosmaty: nasiona białowełniste: znamie trwałe. Rośnie w zaroślach i na pagórkach: kwitnie w Czerwcu.

6. Wietrznica gaiowa. *A. nemorosa; scapo involucrato, unifloro; involucro triphyllo, petiolato, foliaceo; seminibus ecaudatis; foliolis incisis. Pers.*

Łodyga słaba, $\frac{1}{4}$ łokciowa; na niey liście 5-dzielne, listki nacinane; pokrywa okręgowa, 3-liścia, ogonkowata, przedziałki 3-dzielne, nacinane: kwiat biały, zewnątrz różowy, nieco pochyły, 6-listkowy. Rośnie w lasach cienistych: kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 549.*

7. Wietrznica iaskrowa. *A. ranunculoides; caule subbifloro; foliis caulinis ternis, ternatis, foliolis subtrifidis, apice dentatis; petalis oblongis, obtusis, patentibus. Pers.*

Łodyżka słaba, $\frac{1}{4}$ łokciowa, 2-kwiatowa: liście łodygowe trzy, potróyne, listki 3-dzielne, w wierzchu ząbkowane: kwiaty żółte: listki korony podługowate, tępe, otwarte. Rośnie wszędzie w lasach cienistych: kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 140.*

216. Zawilec. *Trollius.*

1. Zawilec pospolity. *T. europaeus; corrollis conniventibus; nectariis longitudine staminum. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{2}$ łokciowa, nie dzielna: liście 5 dzielne, nacinano-ząbkowane; dolne ogonkowate: kwiat wielki, złocisto-żółty: listki korony wewnątrz zagięte: miodniki pręcikom równe. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 133.*

217. Ziarnopłon. *Ficaria.*

1. Ziarnopłon wiosenny. *F. verna; radicis tuberibus fasciculatis; caule decumbente; foliis cordatis, angulatis, petiolatis. Pers.*

Korzeń z wielu ziarnowatych główek złożony; łodyga gałęzista, leżąca: liście ogonkowate, sercowate, kątowate, gładkie, lśniące; kwiaty złocisto-żółte, listki korony podługowate. Rośnie w lasach i ogrodach cienistych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 499. Ranunculus Ficaria, Lin.*

218 Iaskier. *Ranunculus.*

1. Liście nie dzielne.

1. Iaskier pochyły. *R. Flammula; foliis ovato lanceolatis, petiolatis, serratis; caule declinato. Pers.*

Łodyga pochyła, gałęzista: liście ogonkowate, iaiowo-lancetowate, przytępione, zrzadka piłkowate: kwiaty żółte, drobne. Rośnie na mieyscach mokrych: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 575.*

2. Iaskier leżący. *R. reptans; foliis linearibus, integris; caule repente. Pers.*

Łodyga rozesłana: liście równowąskie, ogonkowate: kwiaty drobne, żółte. Rośnie wraz z poprzedzaiącym, którego odmianą bydź się zdaie: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 105.*

3. Iaskier długoliści. *R. Lingua; foliis lanceolatis; caule erecto, piloso. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, włosista: liście lancetowate, długiém ostrzem zakończone; szypułki naprzeciwlistne: kwiaty wielkie; kielich kosmaty. Rośnie na łąkach mokrych: kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 755.*

2. Liście podzielone.

4. Iaskier kaszubski. *R. cassubicus; foliis radicalibus subrotundo-cordatis, crenatis, caulinis digitatis, dentatis; caule multifloro. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista: liście korzeniowe długo-ogonkowate, okrągławo-sercowate, karbowane, łodygowe palczaste, przedziałki lancetowate, ząbkowane: górne lancetowate: kwiaty mnogie, żółte. Rośnie w zaroślach około Rybiszek: kwitnie w Maiu.

5. Iaskier różnoliści. *R. auricomus; foliis radicalibus reniformibus, crenatis, incisis, caulinis digitatis, linearibus; caule multifloro. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista: liście korzeniowe nerkowate, karbowane, nacinane; łodygowe palczaste, równowąskie; kwiaty mnogie, żółte, listki korony nie razem się rozwiiaią, ztąd kwiaty nie zupełne bydź się zdaią. Rośnie wszędzie w zaroślach i na łąkach podleśnych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 665.*

6. Iaskier iadowity. *R. sceleratus; foliis inferioribus palmatis, summis digitatis; fructibus ob. ongis. Pers.*

Łodyga 1-½ łokciowa, gruba, gałęzista: liście dolne dłoniaste, górne palczaste, wszystkie lśniąco-gładkie: kwiaty drobne, żółte, owoc podługowaty. Rośnie wszędzie na mieyscach wilgotnych: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 371.*

7. Iaskier główkowy. *R. bulbosus; calycibus retroflexis; pedunculis sulcatis; caule erecto, multifloro; foliis compositis; radice bulbosa. Pers.*

Korzeń główkowy, do cebulki podobny; łodyga ¼-łokciowa, prosta: liście troiste, listki 3-dzielne, nacinane, włosiste: szypułki rowkowate; kielich odgięty: kwiaty złocisto-żółte. Rośnie na łąkach suchych i pastwiskach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 551.*

8. Iaskier rozesłany. *R. repens; radice fasciculata; calycibus patulis; pedunculis sulcatis; sarmentis repentibus; foliis ternis, tenuibus, inciso dentatis. Pers.*

Korzeń wiązkowy, z niego wici obszernie na wszystkie strony rozesłane: liście troiste, nacinane, ząbkowane; szypułki brózdowane: kielichy otwarte. Rośnie na łąkach i pastwiskach: kwitnie przez lato. Odmiana z kwiatami pełnemi w ogrodach się utrzymuie.

9. Iaskier brózdowany. *R. polyanthemos; erectus; calycibus patulis; pedunculis cauleque sulcatis; petiis patentibus; foliis multipartitis. Pers.*

Łodyga prosta, włosisto-kosmata, brózdowana: liście wielodzielne, przedziałki równowąskie, brzegi niekiedy zagięte: kwiaty złocisto żółte;

łuszczka miodnikowa wycięta. Rośnie na łąkach: kwitnie w Czerwcu.

10. Iaskier ostry. *R. acris; calycibus patulis; pedunculis teretibus; pilis adpressis; foliis tripartito multifidis, summis linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, okrągła, włosami przyległemi okryta, czcza: liście wielodzielne, pod wierzchem równowąskie, częstokroć kasztanowato-plamiste: kwiaty złocisto żółte: kielichy otwarte. Rośnie na łąkach i pastwiskach: kwitnie przez lato.

11. Iaskier kosmaty. *R. lanuginosus; calycibus patulis; pedunculis teretibus; caule petiolisque hirsutis; foliis trifidis, lobatis, crenatis, holosericeis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, prosta, kosmata: liście 3-dzielne, klapowate, karbowane, miękko kosmate: ogonki liściowe i szypułki kwiatowe podobnież kosmate; kielich otwarty: kwiaty żółte. Rośnie w lasach: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 397.*

12. Iaskier wodny. *R. heterophyllus; foliis submersis capillaceis, emersis peltatis. Pers.*

Łodygi delikatne, długie, w wodzie zanurzone: liście w wodzie zanurzone nitkowate, pływaiące zaś tarczowate, nerkowate, okrągławe, lub klapowate: kwiaty białe. Rośnie w wodach stoiących lub pływaiących: kwitnie w Czerwcu. *Ranunculus aquatilis. Lin.*

13. Iaskier rzeczny. *R. fluviatilis; foliis omnibus capillaceis, laciniis parallelis, longissimis. Pers.*

Łodygi delikatne, długie, w wodzie zanurzone: liście wszystkie nitkowate, przedziałki równoległe, bardzo długie. Rośnie w Wilii i wielu innych rzekach: kwitnie w Czerwcu.

KLASSA XIV.

NIEROWNOCZTEROPRĘCIKOWA.

(Didynamia.)

RZĄD NAGOZIARNOWY.

A. Kielichy 5-dzielne.

219. Serdecznik. *Leonurus.* Kielich 5-kątny, 5-zęby; korony warga górna kosmata, płaska, cała: dolna 3-dzielna, przedziałka środnia nie dzielna; (główki pyłkowe iasnemi punktami pokryte.)

220. Obłożnik. *Glechoma.* Kielich 5-dzielny; główki pyłkowe każdey pary na krzyż się stykaią.

221. Mięta. *Mentha.* Kielich 5-dzielny; korona prawie foremna, 4-dzielna, przedziałka górna wcięta; pręciki proste, rozwarte.

222. Ozanka. *Teucrium.* Korona bez wargi górney; w mieyscu wargi przedział aż do nasady, w którym pręciki wystawne są osadzone.

223. Dąbrowka. *Ajuga.* Korony warga górna mała, 2-zęba; pręciki od wargi górney dłuższe.

224. Bukwica. *Betonica.* Kielich ościsty; korony warga górna w górze podniesiona, płaskawa; dolna 3-dzielna; rurka walcowata.

225. Jasnota. *Lamium.* Korony warga górna cała, sklepista, dolna 2-klapowa; otwór z obu stron ząbkowany.

226. Badyl. *Galeopsis.* Kielich ościsty: korony warga górna nieco karbowana, sklepista, dolna z wierzchu 2-zęba.

227. Bezząb. *Galeobdolon.* Kielich ościsty, 5-dzielny, nierówny: korony warga górna sklepista, zupełnie cała: dolna 3-dzielna, przedziałki ostre: główki pyłkowe gładkie.

228. Żywiczka. *Stachys.* Korony warga gór-

na sklepista, dolney brzegi odgięte, przedziałka śrzednia wycięta: pręciki okwitłe na boki rozchylone.

229. Szanta. *Nepeta.* Kielich suchy, kresowaty; brzeg otworu korony odgięty: wargi dolney śrzednia przedziałka karbowana; pręciki stulone.

230. Mierznica. *Ballota.* Kielich tacowaty, 5-zęby, 10-kresowy; korony warga górna karbowana, sklepista; nasiona iaiowate, 3-kątne.

231. Krzecina. *Marrubium.* Kielich tacowaty, 5-10-zęby, kresowaty; korony wargą górna 2-dzielna, równowąska, prosta.

232. Macierzyca. *Origanum.* Kielich 5-zęby, walcowaty, u spodu przysadka farbowana; korony warga górna podniesiona, płaska, dolna 3-dzielna, przedziałki nie równe.

B. Kielichy 2-wargowe.

233. Tarczyca. *Scutellaria.* Kielicha brzeg nie dzielny, po przekwitnieniu pokrywką zamknięty.

234. Cząbr. *Thymus.* Kielich 2-wargowy: warga górna 3-zęba, dolna 2-dzielna: uyście gardzieli włoskami zamknione.

235. Główienka. *Prunella.* Kielicha warga górna rozszerzona, dolna węższa 2-dzielna: pręciki widełkowate, na iedney z gałązek główka pyłkowa; znamie 2-dzielne.

236. Pszczelnik. *Dracocephalum.* Kielicha warga górna nie dzielna, dolna 5-dzielna: gardziel korony pękato wydęta: warga górna sklepista.

237. Storzyszek. *Clinopodium.* Kielich 2-wargowy; korony warga górna płaska, prosta, przewrotnie sercowata: pod okręgami kwiatowemi pokrywa wielosczecinowa.

238. Miodownik. *Melittis.* Kielich dzwonkowaty, tępy, ukośnie otwarty; korony warga

górna płaska, dolna karbowana: główki pyłkowe na krzyż złożone.

RZĄD OKRYTOZIARNOWY.

239. Koszysko. *Verbena.* Kielich 5-dzielny; korona leykowata, rurka krzywa, brzeg nierówny, 5-dzielny; pręcików płodnych 4: pokrycie nasion pęcherzykowe, znikliwe; ziaren 4;

240. Łuskiewnik. *Lathraea.* Kielich 4-dzielny: gruczołek spłaszczony pod nasadą szwu zarodkowego: torebka 1-komorkowa.

241. Zaraza. *Orobanche.* kielich dwulistkowy: listki klapowate, poboczne: korona stoiąca; torebka 1-komorkowa, 2-ścienna, wieloziarnowa; gruczołek pod nasadą zarodka.

242. Swietlik. *Euphrasia.* Kielich 4-dzielny, walcowaty; korona 2-wargowa, warga górna 2-dzielna, dolna 3 klapowa, przedziałki 2-dzielne: główek pyłkowych dolnych wypukłość iedna ciernista.

243. Zębownik. *Odontites.* Kielich walcowaty; korony warga górna prosta, główki otulaiąca; warga dolna 3-dzielna, przedziałki równowąskie: wypukłości główek pyłkowych wszystkie cierniste.

244. Szelężnik. *Rhinanthus.* Kielich 4-dzielny, pękaty; korona zieiąca; warga górna spłaszczona; torebka 2-komorkowa, tępa, spłaszczona.

245. Dzwoniec. *Melampyrum.* Kielich 4-dzielny; korony warga górna spłasczona, brzeg odgięty; torebka 2-komorkowa, ukośna; ziarna 2-garbate.

246. Grzęznica. *Limosella.* Kielich 5-dzielny: korona 5-dzielna, foremna: pręciki parami do siebie zbliżone; torebka 1-komorkowa, 2-ścienna, wieloziarnowa.

247. Trędownik. *Scrophularia.* Kielich 5-dziel-

ny; korona prawie kulista; warga dolna górney prawie równa: torebka 2-komorkowa.

248. Naparstnik. *Digitalis.* Kielich 5-dzielny; korona dzwonkowata, pękata; torebka iaiowata, 2 komorkowa.

249. Lnianka. *Linaria.* Kielich 5-dzielny; dwie dolne przedziałki odległe: korona ostrogowa, pasczękowata, ziew zamkniony, podniebienie wypukłe; torebka iaiowata, wielościenna.

250. Wyżlin. *Orontium.* Kielich 5-dzielny; korona bez ostrogi, u spodu garbata, ziew podniebieniem zamkniony; warga górna 2-dzielna, odgięta, dolna 3-dzielna; torebka bezścienna, na wierzchu trzema dziurkami oznaczona.

251. Gnidosz. *Pediculāris.* Kielich 5 dzielny, pękaty; korona zięiąca; torebka ukośna, 2 komorkowa, dziobata; nasiona powłoką pokryte-

Rząd nagoziarnowy.

219. Serdecznik. *Leonurus.*

1. Serdecznik pospolity. *L. Cardiaca; foliis cuneiformi-ovatis, trilobis, dentatis; coro lis calyce pungente maioribus; lacinia media labii inferioris acuta. Pers.*

Łodyga 4 boczna, 2-łokciowa: liście klinowo iaiowate, 3-klapowe, ząbkowane, górne lancetowate: kielichy kolące, od korony mnieysze; środnia przedziałka wargi dolney korony zaostrzona. Rośnie wszędzie około płotów: kwitnie w Lipcu.

220. Obłożnik. *Glechoma.*

1. Obłożnik bluszczowy. *G. hederacea; foliis reniformibus, crenatis. W.*

Łodygi rozesłane, kwitnące podniesione, nieco włosiste; liście ogonkowate, iaiowo nerkowate, karbowane; kwiaty fiioletowo błękitne,

korony warga górna nieco 2-dzielna. Rośnie wszędzie około płotów; kwitnie przez lato.

221. Mięta. *Mentha.*

1. Mięta leśna. *M. sylvestris; spicis oblongis; foliis oblongis, tomentosis, sessilibus, argute inaequaliter serratis; staminibus corolla longioribus. Pers.*

Łodyga łokciowa, 4-boczna, kutnerowata; liście krótko ogonkowate lub bezogonkowe, podłużno ostro i nierównie piłkowate, kutnerowate; kłosy z początku pochyłe, poźniey prosto stoiące; kwiaty błękitnawe; pręciki od korony dłuższe. Rośnie w zaroślach wilgotnych: kwitnie w Lipcu.

2. Mięta wodna. *M. aquatica; hirsuta: floribus capitatis; foliis ovatis, serratis, petiolatis; staminibus corolla longioribus; calycibus tubulosis, sulcatis; pedicellis retrorsum hispidis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa, włosista; liście ogonkowate, iaiowate, piłkowate, włosiste: kwiaty błękitnawe: niższe okręgowe, okręgi szypułkowate, wierzchołkowe główkowe, szypułki wstecznie szorstkie; kielichy rurkowate, rowkowate; pręciki od korony dłuższe. Rośnie wszędzie nad wodami, kwitnie w Lipcu.

3. Mięta polna. *M. arvensis; caule adscendente, villoso; floribus verticillatis; foliis ovatis, acutis, serratis; verticillis summis congestis; staminibus corollam aequantibus. Pers.*

Łodyga rozłożysta, podniesiona, pod wierzchem kosmata; liście iaiowate, zaostrzone, piłkowate, kosmate; kwiaty okręgowe, okręgi pod wierzchem skupione; pręciki koronie równe, lub nieco dłuższe. Rośnie na polach nizkich; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 512.*

222. Ozanka. *Teucrium.*

1. Ozanka czosnkowa. *T. Scordium*: *foliis oblongis, sessilibus, dentatis, nudiusculis; floribus axillaribus: pedunculis, geminis; caule diffuso, pubescente. Pers.*

Łodyga leżąca, gałęzista, kosmata; liście bezogonkowe, iaiowo lancetowate, ząbkowane, nieco kosmate; kwiaty błękitne, międzylistne, parzyste, szypułkowate. Rośnie nad wodami około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 593.*

223. Dąbrowka. *Aiuga.*

1. Dąbrowka piramidalna. *A. pyramidalis; tetragono-pyramidalis, villosa; foliis radicalibus maximis. Pers.*

Liście korzeniowe wielkie, kosmate, grubo ząbkowane; łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa, prosta; liście łodygowe i przysadki kwiatowe błękitnawe, na krzyż ułożone, czworokąt piramidalny stanowią: kwiaty błękitne. Rośnie w lasach i zaroślach: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 185.*

2. Dąbrowka małoliścia. *A. genevensis; foliis radicalibus caulinis minoribus. Pers.*

Liście korzeniowe od łodygowych mnieysze: wreszcie poprzedzaiącemu gatunkowi wielce podobna; kwiaty błękitne, czerwonawe lub białe. Rośnie, rzadzey nieco, w lasach i zaroślach, kwitnie w Maiu.

3. Dąbrowka rozłogowa. *A. reptans: stolonibus reptantibus. Pers.*

Z korzeni rozłogi na wszystkie strony rozesłane; łodyga poiedyncza, $\frac{1}{4}$łokciowa, nieco kosmata: liście iaiowate, karbowane; kwiaty błękitne. Rośnie wszędzie w zaroślach, kwitnie w Maiu.

224. Bukwica. *Betonica.*

1. Bukwica lekarska. *B. officinalis; spica interrupta: corollae galea integra; lacinia intermedia labii inferioris emarginata; calycibus glabriusculis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prawie naga; liście ogonkowate, dolne sercowate, śrzodkowe iaiowate, karbowane, górne bezogonkowe; kłos kwiatowy przerywany; okręgi gęste; kwiaty purpurowe; warga górna korony cała, dolney śrzednia przedziałka wycięta. Rośnie wszędzie w lasach i na łąkach podleśnych, kwitnie w Lipcu.

225. Jasnota. *Lamium.*

1. Jasnota plamista. *L. maculatum; foliis cordatis, acuminatis; verticillis decemfloris. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, włosista; liście ogonkowate, sercowate, zaostrzone, młodsze częstokroć biało plamiste; okręgi prawie 10-kwiatowe; kwiaty purpurowe, buyne; korony warga górna ząbkowana, dolna biało upstrzona. Rośnie wszędzie w mieyscach cienistych, kwitnie w Maiu.

2. Jasnota kosmata. *L. hirsutum: foliis cordatis, pubescentibus; caule hirsuto; verticillis 4-8-floris; corollae tubo incurvo, calyce longiore. Pers.*

Łodyga pochyła, włosista; liście sercowate, karbowane, nieco kosmate: okręgi 4-8-kwiatowe; kwiaty purpurowe; rurka korony krzywa, od kielicha dłuższa. Rośnie w zaroślach cienistych na Popławach około Wilna; kwitnie w Maiu.

3. Jasnota biała. *L. album; foliis cordatis, acuminatis, serratis, petiolatis; verticillis viginti-floris. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, włosista; liście ogonkowate, sercowate, piłkowate, zaostrzone; okręgi prawie 20-kwiatowe: korony warga górna zupełnie ca-

ła. Rośnie wszędzie około płotów; kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 594.*

4. Jasnota purpurowa. *L. purpureum*; *foliis cordatis, dentatis, obtusis, petiolatis, summis congestis*; *caule deorsum subnudo. Pers.*

Łodyga u spodu naga; liście pod wierzchem skupione ogonkowate, sercowate, ząbkowane, tępe, kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie na polach uprawnych; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 523.*

5. Jasnota różowa. *L. amplexicaule*; *foliis floralibus sessilibus, amplexicaulibus, incisis*; *radicalibus lobatis. Pers.*

Łodyga pochyła: liście dolne ogonkowate, klapowate, górne łodygę otulaiące, nacinane; kwiaty bladopurpurowe. Rośnie na polach uprawnych: kwitnie przez lato.

226. Badyl. *Galeopsis.*

1. Badyl purpurowy. *G. Ladanum*; *internodiis caulinis aequalibus*; *verticillis omnibus remotis*; *foliis lanceolatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, gałęzista, włosista, członki międzykolankowe równe; liście lancetowate, piłkowate; zęby kielichowe proste, kolące, nie równe; kwiaty blado-purpurowe, warga górna nieco karbowana. Rośnie na polach między zbożem; kwitnie w Lipcu.

2. Badyl żółty. *G. ochroleuca*; *foliis ovato-lanceolatis, serratis, villosis*; *internodiis caulinis aequalibus*; *corollae galea crenato-incisa. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, kosmata; liście iaiowo-lancetowate, piłkowate, siwo-kosmate: łodygi członki międzykolankowe równe; kwiaty rdzawe żółte; korona od kielicha prawie czterokrotnie większa, warga górna nacinano karbowana. Rośnie na polach uprawnych; kwitnie w Lipcu.

3. Badyl upstrzony. *G. versicolor*: *foliis ovatis, serratis, subpilosis*; *caule hispido*; *internodiis superne incrassatis*; *corolla calyce triplo maiore. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, szorstko włosista, członki międzykolankowe w górze zgrubiałe; liście iaiowate, piłkowate, nieco włosiste, zaostrzone; kwiaty żółtawe, korona od kielicha trzykroć dłuższa, wargi dolney przedziałka środnia purpurowa, na nasadzie żołta purpurowo kreskowata. Rośnie na polach uprawnych; kwitnie w Lipcu.

4 Badyl drobnokwiatowy. *G. Tetrahit*; *internodiis caulinis superne incrassatis*; *verticillis summis subcontiguis*; *calycibus pungentibus corollas subaequantibus*; *foliis ovatis, serratis. Pers.*

Łodyga włosista, członki międzykolankowe w górze zgrubiałe; liście iaiowate zaostrzone, piłkowate: górne okręgi kwiatowe gęsto skupione; kwiaty blado purpurowe, od kielicha mało większe; zęby kielichów kolące. Rośnie na polach uprawnych; kwitnie w Lipcu.

227. Bezząb. *Galeobdolon.*

1. Bezząb żółty. *G. vulgare*; *foliis omnibus ovatis*; *involucro quadriphyllo. Pers.*

Łodyga ½łokciowa; liście iaiowate, nacinano ząbkowane; kwiaty żółte, przysadki 4-listkowe, równowąskie, lancetowate. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu. *Galeopsis Galeobdolon. Lin. Leonurus Galeobdolon. W.*

228. Żywiczka. *Stachys.*

1. Żywiczka leśna. *S. sylvatica*; *verticiis sexfloris*; *foliis rugosis, cordatis, petiolatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, kosmata; liście sercowate, marsczkowate, ogonkowate; okręgi 6-8 kwiatowe; korony warga górna kasztanowato

fiioletowa, kosmata, dolna purpurowa. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu.

2. Zywiczka błotna. *S. palustris*; *verticillis subsexfloris*; *foliis lineari-lanceolatis*; *semiamplexicaulibus*, *sessilibus*. *Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta: liście wąskolancetowate, bezogonkowe, łodygę otulaiące; kłos kwiatowy długi, przerywany, liśćmi przesadzany; okręgi 6 kwiatowe, kwiaty purpurowe. Rośnie nad wodami i na polach mokrych; kwitnie w Lipcu.

3. Zywiczka prosta. *S. recta*; *verticillis subspicatis*; *foliis cordato ellipticis*, *crenatis*, *scabris*; *caule adscendente*. *Pers.*

Łodyga pochyła, wierzch prosto wzniesiony: liście elliptyczno lancetowate, dolne sercowate, karbowane, chropawe; okręgi prawie kłosowe: kwiaty żółte, warga dolna czerwonawa. Rośnie na polach: kwitnie w Lipcu. *Jacq. Austr. t. 359.*

4. Zywiczka roczna. *S. annua*; *verticillis sexfloris*; *foliis ovato lanceolatis*, *subrugosis*, *trinerviis*, *petiolatis*; *caule erecto*. *Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście iaiowo lancetowate, nieco chropawe, ogonkowate, 3-nerwowe; okręgi 6-kwiatowe; kwiaty białawe, warga dolna żółta, czerwono kropkowana. Rośnie na polach między zbożem, kwitnie w Lipcu. *Jacq. Austr. t. 360.*

229. Szanta. *Nepeta.*

1. Szanta pospolita. *N. Cataria*; *floribus spicatis*, *verticillis subpedicellatis*; *foliis petiolatis*, *cordatis*, *dentato serratis*. *Pers.*

Łodyga i liście popielato kutnerowate; liście ogonkowate, sercowate, ząbkowano piłkowate; kwiaty kłosowe, białe, warga dolna czerwonawa: okręgi krótko szypułkowate. Rośnie wszędzie w ogrodach i około płotów; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 580.*

230. Mierznica. *Ballota.*

Mierznica pospolita. *B. nigra*; *foliis cordatis indivisis*, *serratis*; *calycibus acuminatis*. *Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, nieco kosmata: liście iaiowate, nie dzielne, ząbkowane, ciemnozielone: szypułki międzylistne, krótkie, wielokwiatowe; kwiaty blado purpurowe; warga górna kosmata; zęby kielicha zaostrzone. Rośnie około płotów: kwitnie przez lato.

231. Krzecina. *Marrubium.*

1. Krzecina pospolita. *M. vulgare*; *foliis subrotundo-ovatis*, *dentatis*, *rugoso-venosis*; *calycinis dentibus setaceis*, *uncinatis*. *Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, popielato-kosmata: liście okrągławo-iaiowate, ząbkowane, żyłkowato-marszczkowate: kwiaty białe; kielich 10-zęby, ząbki na przemian dłuższe i krótsze, szczecinowate, haczyste. Rośnie około płotów: kwitnie w Lipcu.

232. Macierzyca. *Origanum.*

1. Macierzyca pospolita. *O. vulgare*; *spicis subrotundis*, *paniculatis*, *conglomeratis*; *bracteis calyce longioribus*; *ovatis*, *coloratis*. *Pers.*

Łodyga prosta, włosista, gałęzista: liście zupełnie całe, iaiowate, ze spodu włosiste: kwiaty wiechowate, do równey wysokości wzniesione, skupione; kielichy i przysadki iaiowate, purpurowo-czerwone; korony bladawe. Rośnie wszędzie w suchych zaroślach i borach: kwitnie w Lipcu.

233. Tarczyca. *Scutellaria.*

1. Tarczyca większa. *S. galericulata*; *foliis cordato-lanceolatis, crenatis*; *floribus axillaribus. Pers.*

Łodyga gałęzista: liście sercowo-lancetowate, karbowane, krótko-ogonkowate: kwiaty międzylistne, parzyste, pochyłe, błękitne. Rośnie wszędzie nad wodami, kwitnie przez lato.

2. Tarczyca mnieysza. *S. minor*; *foliis cordato-ovatis, subintegerrimis*; *floribus axillaribus. Pers.*

Łodyga delikatna, leżąca, kilkacalowa: liście sercowo-iaiowate, nieznacznie piłkowate; kwiaty drobne, parzyste, purpurowe. Rośnie nad Niemnem około Grodna: kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

3. Tarczyca osczepoliścia. *S. hastifolia*; *foliis integerrimis, inferioribus hastatis, superioribus sagittatis*; *floribus axillaribus. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, $\frac{1}{2}$ łokciowa: liście zupełnie całe, dolne osczepowate, środnie strzałkowate, podwierzchne lancetowate: kwiaty parzyste, fiioletowo-błękitne. Rośnie na polach wilgotnych około Mickun, przy gościńcu Połockim: kwitnie w Lipcu.

234. Cząbr. *Thymus.*

1. Cząbr Macierzanka. *Th. Serpyllum*; *floribus capitatis*; *caulibus decumbentibus*; *foliis planis, obtusis, basi ciliatis. Pers.*

Łodyżki twarde, leżące, kilkocalowe: liście płasko rozwinione, iaiowate, tępe, u spodu rzęsowate: kwiaty główkowe, czerwonawe. Rośnie wszędzie na piaskach: kwitnie w Maiu. Liczne tego gatunku odmiany, co do wielkości łodygi, farby kwiatów, osady okręgów, kształtu liści, i t. d. wszędzie widzieć się daią.

2. Cząbr bazylikowy. *Th. Acynos; caule erecto, basi ramoso; foliis ovatis, acutis, antice serratis; verticillis 6-floris. Pers.*

Łodyga prosta, kilkocalowa, od dołu gałęzista: liście iaiowate, z wierzchu piłkowate; okręgi 6-kwiatowe; kwiaty blado błękitne; uyście gardzieli w koronie nieco wydęte. Rośnie na łąkach suchych i pastwiskach: kwitnie w Lipcu. *Acynos vulgaris. Pers.*

235. Główienka. *Prunella.*

1. Główienka pospolita. *P. vulgaris*; *foliis petiolatis, oblongo-ovatis, subdentatis*; *calycis labio superiore truncato, triaristato*; *caule adscendente*; *spica tereti. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, leżąca, podniesiona: liście ogonkowate, podłużno iaiowate, na nasadzie zrzadka ząbkowane: kłos walcowaty: kwiaty fiioletowe; kielicha warga górna ucięta, 3-oścista. Rośnie wszędzie na łąkach i pastwiskach: kwitnie przez lato.

2. Główienka wielkokwiatowa. *P. grandiflora*; *foliis petiolatis, oblongo-ovatis, basi dentatis*; *calycis labio superiore trifido*; *caule adscendente. Pers.*

Poprzedzaiącemu gatunkowi wielce podobna: kwiaty wielkie, fiioletowe; warga górna kielicha 3-dzielna. Rośnie w lasach około Grodna: kwitnie przez lato. *Gilibert.*

236. Pszczelnik. *Dracocephalum.*

1. Pszczelnik wąskoliści. *D. Ruyschiana*; *floribus spicatis*; *foliis bracteisque lanceolatis, indivisis, muticis*; *caule simplici, glabro. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gładka, nie dzielna: liście i przysadki wąsko-lancetowate, zupełnie całe: kwiaty w kłos gęsty skupione, wielkie błęki-

tne. Rośnie wszędzie w borach: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 121.*

2. Pszczelnik melissowy. *D. Moldavica; floribus verticillatis; bracteis lanceolatis, ciliato dentatis; foliis lanceolatis; profunde dentatis, subtus punctatis, serraturis infimis subciliatis. Pers.*

Łodyga gałęzista: liście lancetowate, głęboko ząbkowane, ze spodu kropkowate, ząbki dolne rząsowate: kwiaty okręgowe, błękitne lub białe: przysadki lancetowate, rząsowato ząbkowane. Utrzymuie się w ogrodach; *Gilibert* blizko Grodna około lasów znaydował: kwitnie w Lipcu.

237. Storzyszek. *Clinopodium.*

1. Storzyszek pospolity. *C. vulgare; capitulis verticillatis; bracteis setaceis, hispidis; foliis superne pilosis, remote dentatis; caule simplici. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna: liście iałowo-podłużne, z wierzchu włosiste, zrzadka ząbkowane: główki kwiatowe w gęste okręgi skupione; przysadki szczecinowate: kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie w lasach: kwitnie przez lato.

238. Miodownik. *Melittis.*

1. Miodownik melisoliści. *M. Melissophyllum; foliis oppositis, ovatis, dentatis; calyce trilobo, piloso. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, prosta: liście naprzeciwległe, elliptyczno-iaiowate, ząbkowane: kwiaty szypułkowate, białe, wargi dolney przedziałka środnia fiioletowo-purpurowa; kielich gładki, iego warga górna 2-zęba. Rosnie, za świadectwem Giliberta, we wszystkich lasach około Grodna; pod Sczuczynem między miasteczkiem a Rodkiewiczami, w krzakach dębowych: kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 26.*

Rząd okrytoziarnowy.

239. Koszysko. *Verbena.*

1. Koszysko lekarskie. *V. officinalis; spicis filiformibus, paniculatis; foliis multifido-laciniatis; caule subsolitario. Pers.*

Łodyga prosta, poiedyncza: liście wielodzielne, poszarpane; kłosy nitkowate, wiechowate: kwiaty drobne, blado błękitne: pręciki bardzo krótkie. Gilibert w powiecie Brzeskim znaydował: kwitnie w Lipcu.

240. Łuskiewnik. *Lathraea.*

1. Łuskiewnik pospolity. *L. Squamaria; caule simplicissimo, multifloro; corollis pendulis; labio inferiore trifido. Pers.*

Korzeń gałęzisty, grubemi łuskami pokryty; łodyga $\frac{1}{4}$-łokciowa, nie dzielna, bezlistna, czerwonawa, błonkowatemi łuskami pokryta, wierzchołek pochyły: kwiaty iednostronne, zwisłe, przysadkami osadzone, blado purpurowe; korony warga dolna 3-dzielna. Rośnie w zaroślach cienistych około Rybiszek: kwitnie w Kwietniu, Maiu. *Fl. Dan. t. 136.*

241. Zaraza. *Orobanche.*

1. Zaraza większa. *O. maior; caule simplicissimo; corollis inflatis, laciniis acutis, aequalibus; staminibus nudis; stylo pubescente. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, łuskami rdzawo kasztanowatemi pokryta, bezlistna: kwiaty teyże farby, w kłos ułożone: korony wydętey przedziałki ostre, równe; pręciki nagie, słupek kosmaty. Rośnie rzadko na łąkach suchych; kwitnie w Maiu.

242. Swietlik. *Euphrasia.*

1. Swietlik lekarski. *E. officinalis; foliis ovatis, obtuse dentatis; laciniis labii corollae inferioris emarginatis. Pers.*

Łodyżka delikatna, kilkacalowa: liście iaiowate, ostro ząbkowane: kwiaty białe, warga dolna kreskami fiioletowemi, uyście gardzieli plamką żółtą oznaczone. Rośnie wszędzie na pastwiskach: kwitnie przez lato.

443. Zębownik. *Odontites.*

1. Zębownik czerwony. *O. rubra; caule ramosissimo, piloso, scabro; foliis lineari lanceolatis, serratis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, bardzo gałęzista, włosista: liście wąsko-lancetowate, piłkowate: kwiaty iednostronne, blado purpurowe. Rośnie na pastwiskach, kwitnie w Lipcu. *Euphrasia Odontites. Lin.*

244. Szelężnik. *Rhinanthus.*

1. Szelężnik większy. *R. Crista galli; calyce glabro; corollae labio superiore compresso, apice bidentato: dentibus pistilloque erecto coloratis, violaceis; caule maculato. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, czerwonoplamista: liście lancetowate, piłkowate: kwiaty żółte; kielich gładki; korony warga górna spłaszczona, w wierzchu 2-zęba, ząbki te, wraz ze słupkiem wystawnym, fiioletowe. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu, Lipcu.

2. Szelężnik mnieyszy. *R. minor; calyce glabro; corollae labio superiore compresso, pistilloque incluso unicoloribus; caule immaculato. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, nie dzielna, czerwono zielonawa, bezplamista: liście lancetowate, piłkowate: kwiaty żółte; kielich gładki; warga górna korony cała; słupek ukryty. Rośnie i kwitnie z poprzedzaiącym.

245. Dzwoniec. *Melampyrum.*

1. Dzwoniec polny. *M. arvense; spicis conicis, laxis; bracteis dentato setaceis, coloratis; calycum dentibus scabris; corollis laxis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa: liście lancetowate, kończate; kłosy koniczne, rzadkie; przysadki kwiatowe bladopurpurowe, ząbkowano-szczecinowate; korona żółta, zamknięta, wierzch blado purpurowy; zęby kielichów chropawe. Rośnie na polach między zbożem, kwitnie w Czerwcu.

2. Dzwoniec grzebieniasty. *M. cristatum; spicis quadrangularibus; bracteis compactis, cordatis, denticulatis, imbricatis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa: liście lancetowate; kłosy czworoboczne, gęste: kwiaty żółte, warga górna blado-purpurowa; przysadki kwiatowe sercowate, ząbkowane, dachówkowate. Rośnie na polach i łąkach, kwitnie w Czerwcu.

3. Dzwoniec gaiowy. *M. nemorosum; floribus secundis, lateralibus; bracteis dentatis, cordato-lanceolatis, summis coloratis, sterilibus; calycibus lanatis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa: kwiaty poboczne, iednostronne, żółte, wierzch pomarańczowy; przysadki sercowo-lancetowate, ząbkowane, górne fiioletowe, płonne; kielich kosmaty. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 305.*

4. Dzwoniec zamknięty. *M. vulgatum; floribus secundis, lateralibus; corollis clausis; calycibus subcoloratis, laciniis adscendentibus; caule ramosissimo. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, bardzo gałęzista: liście lancetowate: kwiaty poboczne, iednostronne, żółte; korony zamknione; kielicha przedziałki wąskie, szydłowate; przysadki osczepowato-pierza-

sto dzielne. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych, kwitnie w Czerwcu *M. pratense. Lin.*

5. Dzwoniec zieiący. *M. alpestre; floribus secundis, corollis hiantibus; galea hirsuta; foliis linearibus, duobus infimis obovatis. Pers.*

Łodyga gałęzista: liście wąsko-lancetowate, dwa dolne przewrotnie iaiowate: kwiaty poboczne, iednostronne, korona zieiąca, żółta, podniebienie pomarańczowe: przysadki lancetowate, zupełnie całe. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Czerwcu, Lipcu, *M. sylvaticum. Lin.*

246. Grzęznica. *Limosella.*

1. Grzęznica wodna. *L. aquatica; foliis lanceolato-spatulatis, scapis foliis brevioribus. Pers.*

Liście korzeniowe rozesłane, lancetowato-łopatkowate; głąbiki 1-kwiatowe, kilkacalowe, od liści krótsze: kwiaty drobne, zielonawe. Rośnie na łąkach mokrych około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 69.*

247. Trędownik. *Scrophularia.*

1. Trędownik główkowy. *S. nodosa; foliis cordatis, trinervatis; caule obtusangulo. Pers.*

Korzeń soczysty, główkowaty; łodyga łokciowa, gałęzista, czworoboczna, tępo-kątna: liście sercowate, u spodu trzynerwowe, ząbkowane; grono kwiatowe gałęziste, nagie: kwiaty brudno czerwone, u spodu zielone. Rośnie w zaroślach wilgotnych, kwitnie przez lato.

2. Trędownik wodny. *S. aquatica; foliis cordatis, petiolatis, decurrentibus, obtusis; caule membranis angulato; racemis terminalibus. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, czworoboczna, kąty skrzydełkowate: liście ogonkowate, tępe, po łodydze zbiegaiące, piłkowate; grona kwiatowe nagie, kwiaty brudno-czerwone. Rośnie

wszędzie nad wodami, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 507.*

248. Naparstnik. *Digitalis.*

1. Naparstnik purpurowy. *D. purpurea; calycinis foliolis ovatis, acutis; corollis obtusis, labio superiore integro; foliis ovato-lanceolatis, rugosis. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, łokciowa: liście iaiowo-lancetowate, marszczkowate, ze spodu kutnerowate: kwiaty gronowe, zwisłe, purpurowe, przedziałki kielicha iaiowate, ostre: korony tępe, wewnątrz oczkowato plamiste: warga górna nie dzielna. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilbert. Fl. Dan. t. 74.*

2. Naparstnik rdzawo-żółty. *D. ochroleuca; caule subviscido; calycinis foliolis lanceolatis, inaequalibus; corollis pubescentibus; galea leviter emarginata: labii inferioris lacinia media acuta; foliis ovato-lanceolatis, pubescentibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, nie dzielna: liście iaiowo-lancetowate, kosmate: kwiaty gronowe, iednostronne, rdzawo-żółte, kutnerowate: kielicha przedziały, lancetowate, nie równe; korony warga górna nieco wcięta, wargi dolney środnia przedziałka ostra. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 57. D. ambigua. Lin.*

249. Lnianka. *Linaria.*

1. Lnianka pospolita. *L. vulgaris; foliis lanceolato-linearibus, confertis; caule erecto; spicis terminalibus, sessilibus; floribus imbricatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa: liście wąsko-lancetowate, skupione: kwiaty żółte w kłos gęsty wierzchołkowy ułożone. Rośnie wszędzie na grun-

tach piasczystych, kwitnie przez lato. *Antirrhinum Linaria. Lin.*

2. Lnianka mnieysza. *L. minor: foliis plerisque alternis, lanceolatis, obtusis; caule ramosissimo, diffuso. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, rozłożysta, bardzo gałęzista: liście dolne naprzeciwległe, górne naprzemianległe, lancetowate, tępe: kwiaty bladopurpurowe. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 502. Antirrhinum minus. Lin.*

250. Wyżlin. *Orontium.*

1. Wyżlin polny. *O. arvense; floribus sparsis, subspicatis; calycibus digitatis, corolla longioribus. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista: liście iaiowo-lancetowate: kwiaty rozrzucone, krótko-szypułkowate, prawie kłosowe, czerwonawe: przedziałki kielicha palczaste, wąsko lancetowate, od korony dłuższe. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Antirrhinum Orontium. Lin.*

251. Gnidosz. *Pedicularis.*

1. Gnidosz błotny. *P. palustris; caule ramoso; foliis pinnatis, pinnis pinnatifido-dentatis; calycibus ovatis, inflatis, bipartitis, cristatis; corollae galea obtusa, truncata. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista: liście pierzaste, listki lancetowate, pierzastodzielne; kielich iaiowaty, wydęty, 2 dzielny, grzebieniasty: kwiaty bladopurpurowe; korony warga górna tępa, ucięta. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu.

2. Gnidosz leśny. *P. sylvatica; humilis, cespitosa; caule basi ramoso; foliis pinnatis, pinnis acute dentatis; calycibus oblongis, inflatis, glabris, inaequaliter quinquefidis, cristatis; corollae galea obtusa, truncata, acute bidentata. Pers.*

Łodyga nizka, od spodu gałęzista: liście pierzaste, listki ostrozębkowane: kwiaty blado-purpurowe; kielichy podłużne, wydęte, gładkie, grzebieniaste, nierówno 5-dzielne; korony warga górna tępa, ucięta, ostro 2-zęba. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 225.*

3. Gnidosz okazały. *P. Sceptrum carolinum; caule simplici; foliis pinnatifidis, pinnis repandis, crenulatis; calycibus quinquefidis, cristatis; corollis clausis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa lub wyższa, nie dzielna: liście pierzasto-dzielne, przedziały klapowate, karbowane: kwiaty okazałe, żółte, w kłos rzadki ułożone; kielichy 5-dzielne, grzebieniaste; korona zamknięta, brzegi warg purpurowe. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. 26.*

KLASSA XV.

NIEROWNOSZESCIOPRĘCIKOWA.

(Tetradynamia.)

RZĄD STRĄCZKOWY.

A. Wierzch strączka cały.

252. Wiosnówka. *Draba.* Strączek cały, iaiowo-podłużny, ściany płaskawe, do przegrody równoległe: słupka braknie.

253. Miesięcznik. *Lunaria.* Strączek cały, eliptyczny, spłaszczony; ściany płaskie, przegrodzie równe i równoległe: listki kielicha torebkowate, farbowane.

— 254. Rzepak. *Camelina.* Strączek skórkowaty, gładki, iaiowaty lub okrągły, 2-ścienny, wieloziarnowy: słupek podłużny: nasiona podługowate, bezskrzydełkowe.

255. Swirzepa. *Rapistrum.* Strączek okrągławy, skórkowaty, 2-komorkowy, bezścienny; przegroda błonkowata: nasiona poiedyncze.

B. Wierzch strączka wcięty.

256. Ubiorek. *Iberis.* Strączek wcięty, wieloziarnowy; korona nie foremna, 2 listki zewnętrzne od innych większe.

257. Smagliczka. *Alyssum.* Strączek wcięty, różnokształtny, częstokroć włosisty; niektóre pręciki wewnątrz ząbkiem oznaczone.

— 258. Warzęcha. *Cochlearia.* Strączek pękaty, marsczkowaty, wieloziarnowy, 2-ścienny; ściany garbate; przegroda prawie równoległa.

— 259. Pieprzyca. *Lepidium.* Strączek wcięty, sercowaty, wieloziarnowy; ściany ostrogrzbieciste, przegroda naprzeciwległa.

260. Tasznik. *Thlaspi.* Strączek wcięty, przewrotnie sercowaty, wieloziarnowy: ściany łódkowate, skrzydlato grzbieciste.

— 261. Urzet. *Isatis.* Strączek spłaszczony, podłużny, ięzyczkowaty, iednoziarnowy; przegroda okienkowata.

RZĄD STRĄKOWY.

A. Kielichy zamknione.

— 262. Rzodkiew. *Raphanus.* Strąk walcowato pękaty, kolankowaty, bezścienny; dwa gruczołki między pręcikami krótszemi a słupkiem, dwa inne między dłuższemi pręcikami a kielichem: kielich zamknięty.

263. Goreczycznik. *Erysimum.* Strąk doskonale czworoboczny: kielich zamknięty.

264. Wieczornik. *Hesperis.* Strąk okrągławy; kielich zamknięty, od paznogciów korony krótszy: listki korony ukośne, przewrotnie iaiowate; znamie klinowate.

265. Nietota. *Arabis.* Strąk okrągławy, nieco spłaszczony; między listkami kielicha cztery gruczołki miodnikowe nakształt łuszczek odgięte.

— 266. Kapusta. *Brassica.* Strąk czworoboczny, lub walcowaty: kielich zamknięty; gruczołki miodnikowe między pręcikami krótszemi a słupkiem, oraz między pręcikami dłuższemi a kielichem: nasiona kuliste.

267. Wieżyczka. *Turritis.* Strąk bardzo długi, kątowaty, kresowaty: kielich zamknięty, prosty: korona prosto stoiąca.

B. Kielichy otwarte.

— 268. Rzeżucha. *Cardamine.* Strąk długi, sprężysto pękaiący się, ściany zwiiaiące się: kielich otwarty; między pręcikami krótszemi a kielichem gruczołki z obu stron poiedyncze; znamie nie dzielne.

— 269. Gorczyca. *Sinapis.* Przegroda strąka dziobowata, przedłużona: kielich rozwarty; korony paznogcie proste; gruczołki między pręcikami krótszemi a słupkiem, oraz między dłuższemi a kielichem.

— 270. Rukiew. *Sisymbrium.* Strąk dziobem krótkim okrągłym zakończony; ściany po rozpęknieniu proste zostaią, kielich otwarty: korona otwarta.

RZĄD STRĄCZKOWY.

252. Wiosnówka. *Draba.*

1. Wiosnówka biała. *D. verna; foliis oblongis, acutiusculis, subserratis, hirtis; scapo nudo; petalis bifidis; stigmate sessili. Pers.*

Liście korzeniowe rozesłane, lancetowate, nieco piłkowate, kosmate; głąbik nagi: kwiaty białe, drobne: listki korony 2-dzielne. Rośnie na polach około Wilna, kwitnie w Kwietniu.

2. Wiosnówka żółta. *D. nemoralis; caule ramoso; foliis ovatis, amplexicaulibus, dentatis; siliculis patentibus, pubescentibus. Pers.*

Łodyga kilkacalowa, kosmata, gałęzista: liście iaiowate, ząbkowane, łodygę otulaiące: kwiaty gronkowe, żółte; strączki poziomo odchylone, kosmate. Rośnie około Wilna na pagórkach trawiastych, kwitnie w Maiu.

253. Miesięcznik. *Lunaria.*

1. Miesięcznik roczny. *L. annua; foliis obtuse dentatis; siliculis ellipticis, utrinque obtusis. Pers.*

Łodygą łokciowa: liście naprzeciwległe, dolne sercowate, ogonkowate, górne bezogonkowe, iaiowate, ząbkowane: kwiaty fiioletowe, strączki elliptyczne, gdy dozrzeią białe, pargaminowate. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

254. Rzepak. *Camelina.*

1. Rzepak oleyny. *C. sativa; siliculis obovatis, pedunculatis; foliis amplexicaulibus, pilosis, integerrimis. Pers.*

Łodyga łokciowa; liście dolne lancetowate, górne strzałkowate, łodygę otulaiące, zupełnie całe: kwiaty żółte; strączki szypułkowate, przewrotnie iaiowate. Rośnie na polach, mianowicie między lnem, kwitnie w Czerwcu. *Myagrum sativum. Lin.*

255. Swirzepa. *Rapistrum.*

1. Swirzepa wiechowata. *R. paniculatum; siliculis punctatis, globosis; foliis lanceolatis, subdentatis, sagittatis, amplexicaulibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, wiechowata: liście strzałkowato lancetowate, ząbkowane, łodygę otulaiące: kwiaty żółte; strączki chropawe, kuliste. Rośnie między zbożem, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 204. Myagrum paniculatum. Lin.*

256. Ubiorek. *Iberis.*

1. Ubiorek nagi. *I. nudicaulis; foliis lyratosinuatis; caule nudo, simplici. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, naga, nie dzielna: liście korzeniowe rozesłane, pierzastodzielne: kwiaty gronkowe, białe, drobne; strączki szerokie, iaiowate, wcięte. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

257. Smagliczka. *Alyssum.*

1. Smagliczka pospolita. *A. incanum; caule erecto; foliis lanceolatis, incanis, integerrimis; floribus corymbosis; petalis bifidis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista: liście lancetowate, białawe, zupełnie całe: kwiaty baldaszkogronne, białe: listki korony 2-dzielne. Rośnie wszędzie na pagórkach suchych, kwitnie przez lato.

258. Warzęcha. *Cochlearia.*

1. Warzęcha lekarska. *C. officinalis; foliis radicalibus subrotundis, caulinis oblongis, subsinuatis; siliculis globosis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, gałęzista; liście soczyste, gładkie, korzeniowe okrągławe, wklęsłe, górne podługowate, kątowate; kwiaty gronkowe, białe;

strączki kuliste. Rośnie na polach około Grodna: kwitnie w Maiu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 135.*

2 Warzęcha Chrzan. *C. Armoracia; foliis radicalibus lanceolatis, crenatis, caulinis incisis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście korzeniowe obszerne, lancetowate, karbowane, lśniące, łodygowe głęboko nacinane: kwiaty białe, wiechowo-groniaste, nayczęściey płonne. Rośnie wszędzie w ogrodach; kwitnie w Lipcu.

259. Pieprzyca. *Lepidium.*

1. Pieprzyca gruzowa. *L. ruderale; floribus diandris, apetalis: foliis radicalibus dentato pinnatis, ramiferis linearibus, integerrimis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa, gałęzista; liście korzeniowe pierzastodzielne, górne równowąskie, zupełnie całe; kwiaty 2-pręcikowe, bezlistkowe: wonia wszystkich części tęga, odraźliwa. Rośnie około murów; kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 184.*

260. Tasznik. *Thlaspi.*

1. Tasznik polny. *Th. arvense; siliculis orbiculatis; foliis oblongis, dentatis, glabris. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, gałęzista; liście podłużne, gładkie, ząbkowane, strzałkowate, łodygę otulaiące: kwiaty białe; strączek okrągły, gładki szerokiém skrzydełkiem opasany. Rośnie na polach i w ogrodach; kwitnie w Maiu.

2. Tasznik popielaty. *Th. campestre; siliculis subrotundis, glanduloso punctatis; foliis caulinis sagittatis, dentatis, incanis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, włosista, w górze gałęzista: liście łodygowe strzałkowate, ząbkowane, popielate; kwiaty białe, strączki okrągławe, gruczołkami kropkowane. Rośnie na polach około Grodna; kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

3. Tasznik pospolity. *Th. Bursa pastoris; siliculis deltoideo-obcordatis; foliis radicalibus pinnatifidis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, gałęzista: liście korzeniowe różnokształtne, nayczęściey pierzasto-dzielne, ząbkowane, łodygowe strzałkowate; kwiaty białe, groniaste: strączek tróykątny, przewrotnie iaiowaty. Rośnie wszędzie, kwitnie przez lato.

261. Urzet. *Isatis.*

1. Urzet farbierski. *I. tinctoria; foliis radicalibus crenatis, caulinis sagittatis, oblongis. Pers.*

Łodyga łokciowa, wiechowata: liście modrawe, korzeniowe iaiowate, karbowane, łodygowe strzałkowate, zupełnie całe: kwiaty żółte, strączki ięzyczkowate, tępe, czarne. Rośnie około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

Rząd strąkowy.

262. Rzodkiew. *Raphanus.*

1. Rzodkiew dzika. *R. Raphanistrum; foliis lyratis; siliquis teretibus, articulatis, laevibus, unilocularibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, u spodu wstecznie szorstka; liście pierzastodzielne, lirowate; kwiaty żółte, niekiedy białe: stróki nie dozrzałe walcowate, dozrzałe stawowate, 2-komorkowe. Rośnie na polach między zbożem; kwitnie w Lipcu.

2. Rzodkiew ogrodowa: *R. sativus; foliis lyratis; siliquis teretibus, torosis, bilocularibus. Pers.*

Liście lirowate; stróki walcowato pękate, 2-komorkowe. Roślina początkowie obca w mnogich odmianach w ogrodach się utrzymuie.

263. Gorzycznik. *Erysimum.*

1. Gorczycznik lekarski. *E. officinale; siliquis spicae adpressis; foliis runcinatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, gałęzista; liście haczysto pierzasto dzielne: kwiaty drobne, żółtawe: strąki do szypułki ogólney przyciśnione. Rośnie około płotów i na dziedzincach; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 50.*

2. Gorczycznik żółty. *E. Barbarea; foliis inferioribus lyratis, lobo terminali rotundato, superioribus obovatis, dentatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście lśniące, dolne lirowate, klapa wierzchołkowa okrągława, górne przewrotnie iaiowate, ząbkowane; kwiaty żółte, strąki czworoboczno walcowate. Rośnie w ogrodach i około płotów; kwitnie w Maiu.

3. Gorczycznik czosnkowy. *E. Alliaria; foliis cordatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście sercowate, czosnkiem wonne; kwiaty białe; strąki równowąskie, długie. Rośnie w zaroślach cienistych, kwitnie w Maiu.

4. Gorczycznik drobnokwiatowy. *E. parviflorum; foliis lanceolatis, integerrimis; caule alto, ramoso; corolla calyce paulo maiore. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista; liście lancetowate, zupełnie całe: kwiaty żółte; korona od kielicha nieco większa; szypułki owocowe rozwarte, strąki prosto stoiące. Rośnie na polach około domów; kwitnie w Czerwcu. *E. cheiranthoides. Lin.*

264. Wieczornik. *Hesperis.*

1. Wieczornik wonny. *H. matronalis; caule simplici, erecto; foliis ovato lanceolatis, denticulatis; petalis mucrone emarginatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, włosista, nie dzielna; liście iaiowo lancetowate, ząbkowane: kwiaty białe, lub blado purpurowe, listki korony całe. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Maiu.

265. Nietota. *Arabis.*

1. Nietota szorstka. *A. thaliana; foliis radicalibus oblongis, petiolatis, caulinis lanceolatis, sessilibus; caule erecto, basi hirto; petalis calyce duplo longioribus. Pers.*

Łodyga prosta, u spodu kosmata, pod wierzchem gładka; liście korzeniowe ogonkowate, podługowate, górne lancetowate, bezogonkowe; wszystkie szorstkie; kwiaty białe, drobne, listki korony od kielicha dwakroć dłuższe. Rośnie na polach: kwitnie w Maiu.

2. Nietota piaskowa. *A. arenosa; foliis radicalibus lyratis, rectangulo dentatis, pilis furcatis hispidis, caulinis lanceolatis, remote serratis, summis linearibus cauleque ramoso, piloso. Pers.*

Łodyga gałęzista, włosista: liście korzeniowe lirowate, prostokątnie ząbkowane, włosami widełkowatemi naieżone; łodygowe lancetowate, zrzadka piłkowate, górne równo-wąskie, wszystkie włosiste; kwiaty białe; strąki spłaszczone. Rośnie wszędzie około Wilna; kwitnie w Maiu. *Sisymbrium arenosum. Lin.*

266. Kapusta. *Brassica.*

1. Kapusta dzika. *B. campestris; radice cauleque tenui; foliis cordato acuminatis, amplexicaulibus, inferioribus lyratis, dentatis, subhispidis. Pers.*

Łodyga delikatna, gałęzista: liście dolne lirowate, ząbkowane, szorstko włosiste, górne sercowate, zaostrzone, łodygę otulaiące; kwiaty żółte. Rośnie na polach, między zbożem: kwitnie w Czerwcu.

1. Kapusta polna. *B. orientalis*; *foliis cordatis*, *amplexicaulibus*, *glabris*, *radicalibus scabris integerrimis*; *siliquis tetragonis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa; liście korzeniowe nieco szorstkie, łodygowe sercowate, otulaiące, gładkie, modrawe, zupełnie całe: kwiaty białe: stręki czworoboczne. Rośnie na polach, kwitnie w Czerwcu.

267. Wieżyczka. *Turritis.*

1. Wieżyczka gładka. *T. glabra*; *foliis radicalibus dentatis*, *hispidis*, *caulinis integerrimis*, *amplexicaulibus*, *glabris. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, gładka; liście korzeniowe ząbkowane, szorstko włosiste, łodygowe zupełnie całe, gładkie, strzałkowate, łodygę otulaiące; kwiaty żółte, stręki spłasczone, równowąskie. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

2. Wieżyczka kosmata. *T. hirsuta*; *foliis omnibus hispidis*, *caulinis amplexicaulibus*; *siliqua quadrangulari. Pers.*

Łodyga prosta, kosmata; liście wszystkie szorstko włosiste, łodygowe łodygę otulaiące; kwiaty białe: stręki czworoboczne. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

268. Rzeżucha. *Cardamine.*

1. Rzeżucha nie trwała. *C. impatiens*; *foliis pinnatis*, *incisis*, *stipulatis*; *floribus apetalis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa, gładka: liście pierzaste: listki całe i nacinane: przysadki rząsowate, kwiaty drobne, białe, listki korony rychło opadaiące. Rośnie około Grodna nad Niemnem: kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

2. Rzeżucha kosmata. *C. hirsuta*; *foliis exstipulatis*, *pinnatis*, *foliolis rotundatis*, *repando dentatis*, *petiolatis*, *summis oblongis*, *incisis*; *floribus tetrandris. Pers.*

Łodyga nieco kosmata: liście bezprzysadkowe, pierzaste, dolnych listki okrągławe, ząbkowane; górnych równowąskie, nacinane: kwiaty białe, czteropręcikowe. Rośnie na łąkach: kwitnie w Maiu.

3. Rzeżucha łączna. *C. pratensis*; *foliis pinnatis*, *foliolis radicalibus subrotundis*, *caulinis lineari lanceolatis. Pers.*

Łodyga gładka, u spodu purpurowa; liście pierzaste, listki dolnych okrągławe, ząbkowane, górnych wąsko lancetowate, zupełnie całe, nieco rynienkowato zgięte; kwiaty buyne, blado purpurowe. Rośnie wszędzie na łąkach mokrych; kwitnie w Maiu.

4. Rzeżucha gorzka. *C. amara*; *foliis pinnatis*, *foliolis omnibus subrotundis*; *caule basi stolonifero*, *radicante. Pers.*

Łodyga u spodu rozłogami ścielącemi się osadzona: liście pierzaste, listki wszystkie ogonkowate, okrągławe, kątowate; kwiaty białe. Rośnie na łąkach; kwitnie w Maiu.

269. Gorczyca. *Sinapis.*

1. Gorczyca polna. *S. arvensis*; *siliquis multangulis*, *toroso turgidis*, *rostro ancipiti longioribus. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście prawie lirowate, iaiowate, szorstkie; kwiaty żółte: stręki wielokątne, pękate, gładkie lub włosiste, od dziobu obosiecznego dłuższe. Rośnie wszędzie na polach; kwitnie w Czerwcu.

270. Rukiew. *Sisymbrium.*

1. *Stráki krótkie, pochyłe.*

1. Rukiew rzeżuchowa. *S. Nasturtium; siliquis declinatis; foliis pinnatis, foliolis subcordatis. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa: liście soczyste, pierzaste, listki sercowo okrągławe; kwiaty białe, stráki równowąskie, w dół pochyłe. Rośnie około zrzódeł: kwitnie w Maiu.

2. Rukiew pospolita. *S. sylvestre; siliquis declinatis; foliis pinnatis, foliolis lanceolatis, inciso serratis. Pers.*

Łodyga pochyła lub rozesłana: liście pierzaste, listki lancetowate, nacinano piłkowate: kwiaty żółte; stráki równowąskie, pochyłe. Rośnie na mieyscach wilgotnych: kwitnie w Czerwcu.

3. Rukiew ziemno-wodna. *S. amphibium: siliquis declinatis, oblongo ovatis; foliis pinnatifidis, serratis; petalis calyce longioribus. Pers.*

Dwie są pospolite gatunku tego odmiany: 1. R. błotna. *S palustre*, ktorey liście zanurzone są nitkowate, górne pierzasto dzielne; 2. R. wodna *S. aquaticum*, która liście ma wszystkie podłużnie lancetowate, nierównie ząbkowane: obu kwiaty żółte, listki korony od kielicha dłuższe; stráki podłużnie iaiowate, szypułkowate, pochyłe. Rośnie nad wodami i na mieyscach wilgotnych; kwitnie w Lipcu.

2. *Stráki prosto stoiące.*

4. Rukiew wielodzielna. *S. Sophia; petalis calyce minoribus; foliis decomposito-pinnatis. Pers.*

Łodyga gałęzista, nieco kosmata; liście wielokrotnie składane, przedziałki drobne, wąskie, lancetowate: kwiaty drobne, żółte: korony od

kielichów mnieysze. Rośnie wszędzie w ogrodach i na dziedzincach: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 528.*

5. Rukiew gładka. *S. Irio; foliis runcinatis, dentatis, nudis; caule laevi, siliquis erectiusculis. Pers.*

Łodyga prosta, gładka, łokciowa; liście haczysto pierzaste, ząbkowane, nagie: kwiaty drobne, żółte; stráki prosto stoiące. Rośnie około dróg; kwitnie w Lipcu. *Iacq. Aust. 322.*

6. Rukiew kosmata. *S. Loeselii; foliis runcinatis, acutis, hirtis; caule retrorsum hispido. Pers.*

Łodyga prosta, wstecznie szorstka, biało włosista; liście haczysto pierzasto-dzielne, zaostrzone, kosmate: kwiaty drobne, żółte; stráki stoiące. Rośnie około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 324.*

KLASSA XVI.

IEDNOWIĄZKOWA.

(Monadelphia.)

Rząd pięcioprężcikowy.

271. Pawiniec. *Iasione.* Pokrywa 10-dzielna: kielich 5-dzielny; korona kółkowa, przedziałki równowąskie, główki zrosłe; znamie zgrubiałe: torebka kielichem opasana, wieloziarnowa; kwiaty skupione.

272. Jglica. *Erodium.* Kielich 5-listkowy: korona 5-listkowa; pręcików niepłodnych pięć na przemian z płodnemi; gruczołków miodnikowych 5; owoc 5-ziarnowy, dziobowaty.

Rząd dziesięciopręcikowy.

273. Bodziszek. *Geranium.* Kielich 5-listkowy: korona 5-listkowa, foremna: gruczołków miodnikowych 5; owoc 5-ziarnowy, dziobowaty.

Rząd wielopręcikowy.

274. Ślaz. *Malva.* Kielich podwóyny: zewnętrzny 3 listkowy: torebki liczne, iednoziarnowe.

Rząd pięciopręcikowy.

271. Pawiniec. *Jasione.*

1. Pawiniec pospolity. *I. montana; foliis lineari lanceolatis, basi angustioribus, hispidis, undulato crispis. Pers.*

Łodyga prosta, szorstko włosista; liście wąsko lancetowate, na brzegach pomarszczone, szorstko włosiste: kwiaty główkowe, błękitne lub fiolętowe. Rośnie wszędzie na gruntach iałowych, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 319.*

272. Jglica. *Erodium.*

1. Jglica pospolita. *E. cicutarium; pedunculis multifloris; foliis pinnatis, pinnis sessilibus, pinnatifidis, incisis; corollis calyce maioribus; caule hirto, prostrato. Pers.*

Łodyga leżąca, kosmata; liście pierzaste, listki bezogonkowe, pierzastodzielne, nacinane; szypułki wielokwiatowe: kwiaty purpurowe; korony od kielichów większe. Rośnie wszędzie na polach i w ogrodach, kwitnie przez lato.

Rząd dziesięciopręcikowy.

273. Bodziszek. *Geranium.*

1. Bodziszek czerwony. *G. sanguineum; pedunculis unifloris; foliis quinquepartitis, trifidis, orbiculatis; capsulis apice setosis. Pers.*

Łodyga prosta, włosista, dwoisto dzielna; liście okrągławe, pięćdzielne, przedziałki 3 dzielne: szypułki 1-kwiatowe, kwiaty wielkie czerwone: torebek nasiennych wierzch szczecinowaty. Rośnie wszędzie w zaroślach; kwitnie w Czerwcu.

2. Bodziszek leśny. *G. sylvaticum; pedunculis bifloris; foliis subpeltatis, quinque-lobis, inciso serratis; caule erecto, corymboso; petalis subemarginatis; filamentis subulatis. Pers.*

Łodyga prosta, baldaszkowato dzielna; liście 5-7 klapowe, przedziałki nacinano piłkowate: szypułki 2-kwiatowe, włosiste: kwiaty wielkie, purpurowe, listki korony nieco wcięte, pręciki szydłowate; torebki nasienne zewsząd włosiste. Rośnie wszędzie w lasach; kwitnie w Czerwcu.

3. Bodziszek błękitny. *G. pratense; pedunculis bifloris; foliis subpeltatis, multipartitis, rugosis, acutis; petalis integris. Pers.*

Łodyga prosta, kutnerowata: liście wielodzielne, marszczkowate, przedziałki nacinane; szypułki 2-kwiatowe: kwiaty wielkie, błękitne; listki korony całe: pręciki u spodu rozszerzone; torebki nasienne zewsząd włosiste. Rośnie w zaroślach i na łąkach nieco wilgotnych; kwitnie przez lato.

4. Bodziszek błotny. *G. palustre; pedunculis bifloris, longissimis, declinatis; foliis quinquelobis, dentatis; caule adscendente; petalis integris. Pers.*

Łodyga włosista, rozłożysta, leżąca, wierzchołki podniesione: liście 5-klapowe, nacinane, ząbkowane: szypułki długie, pochyłe, 2-kwia-

towe; kwiaty purpurowe, listki korony całe. Rośnie w zaroślach mokrych; kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 596.*

5. Bodziszek miękki. *G. molle; pedunculis bifloris; foliis reniformibus, radicalibus novemlobis, caulinis septemlobis, lobis trifidis; petalis bifidis, longitudine calycis mutici; arillis glabris, rugosis. Pers.*

Łodyga ¼łokciowa, gałęzista, kosmata: liście nerkowate, korzeniowe 9 klapowe, łodygowe 7-klapowe, klapy 3-dzielne; szypułki 2 kwiatowe; kwiaty drobne, różowe; listki korony 2-dzielne, kielichowi bezostnemu równe: torebki nasienne gładkie, marszczkowate. Rośnie w ogrodach; kwitnie w Czerwcu.

6. Bodziszek wielkokielichowy. *G. columbinum; pedunculis bifloris, folio longioribus; foliis quinquepartitis, lobis multifidis, linearibus; petalis emarginatis, longitudine calycis aristati; arillis glabris, laevibus. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, pochyła: liście 5-dzielne, klapy wielodzielne, wąskie; szypułki 2-kwiatowe od liści dłuższe; kwiaty czerwone: listki korony wcięte, długości kielicha ościstego; kielich owocowy wielki 5 kątny: torebki nasienne gładkie. Rośnie w ogrodach i zaroślach, kwitnie przez lato.

7. Bodziszek wąskoliści. *G. dissectum; pedunculis bifloris; foliis quinquepartitis, lobis trifidis, linearibus; petalis emarginatis, longitudine calycis aristatis; arilli pilosis, seminibus reticulatis. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, kosmata; liście 5-dzielne, klapy 3-dzielne, równowąskie, na brzegach częstokroć czerwone; szypułki 2-kwiatowe; kwiaty purpurowe, listki korony wcięte, długości kielicha ościstego; torebki nasienne włosiste; nasiona siatkowate. Rośnie w ogrodach i na polach uprawnych, kwitnie przez lato.

8. Bodziszek okrągłoliści. *G. rotundifolium; pedunculis bifloris; petalis integris longitudine calyci aristati; foliis radicalibus reniformibus, septemlobi, caulinis subrotundis, basi truncatis quinquelobis, trifidis; arillis hirsutis; seminibus reticulatis. Pers.*

Łodyga słaba, gałęzista, nieco lipka: liście korzeniowe nerkowate, 7-klapowe, łodygowe okrągławe, 5 klapowe, 3-dzielne; szypułki 2-kwiatowe: kwiaty purpurowe: listki korony całe, długości kielicha ościstego; torebki nasienne kosmate; nasiona siatkowate. Rośnie w ogrodach i na polach, kwitnie przez lato.

9 Bodziszek mały. *G. pusillum; pedunculis bifloris; floribus pentandris; petalis emarginatis; longitudine calycis mutici; foliis subseptemlobis, trifidis, arillis pubescentibns. Pers.*

Łodyga ¼ łokciowa, gałęzista: liście, 5-7-klapowe, 3-dzielne; szypułki 2-kwiatowe, kwiaty blado fiioletowe, 5-pręcikowe: listki korony wcięte, długości kielicha bezostnego; torebki nasienne kosmate. Rośnie w ogrodach, kwitnie przez lato.

10. Bodziszek śmierdzący. *G. robertianum; pedunculis bifloris; calycibus pilosis, decem-angulatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, włosista: liście potróyne, troisto pierzasto-dzielne, włosiste, czerwonawe; szypułki 2-kwiatowe: kwiaty czerwone: listki korony całe; kielich włosisty, 10-kątny. Rośnie w mieyscach cienistych, kwitnie przez lato. Wonia mocna, odrażliwa.

Rząd wielosłupkowy.

274. Ślaz. *Malva.*

1. Ślaz rozesłany. *M. rotundifolia; caule prostrato; foliis cordato orbiculatis, obsolete quinquelobis; pedunculis fructiferis declinatis. Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana: liście

nerkowate, okrągławo, niby 5-klapowe: szypułki owocowe pochyłe. Rośnie wszędzie, kwitnie przez lato.

2. Ślaz leśny. *M. sylvestris*; *caule erecto, herbaceo*; *foliis septemlobatis, acutis*; *pedunculis petiolisque pilosis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, kosmata: liście 7-klapowe, zaostrzone: kwiaty blado-purpurowe, szypułki i ogonki włosiste. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

3. Ślaz dłoniasty. *M. Alcea*; *caule erecto*; *foliis inferioribus angulatis, superioribus quinquepartitis, scabriusculis*; *calycis exterioris foliolis oblongis, obtusis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, kupkowato włosista: liście dolne kątowate, górne 5-dzielne, szorstkie; kwiaty wielkie, różowe; kielicha zewnętrznego listki podłużne, tępe. Rośnie w zaroślach i na miedzach, kwitnie w Lipcu.

4. Ślaz wonny. *M. moschata*; *caule erecto*; *foliis radicalibus reniformibus, incisis, caulinis quinquepartitis, pinnato multifidis*; *calycis exterioris foliolis linearibus. Pers.*

Łodyga prosta, zrzadka długiemi prostemi włosami naieżona: liście dolne nerkowate, nacinane, łodygowe 5-dzielne, przedziałki pierzasto-wielodzielne: kwiaty wielkie, różowe, wonne: listki korony wcięte: listki kielicha zewnętrznego równowąskie, włosiste. Rośnie w zaroślach i lasach suchych, kwitnie w Lipcu.

KLASSA XVII.

DWUWIĄZKOWA.

(Diadelphia).

Rząd szesciopręcikowy.

275. Kokoryca. *Corydalis.* Kielich 2-listkowy: korona zieiąca; pręciki błonkowate 2, na każdym główek pyłkowych 3: torebka strąkowa, wieloziarnowa.

276. Dymnica. *Fumaria.* Kielich 2-listkowy opadaiący: korona nie foremna, u spodu ostrogą zakończona; pręciki 2, każdy o trzech główkach; torebka 1-komorkowa, bezścienna, 1-ziarnowa.

Rząd osmiopręcikowy.

277. Mlecznica. *Polygala.* Kielich 5-listkowy: listki dwa skrzydłokształtne, farbowane; torebka przewrotnie sercowata, 2-komorkowa, 2-ścienna.

Rząd dziesięciopręcikowy.

1. *Liście parzystopierzaste.*

278. Soczewka. *Ervum.* Kielich 5-dzielny, przedziałki wąskie, ostre, koronie prawie równe; znamie główkowate, zewsząd włosiste; łupina podłużna, 2-4-ziarnowa.

279. Wyka. *Vicia.* Kielich w górze wycięty, 2-zęby, przedział dolny o 3 zębach prostych, długich; znamie na dolney powierzchni poprzecznie brodate; żagiel wcięty.

280. Groszek. *Lathyrus.* Kielicha 2 górne przedziałki krótsze; słupek płaski, z wierzchu kosmaty, w górze rozszerzony.

281. Groch. *Pisum.* Kielicha przedziały liściowate, równe; słupek spłaszczony, ostrogrzbiedisty, na wierzchu kosmaty; szwy łupiny nagie.

282. Wołowik. *Orobus.* Kielich na nasadzie tępy; przedziałki górne głębsze, krótsze; słupek równowąski; rurka korony z paznogci listków złożona, od kielicha dłuższa.

2. *Liście nieparzystopierzaste.*

283. Traganek. *Astragalus.* Łódka tępa; łupina 2-komorkowa; szew dolny wewnątrz wgięty.

284. Ostrołódka. *Oxytropis.* Łódka w górze ostrzem zakończona; łupina 2-komorkowa; szew górny wewnątrz wgięty.

285. Sparceta. *Hedysarum.* Kielich 5-dzielny; żagiel ukośnie tępy; strąk stawowaty, stawy 1-ziarnowe, spłaszczone, częstokroć naieżone.

286. Cieciórka. *Coronilla.* Kielich 2-wargowy: listki korony paznogciowate, strąk walcowaty, stawowaty, prosty.

287. Komonica. *Lotus.* Kielich rurkowaty; skrzydełka w górze poprzecznie się stykaią: pręciki klinowate: łupina prosta, wyprężona.

288. Przelot. *Anthyllis.* Kielich pękaty; łupina okrągława, kielichem okryta.

3. *Liście troiste lub poiedyncze.*

289. Zarnowiec. *Spartium.* Kielich w dół przeciągniony: pręciki do zarodka przyrosłe; znamie podłużne, z wierzchu kosmate; łupina podługowata, iedno lub wieloziarnowa.

290. Janowiec. *Genista.* Kielich 2-wargowy; dwa górne zęby bardzo krótkie: żagiel odgięty: łódka podłużna od słupka i pręcików w dół pochylona.

291. Wilżyna. *Ononis.* Kielich 5-dzielny, przedziałki równowąskie: żagiel kresowaty: pręciki

wszystkie zrosłe; łupina pękata, bezszypułkowa.

292. Szczodrzenica. *Cytisus.* Kielich 2-wargowy, warga górna 2-zęba; łupina u spodu ścieniona, pręciki wszystkie zrosłe.

293. Lucerna. *Medicago.* Łupina spłaszczona, szrubowata; łódka od żagla odgięta.

294. Melilot. *Melilotus.* Kielich rurkowaty, 5-zęby; łódka od skrzydeł i żagielka krótsza; łupina od kielicha dłuższa, marszczkowata. Kwiaty groniaste.

295. Pięćlist. *Pentaphyllum.* Kielich dzwonkowaty, 5-zęby, zęby włosiste, ieden pod łódką; znamie haczyste; łupina walcowata, wieloziarnowa.

296. Koniczyna. *Trifolium.* Kielich rurkowaty, 5 zęby; łódka od skrzydeł i żagielka krótsza; łupina szczupła 1-2-ziarnowa, kielichem pokryta. Kwiaty główkowe.

Rząd szesciopręcikowy.

275. Kokorycz. *Corydalis.*

1. Kokorycz czczogłówkowy. *C. bulbosa; caule simplici; racemo terminali, bracteis oblongis, pedunculo longioribus; foliis biternatis, oblongis, acutiusculis; radice tuberosa, cava. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa, nie dzielna, nayczęściey 2-liścia; liście dwa razy troiste, podługowate, zaostrzone: kwiaty purpurowe, groniaste; przysadki podługowate, nie dzielne, od szypułek dłuższe; korzeń główkowy, czczy. Rośnie w zaroślach około Wilna, kwitnie w Kwietniu, Maiu.

2. Kokorycz pełnogłówkowy. *C. digitata; caule simplici; racemo terminali, bracteis cuneatis, digitatis, pedunculo longioribus; foliis biternatis; radice tuberosa. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa, nie dzielna; liście dwa razy troiste, nacinano klapowate; kwiaty pur-

purowe, groniaste: przysadki klinowate, palczaste, od szypułek dłuższe: korzeń główkowy, pełny. Rośnie w zaroślach około Wilna, kwitnie w Kwietniu.

276. Dymnica. *Fumaria.*

1. Dymnica lekarska. *F. officinalis; caule ramoso, diffuso; siliquis globosis, retusis; foliis supra-decompositis, foliolis cuneiformi-lanceolatis, incisis. Pers.*

Łodyga słaba, gałęzista, rozłożysta: liście wielokrotnie składane, listki klinowato-lancetowate, nacinane: kwiaty gronkowe, purpurowe: nasienniki kuliste ugięte. Rośnie na mieyscach uprawnych, kwitnie przez lato.

277. Mlecznica. *Polygala.*

1. Mlecznica gorzka. *P. amara; floribus cristatis, racemosis; alis calycinis trinerviis, obtusis, corolla longioribus; caulibus erectiusculis; foliis obtusis, radicalibus obovatis. Pers.*

Łodygi kilkacalowe, proste lub nieco pochyłe: liście korzeniowe przewrotnie iaiowate, łopatkowate, bardzo tępe, łodygowe tępe: kwiaty groniaste, grzebieniaste, purpurowo fiioletowe: skrzydełka kielichowe 3-nerwowe, tępe, od korony dłuższe. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu i Lipcu. *Iacq. Austr. t. 412.*

2. Mlecznica pospolita. *P. vulgaris; floribus cristatis, racemosis; alis calycinis trinerviis, obtusis, longitudine corollae; caulibus adscendentibus; foliis lineari lanceolatis, acutiusculis. Pers.*

Łodygi kilkacalowe, pochyłe; liście wąsko lancetowate, ostrawe: kwiaty groniaste, błękitno purpurowe, lub błękitne, grzebieniaste: skrzydełka kielichowe 3-nerwowe, tępe, długości korony. Rośnie wszędzie na łąkach suchych, kwitnie przez lato.

Rząd dziesięcioprężikowy.

278. Soczewka. *Ervum.*

1. Soczewka 4-ziarnowa. *E. tetraspermum, pedunculis subbifloris; leguminibus glabris, tetraspermis; foliolis oblongis, truncatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, słaba, gałęzista; liście pierzaste, listki podługowate, ucięte; szypułki 2-kwiatowe, kwiaty drobne, błękitnawe; łupiny gładkie, 4-ziarnowe. Rośnie na polach, między zbożem: kwitnie w Czerwcu.

2. Soczewka 2-ziarnowa. *E. hirsutum; pedunculis multifloris; leguminibus hirsutis, dispermis; foliolis linearibus, obtusis. Pers.*

Łodyga słaba, gałęzista; liście pierzaste, listki równowąskie, tępe; szypułki wielokwiatowe, kwiaty błękitnawe: łupiny 2-ziarnowe, kosmate. Rośnie na polach uprawnych, kwitnie w Czerwcu.

3 Soczewka siewna. *E. Lens; pedunculis subbifloris: seminibus compressis, convexis. Pers.*

Listki zupełnie całe: szypułki prawie 2-kwiatowe: nasiona spłasczone, wypukłe. Roślina początkowie obca, w wielu mieyscach obficie się zasiewa.

279. Wyka. *Vicia.*

1. *Kwiaty groniaste.*

1. Wyka grochowa. *V. pisiformis; pedunculis multifloris; petiolis polyphyllis, foliolis ovatis, infimis sessilibus. Pers.*

Łodyga łokciowa, gładka, słaba; liście wielolistkowe, listki iaiowate, pierwsza para bardzo do łodygi zbliżona, bezogonkowa; przysadki liściowe poprzeczne, półstrzałkowe; szypułki wielokwiatowe: kwiaty rdzawo żółtawe. Rośnie w lasach około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 364.*

2. Wyka gaiowa. *V. dumetorum; pedunculis*

multifloris, foliolis reflexis, ovatis, mucronatis; stipulis subdentatis. Pers.

Łodyga 2 łokciowa, wąsami pnąca się; ogonki wielolistkowe, listki odgięte, iaiowate, sztyletem zakończone; przysadki liściowe ząbkowane; kwiaty purpurowe; łupiny czarne, wiszące. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Lipcu.

3. Wyka leśna. *V. sylvatica; pedunculis multifloris, folio longioribus; foliolis ellipticis; stipulis lunatis, setaceo dentatis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa: ogonki wielolistkowe, listki elliptyczne; przysadki liściowe xięzycowate, iaiowate, szczecinowato ząbkowane; szypułki wielo-kwiatowe od liści dłuższe: kwiaty blado purpurowe, błękitno kresowate. Rośnie wszędzie w lasach: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 277.*

4. Wyka prosta. *V. cassubica; pedunculis multifloris, folio brevioribus; foliolis oblongis, subpubescentibus; stipulis semisagittatis, integerrimis, lanceolatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, prosta: ogonki wielolistkowe, listki podługowate nieco kosmate; przysadki półstrzałkowe, lancetowate, zupełnie całe; szypułki wielokwiatowe, od liści krótsze: kwiaty błękitnawe, łupiny krótkie, płaskie. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu.

5. Wyka ptasza. *V. Cracca; pedunculis multifloris, folio longioribus; floribus imbricatis; foliolis lanceolatis, obtusis; stipulis semisagittatis, lineari-subulatis, integerrimis. Pers.*

Łodyga słaba, wąsami pnąca się: listki lancetowate, przytępione, ze spodu iedwabiste; przysadki półstrzałkowe, równowąskie, szydłowate, zupełnie całe: szypułki wielokwiatowe, od liści dłuższe: kwiaty błękitne, lub nieco fiioletowe, gęste. Rośnie wszędzie na łąkach i w zaroślach, kwitnie przez lato.

2. *Kwiaty międzylistne, prawie bezszypułkowe.*

6. Wyka siewna. *V. sativa; leguminibus sessilibus, subbinatis, erectis; foliis cuneato-retusis; stipulis inciso dentatis, notatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa lub wyższa, kątowata; listki iaiowate, lub klinowate, wierzch ugięty: przysadki ząbkowane, plamką czarną oznaczone; stręki podwóyne, prosto-stoiące; kwiaty purpurowe, niekiedy białe. Rośnie na polach między zbożem: kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 522.*

7. Wyka mała. *V. lathyroides; leguminibus sessilibus, solitariis, erectis, glabris; foliolis senis, inferioribus obcordatis. Pers.*

Łodygi delikatne, kilkacalowe, leżące; liście 6-listkowe, listki dolne przewrotnie sercowate; kwiaty poiedyncze, bezszypułkowe, purpurowe: łupiny gładkie, prosto stoiące. Rośnie na polach między zbożem, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 58.*

8. Wyka płotowa. *V. sepium; leguminibus pedicillatis subquaternis, erectis; foliolis ovatis, integerrimis, exterioribus decrescentibus. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, skrzydełkowata; listki iaiowate, zupełnie całe, od spodu ogonka ku wierzchołkowi coraz drobnieysze; łupiny krótko szypułkowate, poczwórne, prosto stoiące: kwiaty purpurowe. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

9. Wyka Bob. *V. Faba; leguminibus subsessilibus, ternis, torulosis; foliolis ovatis, integerrimis; petiolis absque cirrhis; stipulis sagittatis, basi dentatis. Pers.*

Łodyga prosta, kątowata; ogonki liściowe bezwąsne; listki iaiowate, zupełnie całe, przysadki strzałkowate, u spodu ząbkowane: łupiny krótko szypułkowate, potróyne. Roślina początkowie obca, wszędzie się zasiewa.

280. Groszek. *Lathyrus.*

1. Groszek główkowy. *L. tuberosus*; *pedunculis multifloris*; *cirrhis diphyllis*; *foliolis ovalibus*; *internodiis nudis. Pers.*

Korzeń z wielu podługowatych nitkowatemi korzonkami połączonych główek złożony; łodyga słaba, skrzydełkami nie osadzona: liście 2-listkowe, listki iajowate; szypułki wielokwiatowe, kwiaty iasno purpurowe. Rośnie na polach około Grodna: kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

2. Groszek łąkowy. *L. pratensis*; *pedunculis multifloris*; *cirrhis diphyllis, simplicissimis*; *foliolis lanceolatis*; *stipulis sagittatis. Pers.*

Łodyga kątowata: liście 2-listkowe, listki lancetowate, przysadki strzałkowate: szypułki wielokwiatowe: kwiaty żółte. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 627.*

3. Groszek leśny. *L. sylvestris*; *pedunculis multifloris*; *cirrhis diphyllis*; *foliolis ensiformibus*; *internodiis membranaceis. Pers.*

Łodyga skrzydełkowata: liście 2-listkowe, listki mieczowate; szypułki wielokwiatowe: kwiaty blado purpurowe. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 325.*

4. Groszek szerokoliści. *L. latifolius*; *pedunculis multifloris*; *cirrhis diphyllis*; *foliolis ovato lanceolatis*; *internodiis membranaceis. Pers.*

Łodyga skrzydełkowata: liście 2-listkowe: listki iaiowo-lancetowate; szypułki wielokwiatowe, kwiaty obszerne różowe. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

5. Groszek błotny. *L. palustris*; *pedunculis multifloris*; *cirrhis polyphyllis*, *foliolis linearilanceolatis*, *acutis*; *stipulis semisagittatis*, *lanceolatis*; *internodiis membranaceis. Pers.*

Łodyga skrzydełkowata: liście wielolistkowe, listki wąsko-lancetowate, zaostrzone; przysadki półstrzałkowe, lancetowate; szypułki wielokwiatowe: kwiaty błękitne. Rośnie około Grodna

na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

281. Groch. *Pisum.*

1. Groch pospolity. *P. sativum*; *petiolis teretibus*; *stipulis inferne rotundatis, crenatis*; *pedunculis multifloris, Pers.*

Roślina początkowie obca, wszędzie się zasiewa.

282. Wołowik. *Orobus.*

1. Wołowik żółty. *O. luteus*; *foliis pinnatis, quadri vel quinqueiugis, oblongis, subtus glaucis*; *stipulis semisagittatis, basi dentatis*; *caule simplici. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna: liście pierzaste, 4-5-parzyste: listki podługowate, ze spodu modrawe; przysadki półstrzałkowate, u spodu ząbkowane: szypułki długie, 5-10-kwiatowe: kwiaty żarzysto-żółte. Rośnie obficie w zaroślach pagórkowatych pod Rybiszkami, kwitnie w Czerwcu.

2. Wołowik wiosenny. *O. vernus*; *foliis pinnatis, triiugis, ovatis, acuminatis*; *stipulis semisagittatis, integerrimis*; *caule simplici. Pers.*

Łodyga nie dzielna: liście pierzaste, listki 3-parzyste, iaiowate, zaostrzone, przysadki półstrzałkowate, zupełnie całe: kwiaty gronowe, purpurowe; łupiny prosto stoiące. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Kwietniu i Maiu.

3. Wołowik główkowy. *O. tuberosus*; *foliis pinnatis, tri-quadriiugisve, lanceolatis*; *stipulis semisagittatis, integerrimis*; *caule alato. Pers.*

Korzeń z wielu główek nitkowatemi korzonkami połączonych złożony; łodyga skrzydełkowata: liście pierzaste, listki 3-4-parzyste, lancetowate: przysadki półstrzałkowe, zupełnie całe; szypułki 4-8-kwiatowe: kwiaty purpurowe. Rośnie w lasach, kwitnie w Maiu.

4. Wołowik czarny. *O. niger*; *caule ramoso*; *foliis sexiugis*, *ovato-oblongis*. *Pers.*

Łodyga gałęzista: liście sześcioparzyste, listki iaiowo-podługowate; przysadki wąskie, kończate; szypułki wielokwiatowe, kwiaty purpurowe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych, kwitnie w Czerwcu.

283. Traganek. *Astragalus.*

1. Traganek długokwiatowy. *A. Onobrychis*; *caulescens*, *diffusus*; *foliolis ovato oblongis*; *pedunculis spicatis*; *vexillis alis duplo longioribus*; *leguminibus erectis*, *triquetris*, *dorso carinatis*. *Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, twarda, gałęzista: listki wąskie, iaiowo podłużne, młodsze iedwabisto-włosiste; szypułki międzylistne, długie: kwiaty kłosiste, purpurowe, żagiel od skrzydełek dwakroć dłuższy; łupiny prosto stoiące, 3-boczne, ostro grzbieciste. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

2. Traganek piaskowy. *A. arenarius*; *caulescens*, *ramosus*, *prostratus*; *foliolis lineari lanceolatis*, *sericeis*, *complicatis*; *racemis subsexfloris*, *folio longioribus*; *leguminibus oblongis*, *pubescentibus*. *Pers.*

Łodygi delikatne, gałęziste, pochyłe lub leżące: listki drobne, wąsko-lancetowate, iedwabiste: szypułki prosto stoiące, od liści nieco dłuższe: kwiaty purpurowe; łupiny podługowate, kosmate. Rośnie na polach piaszczystych około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

3. Traganek szerokoliści. *A. glycyphyllos*; *caulescens*, *prostratus*; *foliolis glabris*, *ovatis*, *obtusis*, *mucronatis*; *stipulis ovato lanceolatis*; *racemis pedunculatis*, *folio brevioribus*; *leguminibus subtriquetris*, *arcuatis*. *Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana: listki iaiowate, gładkie, tępe, sztyletem zakończone:

przysadki iaiowo-lancetowate; grona szypułkowate, od liści krótsze: kwiaty brudno żółtawe: łupiny 3-boczne, łękowate. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Lipcu.

4. Traganek pęcherzykowy. *A. Cicer*; *caulescens*, *prostratus*: *foliolis glabriusculis*, *oblongis*, *obtusis*, *mucronatis*; *stipulis lanceolatis*; *racemis pedunculatis*, *folio longioribus*; *leguminibus subglobuloso inflatis*, *mucronatis*, *pubescentibus*. *Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana: listki liczne, podługowate, tępe, sztyletowate, z wierzchu gładkie, ze spodu włosiste; przysadki lancetowate, grona szypułkowate, od liści dłuższe: kwiaty rdzawo żółte; kielich czarno-włosisty, łupina wydęta, prawie kulista, sztyletowata, kosmata. Rośnie w suchych zaroślach około Szczyrna, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 251.*

284. Ostrołódka. *Oxytropis.*

1. Ostrołódka włosista. *O. pilosa*: *caulescens*, *erecta*, *pilosa*; *foliolis lanceolatis*, *acutis*; *stipulis lanceolatis*; *spicis pedunculatis*, *folio longioribus*; *leguminibus subulatis*, *pilosis*. *Pers.*

Łodyga prosta, włosista: listki lancetowate, ostre, włosiste; przysadki lancetowate: kłosy szypułkowate, od liści dłuższe: kwiaty rdzawo-żółte, kielich biało-włosisty: łupiny włosisto-białawe, proste, szydłowate. Rośnie w lasach około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 51. Astragalus pilosus. Lin.*

285. Sparcetta. *Hedysarum.*

1. Sparcetta pastewna. *H. Onobrychis*; *foliis pinnatis*; *leguminibus monospermis*, *aculeatis*; *corollarum alis calycem aequantibus*; *caule elongato*, *erecto*. *Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa: liście pierzaste, listki wąskie, iaiowate, gładkie; kłosy szypułkowate, kwiaty różowe, kresowate, skrzydełka korony kielichowi równe; łupiny 1-ziarnowe, cierniste. Rośnie, rzadko, na łąkach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Iacq. Aust. t. 352.*

286. Cieciorka. *Coronilla.*

1. Cieciorka różowa. *C. varia; herbacea, foliolis plurimis, lanceolatis, glabris; lomentis teretibus, erectis. Pers.*

Łodygi po ziemi rozesłane, kątowate: liście pierzaste, listki liczne, lancetowate, gładkie, sztyletowate: kwiaty baldaszkowate, różowe; łupiny walcowate, prosto stoiące. Rośnie nad Niemnem około Pren i Grodna, kwitnie w Czerwcu.

287. Komonica. *Lotus.*

1. Komonica pospolita. *L. corniculatus: capitulis depressis; caulibus decumbentibus; leguminibus cylindricis, patentibus. Pers.*

Łodygi rozłożyste, leżące: listki i przysadki iaiowate, gładkie; główki kwiatowe z wierzchu spłaszczone: kwiaty żółte, kielichy włosiste; łupiny walcowate, poziomo rozchylone. Rośnie wszędzie na łąkach i pastwiskach; kwitnie przez lato.

288. Przelot. *Anthyllis.*

1. Przelot pospolity. *A. Vulneraria; herbacea: foliis pinnatis, inaequalibus; capitulo duplicato. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{2}$ łokciowa, kosmata: liście pierzaste, listki nie równe, dolnych iaiowate, górnych lancetowate: kwiaty główkowe, żółtawe:

główka podwóyna, u spodu dwiema liściowemi pokrywami obięta. Rośnie w borach i zaroślach pagórkowatych około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

289. Zarnowiec. *Spartium.*

1. Zarnowiec miotłowy. *S. scoparium; foliis ternatis, solitariisque, oblongis; floribus axillaribus; leguminibus margine pilosis; ramis angulatis. Pers.*

Krzew 3-łokciowy, gałęzisty, gałęzie kątowate: liście drobne, nieco kosmate, dolne potróyne, górne poiedyncze, prawie bezogonkowe: kwiaty międzylistne, żółte; brzegi łupin włosiste. Rośnie w powiecie Brzeskim, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

290. Ianowiec. *Genista.*

1. Ianowiec farbierski. *G. tinctoria; foliis lanceolatis, glabris; ramis teretibus, striatis, erectis, inermibus; leguminibus glabris.*

Krzewina łokciowa, gałęzista, gałęzie prosto stoiące, kresowate, bezcierniste: liście lancetowate, gładkie: kwiaty żółte, w kłosy skupione; łupiny gładkie, spłaszczone. Rośnie w lasach około Grodna, Sczuczyna, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 526.*

291. Wilżyna. *Ononis.*

1. Wilżyna polna. *O. arvensis; caule villoso, adscendente, ramulis demum spinescentibus; floribus subsolitariis; foliis subsimplicibus, postice integerrimis. Pers.*

Krzew leżący, bardzo gałęzisty, gałęzie młode kosmate, poźniey kolczyste: liście dolne potróyne, piłkowate, górne poiedyncze: kwiaty różowe, poiedyncze, lub podwóyne, międzylistne: łupina krótka, pękata, bezszypułkowa. Rośnie

na polach około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

292. Szczodrzenica. *Cytisus.*

1. Szczodrzenica leżąca. *C. supinus; floribus pedunculatis, subbinatis, axillaribus; caule decumbente; foliolis obovato-obtusis. Pers.*

Krzewina gałęzista, leżąca: liście potróyne, listki przewrotnie iaiowate, tępe, iedwabiste: kwiaty żółte, szypułkowate, międzylistne, poiedyncze lub podwóyne: łupiny iedwabisto-kosmate. Rośnie w lasach około Białegostoku, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert. Iacq. Austr. t. 20.*

293. Lucerna. *Medicago.*

1. Lucerna siewna. *M. sativa; pedunculis racemosis; leguminibus laevibus, cochleato-contortis; stipulis integerrimis; foliolis oblongis, dentatis. Pers.*

Łodyga leżąca, podniesiona: listki podłużne, ząbkowane, przysadki zupełnie całe: kwiaty fioletowe, gronkowate; łupiny gładkie, szrubowato zwinione. Rośnie na łąkach około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

2. Lucerna sierpikowata. *M. falcata; pedunculis racemosis; leguminibus contortofalcatis, pubescentibus; foliolis oblongis, apice dentatis; caule prostrato. Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana: listki podługowate, na wierzchu ząbkowane: kwiaty żółte, gronkowate; łupiny kosmate, sierpowato zgięte. Rośnie wszędzie na łąkach i pastwiskach, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 233.*

3. Lucerna chmielowa. *M. lupulina; spicis ovalibus; leguminibus reniformibus, monospermis; caulibus procumbentibus. Pers.*

Łodygi drobne, leżące: listki przewrotnie iaiowate; przysadki 2-dzielne, ząbkowane: kwiaty żółte, w kłosy iaiowate skupione; łupiny czarne, nerkowate, marszczkowate, iednoziarnowe. Rośnie wszędzie na polach i pastwiskach, kwitnie przez lato.

294. Melilot. *Melilotus.*

1. Melilot lekarski. *M. officinalis; leguminibus racemosis, nudis, dispermis, acutis; stipulis lanceolato-subulatis, indivisis; caule erecto. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, prosta, gałęzista, kątowata: listki przewrotnie iaiowate, ząbkowane; przysadki lancetowate szydłowate, nie dzielne: kwiaty gronkowe, białe lub żółte; łupiny nagie, 2-ziarnowe, ostre, marszczkowate. Rośnie na polach uprawnych, kwitnie w Lipcu. *Trifolium Mel. officinalis. Lin.*

2. Melilot polski. *M. polonica; leguminibus racemosis, nudis, dispermis, lanceolatis; caule erecto, tereti. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, równa, (nie kątowata): listki przewrotnie iaiowate, na wierzchu ostro-ząbkowane: kwiaty gronkowe, blado żółte; łupiny 2-ziarnowe, gładkie, lancetowate. Rośnie około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Trif. Mel. polonica. Lin.*

295. Pięćlist. *Pentaphyllum.*

1. Pięćlist koniczynowy. *P. Lupinaster; capitulis dimidiatis; foliis quinatis, sessilibus; leguminibus polyspermis. Pers.*

Korzenie główkowe, przewięziste, lub rzodkwiowate; łodyga półłokciowa, pochyła, nie dzielna: liście ogonkowate, 5-listkowe: listki lancetowate, nerwiste, rząsowato-piłkowate; przysadki ogonkowe suche, pochwowate, łodygę otulaiące: kwiaty główkowe, rdzawo żółtawe: kielichy kosmate. Rośnie w powiecie Trockim, blizko okolicy Połuknia, w zaroślach: kwitnie w Czerwcu. *Prof. Wolffgang.*

296. Koniczyna. *Trifolium.*

1. Kielichy kosmate.

1. Koniczyna purpurowa. *T. rubens*; *spicis cylindraceooblongis*; *calycinis dentibus villosis*, *infimo longitudine corollae monopetalae inaequalis*; *stipulis ensiformibus*; *foliolis lanceolatis*, *obtusis*, *serrulatis*, *caulequc erecto glabris Pers.*

Łodyga prosta, gładka: liście lancetowate, tępe, piłkowate, gładkie; przysadki mieczowate; kłos kwiatowy walcowy, 2-3-calowy, kwiaty purpurowe, zęby kielichów kosmate, z których dolny długością koronie wyrównywa. Rośnie na łąkach około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. t. 385.*

2. Koniczyna łąkowa. *T. pratense*; *spicis densis*, *ovatis*; *calycis dente infimo tubo corollae monopetalae inaequalis breviore*; *stipulis aristatis*, *foliolis ovalibus*, *subintegerrimis*; *caule adscendente. Pers.*

Łodyga pochyła: listki iaiowate, prawie zupełnie całe, częstokroć plamą strzałkowatą oznaczone; przysadki ościste; główki kwiatowe gęste, bezszypułkowe, iaiowate, dwoma liśćmi naprzeciwległemi nakształt pokrywy opasane: kwiaty czerwone, ząb dolny kielicha od korony krótszy. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu.

3. Koniczyna dwugłówkowa. *T. alpestre*; *spicis densis*, *subglobosis*, *subgeminatis*; *calycis dente infimo tubum corollae monopetalae subaequalis aequante*; *stipulis setaceis*; *foliolis lanceolatis*, *tenuissime serrulatis*, *striato-venosis*; *caulibus simplicibus*, *strictis. Pers.*

Łodyga prosta, wyprężona: listki lancetowate, delikatnie piłkowate, żyłkowato-kresowate; przysadki szczecinowate: główki kwiatowe, gęste, kuliste, prawie zawsze po dwie skupione, bezszypułkowe: kwiaty czerwone, kielicha ząb dolny koronie prawie równy. Rośnie w zaroślach około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

4 Koniczyna polna. *T. arvense*; *spicis villosissimis*, *subcylindricis*; *dentibus calycinis setaceis*, *corolla longioribus*; *foliolis obovato-linearibus. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa: listki wąskie, przewrotnie iaiowate; główki iaiowo-walcowate, bardzo kosmate: kwiaty różowe: zęby kielichów szczecinowate, od korony dłuższe. Rośnie wszędzie na polach, które niekiedy zupełnie okrywa: kwitnie przez lato.

5. Koniczyna górna. *T. montanum*; *spicis ovatis*, *terminalibus*; *vexillis subulatis*, *marcescentibus*; *calycibus nudis*; *foliolis lanceolatis*, *serrulatis*, *caulequc erecto hirsutis. Pers.*

Łodyga prosta, nie dzielna, kosmata: listki elliptyczno-lancetowate, piłkowate, ze spodu nieco kosmate; główki iaiowate, nayczęściey trzy na łodydze: kwiaty białe, przysadkami szczecinowatemi przemieszane; kielichy nagie; żagiel korony szydłowaty. Rośnie wszędzie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Czerwcu.

2. Kielichy gładkie.

6. Koniczyna mieszana. *T. hybridum*; *capitulis umbellaribus*; *leguminibus tetraspermis*; *calycinis dentibus subaequalibus*; *foliolis ovato-oblongis*, *emarginatis*, *serrulatis*; *caule adscendente. Pers.*

Łodygi leżące podniesione; listki podłużno-iaiowate, wcięte: główki baldaszkowate; kwiaty biało różowe; zęby kielicha prawie równe: łupiny 4-ziarnowe. Rośnie na polach i łąkach: kwitnie przez lato.

7. Koniczyna rozesłana. *T. repens*; *capitulis umbellaribus*; *leguminibus tetraspermis*: *calycinis dentibus superioribus brevioribus*; *foliolis*

ovato oblongis, emarginatis, serrulatis; caule repente. Pers.

Łodygi ścielące się: listki przewrotnie iaiowate, wcięte, delikatnie ząbkowane; główki baldaszkowate; kwiaty białe, zewnętrzne niekiedy czerwonawe; kielicha zęby górne krótsze: łupiny 4-ziarnowe. Rośnie wszędzie na polach i pastwiskach, kwitnie przez lato.

3. Kielichy owocowe wydęte.

8. Koniczyna poziémkowa. *T. fragiferum; capitulis subrotundis; calycibus inflatis, bidentatis, reflexis; caulibus repentibus; foliolis obovatis, retusis. Pers.*

Łodygi ścielące się: listki przewrotnie iaiowate, przytępione; główki okrągławe: kwiaty czerwonawe: kielichy kosmate, owocowe wydęte, 2-zębe, odgięte. Rośnie na pastwiskach około Grodna: kwitnie przez lato. *Gilibert.*

4. Zagielki koron odgięte.

9. Koniczyna żółta. *T. agrarium: spicis ovalibus, imbricatis: vexillis deflexis, persistentibus; calycinis dentibus inaequalibus, glabris; foliolis lanceolatis, cuneatis, intermedio sessili; stipulis lanceolatis; caule erecto, simplici. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{4}$łokciowa, nie dzielna; listki lancetowate, klinowate, prawie bezogonkowe: przysadki lancetowate: główki iaiowate, dachówkowate, kwiaty żółte, trwałe: żagielki w dół pochyłe: kielichy gładkie, zęby nierówne. Rośnie na polach: kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 558.*

10. Koniczyna brunatna. *T. spadiceum; spicis teretibus, imbricatis; vexillis deflexis, persistentibus; calycinis dentibus pilosis; foliolis obcordatis, crenatis; caule erecto, subpiloso. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{4}$łokciowa, nieco włosista; listki przewrotnie sercowate, karbowane: główki walcowate, dachówkowate: kwiaty trwałe, początkowie żółte, poźniey brunatne; żagielki w dół pochyłe, kielichów zęby włosiste. Rośnie w zaroślach suchych: kwitnie przez lato.

11. Koniczyna nitkowata. *T. filiforme; spicis capitatis, hemisphaericis; vexillis deflexis, persistentibus, laevibus; caulibus procumbentibus; foliolis obcordatis; calycibus glabris. Pers.*

Łodygi leżące, przedłużone, nitkowate: listki przewrotnie sercowate: główki półkuliste; kwiaty żółte, poźniey brunatne; żagielki pochyłe, trwałe. Rośnie na polach, kwitnie przez lato.

KLASSA XVIII.

WIELOWIĄZKOWA.

(Polyadelphia.)

Rząd wielosłupkowy.

297. Dziurawiec. *Hypericum.* Kielich 5-dzielny, przedziały iaiowate, równe; korona 5-lisikowa: pręciki liczne, nasadami w 3 5 kupek zrosłe: torebka okrągława, wieloziarnowa: słupków 1-5.

1. Dziurawiec czworoboczny. *H. quadrangulare; floribus trigynis; caule quadrangulo, herbaceo; foliis pellucido punctatis; foliolis calycinis lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, 4 boczna, pod wierzchem 4-skrzydełkowata, czarno kropkowana: liście iaiowate, przezroczysto kropkowate: kwiaty żółte, 3-słupkowe: listki kielicha lancetowate. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych, kwitnie przez lato.

2 Dziurawiec pospolity. *H. perforatum; floribus trigynis; caule ancipiti; foliis obtusis, pellucido punctatis; foliolis calycinis lanceolatis. Pers.*

Łodyga prosta, wiechowata, obosieczna: liście tępe, iaiowate, przezroczysto - kropkowane: kwiaty żółte, 3-słupkowe: listki kielicha lanceiowate; brzegi korony czarno kropkowane. Rośnie w zaroślach i około płotów, kwitnie przez lato.

3 Dziurawiec leżący. *H. humifusum; floribus trigynis, terminalibus, subcymosis; axillaribus solitariis: caulibus prostratis, ancipitibus, herbaceis; foliis oblongis, obtusis. Pers.*

Łodygi delikatne, po ziemi rozesłane, obosieczne: liście podługowate, tępe, na brzegach czarno kropkowane: kwiaty 3-słupkowe, drobne, żółte, wierzchołkowe podbaldaszkowe, międzylistne poiedyncze: listki kielicha od korony większe. Rośnie na polach piasczystych około Grodna, kwitnie przez lato. *Gilibert.*

4 Dziurawiec górny. *H. montanum; floribus trigynis, corymboso paniculatis, terminalibus: calycibus serrato glandulosis; foliis oblongis, amplexicaulibus, impunctatis, margine nigro maculatis: caule tereti, erecto. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, walcowata: liście podługowate, łodygę otulaiące, na brzegach czarnoplamiste: kwiaty 3-słupkowe, wiechowato-baldaszkowate, żółte: kielichy gruczołkowato piłkowate. Rośnie w lasach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 173.*

5. Dziurawiec kosmaty. *H. hirsutum; floribus trigynis; calycibus serrato glandulosis; caule tereti, erecto, pubescente; foliis oblongis, basi attenuatis, pellucido punctatis, subtus pubescentibus. Pers.*

Łodyga prosta, walcowata, kosmata: liście iaiowate, przezroczysto kropkowane, ze spodu kosmate; kwiaty 3-słupkowe, żółte, kielichy gru-

czołkowo-piłkowate. Rośnie około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

6. Dziurawiec sercowaty. *H. pulchrum; floribus trigynis; calycibus serrato glandulosis; caule tereti: foliis amplexicaulibus, cordatis, glabris. Pers.*

Łodygi proste, walcowate: liście sercowate, łodygę otulaiące, gładkie: kwiaty 3-słupkowe, żółte; kielichy gruczołkowato piłkowate. Rośnie, rzadko, około Grodna; kwitnie w Lipcu. *Gilibert. Fl. Dan. t. 75.*

KLASSA XIX.

ZROSŁOGŁOWKOWA.

(Syngenesia.)

Rząd I. Połączenie równe.

(Kwiatki wszystkie obopłciowe, płodne.)

A. kwiatki wszystkie ięzyczkowate.

298. Kozibrod. *Tragopogon.* Osadnik nagi: kita pierzasta, trzonowa; kielich poiedynczy, wielolistkowy.

299. Gorycz. *Picris.* Osadnik nagi: kita pierzasta, trzonowa; nasiona poprzecznie karbowane: kielich w kielichu.

300. Wężymord. *Scorzonera.* Osadnik nagi: kita pierzasta, krótko trzonowa: kielich dachówkowaty, brzegi łusk suchawe.

301. Nicennica. *Apargia.* Osadnik nagi: kita pierzasta, beztrzonowa: kielich iaiowaty, dachówkowaty.

302. Podróżnik. *Leontodon.* Osadnik nagi; kita włosista, trzonowa: kielich podwóyny.

303. Papawa. *Crepis.* Osadnik nagi: kita włosista, krótko-trzonowa: kielich osadzo-

ny łuskami słabemi opadaiącemi, poźniey okrągławo-pękaty.

304. Iastrzębiec. *Hieracium.* Osadnik nagi: kita włosista, beztrzonowa: kielich iaiowaty, dachówkowaty.

305. Mlecz. *Sonchus.* Osadnik nagi: kita włosista, beztrzonowa; kielich dachówkowaty, pękaty.

306. Sałata. *Lactuca.* Osadnik nagi: kita włosista, trzonowa: nasiona gładkie: kielich dachówkowaty, walcowaty, brzegi łusk błonkowate.

307. Przenęta. *Prenanthes.* Osadnik nagi: kita włosista, beztrzonowa: kielich w kielichu: kwiatków rząd poiedynczy.

308. Powłoka. *Chonrilla.* Osadnik nagi: kita włosista, trzonowa; nasiona naieżone: kwiaty kilką rzędami.

309. Łoczyga. *Lapsana.* Osadnik nagi: kita o: kielich w kielichu: łusczki wnętrzne ryniekowate.

310. Cykoryia. *Cichorium.* Osadnik prawie plewisty: kita plewista, od nasienia krótsza: kielich w kielichu.

311. Wieprzyniec. *Hypochaeris.* Osadnik plewisty: kita pierzasta: kielich nieco dachówkowaty.

B. Kwiaty główkowe.

312. Zeniszek. *Carlina.* Kielich promienisty, łuski brzegowe długie, farbowane; osadnik plewisty: kita pierzasta: kwiatki rurkowate.

313. Popłoch. *Onopordum.* Kielich dachówkowaty, łuski sztyletowato-kolące; osadnik komorkowaty: kita włosista, nie trwała; nasienie poprzecznie karbowane.

314. Oset. *Carduus.* Kielich iaiowaty, dachówkowaty, łuski kolczyste: osadnik kosmaty: kita włosista, lub pierzasta, opadaiąca.

315. Sierpik. *Serratula.* Kielich nieco walcowaty, dachówkowaty, łuski ostre, nie kolące; osadnik łuskowaty, lub kosmaty: kita włosista, niekiedy pierzasta.

316. Łopian. *Arctium.* Kielich kulisty, łuski haczysto zagięte; osadnik plewisty: kita szecinowato-plewista.

C. Kwiaty bezpromienne.

317. Sadziec. *Eupatorium.* Osadnik nagi: kita włosista; kielich dachówkowaty, podługowaty; znamie 2-dzielne, wystawne, długie.

318. Dwuząb. *Bidens.* Osadnik plewisty, płaski: kita 2-oścista, ości wstecznie szorstkie: nasiona 4-boczne: kielich wielolistkowy, prawie równy: kwiaty niekiedy 1-2-promieniste.

Rząd II. połączenie zbytnie.

(*Kwiatki środkowe obopłciowe, promieniowe samicze; wszystkie płodne.*)

A. Kwiaty bezpromienne.

319. Wrotycz. *Tanacetum.* Osadnik nagi; wierzch nasion błonką opasany: kielich dachówkowaty, półkulisty: kwiatki promieniowe prawie żadne, lub 3-dzielne.

320. Bylica. *Artemisia.* Osadnik nagi, lub nieco kosmaty: kita o: kielich dachówkowaty; łuski okrągławe, ku sobie nakłonione.

321. Szarota. *Gnaphalium.* Osadnik nagi: kita pierzasta lub włosista: kielich dachówkowaty, łusczki brzegowe okrągławe, suche, lśniące, farbowane.

322. Szlachtawa. *Conyza.* Osadnik nagi: kita włosista: kielich dachówkowaty, łuski wąskie ia-

iowate: lub półkulisty, suchy: kwiatki promieniowe 3-dzielne.

B. Kwiaty promieniste.

323. Stokroć. *Bellis.* Osadnik nagi, koniczny: kita o: nasiona iaiowate: kielich półkulisty, łuski równe.

324. Maruna. *Matricaria.* Osadnik nagi, walcowato-koniczny: kita o: kielich płaski, dachówkowaty, brzeg łusk suchawy.

325. Złocień. *Chrysanthemum.* Osadnik nagi: kita o: kielich półkulisty, dachówkowaty, łuski brzegowe błonkowate.

326. Omieg. *Arnica.* Osadnik nagi: kita włosista: kielicha łuski równe: w kwiatkach promieniowych częstokroć 5-pręcików bez główek.

327. Oman. *Inula.* Osadnik nagi: kita włosista: kielich dachówkowaty: kwiatki promieniowe liczne; nasada główek pyłkowych 2-włosista.

328. Przymiotnik. *Erigeron.* Osadnik nagi: kita włosista: kielich dachówkowaty: kwiatki promieniowe bardzo wąskie.

329. Nawłoć. *Solidago.* Osadnik nagi, kropkowaty: kita włosista: kielich dachówkowaty, łuski ku sobie pochyłe: kwiatków promieniowych około 5.

330. Gwiazdosz. *Aster.* Osadnik nagi, dołkowaty: kita włosista: kielich dachówkowaty, łuski dolne rozwarte: kwiatki promieniowe liczne, farbowane.

331. Popielnik. *Cineraria.* Osadnik nagi: kita włosista: kielich poiedynczy, wielolistkowy, równy, walcowaty.

332. Starzec. *Senecio.* Osadnik nagi: kita włosista: kielich w kielichu, walcowaty, wielołuskowy; wierzchołki łusk sczerniałe.

333. Podbiał. *Tussilago.* Osadnik nagi: kita

włosista: kielich poiedynczy, równy, nieco błonkowaty, u spodu pękaty.

334. Rumian. *Anthemis.* Osadnik plewisty: kita o: kielich półkulisty, prawie równy: kwiatki promieniowe liczne.

335. Krwawnik. *Achillea.* Osadnik plewisty: kita o: kielich iaiowaty, dachówkowaty: kwiatki w promieniu nieliczne, około 5, wcięto okrągławe.

RZĄD III. POŁĄCZENIE DAREMNE.

(*Kwiatki środkowe obopłciowe, płodne; promieniowe bezpłciowe, niepłodne.*)

336. Chaber. *Centaurea.* Osadnik szczecinowaty: kita włosista: kielich rozmaity: kwiatki promieniowe leykowate, długie, nieforemne.

RZĄD IV. POŁĄCZENIE POTRZEBNE.

(*Kwiatki środkowe obopłciowe, niepłodne; promieniowe samicze, płodne.*)

337. Nogiet. *Calendula.* Osadnik nagi: kita o: kielich wieloliści, równy; nasiona środkowe błonkowate.

RZĄD V. POŁĄCZENIE ODDZIELNE.

338. Iežowiec. *Echinops.* Osadnik szczecinowaty: kielich szczególny 1-kwiatowy: korona rurkowata, 5-dzielna, obopłciowa.

I. POŁĄCZENIE RÓWNE.

298. Kozibrod. *Tragopogon.*

1. Kozibrod łąkowy. *T. pratense; calycibus corollae radium aequantibus; foliis integris, strictis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gładka: liście zaostrzone, ostrogrzbieciste, fałdowane, u spodu rozszerzone; kwiaty żółte, długo szypułkowate; kielich zgrubiały, nayczęściey 8 dzielny, przedziałki promieniom korony równe. Rośnie na łąkach około Grodna, kwitnie w Maiu. *Gilibert.*

299. Gorycz. *Picris.*

1. Gorycz szorstka. *P. hieracioides: caule erecto, scabro; foliis amplexicaulibus, lanceolatis, dentatis: floribus corymbosis, calyce exteriore laxo. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, szorstkowłosista: liście łodygę otulaiące, lancetowate, fałdowane, zrzadka ząbkowane: kwiaty baldaszkogronowe, żółte; kielich zewnętrzny słabowity: kita beztrzonowa. Rośnie około pól, kwitnie w Lipcu.

300. Wężymord. *Scorzonera.*

1. Wężymord pospolity. *S. humilis; caule subnudo, subunifloro calycinisque squamis lanatis; foliis oblongo lanceolatis, nervosis, planis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, 1-kwiatowa, wełnista: liście podłużno-lancetowate, nerwiste, płaskie; łuski kielichowe wełniste, kwiat wielki, żółty, pojedynczy. Rośnie na łąkach podleśnych około Wilna, kwitnie w Maiu.

301. Nicennica. *Apargia.*

1. Nicennica iesienna. *A. autumnalis; scapis ramosis, declinatis, squamosis; foliis lanceolatis, runcinnato pinnatifidis, glabriusculis. Pers.*

Głąbiki pochyłe, gałęziste: liście lancetowate, haczysto-pierzastodzielne, gładkie; szypułki pod kwiatami zgrubiałe, łuskami osadzone: kita nasion brzegowych beztrzonowa, śrzodkowych trzoniasta. Rośnie wszędzie na pastwiskach, kwitnie w Sierpniu. *Leontodon autumnale. Lin.*

2. Nicennica naieżona. *A. hispida; scapo nudo, unifloro; calyce hirto: foliis runcinnato dentatis, hirtis; pilis furcatis. Pers.*

Liście korzeniowe haczysto-pierzastodzielne, ząbkowane, włosisto kosmate; głąbik $\frac{1}{4}$ łokciowy, nagi, iednokwiatowy; kielich włosisto-kosmaty, włosy widełkowate; kwiat żółty. Rośnie na łąkach i w zaroślach, kwitnie w Lipcu. *Leontodon hispidum. Lin.*

302. Podróżnik. *Leontodon.*

1. Podróżnik pospolity. *L. Taraxacum; calyce exteriore reflexo; scapo unifloro; foliis runcinnatis, glabris, dentatis. Pers.*

Liście z korzenia wyrastaiące haczysto-pierzastodzielne, gładkie, ząbkowane; głąbiki $\frac{1}{4}$ łokciowe, 1-kwiatowe: kwiat żółty, kielich zewnętrzny odgięty. Rośnie wszędzie: kwitnie przez lato.

303. Papawa. *Crepis.*

1. Papawa wielokształtna. *C. tectorum; foliis lanceolato runcinnatis, sessilibus, laevibus, inferioribus dentatis, caulinis hastatis, summis linearibus, margine revolutis. Pers.*

Roślina całkiem popielato zielona; łodyga gałęzista, wiechowata: liście korzeniowe haczysto pierzastodzielne, gładkie, łodygowe strzałkowate, łodygę otulaiące, wierzchołkowe równowąskie, brzegi zagięte: kwiaty żółte, kielichy włoskami czarnemi naieżone. Rośnie wszędzie: kwitnie przez lato.

2. Papawa szorstka. *C. biennis; foliis hispidis, runcinnato pinnatifidis, summis sessilibus, lanceolatis, dentatis, carina hispido aculeatis; calycibus pubescentibus, muricatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, brózdowana, w górze gałęzista: liście szorstkowłosiste, haczysto-pierzastodzielne, górne bezogonkowe, lancetowate, ząbkowane, na nerwie grzbietowym szorstkowłosiste: kwiaty żółte: kielichy kosmate, naieżone. Rośnie wszędzie w zaroślach i około płotów: kwitnie przez lato.

304. Iastrzębiec. *Hieracium.*

1. *Głąbiki nagie.*

1. Jastrzębiec iednokwiatowy. *H. Pilosella; foliis integerrimis, ovatis, subtus tomentosis; stolonibus repentibus; scapo unifloro. Pers.*

Rozłogi korzeniowe po ziemi rozesłane: liście elliptycznoiaiowate, z wierzchu gładkie, rzadko włosiste, ze spodu kutnerowate, białawe; głąbik 1-kwiatowy: kwiat siarczysty, ze spodu czerwonawy. Rośnie wszędzie w lasach suchych i na pastwiskach, kwitnie przez lato.

2. Jastrzębiec bukietowy. *H. dubium; scapo subquadrifloro, nudo; foliis oblongis, obtusis, integerrimis; stolonibus repentibus. Pers.*

Rozłogi korzeniowe po ziemi rozesłane: liście przewrotnie iaiowate, podłużne, na powierzchni i brzegach włosiste; głąbik kilkakwiatowy: kwiaty żółte; kielichy włosami czarnemi naieżone. Rośnie wszędzie w zaroślach i na pastwiskach: kwitnie przez lato.

3. Jastrzębiec baldaszkowy. *H. Auricula; scapo unifolio, subsexfloro; floribus umbellatis; foliis lanceolatis, acutis, integerrimis; stolonibus repentibus. Pers.*

Rozłogi korzeniowe po ziemi rozesłane: liście lancetowate, zaostrzone, zrzadka ząbkowane, z obu stron włosiste; głąbik $\frac{1}{2}$ łokciowy, iednoliści, kosmaty; na wierzchu kwiaty żółte, w podbaldaszek skupione. Rośnie wszędzie na gruntach iałowych: kwitnie przez lato.

4. Jastrzębiec podbaldaszkowy. *H. cymosum; foliis lanceolatis, integris, pilosis; scapo subnudo, basi piloso; floribus subumbellatis. Pers.*

Liście korzeniowe lancetowate, zupełnie całe, z obu stron włosiste: głąbik $\frac{1}{2}$ łokciowy, iednym lub dwiema liśćmi osadzony, u spodu gęsto-włosisty: kwiaty podbaldaszkowe, szypułki gałęziste. Rośnie wszędzie w zaroślach: kwitnie w Lipcu.

5. Jastrzębiec gronkowy. *H. praemorsum; foliis ovatis, subdentatis; scapo nudo, racemoso; floribus superioribus primoribus. Pers.*

Liście korzeniowe iaiowate, zrzadka ząbkowane; głąbik nagi, $\frac{1}{2}$ łokciowy: kwiaty gronowe, górne przed dolnemi rozkwitaią; szypułki przysadkami lancetowatemi osadzone. Rośnie wszędzie w zaroślach: kwitnie w Maiu.

2. *Łodygi liśćmi porosłe.*

6. Jastrzębiec rzadkoliści. *H. murorum; caule erecto, folioso, piloso, simplici; floribus paniculatis; foliis ovatis, basi profunde dentatis. W.*

Łodyga łokciowa, prosta, u spodu gęstowłosista, prawie bezliścia: liście korzeniowe iaiowate, przy nasadzie głębokozębkowane, łodygowe lancetowate, lub równowąskie: kwiaty wiechowate; szypułki popielate; kielichy czarno-włosiste. Rośnie wszędzie w lasach: kwitnie w Lipcu.

7. Jastrzębiec błotny. *H. paludosum; caule simplici; foliis glabris, oblongis, basi attenuatis, runcinnato dentatis, caulinis amplexicaulibus; floribus paniculatis, calycibus hispidis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, kątowata, gładka, nie dzielna: liście dolne iaiowo-lancetowate, u spodu zwężone, haczysto-zębate, gładkie; łodygowe otulaiące, sercowate: kwiaty wiechowate; szypułki gładkie; kielichy czarnemi włosami naieżone. Rośnie na łąkach błotnych: kwitnie w Lipcu.

8. Jastrzębiec wielokwiatowy. *H. sabaudum; caule erecto, pubescente, multifloro; foliis ova-*

to-lanceolatis, dentatis, semiamplexicaulibus; inferioribus petiolatis: pedicellis calycibusque pilosis. Pers.

Łodyga prosta, twarda, nie dzielna, kosmata, 2-łokciowa, wielokwiatowa; liście iaiowo-lancetowate, ząbkowane, łodygę prawie otulaiące, kosmate, ze spodu szorstkie; szypułki gałęziste i kielichy włosiste. Rośnie w lasach: kwitnie w Lipcu.

9. Jastrzębiec baldaszkowaty. *H. umbellatum; caule erecto, simplici; foliis sessilibus, linearibus, subdentatis; floribus corymboso umbellatis; calycibus glabris, squamis adpressis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, nie dzielna: liście równowąskie, ząbkowane, bezogonkowe, gładkie: kwiaty groniasto baldaszkowate; kielichy gładkie, łuski zewnętrzne przytulone. Rośnie wszędzie w lasach: kwitnie w Sierpniu.

305. Mlecz. *Sonchus.*

1. Mlecz błotny. *S. palustris; pedunculis calycibusque hispidis, subumbellatis; foliis runcinatis, basi sagittatis Pers.*

Łodyga prosta, 3-łokciowa: liście haczystopierzastodzielne, u spodu strzałkowate, na brzegach szorstkie; wiecha baldaszkowata; szypułki i kielichy ostro-włosiste, naieżone. Rośnie wszędzie nad wodami: kwitnie w Lipcu.

2. Mlecz polny. *S. arvensis; pedunculis calycibusque hispidis, subumbellatis; foliis; runcinatis, basi cordatis. Pers.*

Łodyga 2 łokciowa: liście haczystopierzastodzielne, u spodu sercowate, ciernisto ząbkowane: kwiaty podbaldaszkowe; szypułki i kielichy ostrowłosiste, naieżone. Rośnie na polach uprawnych: kwitnie w Lipcu.

3. Mlecz iarzynny. *S. oleraceus; pedunculis subtomentosis, umbellatis; calycibus glabris;*

foliis oblongo lanceolatis, amplexicaulibus, denticulatis, subsinuatis. Pers.

Łodyga łokciowa, gładka, gałęzista: liście podłużnie lancetowate, łodygę otulaiące, u spodu strzałkowate, pierzastodzielne, ząbkowane; kwiaty podbaldaszkowe, szypułki kutnerowate: kielichy gładkie. Rośnie wszędzie w ogrodach iarzynnych: kwitnie przez lato.

306. Sałata. *Lactuca.*

1. Sałata dzika. *L. Scariola; foliis verticalibus, carina aculeatis; apice acutis, basi sagittatis, runcinnato-pinnatifidis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa, gałęzista: liście pionowe, na nerwie dolnym cierniste, haczystopierzastodzielne, na nasadzie strzałkowate, wierzch zaostrzony: kwiaty wiechowate, drobne, siarczyste. Rośnie na polach około Grodna: kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

2. Sałata iadowita. *L. virosa; foliis horisontalibus, carina aculeatis, denticulatis, apice obtusis, basi sagittatis, oblongo lanceolatis, infimis sinuatis. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, gałęzista, u spodu ciernisto włosista: liście poziome, dolne buchtowate, górne podłużnie lancetowate, tępe, na nasadzie strzałkowate, ząbkowane, na nerwie dolnym cierniste: kwiaty wiechowate, drobne, siarczyste. Rośnie w zaroślach cienistych około Wilna: kwitnie w Sierpniu.

3. Sałata wąskoliścia. *L. saligna; foliis carina aculeatis, radicalibus lanceolatis, pinnatifidis, caulinis linearibus, integerrimis, sagittatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, gałęzista; liście korzeniowe lancetowate, pierzastodzielne; łodygowe rownowąskie, strzałkowate, zupełnie całe, na nerwie cierniste: kwiaty wiechowate, drobne, siarczyste. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

307. Przenęta. *Prenanthes.*

1. Przenęta drobnokwiatowa. *P. muralis: foliis lyrato pinnatifidis, dentatis, lobo terminali quinquangulari; floribus paniculatis. Pers.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, gałęzista: liście lirowatopierzastodzielne, ząbkowane, klapa wierzchołkowa 5-kątna: wiecha prawie naga rozłożysta; kwiaty drobne, żółte, 5 kwiatowe. Rośnie w lasach przyćmionych, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 509.*

308. Powłoka. *Chondrilla.*

1. Powłoka wysmukła. *Ch. iuncea; foliis radicalibus runcinatis, caulinis linearibus, integris. Pers.*

Łodyga prosta, twarda, u spodu szorstko kosmata, w górze gładka, gałęzista; liście korzeniowe rychło znikliwe, haczystopierzastodzielne, łodygowe równowąskie: kwiaty drobne, krótko szypułkowate, żółte. Rośnie, rzadko, na polach, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

309. Łoczyga. *Lapsana.*

1. Łoczyga pospolita. *L. communis: foliis ovatis, petiolatis, angulato dentatis; calycibus fructus angulatis; pedunculis tenuibus, ramosissimis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, gałęzista, liście korzeniowe lirowate, łodygowe ogonkowate, iaiowate, kątowato ząbkowane: kwiaty wiechowate, żółte; kielichy owocowe kątowate. Rośnie wszędzie na gruntach uprawnych, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 500.*

310. Cykoryia. *Cichorium.*

1. Cykoryia pospolita. *C. Intybus; floribus axillaribus, geminis, subsessilibus; foliis runcinatis. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa, twarda, szorstka, gałęzie rozłożyste: liście szorstkie, haczysto-pierzastodzielne, górne łodygę otulaiące, iaiowolancetowate: kwiaty międzylistne, bezszypułkowe, parzyste, błękitne. Rośnie na łąkach i gruntach iałowych: kwitnie w Lipcu.

311. Wieprzyniec. *Hypochaeris.*

1. Wieprzyniec wielkokwiatowy. *H. maculata; caule subnudo, ramo solitario; foliis ovato oblongis, integris, dentatis. Pers.*

Liście korzeniowe po ziemi rozesłane, iaiowopodługowate, ząbkowane, kośmate; łodyga pojedyncza, o jedney częstokroć gałęzi, naga; kwiat wielki, złocisty, kielich włosisto-naieżony. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 149.*

1. Wieprzyniec gałęzisty. *H. radicata; foliis runcinatis, obtusis, scabris; caule ramoso, nudo, laevi; pedunculis squamosis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, gładka, naga: liście korzeniowe haczysto pierzastodzielne, tępe, szorstkie: szypułki łuskowate: kwiaty żółte. Rośnie w lasach około Grodna: kwitnie w Lipcu. *Gilbert. Fl. Dan. t. 150.*

312. Zeniszek. *Carlina.*

1. Zeniszek przyziemny. *C. acaulis; caule simplici, unifloro; foliis pinnatifidis, nudis, laciniis inciso dentatis, spinosis. Pers.*

Liście korzeniowe po ziemi w okrąg rozesłane, wielkie, nagie, pierzastodzielne, przedziały nacinano-zębate, cierniste; łodyga całowa,

liśćmi krótkiemi osadzona: kwiat poiedynczy, obszerny; łuski promieniowe białe, suche, lśniące. Rośnie na pagórkach nad Niemnem około Grodna, i w Trockim około Ołony: kwitnie w Sierpniu. *Prof. Wolffgang. Gilibert.*

2. Żeniszek pospolity. *C. vulgaris; caule multifloro, corymboso, pubescente; foliis lanceolatis, dentatis, spinosis, subtus pubescentibus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, wielokwiatowa, miękko-wełnista: liście lancetowate, ząbkowane, cierniste, ze spodu miękko-wełniste: promienie kwiatów żółte, suche. Rośnie wszędzie w zaroślach pagórkowatych: kwitnie w Sierpniu.

313. Popłoch. *Onopordum.*

1. Popłoch pospolity. *O. Acanthium; squamis calycinis patentibus: foliis decurrentibus, sinuatis, dentatis, spinosis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, gałęzista, skrzydełkowata, skrzydełka aż pod kielich dochodzą: liście iaiowo-podłużne, buchtowate, ząbkowane, cierniste, z obu stron paięczastowełniste; łuski kielicha rozwarte, szydłowate: kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie około wsi przy drogach: kwitnie w Lipcu.

314. Oset. *Carduus.*

1. Liście zbiegaiące.

1. Oset pochyły. *C. nutans; foliis decurrentibus, lanceolatis, sinuatis, spinosis; floribus solitariis, cernuis; squamis calycinis patentibus Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, skrzydełkowata: liście zbiegaiące, lancetowate, buchtowate, cierniste: kwiaty purpurowe, poiedyncze, pochyłe; łuski kielicha lancetowate, rozwarte. Rośnie około dróg: kwitnie w Lipcu.

2. Oset buchtowaty. *C. acanthoides; foliis decurrentibus, sinuato spinosis; calycibus globosis, subpeduncultatis, squamis linearibus, recurvatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa, gęsto skrzydełkowata, ciernista: liście buchtowate, cierniste, zbiegaiące: kielichy kuliste, poiedyncze, krótko-szypułkowate, łuski równowąskie, odgięte: kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie około płotów: kwitnie przez lato.

3. Oset kędzierzawy. *C. crispus; foliis decurrentibus, oblongis, sinuatis, crispis, margine spinosis, subtus lanuginosis; floribus pedunculatis, aggregatis, terminalibus; squamis calycinis lineari subulatis, mucronatis, patulis Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, bardzo gałęzista: liście szerokie, zbiegaiące, podłużne, buchtowate, kędzierzawe, na brzegach cierniste, ze spodu wełniste: kwiaty purpurowe, szypułkowate, skupione; łuski kielicha wąsko lancetowate, szydłowate, sztyletowate, rozwarte. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzińcach: kwitnie w Lipcu

4. Oset błotny. *C. palustris; foliis decurrentibus, nudis, lanceolatis, dentatis, margine spinosis; floribus racemoso glomeratis; squamis calycinis ovato lanceolatis, mucronatis, adpressis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, lub wyższa, prosta, niedzielna: liście ciemnozielone, zbiegaiące, nagie, lancetowate, ząbkowane, na brzegach cierniste: kwiaty purpurowe, groniasto-skupione, łuski kielichowe iaiowo-lancetowate, ściśnione, sztyletowate. Rośnie wszędzie na łąkach błotnych: kwitnie w Lipcu.

5. Oset lancetowaty. *C. lanceolatus; foliis decurrentibus, hispidis, pinnatifidis, laciniis bifidis, divaricatis, spinosis; calycibus ovatis, arachnoideo pubescentibus, squamis lanceolatis, spinosis, patentibus. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, prosta: liście zbiegające, szorstkie, pierzastodzielne, przedziały 2-klapowe, roztrychnione, cierniste: kwiaty purpurowe; kielichy iaiowate, paięczastokosmate, łuski lancetowate, cierniste, rozwarte. Rośnie wszędzie około dróg i płotów: kwitnie przez lato.

2. *Liście bezogonkowe.*

6. Oset wełnisty. *C. eriophorus; foliis sessilibus, pinnatifidis, hispidis, laciniis geminatis, divaricatis, spinosis; calycibus globosis, arachnoideo villosis, squamis oblongis, apice linearibus, elongatis, mucronatis, reflexis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista: liście bezogonkowe, pierzastodzielne, szorstkie, przedziały podwóyne, roztrychnione, cierniste: kwiaty purpurowe: kielichy kuliste, paięczasto-wełniste; łuski podługowate, równowąskie, sztyletowate, odgięte. Rośnie w lasach około Grodna: kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

7. Oset polny. *C. arvensis; foliis sessilibus, pinnatifidis, spinosis, caule paniculato; calycibus ovatis, spinulosis. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa lub wyższa, wiechowata: liście bezogonkowe, pierzastodzielne, cierniste: kwiaty purpurowe; kielichy iaiowate, miękko cierniste. Rośnie wszędzie na polach uprawnych: kwitnie w Lipcu. *Serratula arvensis. Lin.*

8. Oset lipki. *C. Erisithales; foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, ciliatis; pedunculis cernuis; calycibus glutinosis, squamis lanceolatis, patulis. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa: liście łodygę otulaiące, pierzastodzielne, rząsowate; szypułki pochyłe: kielichy lipkie: kwiaty blado purpurowe, poiedyncze, lub po dwa na szypułce osadzone. Rośnie na łąkach mokrych około Grodna:

kwitnie w Sierpniu. *Gilibert. Cnicus Erisithales. Lin.*

9. Oset iarzynny. *C. oleraceus; foliis amplexicaulibus, cordatis, pinnatifidis, ciliato serratis; floribus terminalibus subracemosis; bracteis subcoloratis, ovatis; squamis calycinis lanceolatis, spinosis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, brózdowana, mało-gałęzista: liście szerokie, łodygę otulaiące, sercowate, pierzastodzielne, rząsowato piłkowate: kwiaty żółtawe, wierzchołkowe groniaste, przysadkami iaiowatemi, wklęsłemi, białawemi osadzone; łuski kielicha lancetowate, ciérniste. Rośnie wszędzie na łąkach, wilgotnych: kwitnie w Lipcu. *Cnicus oleraceus. Lin.*

315. Sierpik. *Serratula.*

1. Sierpik farbierski. *S. tinctoria; foliis lyrato pinnatifidis: pinna terminali maxima, argute serratis; corymbo fastigiato. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, twarda: liście ostro piłkowate, lirowato-pierzasto-dzielne, przedziałka wierzchołkowa naywiększa: kwiaty baldaszkogronowe, purpurowe. Rośnie na polach około Grodna: kwitnie w Lipcu.

316. Łopian. *Arctium.*

1. Łopian pospolity. *A. Lappa; foliis caulinis cordatis, petiolatis, denticulatis; calycibus glabris. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista: liście łodygowe ogonkowate, sercowate, ząbkowane: kielichy gładkie. Rośnie wszędzie około płotów: kwitnie w Sierpniu.

2. Łopian kutnerowaty. *A. tomentosum; foliis caulinis cordatis, petiolatis, integerrimis; calycibus arachnoideo tomentosis. Pers.*

Łodyga 2-łokciowa, gałęzista: liście łodygowe ogonkowate, sercowate, zupełnie całe; kielichy paięczasto kutnerowate. Rośnie około wsi i płotów; kwitnie w Sierpniu.

317. Sadziec. *Eupatorium.*

1. Sadziec konopny. *E. cannabinum*; *foliis petiolatis, digitatis, laciniis lanceolatis, serratis, intermedia longiore. Pers.*

Łodyga prosta, 2-łokciowa: liście naprzeciwległe, ogonkowate, palczaste, przedziałki lancetowate, piłkowate: kwiaty baldaszkogronowe, bladopurpurowe. Rośnie wszędzie nad wodami: kwitnie w Lipcu.

318. Dwuząb. *Bidens.*

1. Dwuząb trzydzielny. *B. tripartita*; *floribus discoideis*; *calycibus exterioribus, flore maioribus: seminibus erectis*; *foliis tripartitis, lanceolatis, dentatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, gałęzista: liście ogonkowate, 3-dzielne, lancetowate, ząbkowane: kwiaty bezpromieniowe; kielichy zewnętrzne od kwiatów większe, nasiona prosto stoiące. Rośnie nad wodami; kwitnie w Sierpniu.

2. Dwuząb pochyły. *B. cernua*; *floribus subradiatis, cernuis*; *calyce exteriore flore longiore*; *foliis lanceolatis, subconnatis, dentatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa: liście lancetowate, ząbkowane, prawie zrosłe: kwiaty bezpromieniowe, niekiedy promieniste, pochyłe, zewnętrzne listki kielicha od kwiatu dłuższe. Rośnie na mieyscach wilgotnych: kwitnie w Sierpniu. Na gruntach nizkich bez promieni: na błotach promienista: na bagnach torfowych karłowata, iedno i prostokwiatowa, bez promieni: ztąd odmiany: *B. radiata, minima.*

II. Połączenie zbytnie.

A. Kwiaty bezpromienne.

319. Wrotycz. *Tanacetum.*

1. Wrotycz pospolity. *T. vulgare*; *foliis bipinnatis, incisis, serratis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa: liście dwa razy pierzaste, nacinane, piłkowate, nagie: kwiaty baldaszko-gronowe, żółte. Rośnie na miedzach i w zaroślach suchych: kwitnie w Lipcu.

320. Bylica. *Artemisia.*

1. Bylica polna. *A. campestris*; *foliis caulinis setaceis, pinnatis, glabris*; *radicalibus pinnatis, laciniis trifidis, incanis*; *caule procumbente, ramoso, virgato*; *floribus ovatis, pedunculatis. Pers.*

Łodygi leżące, rózgowate, gładkie, gałęziste: liście wielodzielne, gładkie: kwiaty gronowe, iednostronne, iałowate. Rośnie wszędzie na gruntach suchych, iałowych: kwitnie w Sierpniu.

2. Bylica Piołun. *A. Absinthium*; *foliis incanis, radicalibus triplicato-pinnatifidis, laciniis lanceolatis, dentatis, obtusis, caulinis bipinnatifidis pinnatifidisve, laciniis lanceolatis, acutiusculis, floralibus indivisis, lanceolatis*; *floribus globosis, pedunculatis, nutantibus. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście popielate, korzeniowe troisto pierzasto-dzielne, przedziałki lancetowate, ząbkowane, tępe, łodygowe dwoisto-pierzastodzielne lub pierzastodzielne, przedziałki lancetowate, ostre, kwiatowe nie dzielne, lancetowate: kwiaty żółte, półkuliste, wiszące. Rośnie wszędzie na gruntach iałowych: kwitnie w Sierpniu.

3. Bylica pospolita. *A. vulgaris*; *foliis pinnatifidis, planis, incisis, subtus tomentosis*; *racemis simplicibus*; *floribus ovatis, receptaculo nudo. W.*

Łodyga 3-łokciowa, gałęzista: liście pierzastodzielne, nacinane, płaskie, z wierzchu ciemno zielone, ze spodu popielate: kwiaty gronowe, iałowate. Rośnie wszędzie około płotów: kwitnie w Lipcu.

321. Szarota. *Gnaphalium.*

1. Szarota żółta. *G. arenarium*; *foliis incanis, tomentosis, obtusis, radicalibus spathulato-lanceolatis, caulinis lineari lanceolatis; corymbo composito. Pers.*

Łodygi ½łokciowe, nie dzielne: liście popielato kutnerowate, tępe: korzeniowe łopatkowato lancetowate, łodygowe równowąskie lancetowate: kwiaty żółte, baldaszkogron składany. Rośnie wszędzie na gruntach piasczystych: kwitnie w Lipcu.

2. Szarota oddzielnopłciowa. *G. dioicum*; *sarmentis procumbentibus, caule simplicissimo; foliis radicalibus spathulatis; corymbo coarctato; floribus dioicis; calycinis squamis interioribus elongatis, obtusis, coloratis. Pers.*

Łodyga kilkacalowa, poiedyncza; wicie z korzeni wyrastaiące leżące: liście popielate, korzeniowe łopatkowate; baldaszkogron skupiony: kwiaty oddzielnopłciowe; u samczych kielichy wnętrzne białe, u samiczych różowe, bardziey podłużne. Rośnie wszędzie na pagórkach: kwitnie w Maiu.

3. Szarota leśna. *G. fuscatum*; *caule simplicissimo, erecto; foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, lanatis; floribus terminalibus, sessilibus, spicatis. Pers.*

Łodyga ½łokciowa, prosta, nie dzielna: liście lancetowate, w obu końcach zwężone, wełniste: kwiaty wierzchołkowe kłosowe, wierzchy łusk kielichowych kasztanowate. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 254. G. sylvaticum. Lin.*

4. Szarota błotna. *G. uliginosum*; *caule ramoso, diffuso, lanato; foliis lineari-lanceolatis, utrinque angustatis, tomentosis; floribus terminalibus, congestis. Pers.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, wełnista: liście równowąskie lancetowate, kutnerowate: kwiaty wierzchołkowe, skupione: łuski kielichów lancetowate, żółto kasztanowate. Rośnie na łąkach i pastwiskach mokrych: kwitnie w Sierpniu.

5. Szarota pospolita. *G. germanicum*; *caule erecto, dichotomo; foliis lanceolatis; capitulis, globosis, multifloris, lateralibus, terminalibusque. Pers.*

Łodyga prosta, dwoistodzielna: liście lancetowate, zaostrzone, kutnerowate: kwiaty kulisto główkowe, wierzchołkowe i międzylistne. Rośnie wszędzie na polach: kwitnie w Sierpniu. *Filago germanica. Lin.*

6. Szarota polna. *G. arvense*: *tomentosum*; *caule erecto, paniculato; foliis oblongo lanceolatis, mollissimis; floribus congestis, lateralibus et terminalibus. Pers.*

Łodyga prosta, wiechowata, gałęzie wyprężone: liście podłużno lancetowate, miękkie: kwiaty skupione, poboczne i wierzchołkowe. Rośnie wszędzie na polach iałowych: kwitnie w Lipcu. Cała białym kutnerem pokryta. *Filago arvensis. Lin.*

7. Szarota górna. *G. montanum*; *caule erecto, subdichotomo*; *foliis lineari-lanceolatis, adpressis, tomentosis*; *floribus confertis, alaribus terminalibusque. Pers.*

Łodyga prosta, w górze dwoistodzielna, wiechowata: liście wąsko-lancetowate, do łodygi przytulone, kutnerowate: kwiaty skupione, wierzchołkowe i międzylistne. Rośnie wszędzie na pagórkach piasczystych: kwitnie w Lipcu. *Filago montana. Lin.*

322. Szlachtawa. *Conyza.*

1. Szlachtawa nastroszona. *C. squarrosa; foliis lanceolatis, acutis, serratis, scabris; caule herbaceo, corymboso; calycibus squarrosis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa: liście lancetowate, ostre, szorstkie, piłkowate: kwiaty baldaszko-gronowe; kielichy nastroszone. Rośnie w lasach około Grodna: kwitnie w Sierpniu. *Gilibert.*

323. Stokroć. *Bellis.*

1. Stokroć pospolita. *B. perennis; scapo nudo, unifloro; foliis obovatis, crenatis, venosis. Pers.*

Liście korzeniowe przewrotnie iaiowate, karbowane, żyłkowate; głąbik kilkacalowy, nagi, iednokwiatowy: kwiatki środkowe żółte, promieniowe białe, ze spodu czerwonawe. Rośnie około wieyskich ogrodów, blizko Grodna, kwitnie przez lato. *Gilibert. Fl. Dan. t. 503.*

324. Maruna. *Matricaria.*

1. Maruna lekarska. *M. Chamomilla; foliis bipinnatis; squamis calycinis obtusiusculis. Pers.*

Łodyga gałęzista: liście dwa razy pierzaste, listki równowąskie, wielodzielne: łuski kielicha tępe. Rośnie w ogrodach, kwitnie w Czerwcu.

2. Maruna wonna. *M. suaveolens; foliis triplicato pinnatis; squamis calycinis acutis. Pers.*

Całkowita postać poprzedzaiącego gatunku: liście trzykroć pierzaste: kwiaty drobnieysze; łuski kielicha ostre. Rośnie około dróg blizko Grodna, kwitnie w Lipcu. *Gilibert.*

325. Złocień. *Chrysanthemum.*

1. Złocień pospolity. *Ch. Leucanthemum; foliis amplexicaulibus, lanceolatis, serratis, basi inciso dentatis; caule erecto, subramoso. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, mało gałęzista: liście łodygę otulaiące, lancetowate, piłkowate, na nasadzie nacinano-ząbkowane: kwiatów promienie białe, środek żółty. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Czerwcu.

2. Złocień bezwonny. *Ch. inodorum; foliis bipinnatis, pinnis-lineari filiformibus, bi-vel-tripartis; caule diffuso, ramoso; pappo integerrimo. Pers.*

Łodyga rozłożysta, gałęzista: liście dwa razy pierzaste, listki nitkowate, 2 3 dzielne; promienie kwiatów białe, środek żółty. Rośnie na polach i w ogrodach, kwitnie w Czerwcu. *Matricaria inodora Lin.*

3. Złocień zbożowy. *Ch. segetum; foliis amplexicaulibus, superne laciniatis, inferne dentato serratis. Pers.*

Łodyga prosta, $\frac{1}{2}$ łokciowa: liście łodygę otulaiące, z wierzchu poszarpane, u spodu zębato-piłkowate: kwiaty w promieniach i środkach żółte. Rośnie między zbożem około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.*

326. Omieg. *Arnica.*

1. Omieg lekarski. *A. montana; foliis ovatis, integris, caulinis geminis, oppositis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, iedno lub kilkakwiatowa: liście korzeniowe iaiowate, nagie, na dolney powierzchni nerwiste: łodygowe dwa, naprzeciwległe, prawie zrosłe: kwiaty złociste, wielkie, kwiatki promieniowe długie, nerwiste. Rośnie w borach prawie w całey Litwie, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 63.*

327. Oman. *Inula.*

1. Oman pospolity. *I. Helenium; foliis amplexicaulibus, ovatis, rugosis, subtus tomentosis; calycum squamis ovatis. Pers.*

Łodyga 3-łokciowa, kosmata, brózdowana: liście wielkie, łodygę otulaiące, iaiowate, marszczkowate, ze spodu kutnerowate: kwiaty wielkie, złocisto-żółte; łuski kielicha iaiowate. Rośnie około wsi i w ogrodach, kwitnie w Lipcu.

2. Oman kosmaty. *I. Oculus Xti; foliis amplexicaulibus, oblongis, integris, hirsutis; caule piloso, corymboso. Pers.*

Łodyga łokciowa, włosista: liście łodygę otulaiące, podłużne, zupełnie całe, kosmate: kwiaty baldaszkogronowe, wielkie, żółte: kielichy kosmate. Rośnie w lasach nad Niemnem około Grodna, kwitnie w Sierpniu. *Gilibert. Iacq. Austr. t. 223.*

3. Oman piłkowaty. *I. britannica; foliis amplexicaulibus, lanceolatis, basi serratis, subtus pilosis; caule corymboso, villoso; ramis lateralibus apice longioribus. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, kosmata: liście łodygę otulaiące, lancetowate, przy nasadzie piłkowate, ze spodu kosmate; gałęzie poboczne od wierzchołka wyższe; łuski kielichów lancetowate. Rośnie w lasach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 413.*

4. Oman sercoliści. *I. dysenterica; foliis amplexicaulibus cordato-oblongis, subtomentosis; caule villoso, paniculato; squamis calycinis setaceis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, kosmata, gęsto liśćmi okryta: liście łodygę otulaiące, podłużno-sercowate, kutnerowate: kwiaty wiechowato-podbaldaszkowe; łuski kielicha szczecinowate. Rośnie na łąkach i w zaroślach wilgotnych, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 410.*

5. Oman kędzierzawy. *I. Pulicaria; foliis*

amplexicaulibus undulatis; caule prostrato; floribus subglobosis; radio brevissimo. Pers.

Łodyga rozłożysta, bardzo gałęzista, włosista: liście łodygę otulaiące, pogięte, prawie kędzierzawe: kwiaty półkuliste; promienie bardzo krótkie. Rośnie na łąkach i pastwiskach wilgotnych, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 613.*

6. Oman gładki. *I. salicina; foliis lanceolatis, recurvis, serrato-scabris, ramis angulatis; floribus inferioribus altioribus. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, lub wyższa, gładka: liście lancetowate, odgięte, piłkowato szorstkie; gałęzie kątowate, kwiaty dolne od wierzchołkowych wyższe; łuski kielichów liściowate, wierzchołki częstokroć czerwonawe, rząsowate. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu.

7. Oman włosisty. *I. hirta; foliis sessilibus, lanceolatis, recurvis, subserrato-scabris; caule teretiusculo, subpiloso; floribus inferioribus altioribus. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, włosista: liście bezogonkowe, lancetowate, odgięte, piłkowato-szorstkie: kwiaty wielkie; łuski kielicha liściowate, rząsowate. Rośnie w lasach, kwitnie w Lipcu.

8. Oman wiązkowy. *I. germanica; foliis sessilibus, lanceolatis, recurvis, scabris; floribus subfasciculatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista: liście bezogonkowe, lancetowate, odgięte, szorstkie: kwiaty wiązkowate, baldaszkogronowe; kielichy pękato-walcowate, łuski szerokie, wierzchołki odgięte. Rośnie w lasach około Grodna, kwitnie w Sierpniu. *Gilibert. Iacq. Austr. t. 134.*

328. Przymiotnik. *Erigeron.*

1. Przymiotnik gronowy. *E. acre; pedunculis alternis, unifloris; foliis lineari-lanceolatis; caule ramoso, piloso. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista, włosista: liście bezogonkowe, lancetowato-języczkowate: kwiaty groniaste, szypułki naprzemianległe, 1-kwiatowe. Rośnie wszędzie na gruntach iałowych, kwitnie w Lipcu.

2. Przymiotnik wiechowaty. *E. canadense; caule floribusque paniculatis, hirtis; foliis lineari-lanceolatis, ciliatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, włosisto-kosmata, wiechowata: liście równowąskie, lancetowate, rząsowate: kwiaty wiechowate. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie w Sierpniu.

329. Nawłoć. *Solidago.*

1. Nawłoć pospolita. *S. virgaurea; caule erecto, tereti, pubescente, superne ramoso; foliis inferioribus ellipticis, superne pilosiuscutis, acute serratis; racemis lateralibus et terminalibus erectis; ligulis elongatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa, czerwonawa, kosmata, w górze gałęzista: liście korzeniowe eliptyczne, włosiste, ostropiłkowate, łodygowe lancetowate; grona kwiatowe prosto stojące, promienie długie. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan. t. 663.*

330. Gwiazdosz. *Aster.*

1. Gwiazdosz trzynerwowy. *A. Amellus; foliis oblongo-lanceolatis, integerrimis, scabris; ramis corymbosis; calycibus imbricatis, obtusis, interioribus membranaceis, apice coloratis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, kosmata: liście iaiowo-lancetowate, 3-nerwowe, zupełnie całe, szorstkie: szypułki kwiatowe baldaszkogronowe: kielichy dachówkowate, łuski wnętrzne błonkowate, tępe, wierzchołki farbowane; promienie błękitne, środki żółtozłociste. Rośnie w zaroślach

około Grodna, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 435.*

331. Popielnik. *Cineraria.*

1. Popielnik błotny. *C. palustris; floribus corymbosis; foliis lato lanceolatis, dentato-sinuatis; caule villoso. Pers.*

Łodyga łokciowa, kosmata, cała liśćmi pokryta: liście szeroko-lancetowate, buchtowato-ząbkowane, kosmate; kwiaty baldaszkogronowe, blado-żółte. Rośnie na błotach około jezior i stawów, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 573.*

332. Starzec. *Senecio.*

1. Kwiaty bezpromienne.

1. Starzec pospolity. *S. vulgaris; corollis nudis; foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, dentatis; floribus corymboso coarctatis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, wiechowata: liście łodygę otulające, pierzastodzielne, ząbkowane: kwiaty baldaszkogronowe, skupione, bezpromieniste. Rośnie wszędzie w ogrodach i około płotów, kwitnie przez lato. *Fl. Dan. t. 513.*

2. Kwiaty promieniste; promienie odgięte.

2. Starzec lipki. *S. viscosus; corollis revolutis; foliis pinnatifidis, viscidis; squamis laxis, perianthio brevioribus. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, bardzo gałęzista, rozłożysta: liście pierzastodzielne, lipkie, kutnerowate: kwiaty promieniste, promienie odgięte; łuski zewnętrzne kielicha powolne, od właściwego kielicha krótsze. Rośnie około wsi i parkanów, kwitnie przez lato.

3. Starzec leśny. *S. sylvaticus; corollis rec-*

lutis; foliis pinnatifidis, denticulatis; caule corymboso, erecto. Pers.

Łodyga ½ łokciowa, prosta, rzadko-włosista: liście pierzastodzielne, ząbkowane: kwiaty baldaszkogronowe, promieniste; promienie odgięte, łuski zewnętrznego kielicha bardzo drobne i krótkie. Rośnie w lasach, kwitnie w Sierpniu.

3. Kwiaty promieniste, promienie otwarte: liście podzielone.

4. Starzec podbaldaszkowy. *S. Iacobaea; radio patente; foliis lyrato bipinnatifidis, divaricatis, dentatis, glabris; caule erecto. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa: liście lirowato-pierzastodzielne, ząbkowane, tępe, gładkie: kwiaty podbaldaszkowe, promieniste; promienie proste; wierzchy łusk kielichowych czarne. Rośnie w zaroślach i na pastwiskach, kwitnie w Lipcu.

4. Kwiaty promieniste, promienie otwarte: liście nie dzielne.

5. Starzec błotny. *S. paludosus; corollis radiantibus; foliis semiamplexicaulibus, lanceolatis, argute serratis, subtus subvillosis; corymbo terminali divaricato; caule stricto. Pers.*

Łodyga wysmukła, 3-łokciowa: liście bezogonkowe, lancetowate, ostro piłkowate, z wierzchu gładkie, ze spodu kosmate: kwiaty baldaszkogronowe, promieniste, promienie proste; szypułki rozwarte, przysadkami osadzone. Rośnie nad wodami, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 385.*

6. Starzec gładkoliści. *S. saracenicus; corollis radiantibus; foliis lanceolatis, argute serratis, subsessilibus, glabriusculis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa: liście lancetowate, ostropiłkowate, prawie bezogonkowe, twarde,

gładkie: kwiaty promieniste, promienie proste, kielichy nieco kosmate. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 186.*

333. Podbiał. *Tussilago.*

1. Podbiał pospolity. *T. Farfara; scapo unifloro, subnudo bracteato; flore radiato; foliis cordato angulatis, dentatis, subtus pubescentibus. Pers.*

Głąbik kilkacalowy, przysadkami okryty, iednokwiatowy: kwiat promienisty, żółty; po przekwitnieniu dopiero wyrastaią liście sercowo-kątowate, ząbkowane, ze spodu białokutnerowate. Rośnie na gruntach nizkich i polach gliniastych, kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. 565.*

2. Podbiał łopianowy. *T. Petasites; thyrso oblongo; floribus discoideis; foliis oblongo cordatis, inaequaliter denticulatis, subtus pubescentibus Pers.*

Głąbik ½ łokciowy, łuskami pokryty; bukiet kwiatowy podługowaty: kwiaty bezpromieniste, bladopurpurowe: liście poźniey wyrastaiące obszerne, podłużnie sercowate, nie równie ząbkowane, ze spodu biało-kutnerowate. Rośnie w mieyscach wilgotnych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 842.*

334. Rumian. *Anthemis.*

1. Rumian polny. *A. arvensis; receptaculis conicis; paleis lanceolatis; seminibus coronato-marginatis; foliis bipinnatis; laciniis lanceolato-linearibus. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, gałęzista: liście dwakroć pierzaste, przedziałki wąsko-lancetowate; szypułki kwiatowe długie, nagie, kwiaty biało-promieniste; osadniki koniczne; plewy lancetowate. Rośnie wszędzie na polach, kwitnie przez lato.

1. Rumian śmierdzący. *A. Cotula; receptaculis conicis; paleis setaceis; seminibus nudis; foliis bipinnatis, foliolis subulatis, tripartitis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, prosta, gałęzista: liście dwakroć pierzaste, listki 3-dzielne, szydłowate: kwiaty biało-promieniste; osadniki koniczne: plewy szczecinowate. Rośnie wszędzie na ulicach wieyskich, kwitnie przez lato. Wonia mocna, nie przyiemna.

3. Rumian farbierski. *A. tinctoria; foliis bipinnatifidis, serratis, subtus pubescentibus; caule erecto, ramoso; pappo membranaceo, integerrimo. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, prosta, gałęzista: liście dwa razy pierzastodzielne, ze spodu kutnerowate: kwiaty żółto-promieniste; wierzch nasion błonką całą opasany. Rośnie na polach i pagórkach suchych, kwitnie w Lipcu.

335. Krwawnik. *Achillea.*

1. Krwawnik lancetowaty. *A. Ptarmica; foliis lanceolatis, acuminatis, argute serratis. Pers.*

Łodyga łokciowa, lub wyższa prosta: liście lancetowate, zaostrzone, ostro-piłkowate, na brzegach szorstkie: kwiaty białe, baldoszkogronowe. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Sierpniu.

2. Krwawnik pospolity. *A. Millefolium; foliis bipinnatis, glabriusculis, pinnarum laciniis linearibus, dentatis. Pers.*

Łodyga łokciowa, prosta, w górze brózdowana: liście dwakroć pierzaste, gładkie, listków przedziałki równowąskie, ząbkowane; nerw główny skrzydełkowaty: kwiaty białe, baldaszkogronowe. Rośnie wszędzie na łąkach i gruntach iałowych, kwitnie przez lato.

3. Krwawnik wonny. *A. nobilis; foliis caulinis bipinnatifidis, laciniis linearibus, subdentatis, rachi alata, dentata, radicalibus triplicato pinnatifidis; corymbo composito, fastigiato. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, gałęzista: liście korzeniowe trzykroć pierzastodzielne, łodygowe dwa razy pierzastodzielne, przedziałki równowąskie, nieco ząbkowane, nerw główny skrzydełkowaty, ząbkowany; baldaszkogron kwiatowy składany, gęsty, równo wysoki. Rośnie około Grodna, kwitnie w Czerwcu. *Gilibert.* Cała roślina popielato-kutnerowata, przyiemnie wonna.

III. Połączenie daremne.

336. Chaber. *Centaurea.*

1. Chaber pierzasty. *C. phrygia; calycibus recurvato-plumosis; foliis oblongis, indivisis, scabris, mucronato serrulatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, kątowata, szorstka, gałęzista: liście iaiowo podłużne, nie dzielne, sztyletowato piłkowate, na brzegach i nerwie dolnym ostroszorstkie; kielichy kuliste, wierzchołki łuszczek pierzaste, odgięte: kwiaty purpurowe. Rośnie w lasach, kwitnie w Sierpniu. *Fl. Dan t. 520.*

2. Chaber bławatek. *C. Cyanus; calycibus serratis; foliis linearibus, sessilibus, integerrimis, infimis basi pinnatifidis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista: liście dolne pierzastodzielne, łodygowe równowąskie, bezogonkowe, zupełnie całe, paięczasto-kutnerowate; łuski kielichów piłkowate; promienie kwiatów błękitne, środki purpurowe. Rośnie wszędzie między zbożem, kwitnie przez lato.

3. Chaber wiechowaty. *C. paniculata; calycibus ciliatis; squamis ovatis, adpressis; foliis inferioribus bipinnatis, superioribus pinnatifidis; caule paniculato. Pers.*

Łodyga prosta, wiechowata, twarda: liście dolne dwakroć pierzaste, górne pierzastodziel-

ne; łuski kielichowe rząsowate, iaiowate, przylegle, wierzchołki czarne: kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie na pagórkach i gruntach iałowych, kwitnie w Lipcu. *Iacq. Austr. t. 320.*

4. Chaber Swierzbnica. *C. Scabiosa; calycibus ciliatis, pubescentibus; foliis pinnatifidis, scabriusculis, laciniis lanceolatis, patentibus, acutis, basi pinnatifidis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, brózdowana: liście pierzastodzielne, szorstkie, przedziały lancetowate, ostre, u spodu pierzastodzielne; kielichy paięczasto-kutnerowate; łuski rząsowate: kwiaty purpurowe. Rośnie w zaroślach, kwitnie w Lipcu.

5. Chaber łąkowy. *C. Iacea; calycibus scariosis; squamis ovatis, apice laceris; foliis lanceolatis, integerrimis, radicalibus subdentatis; ramis angulatis. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, gałęzie kątowate: liście podłużnie lancetowate, korzeniowe zrzadka ząbkowane, łodygowe zupełnie całe; kielichy suchawe, łuski iaiowate, poszarpane: kwiaty purpurowe. Rośnie wszędzie na łąkach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 519.*

IV. Połączenie potrzebne.

337. Nogiet. *Calendula.*

1. Nogiet polny. *C. arvensis; seminibus cymbiformibus, muricatis, incurvatis, exterioribus lanceolato-subulatis, dorso muricatis. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, włosista, gałęzista: liście podłużnie lancetowate; kwiaty drobne, żółte: nasiona łódkowate, naieżone, zewnętrzne lancetowato-szydłowate, na grzbiecie naieżone. Rośnie na polach około Grodna, kwitnie przez lato. *Gilibert.*

2. Nogiet ogrodowy. *C. officinalis; seminibus cymbiformibus, muricatis, incurvatis omnibus. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{2}$ łokciowa, gałęzista, włosista: liście iaiowate, łodygę otulaiące: kwiaty wielkie, żółte: nasiona wszystkie łódkowate, naieżone, zagięte. Roślina obca, w wieyskich ogrodach pospolita; kwitnie przez lato.

V. Kwiaty skupione, szczególnemi kielichami opatrzone.

338. Ieżowiec. *Echinops.*

1. Jeżowiec kulisty. *E. sphaerocephalus; foliis pinnatifidis, superne pubescentibus, subtus incano tanuginosis; caule ramoso. Pers.*

Łodyga prosta, gałęzista, kosmata: liście buchtowato-pierzastodzielne, cierniste, z wierzchu kutnerowate, ze spodu biało wełniste; szypułki długie, iednokwiatowe: kwiaty błękitnawe. Roślina obca, w wieyskich ogrodach dosyć pospolita; kwitnie w Lipcu.

KLASSA XX.

STORCZYKOWA.

(Gynandria.)

Rząd dwusłupkowy.

339. Storczyk. *Orchis.* Korona zieiąca, listek górny sklepisty; warga rozszerzona, u spodu nasady długo-ostrogowata; główka wierzchołkowa, przyrosła.

340. Trzylistnik. *Satyrium.* Korona zieiąca, listek górny sklepisty; warga równowąska, roz-

dzielona, lub cała; ostroga krótka, nieco wydęta, dwoista, lub żadna.

341. Nowotnik. *Neottia.* Korona zieiąca: listki poboczne zewnętrzne na przedzie około nasady wargi wydętey osadzone; główka słupkowi równoległa, z tyłu osadzona.

342. Iarzmionka. *Serapias.* Korona podniesiona, rozwarta; warga bez ostrogi, zupełnie cała, u spodu wklęsła: główka pokrywkowa, trwała, pyłek krupkowaty.

343. Dwulistnik. *Epipactis.* Korona podniesiona, rozwarta; warga bez ostrogi, zwisła, wierzchołek dwudzielny.

344. Wątlik. *Malaxis.* Korona otwarta, równa; warga wklęsło-otwarta, w górę podniesiona: główka pokrywkowa.

345. Złobik. *Cymbidium.* Korona 4-5-listkowa, podniesiona; warga u spodu wklęsła, bez ostrogi, brzeg otwarty; główka pokrywkowa, opadaiąca, pyłek kulisty.

346 Obuwik. *Cypripedium.* Korona 4-listkowa, rozwarta; warga pękato-wydęta: na wierzchu słupka przyrostek.

Rząd szesciopręcikowy.

347. Kokornak. *Aristołochia.* Kielich o: korona 1-listkowa, ięzyczkowata, u spodu pękata; torebka 6-komorkowa, wieloziarnowa, podkwiatowa.

Rząd dwupręcikowy.

339 Storczyk. *Orchis.*

1. *Korzenie okrągławe.*

1. Storczyk dwuliści. *O. bifolia; labello lanceolato, integro; calcare longissimo, recto. Pers.*

Łodyga gładka, dwiema lub trzema liśćmi

osadzona: liście korzeniowe dwa, podłużne, u spodu zwężone, łodygowe małe, bezogonkowe: kwiaty białe, w kłos rzadki ułożone; warga zupełnie cała, równowąska, tępa; ostroga prosta, od nasiennika dwa razy dłuższa. Rośnie w lasach i zaroślach, kwitnie w Czerwcu.

2. Storczyk kapturkowaty. *O. cucullata; labello trifido, laciniis acutis; calcare germine breviore, incurvato; spica laxa, secunda; foliis radicatibus binis, ovatis. Pers.*

Łodyga 1 łokciowa, iednym lub dwiema wąsko-lancetowatemi listkami osadzona: liście korzeniowe dwa, iaiowate: kwiaty różowe, w kłos rzadki iednostronny ułożone; przysadki lancetowate, szydłowate, od nasienników dłuższe: hełm 5-listkowy, listki w kształt kapturka stulone; warga 3-dzielna, przedziałki poboczne nitkowate, środnia równowąska, dłuższa; ostroga długości nasiennika, na przód wychylona. Rośnie w borach między mchem i wrzosem, około Szczuczyna, w Powiecie Trockim około Połukni, około Wilna nad Równopolem, i t. d. gdzie Professor *Wolffgang* roślinę tę pierwszy postrzegł, któremu dokładnieyszą iey znaiomość winniśmy. Kwitnie w Lipcu, Sierpniu i Wrześniu. Częsta iest odmiana z kwiatami białemi; rzadsza nieco iednokwiatowa, a w tym ostatnim przypadku łodyga iest karłowata, ledwo całowa.

3. Storczyk wąskoliści. *O. Morio; labello lato, trilobo, medio emarginato, lateralibus crenulatis, reflexis; calcare obtuso, adscendente; petalis ovalibus, obtusis, conniventibus. Pers.*

Łodyga $\frac{1}{4}$ łokciowa, kilką wąskiemi listkami osadzona; kłos nie wielokwiatowy: listki korony iaiowate, tępe, zielono-kreskowate, w górze stulone; warga szeroka, 3-klapowa, przedziałka środnia nieco wcięta, poboczne karbowane, odgięte; ostroga podniesiona, od zarodka krótsza, tępa Rośnie, rzadko, w zaroślach około Wilna, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 253.*

4. Storczyk samczy. *O. mascula; labello trifido, crenulato, intermedio longiore, bilobo; calcare subrecurvo, obtuso: petalis exterioribus subfalcatis, acutis, reflexis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, pełna: liście lancetowate, ostre, częstokroć plamiste; kłos wielokwiatowy, kwiaty purpurowe: listki korony 3-nerwiste, ostre, zewnętrzne odgięte, nieco sierpowate; warga 3 dzielna, tępa, karbowana, przedziałka środnia 2-klapowa, dłuższa; ostroga podniesiona, tępa, długości zarodka. Rośnie na łąkach i w zaroślach, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 457.*

5. Storczyk drobnokwiatowy. *O. ustulata; labio trifido, punctis scabro, media bilobo, longiore; calcare obtuso: petalis distinctis. Pers.*

Łodyga ¼ łokciowa: liśćmi wąskiemi, lancetowatemi osadzona; kłos gęsty, czerwonawy, wierzchołek czarno-purpurowy, kwiaty drobne: listki korony niezrosłe, ostre; warga 3-dzielna, przedziałki równowąskie, kropkowato-chropawe, przedziałka środnia 2-dzielna, dłuższa; ostroga tępa od zarodka krótsza; przysadki zarodkowi prawie równe. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 103.*

6. Storczyk wielkokwiatowy. *O. militaris; labello trifido, punctis scabro, laciniis linearibus, media biloba, lata, productiore, denticulo interiecto; petalis confluentibus Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, lub wyższa: liście dolne szerokie i długie, łodygowe wąskie, lancetowate; kłos rzadki, kwiaty purpurowe: listki korony ostre, stulone; warga 3-dzielna, kropkowato-chropawa, przedziałki poboczne równowąskie, środnia 2-klapowa, szeroka, dłuższa, z ząbkiem między klapami umieszczonym; ostroga prosta, od zarodka krótsza; przysadki łuskowate, bardzo drobne. Rośnie na łąkach, kwitnie w Czerwcu.

2. *Korzenie dłoniaste.*

7. Storczyk szerokoliści. *O. latifolia; labello trilobo, lateribus reflexo, medio conico; petalis exterioribus patentibus; cornu conico, germine breviore; bracteis flore longioribus; caule fistuloso, apice polygono. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, czcza, pod wierzchem wielokątna: liście dolne szerokie, podłużnie jaiowe, plamiste, łodygowe lancetowate, kłos walcowaty: kwiaty purpurowe; listki korony wnętrzne stulone, zewnętrzne odgięte; warga 3-klapowa, na boki odgięta, klapa środnia węższa, koniczna; ostroga koniczna, od zarodka krótsza; przysadki od kwiatu dłuższe. Rośnie wszędzie na łąkach wilgotnych: kwitnie w Czerwcu.

8. Storczyk plamisty. *O. maculata; labello trilobo, plano, crenulato: medio minore, acuto, integro; petalis superioribus conniventibus, lateralibus patentibus; calcare germine breviore. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa, pełna: liście podłużno-lancetowate, plamiste; kłos koniczny: kwiaty różowe, listki korony wnętrzne stulone, zewnętrzne roztrychnione: warga 3-klapowa, płaska, nieco karbowana, klapa środnia mnieysza, lancetowata; ostroga od zarodka krótsza. Rośnie na łąkach: kwitnie w Czerwcu.

9. Storczyk długoostrogowy. *O. conopsea; labello trifido, subaequali; calcare setaceo, germine longiore; petalis lateralibus patentissimis; spica cylindracea, floribus sparsis. Pers.*

Łodyga delikatna, prawie łokciowa: liście dolne długie, wąskie, lancetowate, górne drobne; kłos rzadki, walcowaty, czerwonawy: listki korony poboczne zupełnie rozwarte, warga 3-klapowa prawie równa: ostroga szczecinowata od zarodka dwakroć dłuższa. Rośnie na łąkach około Kalwaryi i Werek: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 224.*

340. Trzylistnik, *Satyrium.*

1. Trzylistnik zielony. *S. viride; bulbis palmatis fibrosisque; foliis oblongis, obtusis; labello lineari, trifido, lacinia intermedia breviore. Pers.*

Korzeń dłoniasty i nitkowaty: łodyga kilkacalowa: liście dolne iaiowate, łodygowe lancetowate; kwiaty zielonawe: listki korony stulone, warga równowąska, 3-dzielna, przedziałka środnia krótsza: miodnik dwoisty, wypukły, lśniący: przysadki od kwiatów dłuższe. Rośnie na łąkach: kwitnie w Czerwcu.

2. Trzylistnik czarny. *S nigrum; bulbis palmatis; foliis linearibus; labello resupinato, indiviso. Pers.*

Korzeń dłoniasty, łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa: liście drobne, równowąskie: kwiaty drobne wonne, czarno purpurowe, w kłos gęsty skupione, przewrócone, tak, iż warga z miodnikiem w górę są obrócone: listki korony rozwarte: warga iaiowata, nie dzielna: miodnik dwoisty, wypukły. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Czerwcu. *Iacq. Austr. 368.*

3. Trzylistnik pochewkowaty. *S. Epipogium; bulbis compressis, dentatis; caule vaginato; labello resupinato, cordato, indiviso. Pers.*

Korzeń spłaszczony, ząbkowany: łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa, u spodu wydęta, blado purpurowa, bezliścia, pochwami pokryta: kwiaty zwisłe, przewrócone: listki wnętrzne korony lancetowate, zewnętrzne równowąskie: warga wydęta, sercowata, blada, purpurowo kreskowana. Rośnie w powiecie Trockim, około Połukni, kwitnie w Czerwcu. *Prof. Wolf. Iacq. Austr. t. 84. Limodorum Epipogium W.*

4 Trzylistnik krzyżowy. *S. Monorchis; bulbo globoso; scapo nudo; labello trifido, cruciato, basi subgibboso. Pers.*

Korzeń kulisty: łodyga delikatna, kilkacalowa,

naga lub iednym wąskim listkiem osadzona; kłos gęsty, zielonawy: dwa wnętrzne listki korony 3-dzielne; warga w kształt krzyża 3 dzielna, u spodu nieco garbata. Rośnie na łąkach miedzyleśnych: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 102. Ophrys Monorchis. Lin.*

5. Trzylistnik widełkowaty. *S. Antropophora; bulbis subrotundis; scapo folioso; labello lineari, tripartito, medio elongato, bifido. Pers.*

Korzeń okrągławy; łodyga delikatna kilkacalowa: liście lancetowate; listki korony żółtawe, brzegi światło purpurowe, warga równowąska, 3-dzielna, przedziałka środnia dłuższa, widełkowata: przysadki od nasienników krótsze; miodnik nie wyraźny. Rośnie na łąkach bagnistych, mianowicie na łące przed gaiem Radziwiłowskim nad Wiliią za Snipiszkami: kwitnie w Czerwcu. *Ophrys Antropophora. Lin.*

341. Nowotnik. *Neottia.*

1. Nowotnik plamisty. *N. repens; labello basi ventricoso, apice attenuato; corolla pubescente; floribus secundis; foliis radicalibus ovatis, venoso maculatis. Pers.*

Korzeń ścielący się; łodyga $\frac{1}{4}$łokciowa: pochewkami okryta: liście korzeniowe ogonkowate, iaiowate, żyłkowate, plamiste; kwiaty białawe, iednostronne, listki korony miękko kosmate: warga iaiowata, wierzch zwężony, u spodu pękata. Rośnie w powiecie Trockim około Połuknia: kwitnie w Czerwcu. *Pr. Wolf. Iacq. Austr. t. 369. Satyrium repens. Lin.*

342. Jarzmionka. *Serapias.*

1. Iarzmionka szerokoliścia. *S. latifolia; foliis caulinis ovatis; floribus nutantibus; labello acuto, integro, corolla breviore. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście iaiowate, łodygę o-

tulaiące: kwiaty zielono purpurowe, zwisłe; warga zupełnie cała, ostra, od korony krótsza: przysadki dolne od kwiatów dłuższe: nasienniki kutnerowate, gruszkowate, zwisłe. Rośnie w zaroślach około Rybiszek, kwitnie w Czerwcu, Lipcu. *Epipactis latifolia. W.*

2. Iarzmionka błotna. *S. palustris; foliis caulinis lanceolatis; floribus nutantibus; labello obtuso, crenato, corollae aequali. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście iaiowo lancetowate, łodygę otulaiące: kwiaty zielonawo purpurowe, zwisłe: warga tępa, karbowana, koronie równa; nasienniki kutnerowate, zwisłe; przysadki od kwiatów krótsze. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Czerwcu. *Epipactis palustris. W.*

3. Iarzmionka wielkokwiatowa. *S. pallens; foliis caulinis elliptico-lanceolatis; floribus erectis; labello obtuso, petalis breviore; bracteis germine longioribus. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście elliptyczno lancetowate: kwiaty wielkie, białe, prosto stoiące; warga tępa, od korony krótsza, trzema żółtemi podniesionemi kreskami oznaczona: nasienniki gładkie, prosto stoiące: przysadki od zarodków dłuższe. Rośnie w lasach: kwitnie w Lipcu. *Epipactis pallens. W.*

4. Iarzmionka mieczoliścia. *S. ensifolia; foliis caulinis lanceolatis; floribus erectis; labello obtuso, petalis multo breviore; bracteis germini subaequalibus. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście lancetowate, zaostrzone, prawie dwurzędowe: kwiaty białe, prosto stoiące; warga tępa, od korony krótsza, brózdowana, z przodu plamą żółtą oznaczona; przysadki drobne, szydłowate; nasienniki gładkie. Rośnie w zaroślach, mianowicie w powiecie Oszmiańskim około Bołtupia: kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 506. Epipactis ensifolia. W.*

5. Iarzmionka czerwona. *S. rubra; foliis caulinis lanceolatis; floribus erectis; labello acuminato, lineis undulatis notato. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście lancetowate: kwiaty wielkie, prosto stoiące, ciemno różowe: warga ostra, kreskami wypukłemi pogiętemi oznaczona; przysadki od zarodka dłuższe; nasienniki prosto stoiące, gładkie. Rośnie w zaroślach około Rybiszek: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 345. Epipactis rubra. W.*

343. Dwulistnik. *Epipactis.*

1. Dwulistnik iaiowaty. *E. ovata; caule bifolio; foliis ovatis; labello lineari. Pers.*

Łodyga łokciowa: liście dwa, naprzeciwległe, elliptyczne: kwiaty zielone, warga równowąska, 2-dzielna, od korony trzykroć dłuższa. Rośnie na bagnach i łąkach torfowych: kwitnie w Czerwcu. *Ophrys ovata. Lin.*

2. Dwulistnik sercowaty. *E. cordata; caule bifolio; foliis cordatis; labello basi utrinque unidentato. Pers.*

Łodyga kilkacalowa: liście naprzeciwległe, sercowate: kwiaty zielonawe, warga długa, równowąska, na nasadzie ząbkiem z obu stron oznaczona, wierzch 2 dzielny. Rośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych: kwitnie w Czerwcu. *Ophrys cordata. Lin.*

3. Dwulistnik bezliści. *E. Nidus avis; bulbis fibroso fasciculatis; caule vaginato, aphyllo. Pers.*

Korzeń z wielu mięsistych fibr wiązkowato złożony; łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, pochwami rdzawemi pokryta: kwiaty rdzawe, warga 2-dzielna, od korony dłuższa. Rośnie w ciemnych zaroślach około Rybiszek: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 181. Ophrys Nidus avis. Lin.*

344. Wątlik. *Malaxis.*

1. Wątlik iednoliści. *M. monophyllos; folio*

subsolitario, ovato, acuto; scapo triquetro; labello concavo, acuminato. Pers.

Korzeń kulisty; łodyga delikatna, kilkacalowa, 3-boczna, iednoliścia: liść iaiowaty, ostry: kwiaty zielone: warga wklęsła, zaostrzona. Rośnie w lasach w powiecie Trockim około Połuknia: kwitnie w Czerwcu. *Pr. Wolf. Ophrys monophyllos. Lin.*

2 Wątlik Loezela. *M. Loeselii; foliis binatis, ovato-lanceolatis; scapo trigono; labello apice ovato, recurvato. Pers.*

Korzeń okrągławy: łodyga kilkacalowa, dwoma liśćmi osadzona, 3-boczna: liście iaiowo-lancetowate: kwiaty zielono żółtawe, wargi wierzch iaiowaty, zagięty. Rośnie w lasach bagnistych w powiecie Trockim około Połuknia: kwitnie w Czerwcu. *Pr. Wolf. Ophrys Loeselii. Lin.*

345. Żłobik. *Cymbidium.*

1. Żłobik bezlistny. *C. Corallorhiza; scapo vaginato, aphyllo; floribus pedicellatis; petalis lanceolatis, binis inferioribus linearibus, deflexis; labello oblongo, acuto. Pers.*

Korzenie gałęziste, pogięte, koralowi nieiakoś podobne: łodyga bezlistna, pochwami okryta: kwiaty blado żółte lub zielonawe, ogonkowate: listki korony lancetowate, dwa dolne równowąskie, zwisłe: warga podługowata, ostra. Rośnie w ciemnych zaroślach około Rybiszek: kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 451. Ophrys Corallorhiza. Lin.*

346 Obuwik. *Cypripedium.*

1. Obuwik żółty. *C. Calceolus; caule folioso; lobo styli elliptico, obtuso; labello petalis breviore, compresso. Pers.*

Łodyga łokciowa; liśćmi osadzona: liście

iaiowate: kwiat samotny: listki korony kasztanowato purpurowe, zaostrzone; warga żółta, wydęta, od korony krótsza: przyrostek słupkowy elliptyczny, tępy. Rośnie obficie w zaroślach pagórkowatych około Rybiszek: kwitnie w Czerwcu.

Rząd szesciopręcikowy.

347. Kokornak. *Aristolochia.*

1. Kokornak powoiowy. *A. Clematitis; foliis subrotundo cordatis, obtusiuscutis, petiolatis; caule erecto; pedunculis unifloris, aggregatis; corollis erectis, labio oblongo. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, kątowata: liście naprzemianległe, ogonkowate, sercowo okrągławe, tępe: szypułki międzylistne, skupione, iednokwiatowe: kwiaty żółte, prosto stoiące; korony warga podługowata. Rośnie w powiecie Trockim około Połuknia: kwitnie w Czerwcu.

KLASSA XXI.

DZIELNOPŁCIOWA.

(Monoecia.)

Rząd iednopręcikowy.

347. Wodnica. *Chara.* Kwiat samczy: kielich o; korona o; główka bezpręcikowa. Samiczy: kielich o; korona; znamion 5; iagoda wieloziarnowa.

Rząd dwupręcikowy.

348. Rząsa. *Lemna.* Kwiat samczy: kielich

1-listkowy; korona o; samiczy: kielich 1-listkowy; korona o; torebka 2 ziarnowa.

Rząd trzypręcikowy.

349. Pałka. *Typha.* Kwiat samczy: kotek walcowaty, kielich małoznaczny, 3 listkowy; samiczy: kotek walcowaty niżey samczego, kielich o; korona o: ziarno iedno szypułkowate, szypułka u spodu włosami długiemi, na kształt kity, opasana.

350. Ieżogłówka. *Sparganium.* Kwiat samczy: kotek okrągławy; kielich 3-listkowy; korona o; samiczy: kielich 3-listkowy; korona o; znamie 2-dzielne; torebka 1-ziarnowa.

351. Turzyca. *Carex.* Kłos dachówkowaty; kwiat samczy: kielich łuska kłosa dachówkowatego; korona o: samiczy łuska kłosa dachówkowatego: korona pękata, iednolistkowa, na wierzchu 2-zęba; ziarno 3-kątne, w koronie trwałey zawarte.

Rząd czterosłupkowy.

352. Olsza. *Alnus.* Kwiat samczy: kotek z osadników klinowatych, 3-kwiatowych złożony; kielich łuska; korona 4-dzielna: samiczy: kielich łuski 2-kwiatowe; korona o; nasiona spłaszczone, iaiowate, bezskrzydłe.

353. Pokrzywa. *Urtica.* K. samczy: kielich 4-listkowy; korona o; miodnik śrzodkowy, kielichowaty; samiczy: kielich 2-połówkowy; korona o; ziarno 1 lśniące.

Rząd pięciosłupkowy.

354. Rzepień. *Xanthium.* K. samczy: kielich ogólny dachówkowaty: korony 1-listkowe, 5-dzielne, leykowate; osadnik plewisty; samiczy: kielich pokrywa 2-listkowa, 1-kwiatowa; korona o; pestkowiec suchy, naieżony, 2-dzielny.

355. Amarant. *Amaranthus.* K. samczy: kielich 3-5-listkowy; korona o; pręcików 3-5; samiczy: kielich 3-5-listkowy; korona o; słupkow 3. torebka 1-komorkowa, w poprzecz się otwierająca, ziarno 1.

Rząd wielopręcikowy.

(*Pręcików więcey niż 7.*)

356. Czerwień. *Calla.* Pochwa kwiatowa 1-liścia, płaska: kolba podługowata zewsząd kwiatami pokryta: kielich i korona o; iagoda wieloziarnowa.

357. Rogatek. *Ceratophyllum.* K. samczy: kielich wielodzielny; korona o; pręcików 16-20: główki 3-ościste; samiczy: kielich wielodzielny; korona o; słupek 1; orzech 1-ziarnowy.

358. Krocień. *Myriophyllum.* K. samczy: kielich 4-dzielny; korona 4-listkowa, listki nie trwałe; pręcików 4-6-8; samiczy: kielich i korona samca: słupków 4, nasion 4.

359. Strzałka. *Sagittaria.* K. samczy: kielich 3-listkowy; korona 3-listkowa; pręcików prawie 24; samiczy: kielich i korona samca; słupków wiele; torebki skupione, 1-ziarnowe.

360. Dąb. *Quercus.* K. samczy: kielich prawie 5-dzielny; pręcików 5-10; samiczy: kielich 1-listkowy, zupełnie cały, chropawy: słupków 2-5; orzech skórkowaty, u spodu kielichem trwałym opasany.

361. Leszczyna. *Corylus.* K samczy: kotek dachówkowaty; kielich łuska; pręcików 8; samiczy: kielich 2-dzielny, poszarpany: słupki 2; orzech kielichem trwałym opasany.

362. Brzoza. *Betula.* K. samczy: kotek z łusk tarczowatych 3-kwiatowych złożony;

kielich łuska: pręcików 10-12; samiczy: kielich łuska 2-kwiatowa: ziarno 1, skrzydełkowate.

303. Grab. *Carpinus.* Kotek dachówkowaty, K. samczy: kielich łuska rząsowata; pręcików 10. samiczy: kielich łuska 2-kwiatowa; korona 3-dzielna; orzech iaiowaty, rówkowaty.

Rząd iednowiązkowy.

364. Sosna. *Pinus.* K. samczy: kielich 4-listkowy: pręcików wiele: główki nagie: samiczy: łuska w szyszce 2-kwiatowa; słupek 1; orzech błonką skrzydełkowatą zakończony.

365. Przestęp. *Bryonia.* K. samczy: kielich 5 zęby; korona 5-dzielna; pręcików 3; samiczy: znamiona 3, wycięte; iagoda kulista, gładka.

Rząd iednopręcikowy.

348. Wodnica. *Chara.*

1. Wodnica pospolita. *Ch. vulgaris; caulibus ramulisque basi nudis, ramulis teretibus, articulis foliosis; foliolis oblongo-subulatis; bracteis bacca brevioribus. Pers.*

Łodygi bardzo gałęziste, szlamem ziemnym pokryte; gałązki okrągłe: listki okręgowe podłużne, szydłowate: przysadki 4-liście od iagody krótsze. Rośnie w wodach stoiących; wonia mierzliwa. *Fl. Dan. t. 150.*

349. Rząsa. *Lemna.*

1. Rząsa lancetowata. *L. trisulca; foliis lanceolatis, in petiolum attenuatis, cruciatim cohaerentibus; radicibus solitariis. Pers.*

Korzenie poiedyncze: liście lancetowate, w ogonek zwężone, krzyżowo połączone; bladozielone. Rośnie w wodach stoiących.

2. Rząsa mnieysza. *L. minor; foliis ellipticis, utrinque planis, basi cohaerentibus; radicibus solitariis. Pers.*

Korzenie poiedyncze: liście elliptyczne z obu stron płaskie, nasadami połączone. Rośnie na powierzchni wód stoiących.

3 Rząsa wielokorzeniowa. *L. polyrhiza; foliis ellipticis, planis, basi cohaerentibus; radicibus fasciculatis. Pers.*

Korzenie wiązkowe: liście elliptyczne, płaskie, ze spodu ciemno-purpurowe, nasadami połączone. Rośnie w wodach stoiących.

Rząd trzysłupkowy.

349. Pałka. *Typha.*

1. Pałka szerokoliścia. *T. latifolia; foliis subensiformibus; spica mascula faemineaque approximatis. Pers.*

Zdźbło 3-łokciowe: liście mieczowate, na cal prawie szerokie, długie; kłos samczy do samiczego zbliżony: samiczy walcowaty, $\frac{1}{4}$ łokciowy, czarno kasztanowaty. Rośnie wszędzie około wód stoiących; kwitnie w Lipcu.

2. Pałka wąskoliścia. *T. angustifolia; foliis semicylindricis; spica mascula faemineaque remotis. Pers.*

Zdźbło prawie 3-łokciowe; liście na $\frac{1}{2}$ cala szerokie, półwalcowate; kłos od poprzedzaiącego cieńszy, kwiaty samcze od samiczych odległe. Rośnie nad wodami: kwitnie w Lipcu.

350. Jeżogłówka. *Sparganium.*

1. Jeżogłówka gałęzista. *S. ramosum; foliis basi triquetris, lateribus concavis; pedunculo communi ramoso; stigmate lineari. Pers.*

Zdźbło proste, walcowate, łokciowe lub wy-

sze, gałęziste: liście u spodu 3-boczne, boki żłobkowate: kotki samcze wierzchołkowe, prawie gronkowe, samicze bezszypułkowe: znamie równowąskie. Rośnie wszędzie w wodach stoiących lub zwolna płynących: kwitnie w Lipcu.

2. Jeżogłówka nie dzielna. *S. simplex*; *foliis basi triquetris, lateribus concavis; pedunculo communi simplici; stigmate lineari. Pers.*

Postać całkowita gatunku poprzedzaiącego: zdźbło nie dzielne, czyli nie gałęziste. Rośnie i kwitnie z gatunkiem pierwszym.

3. Jeżogłówka pływaiąca. *S. natans*; *foliis planis, natantibus*; *pedunculo communi simplici*; *stigmate ovato, brevissimo*; *capitulo masculo subsolitario. Pers.*

Zdźbło delikatne, nie dzielne: liście równowąskie, płaskie, pływaiące; główka samcza poiedyncza, samicze drobne, bezszypułkowe: znamie iaiowate, bardzo krótkie. Rośnie w wodach stoiących; kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 260.*

351. Turzyca. *Carex.*

1. *Kłosy oddzielnopłciowe.*

1. Turzyca oddzielnopłciowa. *C. dioica*; *spica simplici*; *fructibus erectiusculis, ovatis, nervosis, superne margine hispidis*; *foliis culmisque glabris. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{4}$łokciowe, 3 kątne, delikatne, gładkie: liście podobnież gładkie, wąskie, prawie nitkowate: kłos poiedynczy, iednopłciowy, podługowaty; owoce prosto stoiące, iaiowate, nerwiste, na brzegach z wierzchu piłkowato szorstkie. Rośnie na łąkach wilgotnych: kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 369.*

2. *Kłos obopłciowy, poiedynczy.*

2. Turzyca pchlana. *C. pulicaris*; *spica androgyna, simplici, superne mascula*; *stigmatibus duobus*; *fructibus oblongis, teretiusculis, glabris, reflexis, utrinque attenuatis. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{4}$łokciowe, proste, walcowate: liście sczecinowate, od zdźbła krótsze: kłos walcowaty, w górze samczy; znamion 2; owoce podługowate, gładkie, w obu końcach ścienione, z początku prosto stoiące, poźniey odgięte i w dół schylone. Rośnie na łąkach wilgotnych: kwitnie w Kwietniu. *Fl. Dan. t. 166.*

3. *Kłosy obopłciowe, bezszypułkowe, naprzemianległe.*

3. Turzyca ranna. *C. praecox*; *spica androgyna*: *spiculis ovatis, alternis, confertis, inferne masculis*; *fructibus ovatis, bidentatis. Pers.*

Zdźbło kilkacalowe, 3-kątne, proste, u spodu pochewkami liściowemi pokryte, w górze nagie: liście gładkie, wąskie, pod wierzchem na brzegach i grzbiecie nieco szorstkie: kłos z kłosków naprzemianległych, 3-7- u spodu samczych, złożony: pod każdym kłoskiem łuską błonkowata, podługowata, gładka: owoce iaiowate, 2-zębe, na brzegach cierniste. Rośnie na pagórkach suchych: kwitnie w Kwietniu, Maiu.

4. Turzyca gęstokwiatowa. *C. vulpina*; *spica androgyna*: *spiculis numerosis, ternatim quinatimve aggregatis, oblongis, confertis, superne masculis*; *fructibus ovatis, bidentatis, compresso triquetris, patentibus*; *bracteis setaceis. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{2}$łokciowe, ostro 3-kątne, boki żłobikowate: liście około 4 liniy szerokie, rynienkowate: kłos obopłciowy, podługowaty, z kłosków po 3- lub 5-skupionych złożony: kłoski przysadkami sczecinowatemi u spodu osadzone, górne samcze: łuski iaiowate ostre, rdzawo kasztanowate: torebki iaiowate, 2-zębe, spłaszczono-3-boczne, rozwarte. Rośnie na łąkach mokrych: kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 308.*

5. Turzyca drzączkowa *C. brizoides*; *spica androgyna, subdisticha, spiculis subquinis, alternis, curvatis, oblongo lanceolatis, inferne masculis, approximatis; fructibus ovatis, marginatis, bifidis. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{4}$łokciowe, proste, 3 kątne, kąty ostro szorstkie: liście słabe, rynienkowate, szorstkie: kłos obopłciowy, prawie dwurzędny: kłosków nayczęściey 5: a te naprzemianległe, pogięte, podłużnie lancetowate, dolne samcze, łuski biało-żółtawe, gładkie: torebki iaiowate, 2 dzielne, błonką ciernistą opasane. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Maiu.

6. Turzyca naieżona. *C. muricata*; *spica androgyna, spiculis ovatis, superne masculis, approximatis; fructibus horisontalibus, ovatis, plano convexis, bidentatis, basi marginatis, margine ciliato serratis. Pers.*

Zdźbło proste, 3 kątne: liście rynienkowate, zdźbłu kwitnącemu równe; kłos obopłciowy, kłoski iaiowate, górne samcze, zbliżone; przysadki szerokie, krótkie, błonkowate, ostrzem zakończone: łuski iaiowate, ostre z wierzchu kasztanowate: torebki poziome, iaiowate, płasko wypukłe, szerokie, 2 zębe, u spodu błonką piłkowatą rząsowatą opasane. Rośnie w zaroślach i na łąkach suchych: kwitnie w Maiu.

4. *Kłosy dzielnopłciowe; kłos samczy, poiedynczy; samicze bezszypułkowe.*

7. Turzyca górna. *C. montana*; *spica masculà solitaria, foemineis subgeminis, approximatis, ellipticis, sessilibus; fructibus oblongis, brevissime rostratis, pubescentibus; foliis radicalibus culmo longioribus. Pers.*

Zdźbło kilkacalowe, słabe i prawie leżące: liście gładkie, na brzegach i grzbiecie szorstkie, od zdźbła dłuższe: pochwy czerwonawe: kłos samczy poiedynczy, iaiowaty, samcze elliptyczne,

zbliżone; bezszypułkowe, nayczęściey dwa; torebki podługowate, krótko dziobowe, miękkokosmate, łuscе iaiowatey równe, wydęte. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Kwietniu, Maiu.

8. Turzyca palczasta. *C. digitata: spicis linearibus erectis, masculà breviore, inferioreque; bracteis aphyllis: capsulis distantibus. Pers.*

Zdźbło kilkacalowe, pochyłe lub proste; liście rynienkowate, gładkie, zdźbłom prawie równe, pochwy purpurowe: kłosy równowąskie, prosto stoiące, samczy niższy i krótszy, bezszypułkowy; samicze owocowe szypułkowate, odległe, przy nasadzie przysadkami tępemi gładkiemi osadzone; torebki iaiowate, miękko kosmate, łuscе purpurowey równe. Rośnie w zaroślach: kwitnie w Kwietniu, Maiu.

9. Turzyca żółta. *C flava*; *spica masculà solitaria, foemineis subternis, subapproximatis, ellipticis, inclusè pedunculatis: fructibus ovatis, sulcatis, reflexis, rostratis; rostro curvato, bidentato. Pers*

Zdźbło $\frac{1}{4}$łokciowe, proste, na kątach nawet gładkie; liście miękkie; kłos samczy tróykątny, żółtawy; samicze iaiowate, zbliżone, w pochwie szypułkowate; torebki iaiowate, rówkowate, odgięte, dziob pogięty, dwuzęby. Rośnie na łąkach błotnych: kwitnie w Maiu.

5. *Kłos samczy poiedynczy, samicze szypułkowate.*

10. Turzyca rzadkokłosa. *C. distans*; *spica masculà solitariâ, foemineis tribus ovatis, distantibus, suprema sessili, reliquis pedunculatis; fructibus ovatis, acuminatis, bicuspidatis, squamam ovatam acuminatam subaequantibus. Pers.*

Zdźbło $\frac{1}{2}$łokciowe, 3 kątne, słabe, podniesione: liście krótkie, płaskie: kłos samczy poiedynczy: samicze 3, iaiowate, odległe, naywyższy bezszypułkowy, niższe szypułkowate: torebki iaiowate, zaostrzone, dwuostrzowe, łuscе iaiowatey zaostrzoney prawie równe. Rośnie na łąkach: kwitnie w Maiu.

11. Turzyca prosiana. *C. panicea; spica mascula solitaria, foemineis subbinis, remotiusculis, suprema subinclusa pedunculata, infima longe pedunculata; fructibus ovatis, obtusis. Pers.*

Zdźbło okrągławe, pochyłe, lub proste, ¼ łokciowe: liście modrawe, gładkie, wąskie: kłos samczy zielono-purpurowo upstrzony, podługowaty, poiedynczy; samicze nayczęściey dwa, odległe, z których górny ukryto-szypułkowaty, dolny długo szypułkowaty; torebki wydęte, iaiowate, tępe, od łuski iaiowatey większe. Rośnie na łąkach wilgotnych, kwitnie w Maiu.

12. Turzyca leśna. *C. sylvatica; spica mascula solitaria, foemineis quaternis, remotis, filiformibus, pedunculatis, cernuis; stigmatibus tribus; fructibus ovatis, rostratis, bifidis, squamam ovatam mucronatam, membranaceam subaequantibus.*

Zdźbło proste, lub łękowato schylone, ½ łokciowe, nieznacznie 3-kątne, gładkie; liście rynienkowate, gładkie, na brzegach i grzbiecie nieco szorstkie: kłos samczy żółtawy, poiedynczy, prosty; samicze nitkowate, szypułkowate, kwitnące proste, owocowe zwisłe; torebki iaiowate, dziobate, 2-dzielne, łusce iaiowatey, błonkowatey, sztyletowatey, prawie równe. Rośnie w lasach, kwitnie w Maiu.

13. Turzyca biała. *C. alba; spica mascula solitaria, pedunculata; foemineis geminis, pedunculatis, subquinquefloris; fructibus ovato oblongis, sulcatis, rostratis, oblique truncatis; bracteis membranaceis, vaginatis, hyalinis. Pers.*

Zdźbło kilkacalowe, proste, 3-kątne: kłos samczy poiedynczy, szypułkowaty; samicze dwa, szypułkowate, prawie 5-kwiatowe; torebki iaiowo-podłużne, rówkowate, dziobate, ukośnie ucięte; przysadki błonkowate, białawe, przezroczyste, pochewkowate. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Maiu.

14. Turzyca grzęziowa. *C. limosa; spica mascula solitaria, foemineis binis, ovatis, pedunculatis, pendulis; fructibus ellipticis, compresso triquetris, brevissime rostellatis; ore integro. Pers.*

Zdźbło ½ łokciowe, 3-kątne: liście bardzo wąskie: kłos samczy poiedynczy: samicze dwa, iaiowate, szypułkowate, wiszące: torebki elliptyczne, płasko 3-boczne, bardzo krótko dziobate, łusce iaiowatey sztyletowatey równe; przysadki źdźbło otulaiące. Rośnie na bagnach torfowych, kwitnie w Maiu.

6. *Kłosy samcze liczne.*

15. Turzyca nitkowata. *C. filiformis; spicis masculis geminis; foemineis geminis, ovato oblongis, sessilibus, distantibus; fructibus ellipticis, bifurcatis, lanatis. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, walcowate, delikatne: liście wąskie bardzo długie, na wierzchu 3 boczne; kłosy samcze dwa; samicze, iaiowo-podługowate, bezszypułkowe, odległe; torebki elliptyczne, widełkowate, kosmate, od łuski podłużney, purpurowey, kończatey, dłuższe. Rośnie na bagnach, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 379.*

16. Turzyca darniowa. *C caespitosa; spicis masculis subgeminis; foemineis ternis: cylindraceis, obtusis, subsessilibus; fructibus ovatis, obtusis, ore pertusis. Pers.*

Zdźbło proste, gładkie, 3-boczne, ½ łokciowe; liście rozłożyste, kłosy samcze dwa lub ieden, samicze trzy nayczęściey, wszystkie walcowate, tępe, dolny wystawnie szypułkowaty; torebki iaiowate, tępe, z wierzchu przedziurawione, sześciorzędnie dachówkowate, od łuski elliptyczney, ciemnopurpurowey większe. Rośnie na łąkach mokrych, kwitnie w Maiu.

17. Turzyca ostra. *C. acuta; spicis masculis binis, ternisve, foemineis subquaternis, subpedunculatis, subnutantibus, cylindraceis, remo-*

tis; fructibus oblongis, ore integro, pertuso. Pers.

Zdźbło ½ łokciowe, lub wyższe, ostrokątowate: liście pochwowate, bardzo długie; kłosów samczych dwa lub trzy: samicze walcowate, odległe, krótko-szypułkowate, kwitnące proste, owocowe zwisłe; łuski iaiowo-lancetowate, purpurowo-czarnawe; torebki podługowate, z wierzchu przedziurawione. Rośnie nad wodami, kwitnie w Maiu.

18. Turzyca wodna. *C. paludosa; spicis masculis binis; foemineis ternis, erectis, cylindraceis, attenuatis, inferioribus pedunculatis, stigmatibus tribus; fructibus ovatis, nervosis. Pers.*

Zdźbło proste, ostro 3-kątne, u spodu liśćmi okryte, łokciowe, lub wyższe: liście szerokie, szorstkie, źdźbłom kwitnącym równe; kłosy samcze, kasztanowato-purpurowe, samicze prosto stoiące, walcowate, ścienionę, dolne szypułkowate; znamion trzy; torebki iaiowate, nerwiste, od łuski iaiowo-lancetowatey ościstey szersze. Rośnie nad wodami, kwitnie w Maiu.

19. Turzyca wydęta. *C. ampullacea; spicis masculis tribus, foemineis binis, cylindraceis, breve pedunculatis, erectis; fructibus subglobosis, inflatis, rostratis, bifurcatis; culmo obtuse triquetro. Pers.*

Zdźbło proste, łokciowe, lub wyższe, tępo 3-kątne: liście rynienkowate, gładkie, od źdźbła dłuższe, blado zielone, ostrzem 3-kątném zakończone; kłosy samcze 3, kasztanowato purpurowe; samicze nayczęściey 2, walcowate, krótko ogonkowate, prosto stoiące; torebki ośmiorzędnie dachówkowate, prawie kuliste, wydęte, dziobowate, rozdwoione, od łuski lancetowatey większe. Rośnie na bagnach, kwitnie w Maiu.

20. Turzyca kosmata. *C. hirta; pilosa, spicis omnibus oblongis, foemineis remotis, vaginatis; vaginis lanato villosis; capsulis hirtis. Pers.*

Zdźbło pochyłe, ¼ łokciowe, 3-boczne: liście

rynienkowate, ciemnozielone, włosiste, pochwy kosmate; kłosy samcze miękko kosmate, samicze podługowate, szypułkowate, wszystkie odległe; torebki zaostrzone, 2-sztyletowe, kosmate, od łuski iaiowatey, ościstey większe. Rośnie na pagórkach suchych, kwitnie w Maiu.

Rząd czterosłupkowy.

352. Olsza. *Alnus.*

1. Olsza czarna. *A. glutinosa; foliis subrotundo-cuneatis, obtusis, subretusis, glutinosis; axillis venarum subtus villosis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: liście okrągławe, tępe, kleistą wilgocią pokryte, piłkowate, ciemnozielone, podziały żyłek na dolney powierzchni kosmate; przysadki liściowe elliptyczne. Rośnie w lasach mokrych i częstokroć sama obszerne lasy stanowi, kwitnie w Kwietniu.

2. Olsza biała. *A. incana; foliis oblongis, acutis, subtus pubescentibus; axillis venarum nudis; stipulis lanceolatis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości: liście podługowate, zaostrzone, podwóynie piłkowate, ze spodu biało-kutnerowate; przedziały żyłek nagie; przysadki lancetowate. Rośnie na pagórkach około Wilna, kwitnie w Kwietniu.

353. Pokrzywa. *Urtica.*

1. Pokrzywa roczna. *U. urens; foliis oppositis, subquinquenerviis, argute serratis; spicis glomeratis, geminatis. Pers.*

Łodyga ½ łokciowa: liście naprzeciwległe, elliptyczne, prawie 5-nerwowe, ostropiłkowate, parzącemi włoskami pokryte; kłosy międzylistne, rzadkokwiatowe. Rośnie wszędzie w ogrodach, kwitnie przez lato.

2. Pokrzywa oddzielnopłciowa. *U. dioica; fo-*

liis oppositis, cordatis, ovato-lanceolatis, grosse serratis; floribus; dioicis: spicis paniculatis, glomeratis, geminatis, petiolo longioribus. Pers.

Łodyga łokciowa i wyższa: liście naprzeciwległe, sercowate, iaiowo-lancetowate, grubo piłkowate, parzące: kwiaty oddzielno-płciowe: kłosy wiechowate, międzylistne, od ogonków dłuższe. Rośnie w lasach wilgotnych i około płotów, kwitnie w Lipcu.

354. Rzepień. *Xanthium.*

1. Rzepień pospolity. *X. strumarium; caule inermi; foliis cordatis, trinervatis. Pers.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista: liście ogonkowate, sercowate, 3 5-klapowe, 3-nerwiste: kwiaty międzylistne. Rośnie wszędzie około płotów, kwitnie w Czerwcu.

355. Amarant. *Amaranthus.*

1. Amarant pospolity. *A. Blitum; glomerulis subspicatis: floribus triphyllis; foliis ovatis, retusis; caule diffuso. Pers.*

Łodyga gałęzista, po ziemi rozesłana, lub pochyła: liście iaiowate, z wierzchu ugięte; kupki kwiatowe prawie kłosowe: kwiaty 3-pręcikowe. Rośnie wszędzie na gruntach uprawnych, kwitnie w Lipcu.

Rząd wielopręcikowy.

356. Czerwień. *Calla.*

1. Czerwień błotny. *C. palustris; foliis cordatis; spatha plana; spadice undique hermaphrodito. W.*

Łodyga rozesłana, kolankowata, pochwami pokryta: liście ogonkowate, sercowate, kończate: głąbiki długości liści: pochwa kwiatowa wewnątrz biała, zewnątrz zielona, ostrzem zakończona; na kolbie między kwiatami obopłciowemi samicze się znayduią; iagody dozrzałe czerwone. Rośnie wszędzie nad wodami, kwitnie w Czerwcu. *Fl. Dan. t. 422.*

357. Rogatek. *Ceratophyllum.*

1. Rogatek podwodny. *C. demersum; foliis dichotomo bigeminis; fructibus trispinosis. Pers.*

Łodygi delikatne, gałęziste, w wodzie ponurzone, pływaiące: liście okręgowe dwoistodzielne, podziałki rynienkowate, równowąskie, ząbkowato-cierniste: kwiaty międzylistne, bezszypułkowe, poiedyncze; owoc 3-ciernisty, cierń wierzchołkowy od pobocznych dłuższy. Rośnie w wodach stoiących, kwitnie przez lato.

358. Krocień. *Myriophyllum.*

1. Krocień kłosowy. *M. spicatum; foliis omnibus pinnatis, capillaceis; spica terminali, verticillata, nuda. Pers.*

Łodyga i liście w wodzie ponurzone; kłosy kwiatowe nad wodę wzniesione; okręgi górne czerwonawo-żółte, samcze, dolne samicze: liście wszystkie okręgowe, włosisto pierzaste. Rośnie w stawach i ieziorach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 618.*

2. Krocień okręgowy. *M. verticillatum; foliis pinnatis, capillaceis, superioribus pectinato-pinnatifidis; floribus axillaribus, verticillatis. Pers.*

Liście dolne włosiste, pierzaste, górne grzebieniasto-pierzastodzielne; kwiaty międzylistne, okręgowe. Rośnie w wodach stoiących, kwitnie w Lipcu.

359. Strzałka. *Sagittaria.*

1. Strzałka strzałoliścia. *S. sagittaefolia; fo-*

liis lanceolatis, acuminatis, sagittatis, lobis lanceolatis, rectis; scapo simplici. Pers.

Łodyga w wodzie zanurzona: liście pływające lancetowate, kończate, strzałowate, klapy strzałowe proste; głąbiki nie dzielne: kwiaty białe okręgowe, górne samcze, dolne samicze. Rośnie w stawach i ieziorach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 172.*

360. Dąb. *Quercus.*

1. Dąb pospolity. *Q. Robur; foliis oblongis, petiolatis, glabris, sinuatis, lobis rotundatis; fructibus oblongis, sessilibus. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: liście podługowate, ogonkowate, gładkie, buchtowate, klapy okrągławe: kwiaty samcze kłosiste, zwisłe; samicze międzylistne, bezszypułkowe; owoce podługowate, bezszypułkowe. Rośnie wszędzie w lasach, kwitnie w Maiu.

2. Dąb szypułkowaty. *Q. pedunculata; foliis oblongis, subsessilibus, glabris, sinuatis, lobis rotundatis; fructibus oblongis, pedunculatis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: liście podługowate, krótko-ogonkowate, gładkie, buchtowate, klapy okrągławe; owoce podługowate, szypułkowate. Rośnie i kwitnie wraz z poprzedzaiącym gatunkiem.

361. Lesczyna. *Corylus.*

1. Lesczyna pospolita. *C. Avellana; stipulis oblongis, obtusis; calycibus fructus campanulatis, apice patulis, lacero-dentatis; foliis subrotundis, cordatis, acuminatis. Pers.*

Krzew różney wysokości: liście okrągławe, sercowate, kończate, podwóynie piłkowate, ze spodu miękko-kosmate; orzech kielichem dzwonkowatym, poszarpanym opasany: kwiaty samcze kotkowe, samicze w oczkach zamknione, znamiona purpurowe. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach, kwitnie w Kwietniu.

362. Brzoza. *Betula.*

1 Brzoza pospolita. *B. alba; foliis ovatis, acuminatis, serratis, glabriusculis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: kora na pniu biała, błonkowata, na gałęziach kasztanowata: liście troykątno-iaiowate, podwóynie piłkowate, gładkie. Rośnie wszędzie w lasach i sama częstokroć obszerne lasy stanowi, kwitnie w Kwietniu.

2 Brzoza krzewista. *B. fruticosa; foliis subrotundo-ovatis, subaequaliter serratis, glabris; amentis foemineis oblongis. Pers.*

Krzew 2-3 łokciowy; gałęzie popielato-kasztanowate, biało-kropkowane: liście elliptyczno-okrągławe, równo ząbkowane, gładkie; kotki samicze podługowate, bezszypułkowe, prosto stoiące. Rośnie wszędzie na bagnach torfowych, kwitnie w Maiu.

363. Grab. *Carpinus.*

1. Grab pospolity. *C. Betulus; strobilorum squamis subintegerrimis, laciniis lanceolatis, intermedia elongata. Pers.*

Drzewo mierney wysokości: liście podłużno iaiowate, nie równie piłkowate, nerwiste; łuski w szyszkach 3 dzielne, przedziałki lancetowate, środnia od innych dłuższa. Rośnie w lasach, kwitnie w Maiu.

Rząd iednowiązkowy.

364. Sosna. *Pinus.*

1. Sosna pospolita. *P. sylvestris; foliis gemi-*

nis, rigidis; conis ovato-conicis, subgeminis, iunioribus pedunculatis, recurvis. Pers.

Drzewo pierwszey wysokości: liście szpilkowate, parzyste; szyszki iaiowo-koniczne, zwisłe, młode szypułkowate, dozrzałe prawie bezszypułkowe, nayczęściey parzyste, od liści krótsze. Rośnie wszędzie w lasach, i sama częstokroć rozległe bory stanowi, kwitnie w Maiu.

2 Sosna Jodła. *P. Abies; foliis solitariis, tetragonis; strobilis cylindricis; squamis rhombeis complanatis, margine repandis, erosis. Pers.*

Pień pierwszey wysokości: liście poiedyncze, prawie czworoboczne: szyszki walcowate, zwisłe, łuski płaskie, nierówno-czworoboczne. Rośnie w lasach i sama obszerne puscze stanowi, kwitnie w Maiu.

365. Przestęp. *Bryonia.*

1. Przestęp pospolity. *B. alba; foliis cordatis, quinquelobis, dentatis, calloso punctatis, scabris; floribus racemosis. Pers.*

Łodyga wąsami wysoko pnąca się: liście 5-7-klapowe, sercowate, ząbkowane, chropawe: kwiaty groniaste, żółtawe; iagody czarne. Rośnie około wsi i płotów, kwitnie przez lato.

KLASSA XXII.

ODDZIELNOPŁCIOWA.

(Dioecia.)

Rząd dwuprężcikowy.

366. Wierzba. *Salix.* Kwiat samczy: kotek walcowaty; kielich łuska; u spodu gruczołek miodnikowy; samiczy: kwiat iak u samca; słupek

2 dzielny; torebka 1-komorkowa, 2-ścienna; nasiona kitowate.

367. Iesion. *Fraxinus.* Kielich 0, lub 4-dzielny; korona 0, lub 4 listkowa; skrzydlak 1-ziarnowy, skrzydełko lancetowate.

Rząd trzysłupkowy.

368. Bagnówka. *Empetrum.* Kwiat samczy: kielich 3-dzielny; korona 3-listkowa; pręciki długie: samiczy: kielich i korona iak w kwiecie samczym; słupków 9; iagoda 9-ziarnowa.

Rząd czterosłupkowy.

369. Jemioła. *Viscum.* Kwiat samczy: kielich 4-dzielny; korona 0; pręciki 0; główki do kielicha przyrosłe; samiczy: słupki 0; iagoda podkwiatowa, 1-ziarnowa, nasienie sercowate.

Rząd pięcioprężcikowy.

370. Konopia. *Cannabis.* Kwiat samczy: kielich 5-dzielny; korona 0; samiczy: kielich 1-listkowy, z boku otwarty; słupki 2; orzech 2-ścienny, w kielichu zamkniony.

371. Chmiel. *Humulus.* Kwiat samczy: kielich 5-listkowy; korona 0; samiczy: kielich 1-listkowy, ukośnie otwarty, cały; słupki 2, ziarno 1, w kielichu listkowatym.

Rząd ośmioprężcikowy.

372. Topola. *Populus.* Kwiat samczy: kotek walcowaty; kielich łuski poszarpane, korona pękata, ukośna, cała; samiczy: kielich i korona iak w kwiecie samczym; znamie 4 dzielne; torebka 2-komorkowa, nasiona kitowate.

Rząd dziewięciopręcikowy.

373. Szczyr. *Mercurialis.* Kwiat samczy: kielich 3-dzielny; korona o; pręcików 9-12; główki kuliste, dwoiste; samiczy: słupki 2; torebka podwóyna, 2-komorkowa, komorki 1-ziarnowe.

374. Zabiściek. *Hydrocharis.* Kwiat samczy: pochwa 2-listkowa; kielich 3-dzielny; korona 3-listkowa; pręcików 3; samiczy: kielich 3-dzielny; korona 3-listkowa; słupków 6; torebka 6-komorkowa, podkwiatowa.

Rząd dwunastopręcikowy.

375. Osoka. *Stratiotes.* Kwiat samczy: pochwa 2-listkowa; kielich 2-dzielny; korona 3-listkowa; miodników 20, w kształcie pręcikow; pręcików 11-13; samiczy: słupków 6, a te dwudzielne; zarodek podkwiatowy, 6-kątny; iagoda 6-komorkowa, wieloziarnowa.

Rząd iednowiązkowy.

376. Iałowiec. *Iuniperus.* Kwiat samczy: kotek iaiowaty; kielich łuska; pręcików 3; samiczy: kielich 3-dzielny; korona 3-listkowa; słupki 3; iagoda 3-ziarnowa.

377. Cis. *Taxus.* Kwiat samczy: kielich w pączku 4-listkowy; korona o; pręcików wiele; główki tarczowate, 8 dzielne; samiczy: słupek o; osadnik iagodowy, ziarno iaiowate u spodu opasuiący.

Rząd dwupręcikowy.

366. Wierzba. *Salix.*

a. Liście gładkie, piłkowate.

1. Wierzba 3-pręcikowa. *S. triandra; foliis*

lineari-oblongis, serratis, glabris; germinibus pedicellatis. Pers.

Krzew wysoki, lub drzewo: liście lancetowate, kończate, na nasadzie tępe, piłkowate, ze spodu modrawe; kotki współczesne, a) 3-pręcikowe; torebki szypułkowate, podłngowate, brodawkowate, gładkie; znamiona bezsłupkowe. Rośnie nad wodami.

2. Wierzba 5-pręcikowa. *S. pentandra; foliis ellipticis, acuminatis, serratis, glabris; petiolis superne glandulosis; amentis serotinis, pentandris; germinibus lanceolatis, glabris. Pers.*

Krzew kilkałokciowy: liście elliptyczne, kończate, piłkowate, gładkie, ogonki z wierzchu gruczołkowate; kotki poźne, b) 5-pręcikowe; torebki lancetowate, gładkie. Rośnie na mieyscach wilgotnych.

3. Wierzba migdałowa. *S. amygdalina; foliis ovatis, basi aequalibus, serratis, glabris, subtus glaucis; amentis coetaneis, triandris; germinibus pedicellatis, glabrjs; stipulis maximis. Pers.*

Drzewo znaczney wysokości: liście iaiowate, na nasadzie równe, piłkowate, gładkie, ze spodu modrawe; kotki współczesne, 3-pręcikowe; torebki szypułkowate, gładkie, przysadki liściowe bardzo wielkie. Rośnie w lasach.

4. Wierzba krucha. *S. fragilis; foliis lanceolatis, glabris; glanduloso serratis; amentis coetaneis: nectario masculorum gemino: germinibus subsessilibus, lanceolatis, glabris. Pers.*

Drzewo znaczney wysokości: liście lancetowate, gładkie, gruczołkowato-piłkowate; kotki współ-

---

a) Kotki współczesne, *amenta coetanea*, które wraz z rozwiiaiącemi się liśćmi kwitną.

b) Kotki poźne, *amenta serotina*, które po rozwinieniu liści kwitną.

czesne: w kwiatach samczych miodników dwa: torebki prawie bezszypułkowe, lancetowate, gładkie. Rośnie nad wodami.

5. Wierzba purpurowa. *S. purpurea; monandra, decumbens: foliis obovato lanceolatis, serratis, glabris; stigmatibus brevissimis, ovatis, subsessilibus. Pers.*

Krzew rozłożysty, leżący, gałęzie prosto stojące, lśniące, purpurowe: liście przewrotnie lancetowate, ostre, częstokroć naprzeciwległe, piłkowate, ze spodu modrawe; kotki przedlistne, c) iednopręcikowe; znamiona krótkie, iaiowate, prawie bezsłupkowe. Rośnie na mieyscach nizkich.

6. Wierzba przeciwległoliścia. *S. Helix; monandra, erecta; foliis lanceolatis, acuminatis, serrulatis, glabris; stylo elongato, filiformi: stigmatibus linearibus. Pers.*

Krzew prosty, 4 5 łokciowy; gałęzie popielate, lub czerwonawe: liście naprzeciw lub naprzemianległe, równo-wąskolancetowate, kończate, gładkie, zrzadka i nie znacznie piłkowate; kotki samcze 1-pręcikowe; słupek długi, nitkowaty; znamiona równowąskie. Rośnie w zaroślach na Popławach nad Wilenką.

2. Liście kutnerowate, lub iedwabiste.

7. Wierzba rozmarynowa. *S. rosmarinifolia; foliis lineari-lanceolatis, subintegerrimis, planis, supra pubescentibus, subtus sericeis: germinibus lanceolatis, villosis; stylis elongatis. Pers.*

Krzew łokciowy, gałęzie kasztanowate, młodsze iedwabiste: liście równowąskie, lancetowate, płaskie, czyli na brzegach nie odgięte, młodsze z wierzchu włosisto popielate, poźniey nagie, ze

c) Kotki przedlistne, *amenta praecocia*, które przed rozwinięniem się liści kwitną.

spodu zaś zawsze iedwabiste, zupełnie całe; kotki przedlistne; torebki lancetowate, kosmate; słupki długie. Rośnie wszędzie na bagnach i pastwiskach torfowych.

8. Wierzba Rokita. *S. incubacea; foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, integerrimis, convexis, supra glabris, subtus incanis, subsericeis; germinibus lanceolatis, sericeis; stigmatibus subsessilibus. Pers.*

Krzew 2-łokciowy, gałęzie żółte: liście lancetowate, zupełnie całe, w obu końcach zwężone, wypukłe, z wierzchu gładkie, ze spodu zawsze popielato-iedwabiste; kotki przedlistne; torebki lancetowate iedwabiste: znamiona prawie bezsłupkowe. Rośnie wszędzie na brzegach i wyspach Wilii.

9. Wierzba uszkowata. *S. aurita; foliis obovatis, recurvato-acutis, apice undulato-serratis supra viridibus, pubescentibus, subtus cano-villosis, rugoso venosis; stipulis semicordatis, dentatis; capsulis lanceolatis, pedicellatis, stigmatibus subsessilibus Pers.*

Krzew 5-6-łokciowy, bardzo gałęzisty, gałęzie rozłożyste, popielato-kasztanowate: liście krótko ogonkowate, przewrotnie iaiowate, ostrze wierzchołkowe zagięte, wierzch fałdzisto piłkowaty, z wierzchu zielone, miękko-kosmate, ze spodu popielato kosmate, żyłkowato-marszczkowate: przysadki półsercowe, ząbkowane; torebki lancetowate, szypułkowate, znamiona bezsłupkowe, nie dzielne. Rośnie wszędzie w lasach wilgotnych i zaroślach.

10. Wierzba Łoza. *S. aquatica; foliis obovato ellipticis, subserratis, acutis, supra viridibus pubescentibus, subtus glaucis pilosiusculis; stipulis rotundatis, dentatis; germinibus pedicellatis, lanceolatis, villosis; stigmatibus sessilibus. Pers.*

Krzew 5-6-łokciowy, rozłożysty, korą popielatą, marszczkowatą pokryty: liście przewro-

tnie-iaiowato elliptyczne, nieco piłkowate, kończate, z wierzchu zielone miękko-kosmate, ze spodu modrawe, włosiste; przysadki okrągławe, ząbkowane; torebki szypułkowate, lancetowate, kosmate: znamiona bezsłupkowe. Rośnie wszędzie nad wodami.

11. Wierzba Iwa. *S. caprea; foliis ovatis, acuminatis, serratis, undulatis, subtus tomentosis; stipulis subrotundatis; capsulis ventricosis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości: liście wielkie, iaiowate, kończate, piłkowate, na brzegach pogięte, z wierzchu nagie, ze spodu kutnerowate; przysadki wielkie, xiężycowate, nie równie ząbkowane; torebki pękate, iaiowo-szydłowate. Rośnie wszędzie w lasach.

367. Iesion. *Fraxinus.*

1. Jesion pospolity. *F. excelsior; foliolis subpetiolatis, lanceolatis, acuminatis, serratis, glabris, basi cuneatis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: liście pierzaste, listki krótko-ogonkowe, lancetowate, kończate, piłkowate, gładkie. Rośnie w wielu lasach, kwitnie w Maiu.

Rząd trzysłupkowy.

368. Bagnówka. *Empetrum.*

1. Bagnówka czarna. *E. nigrum: procumbens, ramulis glabris; foliis oblongis, margine revolutis, glabris. Pers.*

Krzewina leżąca, gałęzista: liście drobne, prawie szpilkowate, na brzegach zagięte, gładkie, okręgowe lub rozrzucone; kwiaty międzylistne, poiedyncze; iagody okrągłe, czarne. Rośnie na bagnach, blizko Wilna, mianowicie na bagnie pod Kalwaryą; kwitnie w Maiu.

Rząd czterosłupkowy.

369. Iemioła. *Viscum.*

1. Jemioła pospolita. *V. album; foliis lanceolatis, obtusis enerviis; caule dichotomo; floribus quinis, terminalibus, glomeratis, sessilibus. Pers.*

Krzew pasorzytny na gałęziach różnych drzew, mianowicie brzoz, rosnący; łodyga dwoisto-dzielna: liście ięzyczkowate, u spodu zwężone, beznerwowe, blado-zielone: kwiaty wierzchołkowe po 5 skupione; iagody okrągłe, białe, kleistym sokiem napełnione. Rośnie w południowych stronach Litwy aż do Szczuczyna: kwitnie w Maiu.

Rząd pięcioprężcikowy.

370. Konopia. *Cannabis.*

1. Konopia pospolita. *C. sativa; foliis digitatis. Pers.*

Łodyga 1-3-łokciowa: liście dolne naprzeciw, górne naprzemianległe, palczaste, listki lancetowate, piłkowate, kończate. Roślina początkowie obca, wszędzie się utrzymuie, i sama się zasiewa. Kwitnie latem.

371. Chmiel. *Humulus.*

1. Chmiel pospolity. *H. Lupulus.*

Łodyga wiiąca się: liście naprzeciwległe, sercowate, 3-klapowe, piłkowate: szyszki samcze wiszące, w dozrzałości suche. Rośnie w lasach i zaroślach wilgotnych, kwitnie w Lipcu.

Rząd osmiopręcikowy.

372. Topola. *Populus.*

1. Topola biała. *P. alba*; *foliis cordato subrotundis, lobatis, dentatis, subtus tomentoso-niveis*; *amentis ovatis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: liście sercowo-okrągławe, klapowate, lub dłoniaste, ząbkowane, ze spodu biało-kosmate; kotki walcowate. Rośnie tu i ówdzie nad Wilią, lubo początkowie obcą bydź się zdaie, kwitnie w Kwietniu.

2. Topola Osina. *P. tremula*; *foliis suborbiculatis, dentatis, utrinque glabris, petiolis compressis*; *ramulis hirtis. Pers.*

Drzewo pierwszey wysokości: gałęzie stare gładkie, młodociane kosmate: liście młodych drzew sercowate, starych okrągławe, ząbkowane, z obu stron gładkie; ogonki spłasczone. Rośnie wszędzie w lasach, i sama niekiedy obszerne ostępy stanowi: kwitnie w Kwietniu.

Rząd dziewięciopręcikowy.

373. Szczyr. *Mercurialis.*

1. Szczyr trwały. *M. perennis*; *caule simplicissimo*; *foliis scabris. Pers.*

Łodyga prosta, ½łokciowa: liście naprzeciwległe, iaiowate, kończate, karbowane, młode włosisto-chropawe: kłosy międzylistne: kwiaty zielone; torebki naieżone. Rośnie w zaroślach cienistych, kwitnie w Maiu. *Fl. Dan. t. 400.*

374. Zabiściek. *Hydrocharis.*

1. Zabiściek pływaiący. *H. Morsus ranae.*

Łodyga pływaiąca: liście podobnież pływaiące, ogonkowate, sercowate, okrągławe: kwiaty białe, we środku żółte, szypułkowate; pochwy

1-3-kwiatowe. Rośnie w wodach stoiących lub zwolna płynących, kwitnie w Lipcu.

Rząd dwunastopręcikowy.

375. Osoka. *Stratiotes.*

1. Osoka aloesowa. *S. aloides*; *foliis ensiformi-triangulis, ciliato-aculeatis. Pers.*

Roślina podwodna: liście mieczowato lancetowate, ostro-grzbieciste, ciernisto ząbkowane; głąbiki 1-2-kwiatowe: kwiaty białe; pochwa spłaszczona. Rośnie w wielu stawach, kwitnie w Lipcu. *Fl. Dan. t. 337.*

Rząd iednowiązkowy.

376. Iałowiec. *Iuniperus.*

1. Jałowiec pospolity. *I. communis*; *foliis ternis, patentibus, mucronatis, bacca longioribus. Pers.*

Krzew rozmaitey wysokości, bardzo gałęzisty: liście po trzy skupione, rynienkowate, ostro-szpilkowate, od iagody dłuższe; iagoda czarna, okrągła. Rośnie wszędzie na gruntach piaszczystych, kwitnie w Maiu.

377. Cis. *Taxus.*

1. Cis iagodorodny. *T. baccata*; *foliis linearibus, distichis, planis. Pers.*

Drzewo mierney wysokości, zawsze zielone: liście szpilkowate, równowąskie, płaskie, dwurzędowe: kwiaty międzylistne i wierzchołkowe: osadnik owocowy iagodowy, ponsowy, kleistosoczysty. Rośnie, rzadko, w lasach, mianowicie w puszczach Prońskich, za Niemnem: ma bydź w lasach około Rosień na Zmudzi, kwitnie w Maiu.

Rodzaie i gatunki w wyższych klassach pomieszczone, a dla podzielności płci, do tey klassy odnieść się mogące, są:

Valeriana dioica, Carex dioica, do rzędu 3-słupkowego.

Rhamnus catharticus, Urtica dioica, do rzędu 4-słupkowego.

Rumex Acetosa, Acetosella, do rzędu 6-pręcikowego.

Lychnis dioica, Cucubalus otites, do rzędu 10-pręcikowego.

Rubus Chamaemorus, do rzędu kielichopręcikowego.

KLASSA XXIII.

SKRYTOPŁCIOWA.

(Cryptogamia.)

I. Paprocie.

378. Skrzyp. *Equisetum.* Kłosy iaiowate; owocowanie tarczowate, kątowate, u spodu się otwieraiące.

379. Paproć. *Polypodium.* Kupki nasienne nagie, okrągławe, na dolney powierzchni liści rozrzucone.

380. Paprotka. *Aspidium.* Kupki nasienne powłokami pokryte, na dolney powierzchni liści rozrzucone.

381. Stonogowiec. *Asplenium.* Kupki nasienne w liniie proste na dolney powierzchni ułożone, powłoką z żył idącą pokryte.

382. Zgasiewka. *Pteris.* Kupki nasienne w liniią ciągłą na brzegu dolney powierzchni ułożone, i powłoką z tegoż brzegu powstaiącą pokryte.

383. Podeźrzoń. *Blechnum.* Kupki nasienne w liniią nie przerwaną z obu stron nerwu liściowego ułożone, powłoka wewnątrz otwieraiąca się.

384. Gronowiec. *Botrychium.* Kupki nasienne kuliste, w kłos gronkowy ułożone, od wierzchu do spodu otwieraiące się.

385. Języczuik *Ophioglosum.* Kupki nasienne kuliste, w kłos kolankowaty, dwurzędny ułożone, w poprzek się otwieraiące.

386. Widłak. *Rycopodium.* Torebki nerkowate, międzyłuskowe, 2 ścienne, sprężysto otwieraiące się.

II. Mchy.

387. Brodek. *Phascum.* Torebka iaiowata, zupełnie zamknięta, czepkiem pokryta, znak pokrywy trwały.

388. Torfowiec. *Sphagnum.* Kwiat samczy pałeczkowaty, na wierzchołkach gałązek wyższych; na tymże odziomku torebki bezszypułkowe, pokrywkami opatrzone, częścią czepka opadłego u spodu opasane.

389. Podsadnik. *Splachnum.* Oczko samcze okrążkowate, wierzchołkowe, na innym odziomku torebka walcowata, czepkiem pokryta, na podsadzie wielkiey osadzona, opaska otworowa 8 zęba.

390. Płonnik. *Polytrichum.* Oczko samcze krążkowate, wierzchołkowe; na innym odziomku torebka czepkiem pokryta: opaska otworowa 32 zęba.

391. Rokiet. *Hypnum.* Oczka i torebki nayczęściey na oddzielnych odziomkach; torebki na szypułce poboczney z kielicha powstaiącey osadzone; opaska otworowa 16-zęba.

392. Prątnik. *Bryum.* Oczka częstokroć międzylistne, wraz z torebkami lub na oddzielnych odziomkach; torebki czepkiem pokryte, na

szypułkach wierzchołkowych z kolanka wyrastających osadzone.

393. Merzyk. *Mnium.* Oczko krążkowate, niekiedy kuliste; torebki nayczęściev na oddzielnych odziomkach, czepkiem pokryte; opaska otworowa 16-zęba; rzadko 4 zęba.

394. Bezlist. *Buxbaumia.* Oczko krążkowate, torebka szypułkowata; opaska otworowa zewnętrzna 16-zęba; wnętrzna błonkowata, fałdzista.

395. Zdroiek. *Fontinalis.* Oczko i torebka na tymże odziomku; torebka bezszypułkowa, czepkiem pokryta, kielichem dachówkowatym opasana.

III. Porosty.

396. Porostnica. *Marchantia.* Torebka bezszypułkowa, dzwonkowata; oczko tarczowate, szypułkowate, pod spodem nasieniorodne.

397. Meszek. *Jungermannia.* Torebka kulista, 4-ścienna, z wierzchu podłużnie otwieraiąca się.

398. Porost. *Lichen.* Osadnik nasienny okrągławy, płaski, brodawko-kształtny, tarczowaty.

399. Zrostnica. *Conferva.* Włokna nie dzielne, lub gałęziste; między niemi oczka kulkowate.

400. Bisior *Byssus.* Włokna nie dzielne, puchowate.

IV. Grzyby.

401. Bedłka. *Agaricus.* Grzyb ze spodu błonkowaty.

402. Gładysz. *Merulius.* Grzyb ze spodu żyłowaty.

403 Grzyb. *Boletus.* Grzyb ze spodu dziurkowaty.

404. Kolczak. *Hydnum.* Grzyb ze spodu nitkowato naieżony.

405. Smardz. *Phallus.* Grzyb ze spodu gładki, z wierzchu siatkowaty.

406. Piestrzenica. *Helvella.* Grzyb foremnie fałdowany, wydęty.

407. Kustrzebka. *Cyathus.* Grzyb dzwonkowaty lub rurkowaty, torebki soczewkowate wewnątrz zawieraiący.

408. Goździeniec. *Clavaria.* Grzyb podługowaty, poiedynczy, lub gałęzisty, pełny, całą powierzchnią nasieniorodny.

409. Trzęsidło. *Tremella.* Grzyb galaretowaty, iednostayny, przezroczysty.

410. Purchawka. *Lycoperdon.* Włokna nasiennorodne do ścian wnętrznych puszki przytwierdzone.

411. Pazdziorek. *Stemonitis.* Grzyb, z puszki rozpękłey nitki nasiennorodne pazdzierowato zwinione sprężysto się wysuwaią.

412. Suszec. *Aecidium.* Puszka błonkowata, nasionami nagiemi, nie połączonemi napełniona.

413. Miękusz. *Sphaeria.* Puszka nasionami nagiemi galaretowatemi napełniona.

414. Gniłka. *Fuligo.* Powierzchnia komorkowato-nitkowata; nitki w miazdrze nasienney siatkowato rozłożone.

415. Pleśń. *Mucor.* Główki wilgocią pokryte, z początku przezrzyste, poźniey ciemne, na trzoneczkach poiedynczych lub gałęzistych osadzone.

I. Paprocie.

378. Skrzyp. *Equisetum.*

1. Skrzyp leśny. *E. sylvaticum: frondibus compositis; spica terminali flaccida. Lin.*

Łodyga ½łokciowa; pochwy obszerne, okręgi liściowe gęste: liście z drobnieyszych okręgowych li-

stków złożone: kłos wierzchołkowy długi, rzadki. Rośnie w lasach.

2 Skrzyp polny. *E. arvense*; *scapo fructificante nudo*; *fronde sterili verticillato ramoso, decumbente. L.*

Giąbik owocorodny nagi, pochwami głęboko podzielonemi, ostrozębemi pokryty; łodyga płonna pochyła lub leżąca: liście okręgowe, długie, nitkowate, okręgowe, gałęziste. Rośnie na polach.

3. Skrzyp błotny. *E. palustre*; *caule angulato*; *frondibus simplicibus. L.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa, kątowata: liście okręgowe, krótkie, nie dzielne, w górę podniesione. Rośnie na łąkach mokrych.

4. Skrzyp wodny. *E. fluviatile*; *caule striato*; *frondibus subsimplicibus. L.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, krótkokolankowata, kresowata: liście nitkowate, bardzo długie, 4 boczne, gęsto w okręgi skupione: giąbiki płodne nagie, grube $\frac{1}{2}$łokciowe. Rośnie w wodach.

5. Skrzyp Chwoscz. *E. hyemale*; *caule nudo, scabro*; *basi subramoso. L.*

Łodyga $\frac{1}{2}$łokciowa lub wyższa, naga, szorstka, u spodu nieco gałęzista, długo kolankowata: pochwy krótkie, w wierzchu czarne, karbowane. Rośnie w lasach.

379. Paproć. *Polypodium.*

1. Paproć pospolita. *P. vulgare*; *fronde pinnatifida, laciniis oblongis, subserratis, obtusis*; *radice squamata. L.*

Korzeń łuskami kasztanowatemi pokryty; liście $\frac{1}{4}$łokciowe, pierzastodzielne; przedziałki podługowate, tępe, nieznacznie piłkowate, kupki nasienne soczewkowate, dwoma rzędami na dolney powierzchni przedziałek osadzone. Rośnie w zaroślach pagórkowatych około Rybiszek.

2. Paproć trójkątna. *P. Dryopteris*; *fronde supradecomposita*; *foliolis ternis, bipinnatis. L.*

Korzeń walcowaty, czarnawy, poziomy; liść wielokrotnie składany, trzy główne działy dwa razy pierzaste, kształt ogólny trójkątny, przedziałki szczególne iaiowopodłużne, tępe, grubozębkowane. Rośnie w lasach.

380. Paprotka. *Aspidium.*

1. Paprotka zdroiowa. *A. fontanum*; *frondibus pinnatis, lanceolatis*; *pinnis subrotundis, argute incisis*; *stipite laevi. L.*

Liść kilkacalowy, pierzasty, lancetowaty: listki okrągławe, ostro nacinane: trzon gładki. Rośnie w zaroślach mokrych nad strumykami.

2. Paprotka błotna. *A. Thelypteris*; *frondibus subbipinnatis*; *pinnis pinnatifidis, integerrimis, subtus undique g omerulis capsularum tectis. L.*

Liść prawie łokciowy, prawie dwa razy pierzasty; listki pierzastodzielne, przedziałki iaiowate, tępe, zupełnie całe, ze spodu kupkami nasiennemi gęsto pokryte. Rośnie w lasach i zaroślach błotnych.

3. Paprotka krucha. *A. fragile*; *frondibus bipinnatis*; *pinnis remotis, pinnulis subrotundis, incisis. L.*

Liść $\frac{1}{4}$łokciowy, dwa razy pierzasty, przedziałki ogólne rzadkie, listki szczególne okrągławe, nacinane. Rośnie w zaroślach wilgotnych, nad strumieniami.

4. Paprotka samcza. *A. Filix mas*; *frondibus bipinnatis, pinnulis obtusis, crenulatis*; *stipite paleaceo. L.*

Liść prawie łokciowy, dwa razy pierzasty; listki tępe, drobno karbowane; trzon półwalcowaty, plewami pokryty. Rośnie wszędzie w lasach.

5. Paprotka samicza. *A. F. foemina*; *fron-*

dibus bipinnatis; pinnulis lanceolatis, pinnatifidis, acutis. L.

Liść prawie łokciowy, dwa razy pierzasty: listki lancetowate, pierzastodzielne, kończate. Rośnie w lasach.

6. Paprotka rząsowata. *A. aculeatum; frondibus bipinnatis; pinnulis lunulatis, ciliato dentatis; stipite strigoso. L.*

Liść dwa razy pierzasty; listki xiężycowate, rząsowate, ząbkowane: trzon łuskami kasztanowatemi, zgrzebłowatemi pokryty. Rośnie w zaroślach pagórkowatych.

381. Stonogowiec. *Asplenium.*

1. Stonogowiec skalny. *A. trichomanoides; frondibus pinnatis, pinnis subrotundis, crenatis. L.*

Liście kilkacalowe, wąskie, pierzaste: listki drobne, okrągławe, dolne nieco tróykątne. Rośnie w rozpadlinach skał. *Gilibert* między roślinami Grodzieńskiemi liczy.

382. Zgasiewka. *Pteris.*

1. Zgasiewka pospolita. *P. aquilina; frondibus supradecompositis; pinnis pinnatis; pinnulis lanceolatis, infinis pinnatifidis, superioribus minoribus L.*

Liście łokciowe lub wyższe, wielokrotnie pierzaste, listki lancetowate, dolne pierzastodzielne, górne drobnieysze. Rośnie wszędzie w lasach i na polach podleśnych.

383. Podeźrzoń. *Blechnum.*

1. Podeźrzoń gaiowy. *B. boreale; frondibus sterilibus pinnatifidis, fructificantibus pinnatis, angustioribus, laciniis integerrimis. L.*

Liście $\frac{1}{4}$ łokciowe, płonne pierzastodzielne; płodne pierzaste, węższe; listki zupełnie całe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych. *Gilibert. Osmunda Spicanthus. L. Fl. Dan. t. 99.*

384. Gronowiec. *Botrychium.*

1. Gronowiec pierzasty. *B. Lunaria; scapo solitario; racemo laterali; fronde pinnata, solitaria. L.*

Głąbik poiedynczy, nie dzielny: liść pierzasty, listki xiężycowate; grono kwiatowe poboczne. Rośnie między zaroślami około Rybiszek. *Fl. Dan. t. 18.*

385. Języcznik. *Ophioglossum.*

1. Języcznik pospolity. *O. vulgatum; fronde ovata; scapo unifolio. L.*

Głąbik prosty, walcowaty, kilkacalowy; liść poiedynczy, iaiowaty, zupełnie cały; kłos kwiatowy dwurzędny, wierzchołkowy, od liścia wyższy. Rośnie na łąkach międzyleśnych około Rybiszek. *Fl. Dan. t. 147.*

386. Widłak. *Lycopodium.*

1. Widłak rząsowaty. *L. selaginoides; foliis sparsis, ciliatis, lanceolatis; spicis solitariis, terminalibus, foliosis. L.*

Wici delikatne, po ziemi rozesłane, gałązki prosto stoiące, 2-3-calowe: liście rozrzucone, lancetowate, rząsowate; kłosy poiedyncze, wierzchołkowe listkami osadzone. Rośnie w zaroślach mszystych. *Fl. Dan. t. 70.*

2. Widłak gozdzisty. *L. clavatum; foliis sparsis, filamentosis, spicis teretibus, pedunculatis, geminis. L.*

Wici 1-2-łokciowe, po ziemi rozesłane, liśćmi gęsto pokryte; liście wąskie, włoskiem dłu-

gim zakończone: kłosy kwiatowe parzyste, szypułkowate, walcowate, szypułki na wierzchołkach gałęzi prawie nagie, łuskowate. Rośnie wszędzie w zarośiach. *Fl. Dan. t. 126.*

3. Widłak spłaszczony. *L. complanatum; foliis bifariis, connatis, superficialibus solitariis; spicis geminis, pedunculatis. L.*

Wici długie, po ziemi rozesłane, prawie nagie; gałęzie prosto stoiące, spłaszczone, liśćmi pokryte; liście drobne, dwurzędne zrosłe, kłosy kwiatowe parzyste, szypułkowate. Rośnie wszędzie w borach. *Fl. Dan. t. 78.*

4. Widłak Woroniec. *L. Selago; foliis sparsis, octofariis, caule dichotomo, erecto, fastigiato; capsulis sparsis. L.*

Odziomki proste, kilkacalowe, dwoistodzielne: gałązki gęste, równo wysokie, liśćmi pokryte: liście drobne, ostrokończate, gęsto skupione, prawie ośmiorzędne: torebki nasienne międzylistne, rozrzucone. Rośnie w lasach ciemnych. *Fl. Dan.. t. 104.*

II. Mchy.

387. Brodek. *Phascum.*

1. Brodek kończaty. *Ph. cuspidatum; caulescens, foliis ovatis, cuspidatis, patulis, summis erectis, conniventibus. L.*

Odziomki całowe: liście iaiowate, kończate, dolne poziomo rozgięte, górne prosto stoiące, wierzchołki stulone. Rośnie na gruntach gliniastych. *Fl. Dan. t. 249.*

2. Brodek szydłowaty. *Ph. subulatum; caulescens, foliis lanceolato linearibus, patulis. L.*

Odziomki bardzo niskie, liśćmi okryte: liście bardzo drobne, wąsko lancetowate, żółtawo zielone, poziomo rozgięte. Rośnie na gruntach gliniastych. *Fl. Dan. t. 249.*

388. Torfowiec. *Sphagnum.*

1. Torfowiec pospolity. *S. palustre; ramis deflexis. L.*

Odziomki 2-3-calowe, proste, gałęziste, w dół odgięte: liście iaiowate, ostro-grzbieciste, siatkowato-kropkowane, młode prawie przezrzyste, poźniey białe. Rośnie wszędzie na bagnach, które niezmiernie szeroko i gęsto pokrywa. *Fl. D. t. 474.*

389. Podsadnik. *Sphlachnum.*

1. Podsadnik pęcherzykowaty. *S. ampullaceum; umbraculo ampullaceo, obconico. L.*

Odziomek niski; podsada torebkowa przewrotnie koniczna, pęcherzykowata. Rośnie na bagnach torfowych.

390. Płonnik. *Polytrichum.*

1. Płonnik pospolity. *P. commune; surculo simplici, prolifero; foliis lineari lanceolatis, serrulatis; capsulis oblongis, tetraedris; calyptris villosis. L.*

Odziomki 4-5 calowe, proste, nie dzielne: liście wąskie, lancetowate, zielono-kasztanowate, drobno piłkowate; torebki czworoboczne; czepek kosmaty, białawy, u spodu poszarpany. Rośnie wszędzie w zaroślach cienistych.

2. Płonnik iałowcowy. *P. iuniperinum; surculo simplici prolifero; foliis lineari lanceolatis, integerrimis, mucronatis; capsulis tetraedris; calyptris villosis. L.*

Gatunek ten poprzedzaiącemu wielce podobny, niższym odziomkiem i liśćmi twardszemi, krótszemi, zupełnie całemi różny, rośnie w zaroślach.

3. Płonnik włosisty. *P. piliferum; surculo*

simplici: foliis integerrimis, apice piliferis; capsulis oblongis tetraedris. L.

Odziomki nie dzielne, 2-calowe: liście drobne, lancetowate, zupełnie całe, włoskiem zakończone; torebka podłużna, czworoboczna. Rośnie w zaroślach pagórkowatych.

391. Rokiet. *Hypnum.*

1. *Oczko i torebka na teyże roślinie: opaska otworowa poiedyncza.* Fissidens.

1. Rokiet cisoliści. *H. taxifolium; fronde pinnata, simplici, basi setifera; pinnis oblongis, acutis; capsulis oblongis, operculo acuminato. L.*

Odziomki pierzaste, nie dzielne, leżące: listki podługowate, zaostrzone, szypułki z dołu odziomka; torebki podługowate, pokrywka kończata. Rośnie w lasach ciemnych. *Fl. Dan. t. 473. f. 2.*

2. Rokiet prątnikowy. *H. bryoides; fronde simplici, apice setifera; pinnis oblongis, acutis; operculis acutis. L.*

Odziomki pierzaste, nie dzielne: listki podługowate, kończate; szypułki z wierzchu odziomków; pokrywki kończate. Rośnie w lasach ciemnych. *Fl. Dan. t. 473. f. 1.*

2. *Oczka i torebki na oddzielnych roślinach; opaski wnętrzney rząsy wolne. Neckera.*

3. Rokiet kędzierzawy. *H. crispum; surculis ramosis, erectiusculis; foliis distichis, oblongis, obtusis, rugosis; capsulis oblongis, operculo rostrato; rostro reflexo. L.*

Odziomki gałęziste, podniesione: liście dwurzędowe, podługowate, tępe, marszczkowate; torebki podługowate; nakrywka dziobata; dziob odgięty. Rośnie w lasach suchych.

4. Rokiet krzaczkowaty. *H. dendroides; surculo erecto, inferne nudo, superne fasciculato, ramoso, folioso; foliis lineari lanceolatis, imbricatis; capsulis subcylindricis, erectis; operculi rostello incurvo. L.*

Odziomek prosty, u spodu nagi, w górze wiązkowato-gałęzisty, liśćmi okryty: liście wąsko-lancetowate, dachówkowate; torebki prawie walcowate, prosto stoiące; nakrywki dziobate, dziobek zgięty. Rośnie w lasach wilgotnych.

3. *Opaski wnętrzney rząsy iednostayne, u spodu błonką połączone.* Leskea.

5. Rokiet spłaszczony, *H. complanatum; frondibus complanatis, ramosissimis; foliis distichis, imbricatis, ovato obtusis, complicatis; capsulis ovatis; operculo conico. L.*

Odziomki gałęziste, po ziemi rozesłane, spłaszczone: liście dwurzędne, tępo-iaiowate, dachówkowate; torebki iaiowate; nakrywki koniczne. Rośnie na pniach drzew.

6. Rokiet włoknisty. *H. serpens; surculis repentibus, filiformibus; foliis setaceis; capsulis cylindricis, inflexis; operculo conico. L.*

Odziomki nitkowate, po ziemi rozesłane: liście szczecinowate; torebki walcowate, pochyłe; nakrywka koniczna. Rośnie na pniach.

4. *Odziomki pierzaste.*

7. Rokiet paprotny. *H. filicinum; surculo simpliciter pinnato; foliis oblongis, acuminatis, reflexis, secundis; capsulis subcylindricis: operculis convexis. L.*

Odziomki pierzaste: liście podłużne, kończate, odgięte, iednostronne; torebki walcowate; pokrywki wypukłe. Rośnie w lasach wilgotnych.

5. Liście odziomków odgięte.

8. Rokiet cypryssowy. *H. cupressiforme; surculis subpinnatis; foliis secundis, recurvis, apice subulatis. L.*

Odziomki prawie pierzaste: liście iednostronne, odgięte, kończate. Rośnie około pniów.

6. Odziomki wiązkowate.

9. Rokiet wiązkowy. *H. alopecurum; surculo erecto, ramis fasciculatis, terminalibus, subdivisis; capsulis subnutantibus. L.*

Odziomek prosty, gałęzisty; gałązki na wierzchołku skupione; torebki zwisłe. Rośnie w lasach mokrych.

7. Odziomki skupione.

10. Rokiet axamitny. *H. velutinum; surculo repente, ramis confertis, erectis; foliis subulatis; capsulis subnutantibus. L.*

Odziomki rozesłane, gałązki skupione, prosto stoiące: liście ostro-kończate; torebki zwisłe. Rośnie w lasach wilgotnych.

392. Prątnik. *Bryum.*

1. Oczka samcze nie widzialne. Webera.

1. Prątnik iabłkowaty. *B. pomiforme; surculo ramoso; foliis lineari lanceolatis, seta terminatis, imbricato patulis; capitulis sphaericis; operculo plano. L.*

Odziomek gałęzisty: liście wąskie lancetowate, dachówkowato-rozwarte, szczeciną zakończone; torebki kuliste; pokrywka płaska. Rośnie w lasach

2. Prątnik gruszkowaty. *B. mnioides: surculo subsimplici; foliis linearibus; capsulis pyriformibus, nutantibus; operculis conicis. L.*

Odziomek prawie nie dzielny: liście równowąskie; torebki gruszkowate, zwisłe; pokrywki koniczne. Rośnie w lasach.

2. Opaska otworowa 16 zębá, poiedyncza: oczka międzylistne. Leersia.

3. Prątnik poduszkowaty. *B. pulvinatum; surculo ramoso; foliis oblongis, piliferis; capsulis subrotundis, nutantibus: calyptris minutis. L.*

Odziomek gałęzisty, liście podługowate, włoskami białemi zakończone; torebki okrągławe, zwisłe: czepki bardzo małe. Rośnie na starych dachach.

3. Opaska otworowa, prócz zębów, rzęsami szrubowato zwinionemi osadzona. Tortula.

4. Prątnik szydłowaty. *B subulatum; surculo brevissimo, simplici: foliis ovatis, obtusiusculis: capsulis cylindricis; operculo conico, acuto. L.*

Odziomek bardzo niski, nie dzielny: liście iaiowate; torebki walcowate, pokrywka koniczna, ostra. Rośnie w lasach i na łąkach.

4. Oczka i torebki na oddzielnych roślinach; opaska naga. Gymnostomum.

5. Prątnik ucięty. *B. truncatum; foliis explanatis, mucronatis; capsulis truncatis. L.*

Odziomek ledwo na 1 liniią wysoki: liście iaiowate, sztyletowate; torebki ucięte. Rośnie na gruntach gliniastych.

5. *Opaska 16-zęba, poiedyncza: oczka rozrzucone.* Grimmia.

6. Prątnik bezszypułkowy. *B. apocarpum; capsulis sessilibus, terminalibus; calyptra minima. L.*

Odziomki gałęziste; torebki bezszypułkowe, wierzchołkowe; czepek bardzo mały. Rośnie na kamieniach.

6. *Opaska 16-zęba; oczka wierzchołkowe, główkowe.* Weissia.

7. Prątnik zielonawy. *B. viridulum; capsulis ovatis, erectis; foliis lanceolatis, acuminatis, imbricato patulis. L.*

Odziomki bardzo niskie: liście lancetowate, kończate, dachówkowato-rozgięte; torebki iaiowate, prosto stoiące. Rośnie w lasach mokrych.

7. *Opaska wnętrzna rząsowata, rząsy szrubowato zwinione.* Barbula.

8. Prątnik wieyski. *B. rurale; surculo ramoso; foliis reflexis, obovatis, obtusis apice piliferis; capsulis cylindricis; operculis conicis acutis. L.*

Odziomek gałęzisty: liście przewrotnie iaiowate, tępe, odgięte, włoskiem zakończone; torebki walcowate; pokrywki ostrokoniczne. Rośnie na starych dachach.

393. Merzyk. *Mnium.*

1. *Oczka i torebki na iedney roślinie; opaska wnętrzna 16 rząsami płaskiemi błonkowatemi osadzona.* Funaria. Koelreutera.

1. Merzyk higrometryczny. *M. hygrometrum; surculo subsimplici; foliis oblongis, acuminatis, capsulis ovatis, nutantibus; operculis planis. L.*

Odziomek prawie niedzielny: liście podługowate, kończate; torebki iaiowate, zwisłe; pokrywki płaskie. Rośnie w suchych zaroślach.

2. *Oczka i torebki na oddzielnych roślinach: oczka główkowate, torebek opaska poiedyncza, na opasce zębów 4.* Tetraphis. Georgia.

2. Merzyk przezroczysty. *M. pellucidum; surculo simplici; foliis ovatis; capsulis cylindricis. L.*

Odziomek nie dzielny: liście iaiowate: torebki walcowate. Rośnie na bagnach.

3. *Opaska 16-zęba.* Dicranum.

3. Merzyk czerwony. *M. purpureum; surculo ramoso; foliis oblongis, acutis, carinatis; capsulis subcylindricis, pedunculis axillaribus. L.*

Odziomek gałęzisty: liście podługowate, kończate, ostro-grzbieciste; torebki prawie walcowate; szypułki między listne. Rośnie na łąkach.

4. Merzyk miotłowy. *M. scoparium; surculo ramoso; foliis lineari lanceolatis, recurvis, secundis; capsulis erectis, oblongo cylindricis; operculis conicis, acuminatis. L.*

Odziomek gałęzisty: liście równowąskie, lancetowate, odgięte, iednostronne; torebki prosto stoiące, walcowate; pokrywki ostrokoniczne. Rośnie w lasach.

4. *Opaska podwóyna; wnętrzna siatkowata.* Moesia.

5. Merzyk błotny. *M. uliginosum; surculo subsimplici; foliis oblongo lanceolatis, obtusis; capsulis oblongis, pyriformibus; operculis conicis, umbilicatis. L.*

Odziomek prawie nie dzielny: liście podłużno-lancetowate; torebki gruszkowate; pokrywki koniczne, pępowate. Rośnie w lasach wilgotnych.

5. Opaska podwójna; wnętrzney rzęsy różnokształtne.

6. Merzyk zdroiowy. *M. fontanum; surculo subramoso, erecto; foliis lanceolatis, apice setaceis, incurvis; capsulis subrotundis, obliquis; operculo conico, umbilicato, obtuso. L.*

Odziomek nieco gałęzisty, prosty: liście lancetowate, pochyłe, włoskiem zakończone: torebki okrągławe, ukośne; pokrywka koniczna, tępa, pępowata. Rośnie wszędzie nad zdroiami.

394. Bezlist. *Buxbaumia.*

1. Bezlist długoszypułkowaty. *B. aphylla; pedunculo elongato. L.*

Mech bezlistny, szypułka przedłużona. Rośnie na bagnach. *Fl. Dan. t. 44.*

395. Zdroiek. *Fontinalis.*

1. Zdroiek włosisty. *F. capillacea; foliis secundis, lineari setaceis, perichetialibus longissimis, convolutis, subulatis. L.*

Liście iednostronne, szczecinowate, szypułkę u spodu opasuiące, czyli kielichowe, bardzo długie, zwinione, szydłowate. Rośnie w zdroiach na kamieniach.

III. Porosty.

396. Porostnica. *Marchantia.*

1. Porostnica pospolita. *M. polymorpha; surculis obtuse lobatis; capsulis stellatim decemfidis. L.*

Odziomki tępo klapowate; torebki gwiazdkowate, 10-dzielne. Rośnie wszędzie na mieyscach mokrych.

2. Porostnica koniczna. *M. conica; surculis dichotomis, sinuatis; capsula conica subtus subquinque-loculari. L.*

Odziomki dwudzielne, buchtowate; torebka koniczna, u spodu 5-komorkowa. Rośnie wraz z poprzedzaiącą.

397. Meszek. *Iungermannia.*

1. Liście pierzaste.

1. Meszek dwuzęby. *I. bidentata; surculis procumbentibus, ramosis, apice pedunculiferis; pinnis ovatis, bicuspidatis; stipulis lanceolatis, quadridentatis. L.*

Odziomki leżące, gałęziste: listki iaiowate, 2-sztyletowe; przysadki lancetowate, 4-zębe: szypułki wierzchołkowe. Rośnie w lasach ciemnych.

2. Liście prawie dwa razy pierzaste.

2. Meszek rozesłany. *I. reptans; surculis decompositis, medio pedunculiferis; foliis quadratis, anterius incisis; stipulis quadrifidis. L.*

Odziomki wielokrotnie składane: liście czworoboczne, z wierzchu nacięte; przysadki 4 dzielne; szypułki pośrzód odziomków. Rośnie w lasach mokrych.

3. Liście dachówkowate.

3. Meszek rozszerzony. *L. dilatata; surculis repentibus: foliis inferne auriculatis, duplicato imbricatis; ramis apice latioribus. L.*

Odziomki rozesłane, wierzchołki gałązek rozszerzone; liście u spodu uszkowate, podwóynie dachówkowate. Rośnie na drzewach.

4. Meszek spłaszczony. *L. complanata; surculis repentibus; foliis inferne auriculatis, duplicato imbricatis; ramis aequalibus. L.*

Gatunkowi poprzedzaiącemu wielce podobny; gałęzie równe, czyli nie rozszerzone. Rośnie na pniach.

4. Bez odziomków.

5. Meszek tłusty. *L. pinguis; fronde oblonga, sinuata, pingui. L.*

Liść podługowaty, buchtowaty, tłusty. Rośnie na gruntach gliniastych nad wodami.

398. Porost. *Lichen.*

1. Skorupkowate, brodawkowate. Verrucariae.

1. Porost pisemny. *L. scriptus; albicans, lineolis atris, planis, divisis simplicibusque. L.*

Skorupa delikatna, biaława, czarnemi liniami nakształt charakterów chińskich oznaczona. Na korze drzew, mianowicie olchy, iarzębiny, i t. d.

2. Porost czarno-zielony. *L. atrovirens; viridis, margine tuberculisque atris. L.*

Skorupa zielona, brzegi i brodawki czarne. Na kamieniach.

3. Porost wrzosowy. *L. ericetorum: albidus, tuberculis capitatis, convexis, carneis. L.*

Skorupa biaława, na niey brodawki szypułkowate, drobnym grzybkom podobne, cieliste. Rośnie na ziemi między wrzosami.

4. Porost bukowy. *L. fagineus; albus, tuberculis albis farinaceis. L.*

Skorupa biała; brodawki białe, mączaste. Na pniach drzew rozmaitych.

2. Tarczowate. Scutellariae.

5. Porost wierzbowy. *L. salicinus; flavus, scutellis convexiusculis, aurantiis, margine pallidioribus. L.*

Skorupa żółta; tarcze nieco wypukłe, pomarańczowe, na brzegach blade. Na pniach wierzb starych.

3. Liściowate. Pulmonariae.

6. Porost gwiazdzisty. *L. stellaris; foliolis oblongis, laciniatis, angustis, cinereis; scutellis pullis. L.*

Skorupa gwiazdzista: przedziałki wąskie, podługowate, poszarpane, wąskie, popielate; tarczyki nadęte. Na pniach i gałęziach drzew.

7. Porost ścienny. *L. parietinus: foliolis crispis, fulvis, peltis concoloribus. L.*

Liściowate podziałki pomarszczone, czerwono-żółte, tarcze teyże farby. Na ścianach budowli starych i parkanach.

8. Porost oliwkowy. *L. olivaceus; foliolis lobatis, nitidis, olivaceis; scutellis crenatis. L.*

Listki klapowate, oliwkowe, lśniące; tarcze karbowane. Na korze drzew, mianowicie wierzb i olszy.

4. Liściowate, poszarpane.

9. Porost iślandzki. *L. islandicus; adscendens, marginibus elevatis, ciliatis, peltis terminalibus. L.*

Porost liściowaty, darnisto zarastaiący, z wierz-

chu zielonawy, ze spodu biały, prosty: liście skórkowate, poszarpane, rynienkowate, na brzegach rząsowate; tarcze wierzchołkowe, czerwonawe. Rośnie w lasach suchych. *Fl. Dan. t. 155.*

10. Porost Płucnik. *L. pulmonarius; repens; supra reticulato-l.nuginosus, subtus fusco tomentosus; peltis marginalibus. L.*

Porost liściowaty, ścielący się; z wierzchu siatkowato wełnisty, ze spodu brudno-kutnerowaty; tarcze brzegowe. Rośnie na pniach starych drzew.

11. Porost otrębowy. *L. furfuraceus; decumbens, furfuraceus, laciniis acutis, subtus lacunosis, atris. L.*

Porost leżący, z wierzchu otrębiasty, ze spodu czarny, dołkowaty; przedziałki ostre. Rośnie na drzewach.

12. Porost śliwkowy. *L. prunastri; erectiusculus, lacunosus, subtus tomentosus, albus. L.*

Porost prosty, dołkowaty, ze spodu biały, kutnerowaty. Rośnie na drzewach starych.

5. Skórkowate. *Peltigerae.*

13. Porost psi. *L. caninus; repens, lobatus, obtusus, planus, subtus venosus, villosus; pelta marginali, adscendente. L.*

Porost rozesłany, klapowaty, płaski, z wierzchu ciemnozielony, ze spodu biały, żyłowaty, kosmaty; tarcze podniesione; brzegowe, wypukło-wklęsłe, czerwonawe. Rośnie wszędzie w lasach.

6. *Leykowate czyli kieliszkowate.*

14. Porost ponsowy. *L. cocciferus; simplex, integerrimus; stipite cylindrico; tuberculis coccineis. L.*

Kieliszki proste, pojedyncze, trzonki walcowate: na brzegach brodaweczkami ponsowemi

osadzone. Rośnie w lasach na ziemi i na pniach drzew gniiących.

15. Porost kieliszkowaty. *L. pyxidatus; simplex, crenulatus, tuberculis fuscis. L.*

Kieliszki nie dzielne, proste, brzegi karbowane, brodaweczkami kasztanowatemi osadzone. Rośnie w lasach na starych pniach.

7. *Krzaczkowate.* Coralloides.

16. Porost reniferowy. *L. rangiferinus; perforatus, ramosissimus, ramulis nutantibus. L.*

Porost krzaczkowaty, bardzo gałęzisty, gałązki skupione, walcowate, czcze, białe lub popielate: wierzchołkowe gałązki krótkie, w dół pochyłe. Rośnie wszędzie w lasach na ziemi. *Fl. Dan t. 539.*

17. Porost szydłowaty. *L. subulatus; subdichotomus, ramis simplicibus, subulatis. L.*

Krzaczki dwoistodzielne; gałązki nie dzielne, szydłowate. Rośnie w lasach na ziemi.

8. *Włókniste.* Usneae.

18. Porost spleciony. *L. plicatus; pendulus, ramis implexis; scutellis radiatis. L.*

Porost wiszący; gałązki splecione, tarcze promieniste. Rośnie na drzewach w lasach ciemnych.

19. Porost grzywiasty. *L. iubatus; pendulus, axillis compressis. L.*

Porost wiszący, czarnopopielaty; gałązki spłaszczone, bardzo długie. Rośnie na drzewach w lasach ciemnych.

20. Porost brodaty. *L. barbatus; pendulus, subarticulatus; ramis patentibus. L.*

Porost wiszący, nieco kolankowaty, popielaty; gałązki rozwarte, bardzo długie. Rośnie w lasach ciemnych na drzewach, mianowicie iodłach.

399. Zrostnica. *Conferva.*

1. Zrostnica strumykowa. *C. rivularis: filamentis simplicissimis, longissimis. L.*

Włokna nie dzielne, bardzo długie. Rośnie w strumykach.

2. Zrostnica rzeczna. *C. fluviatilis; filamentis simplicissimis, setiformibus, rectis, geniculis crassioribus, angulatis. L.*

Włokna nie dzielne, proste, szczecinowate: kolanka zgrubiałe, kątowate. Rośnie w rzekach.

3. Zrostnica siatkowa. *C. reticulata; filamentis reticulato-coadunatis. L.*

Włokna siatkowato połączone. Rośnie na brzegach wód stoiących.

400 Bisior. *Byssus.*

1. Bisior wodny. *B. flos aquae; filamentis plumosis, nutantibus. L.*

Włokna pierzaste po wodzie pływaiące. Rośnie na powierzchni wód stoiących.

2. Bisior fiioletowy. *B. phosphorea; lanuginosa, violacea, lignis adnascens. L.*

Włokna wełniste, fiioletowe, drzewa zbutwiałe pokrywaiące.

3. Bisior axamitny. *B. velutina; capillacea, viridis, filamentis ramosis. L.*

Włokna gałęziste, włosiste, zielone, drewna lub ziemię gęsto pokrywaiące.

IV. Grzyby.

401. Bdła. *Agaricus.*

1. Trzon obrączką i oponą opasany.

1. Bdła Muchomor czerwony. *A. muscarius; pileo sanguineo, verrucis, lamellis stipiteque albis: hoc basi globoso.*

Trzon pełny, biały, u spodu zgrubiały, pośrzodku obrączką opasany; kapelusz ponsowo-czerwony, brodawkami białemi upstrzony; błonki białe. Rośnie w lasach suchych w jesieni. *Schaeffer fung: t. 28. A. margaritiferus*, z kapeluszem bladym a brodawkami rożowemi, i z kapeluszem czerwonym bezbrodawkowym odmianami są tego gatunku.

2. Bdła Muchomor plamisty. *A. maculatus; pileo badio lividove, margine verrucis albis inaequali; lamellis albidis, brevibus, latis.*

Kapelusz kasztanowato czerwony lub siny, brzeg biało brodawkowaty, nie równy; błonki białawe, szerokie, krótkie. Rośnie w lasach, w jesieni *Schaeff. t. 90.*

3. Bdła Muchomor biały. *A. solitaius; pileo convexo, medio parumper concavo, verrucis squamisve convolutis inaequali, lamellis liberis.*

Kapelusz wypukły, pośrzodku nieco wkłęsły, białawy, plamisty lub brodawkowaty, nie rowny; błonki do trzona nie przyrosłe; w lasach.

2. Trzon obrączką opasany, bez opony.

4. Bdła Pieczarka pospolita. *A. campestris: pileo convexo canescente, maculis piloso squamosis; lamellis inaequalibus, introrsum rotundatis, in adultis rufescentibus, stipite albido, recto.*

Kapelusz wypukły, siwowaty, włosisto-łuskowaty; błonki nierówne, w dojrzałym grzybie popielato-czerwonawe: trzon biały, prosty. Na gruntach uprawnych.

5. Bdła Pieczarka polna. *A. pratensis; pileo convexo, albido vel ex thalassino dilute cinereo, striato, lamellis sordide carneis; stipite crasso, albido, basi inflexo fuscente.*

Kapelusz wypukły, białawy, lub modrowo-popielaty; błonki brudno-czerwonawe; trzon gruby, u spodu zgięty, nieco kasztanowaty. Na łąkach i pastwiskach.

6. Bdła łuskowata. *A. floccosus; pileo convexo, piloso, squamoso; lamellis flavicantibus; stipite farcto annuloque squamosis.*

Kapelusz wypukły, rdzawy, włosisto łuskowaty; błonki żółtawe; trzon pełny i obrączka łuskowate. W lasach suchych, w pół lata. *Schaeff. t. 91.*

3. Trzon bez obrączki i opony.

7. Bdła Syroieszka. *A. integer; solitarius, pileo viscido, purpureo; lamellis albis, integris, aequalibus.*

Kapelusz lipki, białawy, lub purpurowy; błonki białe, całe, równe. Rośnie wszędzie w lasach i na łąkach suchych międzyleśnych; *Schaeff. t. 58. 75.*

8. Bdła mierzliwa. *A. emeticus; acris, graveolens, solitarius; pileo sanguineo; lamellis aequalibus, crassis, fragilibus, apice bifurcis, stipite farcto, tereti, intus albo, contiguis.*

Kapelusz karmazynowo-czerwony; błonki równe, grube, kruche, 2 dzielne, do trzona walcowatego, pełnego, wewnątrz białego przyrosłe; wonia mierzliwa, smak ostry. Rośnie w lasach i na łąkach międzyleśnych. *Schaeff. t. 15. 16.*

9. Bdła zielonka. *A. virescens; pileo vario, luridove viscido; lamellis albidis, aequalibus; stipite tereti, farcto.*

Kapelusz kasztanowato-sinawy, lipki: błonki białawe, równe; trzon walcowaty pełny. Rośnie w lasach w jesieni.

10. Bdła kleista. *A. glutinosus; pileo viscido, nitente, ochroleuco, exsicatione nigrescente; lamellis conciloribus, crassis; ramosis, aequalibus; stipite tereti, farcto, incurvo, basi incrassato.*

Kapelusz kleisty, lśniący, rdzawo żółty, za wysuszeniem czerniejący: błonki iedno-farbne, grube, gałęziste, równe; trzon pełny, zgięty, u spodu zgrubiały. W lasach wilgotnych, w jesieni.

11. Bdła fiioletowa. *A. violaceus; pileo convexo, aspero, punctato, margine violaceo; lamellis dilute badiis, margine purpurascentibus; stipite crasso, basi bulboso.*

Kapelusz wypukły, chropawy, kropkowany, brzeg fiioletowy; błonki światło kasztanowate, na brzegach czerwonawe; trzon błękitnawy, gruby u spodu kulisty. Rośnie w zaroślach; w jesieni. *Schaeff. t. 34. 56.*

12. Bdła Syroieszka żółta. *A. Georgii; pileo flavo, convexo; lamellis albis.*

Kapelusz żółty, wypukły: błonki białe. W lasach suchych: latem.

13. Bdła Olszanka. *A. clypeatus; pileo haemispherico, acuminato, viscido, lamellis stipiteque elongato cilindrico albis.*

Kapelusz półkulisty, ostrowypukły, kleisty; błonki białe; trzon długi, walcowaty, biały. W lasach cienistych około pniów.

4. Zadraśnione sok mleczny wydaią.

14. Bdła Rydz. *A. deliciosus; pileo luteo, fuscescente, vertice depresso; stipite tereti, maculato, lamellis luteis, succo luteo refertis, inaequalibus; longioribus decurrentibus.*

Kapelusz blado-czerwony, rdzawy, wierzch wklęsły; trzon walcowaty, plamisty, błonki rdzawo czerwone podobnymże sokiem napełnione, nie równe dłuższe po trzonie zbiegaią. Rośnie w lasach suchych w jesieni.

15. Bdła Wełnianka. *A. torminosus; pileo lutescente, vertice depresso; margine piloso, striato; lamellis inaequalibus, luteis, succo luteo refertis.*

Kapelusz różowo czerwonawy, wierzch wklęsły; brzeg włosisty, błonki nie równe, żółto czerwone, podobnymże sokiem napełnione. Rośnie w lasach w jesieni. *Schaeff. t. 12.*

16. Bdła rydzawa. *A. scrobiculatus; succo lac-*

teo, demum sulphureo; pileo lato, piloso, convexo, vertice depresso, lamellis palidioribus ramosis; stipite teręti, crasso, brevi.

Kapelusz rdzawo-czerwony, włosisty, wypukły, wierzch wklęsły; błonki bladsze, gałęziste; sok mleczny poźniey siarczysty; trzon plamisty, krótki, walcowaty, gruby. Rośnie w borach w jesieni. *Schaeff. t. 227. 228.*

17. Bdła Hruzd. *A. piperatus; albus, succo acri, pileo laevi, fragili, vertice senescentis excavato, margine deflexo; lamellis inaequalibus, irregularibus, angustis; stipite farcto, utrinque angustato.*

Kapelusz biały, gładki, kruchy, wierzch dorosłego głęboko wklęsły; błonki nierówne, nieforemne, wąskie: sok biały, ostry; trzon pełny. Rośniewszędzie w lasach i na łąkach międzyleśnych; w jesieni. *Schaeff. t. 83.*

18. Bdła Swiniarka. *A. opacus; succo acri, albo; pileo rigido, humescente viscoso, fuscescente cinereo: vertice excavato; lamellis latis, triplicis longitudinis, utrinque angustioribus, ochraceo corneis; stipite albido.*

Kapelusz nieco kleisty, ciemno-popielaty, wierzch wklęsły; błonki szerokie, troiakiey długości, w obu końcach zwężone, rdzawo-cieliste; sok biały, ostry; trzon białawy. Rośnie w lasach suchych i na polach podleśnych.

19. Bdła gorzka. *A. amarus; succo acri, pileo ochroleuco, vertice adulti excavato, margine undulato; stipite concolore, crasso, tereti, farcto; lamellis ramosis, flavicantibus.*

Kapelusz rdzawo-żółtawy, wierzch dorosłego zapadły, brzeg fałdowany; trzon teyże farby, gruby, pełny: błonki gałęziste, żółtawe; sok biały, ostry.

20. Bdła mleczna. *A. lactifluus; suaveolens, dulcis, succum vix acrem fundens; pileo fuscescente, firmo; lamellis fragilibus, flavicantibus, carneisve; stipite farcto, tereti, spongioso.*

Kapelusz popielaty, twardawy; błonki kruche, żółtawe lub cieliste; sok biały, bez ostrości; trzon pełny, gębczasty; wonia przyiemna. *Schaeff. t. 5.*

5. Skórkowate, prawie bezmięśne.

21. Bdła Opienka osinowa. *A. melleus: pileo convexo, pallide sulphureo, ferrugineoque; margine pallide striato, lamellis albidis; stipite elongato, tereti, fistuloso, cereo.*

Kapelusz wypukły, blado siarczysty, rdzawy; brzeg bladokresowaty; błonki białawe; trzon długi, cienki, czczy, woskowo-żółty. Rośnie w lasach około pniów. *Schaeff. t. 45.*

22. Bdła Opienka sosnowa. *A. mammosus; suaveolens, dilute fuscus; pileo difformi, lamellis latiusculis, divisis, a stipite lineari farcto, spirali distantibus.*

Kapelusz różno-kształtny, blado popielaty; błonki szerokie, od trzona odległe: trzon szrubowaty, długi, cienki, pełny; wonia przyiemna. Rośnie w borach; w jesieni.

23. Bdła opienka iodłowa. *A. abietis; pileo glaberrimo, subviscido, depresso, convexo; lamellis albidis, stipite lineari, elongato, fulvo.*

Kapelusz gładki, nieco kleisty, płasko-wypukły, błonki białawe; trzon długi, cienki, czerwono-żółty. Rośnie kupkami w lasach: *Schaeff. t. 99. f. 1. 3. 4.*

6. Delikatne, kapelusz, błonki i trzon, przezroczyste.

24. Bdła przezroczysta. *A. androsaceus; pileo conico, pellucido, striato, crenato, lamellisque albidis; stipite gracili, obscuro.*

Kapelusz biały, przezroczysty, kresowaty, karbowany, błonki białe; trzon delikatny, cie-

mny. Rośnie w lasach między liśćmi gniiącemi, w jesieni. *Schaeff. t. 239.*

25 Bdła dzwonkowata. *A conicus; pileo campanulato, acuto, nitido, livido, striato; lamellis albis; stipite fistuloso, cinereo.*

Kapelusz ostro-koniczny, lśniący, siny, błonki białe; trzonek czczy, popielaty. Rośnie w lasach cienistych; w jesieni. *Schaeff. t. 52. f. 1. 6.*

7. W ciecz czarną rozpływaiące.

26. Bdła Czernidło. *A atramentarius; gregarius, pileo humescente, laevi, plicato, fusco, hinc inde maculato; lamellis latiusculis, divisis, albidis, stipite tereti, lineari.*

Kapelusz wilgocią pokryty, gładki, fałdowany, ciemnoplamisty; błonki szerokie, podzielone, białawe; trzon wysoki, walcowaty, cienki. Rośnie na gruntach uprawnych.

402. Stroczek. *Merulius.*

1. Trzonowate.

1. Stroczek Lisica. *M. Cantharellus; vitellinus, suaveolens, pileo senescentis excavato, margine undulato, lobato; venis subcrispis, decurrentibus; stipite tereti, farcto, sursum dilatato.*

Kapelusz czerwono-żółty, w starości głęboko zapadły, brzeg klapowaty; żyły nieco pomarszczone, po trzonie zbiegaiące; trzon pełny, w górze rozszerzony. Rośnie wszędzie w lasach. *Schaeff. t. 82.*

2. Beztrzonowe.

2. Stroczek brzozowy. *M. betulinus; acaulis, coriaceus, villosus, suborbicularis, margine obtuso; venis confertis, anastomosantibus, ochroleucis flavisve.*

Beztrzonowy, skórkowaty, kosmaty, prawie krążkowy; brzeg tępy; żyły skupione, siatkowato-zrosłe, rdzawo-żółte. Rośnie na pniach brzozowych.

3. Stroczek dębowy. *M. quercinus; acaulis, suberoso coriaceus, villosus, semiorbicularis, annulis diversi coloris pictus; venis carti agineis, anastomosantibus, albidis, vel fuscescentibus.*

Beztrzonowy, gębczasto skórkowaty, kosmaty, półkrążkowy, obrączkami różnofarbnemi oznaczony; żyły skórkowate, twarde, siatkowato-zrosłe, białawe. Na dębach. *Schaeff. t. 57.*

403. Grzyb. *Boletus.*

1. Trzonowate.

1. Grzyb trwały. *B. perennis; pileo utrinque planiusculo, peltato, fusco; poris punctiformibus ochraceo-albis; stipite laevi.*

Kapelusz z obu stron płaski, tarczowaty, ciemno popielaty, dziurki kropkowate, rdzawo-białe; trzon gładki. Rośnie w lasach na drzewach gniiących.

2. Grzyb Maśluk. *B. luteus; pileo pulvinato, viscido; poris rotundatis, convexis, flavissimis; stipite annulato.*

Kapelusz poduszkowaty, lipki: dziurki okrągławe, wypukłe, żółte: trzon obrączką opasany. Rośnie kupami w lasach. *Schaef.* 114. 115.

3. Grzyb Podosinnik. *B. bovinus; pileo pulvinato, glabro; poris acutis, compositis, porulis angulatis brevioribus.*

Kapelusz poduszkowaty, gładki: dziurki ostre, składane, między niemi drobnieysze kątowate, krótsze. Rośnie wszędzie w lasach.

4. Grzyb Borowik. *B. mutabilis; pileo pulvinato, fusco; tubis senescentis flavescentibus, iunioris albis; stipite incrassato, brevi, farcto, solido.*

Kapelusz poduszkowaty, kasztanowaty; dziurki w młodym białe, w dorosłym żółte, trzon krótki, zgrubiały, pełny. Rośnie wszędzie w lasach latem i iesienią. *Schaef. t. 108. 133.*

5. Grzyb Siniak. *B. nigrescens*; *carnosus*; *pileo fusco*, *carne alba*, *ad aerem coerulescente.*

Kapelusz brudno oliwkowy, poduszkowaty; mięsistość biała, przełamana lub przekroiona na powietrzu błękitnieie. Rośnie w lasach brzozowych i na polach podleśnych piasczystych.

6. Grzyb łuskowaty. *B. squamosus*; *pileo flavescente*, *squamoso*; *poris difformibus*, *oblonge flexuosis*, *niveis*; *stipite laterali.*

Kapelusz żółtawy, łuskowaty, dziurki różnokształtne, pogięte, białe, trzon poboczny, krótki. Rośnie w lasach suchych wiosną.

7. Grzyb Siedź. *B. ramosissimus*; *pileis haemisphericis*, *multiplex.*

Grzyb gałęzisty, z mnóstwa drobnych grzybków złożony: grzybki te ciemnopopielate, dachowkowato się pokrywaią, dziurki drobne, białe. Rośnie w lasach mianowicie dębowych iesienią *Schaeff. t. 111. 265.*

2. *Beztrzonowe.*

8. Grzyb korkowy. *B. suberosus*; *pulvinatus*, *albus*, *laevis*; *poris acutis*, *difformibus.*

Kapelusz poduszkowaty, biały, gładki: dziurki ostre, różnokształtne. Rośnie na pniach mianowicie brzozowych.

9. Grzyb Hubka. *B. igniarius*; *pulvinatus*, *laevis*; *poris tenuissimis.*

Kapelusz poduszkowaty, gładki; dziurki bardzo drobne. Rośnie na pniach drzew rozmaitych.

10. Grzyb wonny. *B. suaveolens*; *totus albus*, *superne laevis*; *poris inaequalibus.*

Kapelusz z obu stron biały, z wierzchu gładki, dziurki nie równe; wonia przyiemna. Na pniach wierzbowych.

11. Grzyb paskowaty. *B. versicolor*; *fasciis discoloribus*; *poris albis.*

Kapelusz młody z wierzchu błękitnemi i białemi, poźniey czerwonemi paskami oznaczony; dziurki białe. Rośnie na pniach drzew starych.

404. Kolczak. *Hydnum.*

1. Kolczak dachówkowaty. *H. imbricatum*; *stipitatum*, *fuscum*; *pileo subconvexo*, *squamoso*; *squamis imbricatis*, *subrectis.*

Kapelusz na trzonie osadzony, ciemno popielaty, nieco wypukły, łuskowaty, łuski dachówkowate, podniesione. Rośnie w lasach sosnowych. *Schaeff. t. 140.*

2. Kolczak narostny. *H. parasiticum*; *acaule*; *arcuato rugosum*, *subvi losum.*

Kapelusz beztrzonowy, łękowato-marszczkowaty, nieco kosmaty. Rośnie na pniach drzew rozmaitych.

405. Smardz. *Phallus.*

1. Smardz iadalny. *Ph. esculentus*; *pileo ovato*, *margine adnato*, *rugis undulatis*, *undique anastomosantibus*; *stipite tenuiori.*

Kapelusz iaiowaty, marszczkowaty, marszczki siatkowato-zrosłe, brzeg z trzonem zrosły: trzon nieco cieńszy. Rośnie w borach wiosną i iesienią. *Schaeff. t. 298.-300.*

2. Smardz smrodliwy. *Ph. impudicus*; *pileo conico*, *margine crenulato*, *vertice perforato*; *stipite basi volvato.*

Kapelusz koniczny, zielonawy, brodawkowato-siatkowaty, wierzch otwarty, trzon czczy, kruchy, u spodu oponą pokryty: dozrzały w ciecz żółtawą się zamienia, a wtedy obrzydle i zdaleka wonieie. Rośnie w lasach, w jesieni. *Schaeff. 197. 198.*

406. Piestrzenica. *Helvella.*

1. Pierstrzenica iadalna. *H. Mitra*; *stipitata*;

stipite fistuloso, sulcis lacunisque inaequali; pileo deflexo, multilobato, adnato.

Kapelusz marszczkowaty, fałdowany, kasztanowaty, wieloklapowy, do trzonu przyrosły: trzon czczy, rówkowaty, nie równy. Rośnie w borach, wiosną. *Schaef. 154. 162.*

2. Piestrzenica ponsowa. *H. coccinea; acaulis, subgloboso-campanulata, intus coccinea; margine integro.*

Kapelusz kulisto dzwonkowaty, beztrzonowy, wewnątrz ponsowy, zewnątrz białawy: brzeg cały. Rośnie w lasach i zaroślach wiosną. *Schaef. t. 148. Peziza coccinea. L.*

407. Kubek. *Cyathus.*

1. Kubek gładki. *C. laevis; campanulatus, exterius villosus, intus laevis.*

Kapelusz dzwonkowaty, zewnątrz kosmaty, wewnątrz gładki. Rośnie w lasach i ogrodach. *Fl. Dan. t. 105. Peziza lentifera. L.*

408. Goździeniec. *Clavaria.*

1. Goździeniec pałkowaty. *C. pistillaris; acaulis, clavaeformis, simplicissima, glabra, fistulosa.*

Grzyb walcowaty, pod wierzchem zgrubiały, tępy, biało żółtawy, czczy, poiedynczy, nie dzielny, gładki. Rośnie w lasach gęstych. *Schaef. t. 169.*

2. Goździeniec koralowy. *C. coralloides; ramis confertis, ramosissimis, inaequalibus.*

Grzyb gałęzisty, gałęzie skupione, na wiele drobnych gałązek podzielone, proste, w wierzchach ostro ząbkowate: farba różna, popielata, kasztanowata, i t. d. Rośnie w lasach iesienią. *Schaef. t. 170. 175.*

3. Goździeniec mchowy. *C. muscoides; ramis ramosis, acuminatis, inaequalibus, luteis.*

Gałęzie gałęziste, zaostrzone, nie równe, brudno-żółte. Rośnie między mchami. *Schaef. t. 173.*

409. Trzęsidło. *Tremella.*

1. Trzęsidło znikliwe. *T. Nostoc; plicata, undulata.*

Grzyb galaretowaty, fałdzisty, pogięty, po deszczach ukazuiący się, przy suszy rychło nikuący. Na łąkach po deszczach, latem.

2. Trzęsidło iałowcowe. *T. iuniperina; plicata, sessilis, adscendens, flava.*

Grzyb fałdzisty, beztrzonowy, podniesiony, żółty; około pniów drzew: latem.

310. Purchawka. *Lycoperdon.*

1. *Podziemne.*

1. Purchawka ielenia. *L. cervinum; globosum, solidiusculum, centro farinifero.*

Purchawka kulista, pełna, we środku mączasta, pod powierzchnią ziemi ukryta. Rośnie w lasach suchych; mianowicie około Zakretu.

2. *Nadziemne.*

2. Purchawka wielokształtna. *L. Proteus: subrotundum, substipitatum, lacero-dehiscens; carne alba; seminibus atris.*

Purchawka okrągława, krótko trzonowa, otwór poszarpany; mięsistość biała, pył nasienny czarny. Rośnie na łąkach suchych; w Sierpniu.

3. Purchawka pospolita. *L. Bovista; globosum, lacero-dehiscens, stipite validissimo, clavato, ventricoso; carne alba, seminibus atris.*

Purchawka kulista, w otworze poszarpana, trzon gruby, pękaty, pod wierzchem rozszerzo-

ny; mięsistość biała, pył nasienny czarny. Rośnie na łąkach i gruntach uprawnych. *Schaef. t. 292. 295.*

411. Pazdziorek. *Stemonitis.*

1. Pazdziorek ciemnoczerwony. *S. typhina; fusco rubens, capitulo elongato, stipite tereti, aequali.*

Grzybek ciemnoczerwony, główka podługowata, trzon okrągły, równy. Rośnie na łąkach i w lasach wilgotnych.

412. Suszec. *Aecidium.*

1. Suszec podbiałowy. *Ae. Tussilaginis; cespitosum, thecis subprominentibus, flavis; seminibus aurantiacis.*

Grzybek ten powierzchnią dolną liści Podbiału i innych roślin gęsto nakształt rdzy pokrywaiący, z początku żółtawy, poźniey domarańczowy, szkłem powiększaiącém uważany, składa się z torebek nasiennych, purchawkowatych, żółtych, a pyłek nasienny iest pomarańczowy. Rośnie mianowicie na liściach Podbiału.

413. Miękusz. *Sphaeria.*

1. Miękusz czerwony. *Sph. militaris; mollis, pileo clavato, elongato, rubro; stipite laeviusculo.*

Grzybek z Goździeńcem wielkie podobieństwo maiący, miękki; kapelusz goździowaty, podługowaty, czerwony: trzon gładki. Rośnie w lasach na drzewach gniiących. *Fl. Dan. t. 637. Clavaria militaris. L.*

414. Gniłka. *Fuligo.*

1. Gniłka żółta. *F. septica; flava laciniata.*

Grzyb ten pod postacią grubey żółtey pleśni w mieyscach gnoynych wilgotnych ukazuiący się i prędko bardzo szerzący się, rośnie szczególniey w Treibhauzach ogrodowych, w skrzyniach korą garbarską napełnionych.

415. Pleśń. *Mucor.*

1. Pleśń pospolita. *M. Mucedo; stipitatus, capsulis globosis.*

Włokna białawe, bardzo delikatne, główki kuliste trzonowe. Rośnie na rozmaitych ciałach gniiących.

KONIEC.

BIBLIOTEKA PODLASKA im. Łukasza Górnickiego 15/34 Białystok
KSIĄŻNICA PODLASKA im. Łukasza Górnickiego Nr 103536 Czytelnia Książek w Białymstoku

REIESTR POLSKI

RODZAIOWYCH NAZWISK ROSLIN.

A.

Aier - - - - - 109
Amarant - - 284

B.

Babka - - - 44
Badyl - - - 178
Bagno - - - 127
Bagnówka - - 294
Barszcz - - 82
Bazanowiec - - 61
Bdła - - - - 320
Berberys - - - 100
Bez - - - - 96
Bezlist - - - 314
Bezząb - - - 179
Biedrzeniec - - 94
Bielun - - - 63
Bisior - - - 320
Blekot - - - 64
Bluscz - - - 75
Błotnica - - - 109
Bobrek - - - 62
Bodziszek - - 205
Borówka - - 127
Brodek - - - 306
Brzanka - - - 21
Brzoza - - - 287
Bucien - - - 84
Bukwica - - - 177
Bylica - - - 247

C.

Chaber - - - 259
Chmiel - - - 295
Cieciorka - - 220
Ciemierzyca - 112
Cis - - - - 297
Cwikła - - - 80
Cykorya - - 241
Cząbr - - - 182
Czarnokwit - - 10
Czarnuszka - - 163
Czechrzyca - - 90
Czernięç - - 160

Czerwiec - - 129
Czerwień - - 284
Czerwieniec - 65
Czosnek - - 101
Czworolist - - 121

D.

Dąb - - - 286
Dąbrówka - - 176
Dereń - - - 46
Drapacz - - - 39
Drzączka - - 26
Drzewianka - 153
Dwulistnik - - 269
Dwuząb - - 246
Dymnica - - 212
Dzięgiel - - 91
Dziewanna - - 64
Dziewięciornik - 96
Dziurawiec - 227
Dzwonek - - 67
Dzwoniec - - 187

F.

Farbownik - - 59
Fiiołek - - - 72
Firletka - - 140

G.

Głóg - - - 149
Głowienka - - 183
Gnidosz - - 190
Gniłka - - - 332
Goreczyca - - 201
Goreczycznik - 198
Gorycz - - - 234
Goryczka - - 76
Gorysz - - - 85
Goździeniec - 330
Goździk - - 132
Grab - - - 287
Groch - - - 217
Gronowiec - - 305
Groszek - - - 216
Grusza - - - 150
Gruszyczka - - 126
Grzebienica - - 35
Grzęznica - - 188
Grzyb - - - 327
Grzybień - - 161
Gwiazdnica - - 134
Gwiazdosz - - 254

H.

Hottoniia - - 62

J.

Jałowiec - - 297
Janowiec - - 221
Jarzębina - - 149
Jarzmionka - - 267
Jaskier - - 168
Jasnota - - 177
Jastrzębiec - - 236
Jęczmień - - 35
Języcznik - - 305
Jemioła - - 295
Jesion - - - 294
Jeżogłówka - - 275
Jeżowiec - - 261
Jglica - - - 204

K.

Kąkol - - - 140
Kalina - - - 95
Kanianka - - 47
Kapusta - - - 199
Karbieniec - - 9
Karmnik - - 48
Klon - - - 115
Kłosówka - - 36
Kmin - - - 93
Kniec - - - 165
Kokornak - - 271
Kokorycz - - 211
Kolandra - - 84
Kolczak - - 329
Komonica - - 220
Koniczyna - - 224
Konopia - - 295
Konwaliia - - 103
Kopr - - - 93
Giersz - - 91
Glistnik - - 160
Kosaciec - - 15
Kostrzewa - - 28
Koszysko - - 185
Kotewka - - 46
Kozłek - - - 14
Kozibrod - - 233
Krocień - - 285
Krwawnica - - 143
Krwawnik - - 258
Krwiściąg - - 44
Krzecina - - 181
Krzywoszyy - 58
Kubek - - - 330
Kuklik - - - 157
Kurzyślep - - 61
Kwaśnica - - 141

L.

Lebioda - - 77
Len - - - 96
Leniec - - - 76
Lepczyca - - 59
Lepnica - - - 136
Lesczyna - - 286
Ligustr - - - 3
Lilak - - - 3
Liliia - - - 106
Lipa - - - 161
Lnianka - - 189
Lucerna - - 222

Ł.

Łączeń - - - 122

Łoczyga - - 240
Łomikamień - 130
Łopian - - - 245
Łuskiewnik - 185
Łysczec - - 131

M.

Macierzyca - - 181
Mak - - - - 159
Malina - - - 152
Marchew - - 84
Marzanka - - 41
Mącznik - - 78
Mącznica - - 129
Maruna - - - 250
Marzyca - - 16
Melilot - - 223
Merzyk - - - 313
Meszek - - - 315
Mieczyk - - - 15
Miękusz - - - 332
Mierznica - - 181
Miesiącznik - - 194
Mięta - - - 175
Miodownik - - 184
Miotła - - - 20
Mlecz - - - 238
Mlecznica - - 212
Modrzewnica - 128
Mokrzyca - - 96
Mordownik - - 90
Muchotrzew - - 45
Mydlnica - - 131

N.

Nadwodnik - - 122
Naparstnik - - 189
Narcys - - - 103
Nawłoć - - - 254
Nawrót - - - 58
Nicennica - - 234
Niecierpek - - 72
Nietota - - - 199
Nogiet - - - 260
Nowotnik - - 267

O.

Obłożnik - - 174
Obuwik - - 270
Oleśnik - - - 86
Olsza - - - 273
Olszeniec - - 88
Oman - - - 252
Omieg - - - 251
Orlik - - - 163
Oset - - - 242
Osoka - - - 297
Ostromlecz - - 144
Ostróżka - - 162
Ostrołódka - - 219
Ostrzeń - - - 59
Ostrzyca - - 21
Owies - - - 32
Ozanka - - - 176

P.

Porost - - - 316
Porostnica - - 315
Porzeczka - - 74
Pacierzyczka - 60
Paięcznica - - 104
Palczatka - - 36
Palecznik - - 157
Patka - - - 275
Papawa - - - 235
Paproć - - - 302
Paprotka - - 303
Pasternak - - 93
Pawiniec - - 204
Pazdziorek - - 332
Perłówka - - 25
Piaskowiec - - 133
Pięćlist - - - 223
Pieprznica - - 196
Pierwiosnka - 62
Piestrzenica - 329
Pietrasznik - - 86
Pietruszka - - 94
Piżmaczek - - 121
Pleśń - - - 333
Płonnik - - 307
Płucnik - - - 57
Pływacz - - - 9
Podbiał - - - 257
Podeźrzoń - - 304
Podróżnik - - 235
Podsadnik - - 307
Pokrzywa - - 283
Popielnik - - 255
Popłoch - - 242
Porzeczka - - 74
Portulaka - - 143
Potocznik - - 87
Powłoka - - 240
Powój - - - 63
Poziémka - - 154
Prątnik - - - 310
Promienica - - 49
Proso - - - 22
Prosownica - - 19
Przelot - - - 220
Przenęta - - - 240
Przestęp - - - 288
Przęstka - - - 1
Przetacznik - - 3
Przewiercień - - 86
Przewłoka - - 83
Przyiemka - - 164
Przymiotnik - 253
Przytuliia - - 41
Przywrotnik - 46
Psianka - - - 66
Pszenica - - 34
Pszczelnik - - 183
Purchawka - - 331

R.

Rdest - - - 119
Reseda - - - 144
Rogatek - - 285

Rogownica - 139
Rokiet - - 308
Rosiczka - - 137
Roschodnik - 137
Róża - - - 151
Rozsiad - - - 101
Rukiew - - 202
Rumian - - 257
Ruta - - - - 125
Rutewka - - - 163
Rząsa - - - 274
Rzepak - - 194
Rzepień - - 284
Rzepik - - 144
Rzeżucha - - 200
Rzniączka - - 30
Rzodkiew - - 197

S.

Sadziec - - 246
Sałata - - - 239
Sherardya - 41
Serdecznik - - 174
Sierpik - - 245
Sit - - - - 107
Sitowie - - 17
Siodmaczek - 113
Skoczek - - 145
Skrytek - - 47
Skrzyp - - - 301
Slaz - - - 207
Sledziennica - 130
Sliwa - - - 148
Smagliczka - 195
Smardz - - 329
Smiałek - - 23
Sniedek - - 105
Snitka - - - 93
Soczewka - - 213
Sosna - - - 287
Sparceta - - 219
Sporek - - 138
Sporysz - - 81
Srebrnik - - 154
Starzec - - 255
Stokłosa - - 30
Stokroć - - 250
Storczyk - - 262
Storzyszek - - 184
Stonogowiec - 304
Stroczek - - 326
Strzałka - - 285
Suszec - - 332
Swierzbnica - 39
Swietlik - - 186
Swirzepa - - 195
Szaleń - - 92
Szałwiia - - 9
Szakłak - - 70
Szanta - - - 180
Szarota - - - 248
Szczaw - - - 110
Szczeć - - - 19
Szczodrzenica - 222
Szczyr - - - 296
Szeycerya - - 110
Szelężnik - - 168
Szlachtawa - - 250
Szparag - - 106

T.

Tarczyca - - 182
Tasznik - - - 197
Tawuła - - 150
Toiad - - - 162
Toieść - - - 66
Tomka - - - 11
Topola - - - 296
Torfowiec - - 307
Traganek - - 218
Trędownik - - 188
Trud - - - 9
Trzcina - - - 33
Trzebula - - 90
Trzęsidło - - 331
Trzmielina - 71
Trzylistnik - 266
Turczyca - - 276
Tyrlicz - - 44
Tytuń - - - 64

U.

Ubiorek - - 195
Ukwap - - - 98
Urzet - - - 197

W.

Warzęcha - - 195
Wawrzynek - 119
Wątlik - - 269
Wełnica - - 19
Wężymord - 234
Wiąz - - - 81
Wiciokrzew - 70
Widłak - - 305
Wieczornik - 198
Wielosił - - 65
Wieprzyniec - 241
Wiesiołek - - 118
Wietrznica - 165
Wietrznik - 81
Wierzba - - 290
Wierzbówka - 116
Wieżyczka - 200
Wiklina - - 26
Wilżyna - - 221
Wiosnówka - 193
Włoczydło - - 83
Włośnik - - 2
Wodnica - - 274
Wołowik - - 217
Wrotycz - - 247
Wrzos - - - 118
Wyczyniec - 22
Wyka - - - 214
Wyźlin - - 190
Wyżpin - - 135

Z.

Zabiniec - - 112

Zankiel - - 82
Zaraza - - 182
Zarnowiec - 221
Zawciąg - - 97
Zawilec - - 167
Zdroiek - - 314
Zebrzyca - - 92
Zeniszek - - 241
Zerwa - - - 67
Zębownik - - 186
Zgasiewka - - 304
Ziarnopłon - 167
Złobik - - - 270
Złocień - - - 251
Złotoieść - - 161
Zmiiowiec - - 57
Zórawina - - 118
Zrostnica - - 320
Zrzodłek - - 57
Zycica - - 55
Zyleniec - - 67
Zyto - - - 34
Zywiczka - - 179
Zywokost - - 58

REIESTR ŁACINSKI

RODZAIOWYCH NAZWISK ROSLIN.

A.

Acer - - - 115
Achillea - - 258
Aconitum - - 162
Acorus - - 109
Actaea - - 160
Adoxa - - 121
Aecidium - - 332
Aegopodium - 93
Aethusa - - 90
Agaricus - - 320
Agrimonia - 144
Agrostemma - 140
Agrostis - - 20
Aira - - - 23
Aiuga - - 176
Alchemilla - 46
Alisma - - 112
Allium - - 101
Alnus - - - 283
Alopecurus - 22
Alsine - - 96
Alyssum - - 195
Amaranthus - 284
Anagallis - - 61
Anchusa - - 59
Andromeda - 128
Andropogon - 36
Anemone - - 165
Anethum - - 93
Angelica - - 91
Anthemis - - 257
Anthoxantum - 11
Anthyllis - - 220
Antriscus - - 90
Apargia - - 234
Aphanes - - 48
Apium - - 94
Aquilegia - 16
Arabis - - 199
Arbutus - - 129
Arctium - - 245
Arenaria - - 133
Aristolochia - 271
Arnica - - 251
Artemisia - 237
Arundo - - 33

Asarum - - 143
Asparagus - 106
Asperugo - 59
Asperula - - 41
Aspidium - 303
Asplenium - 304
Aster - - - 254
Astragulus - 218
Athamanta - 86
Atriplex - - 77
Avena - - 32

B.

Ballota - - 181
Bellis - - 250
Berberis - - 100
Betonica - - 177
Beta - - - 80
Betula - - 287
Bidens - - 246
Blechnum - 304
Boletus - - 327
Botrichium - 305
Brassica - - 199
Briza - - 26
Bromus - - 30
Bryonia - 288
Bryum - - 310
Bupleurum - 86
Butomus - - 122
Buxbaumia - 314
Byssus - - - 320

C.

Calendula - 260
Calla - - - 284
Callitriche - 2
Caltha - - 165
Camelina - - 194
Campanula - 67
Cannabis - - 295
Cardamine - 200
Carduus - - 242
Carex - - 276
Carlina - - 241
Carpinus - - 287
Carum - - 93
Caucalis - - 85
Centaurea - 259
Centunculus - 45
Cerastium - 139
Ceratophyllum 285
Chaerophyllum 90
Chara - - 274
Chelidonium - 160
Chenopodium - 78
Chondrilla - 240
Chrysanthemum 251
Chrysosplenium 130
Cichorium - 241
Cicuta - - 92
Cineraria - 255
Circaea - - 10
Clavaria - - 330
Clinopodium - 184
Cochlearia - 195
Comarum - 157
Conferva - - 320
Conium - - 86
Convallaria - 103
Convolvulus - 63
Conyza - - 250
Coriandrum - 84
Cornus - - 46
Coronilla - 220
Corydalis - 211
Corylus - - 286
Crataegus - 149
Crepis - - 255
Cucubalus - 135
Cuscuta - - 47
Cyathus - - 330
Cymbidium - 270
Cynoglossum - 59
Cynosurus - 35
Cypripedium - 270
Cytisus - - 222

D.

Dactylis - - 30
Daphne - - 119
Datura - - 63
Daucus - - 84
Delphinium - 162
Dianthus - - 132
Digitalis - - 189
Dipsacus - - 39
Draba - - 193
Dracocephalum 183
Drosera - - 97

E.

Echinops - 261
Echium - - 57
Elatine - - 122
Empetrum - 294
Epilobium - 116
Epipactis - 269
Equisetum - 301
Erica - - 118
Erigeron - 253
Eriophorum - 19
Erodium - 204
Ervum - - 213
Eryngium - 81
Erysimum - 196
Erythraea - 65
Evonymus - 71
Eupatorium - 246
Euphrasia - 186
Euphorbia - 144

F.

Festuca - - 28
Ficaria - - 167
Fontinalis - 314
Fragaria - - 154
Fraxinus - 294
Fuligo - - 332
Fumaria - 212

G.

Galeobdolon - 179
Galeopsis - - 178
Galium - - 41
Genista - - 221
Gentiana - - 76
Geranium - 205
Geum - - 157
Gladiolus - 15
Glechoma - 174
Gnaphalium - 248
Gratiola - - 8
Gypsophila - 131

H.

Hedera - - 75
Hedysarum - 219
Helianthemum - 161
Helvella - - 329
Heracleum - 82
Herniaria - 81
Hesperis - - 198
Hieracium - 236
Hippuris - 1
Holcus - - 36
Hordeum - 35
Hottonia - - 62
Humulus - 295
Hydnum - - 329
Hyoscyamus - 64
Hypericum - 227
Hypnum - - 308
Hypochaeris - 241

I.

Jasione - - 204
Iberis - - 195
Impatiens - 72
Inula - - 252
Iris - - - 15
Isatis - - 194
Isopyrum - 164
Juncus - - 107
Jungermania - 315
Juniperus - 297

L.

Lactuca - - 239
Lamium - 177
Lapsana - - 210
Laserpitium - 84
Lathraea - - 185
Lathyrus - 216
Ledum - - 127
Lemna - - 274
Leontodon - 235
Leonurus - 174
Lepidium - 196
Lichen - - 316
Ligustrum - 3
Lilium - - 106
Limosella - 188
Linaria - - 189
Linum - - 96
Lithospermum - 58
Lolium - 35
Lonicera - 70
Lotus - - 220
Lunaria - - 194
Lychnis - 140
Lycoperdon - 331
Lycopodium - 305
Lycopus - 9
Lycopsis - 58
Lysymachia - 61
Lythrum - 143

M.

Malaxis - - 269
Malva - - 207
Marchantia - 315
Marrubium - 181
Matricaria - 250
Medicago - 222
Melampyrum - 187
Melica - - 25
Mellitis - - 184
Melilotus - - 223
Mentha - - 175
Menyanthes - 62
Mercurialis - 296
Merulius - 326
Milium - - 19
Mnium - - 313
Monotropa - 126
Montia - - 37
Mucor - - 333
Myosotis - 60
Myosurus - 98
Myryophyllum 285

N.

Narcissus - 103
Nardus - - 19
Nicotiana - 64
Neotia - - 262
Nepeta - - 180
Nigella - - 163
Nymphaea - 161

O.

Oenothera - 118
Oenanthe - 83
Odontites - 186
Ononis - - 221
Onopordon - 242
Ophioglossum -
Orchis - - 262
Origanum - 181
Ornithogalum 105
Orobanche - 185
Orobus - - 217
Orontium - 190
Oxalis - - 141
Oxycoccus - 118
Oxytropis - 219

P.

Panicum - 22
Papaver - 159

Paris - - 121
Parnassia - 96
Pastinaca - 93
Pedicularis - 190
Pentaphyllum 223
Peplis - - 101
Peucedanum - 85
Phalangium - 104
Phalaris - - 21
Phallus - - 329
Phascum - 306
Phellandrium - 91
Phleum - - 21
Phyteuma - 67
Picris - - 234
Pimpinella - 94
Pinus - - 287
Pisum - - 217
Plantago - - 44
Poa - - - 26
Polemonium - 65
Polygala - - 212
Polygonum - 119
Polypodium - 302
Polytrichum - 307
Populus - - 296
Portulaca - 142
Potamogeton - 47
Potentilla - 154
Prenanthes - 240
Primula - - 62
Prunella - 183
Prunus - - 146
Pteris - - 304
Pulmonaria - 57
Pyrola - - 126
Pyrus - - 150

Q.

Quercus - - 383

R.

Radiola - - 49
Ranunculus - 168
Raphanus - 197
Rapistrum - 195
Reseda - - 144
Rhamnus - 70
Rhinanthus - 186
Ribes - - 74
Rosa - - 151
Rubus - - 152
Rumex - - 110
Ruta - - 125

T.

Sagina - - 48
Sagittaria - 285
Salix - - 290
Salvia - - 9
Sambucus - 96
Samolus - 67
Sanguisorba - 44
Sanicula - 82
Saponaria - 131
Satyrium - 266
Saxifraga - 130
Scabiosa - 39
Scherardia - 41
Scheuzeria - 110
Schoenus - 16
Scirpus - - 17
Scleranthus - 129
Scorzonera - 234
Scrophularia - 188
Scutellaria - 182
Secale - - 34
Sedum - - 137
Selinum - 88
Sempervivum - 145
Senecio - 255
Serapius - 267
Serratula - 245
Sesseli - - 92
Silene - - 136
Sinapis - - 201
Sisymbrium - 202
Sium - - 87
Solanum - 66
Solidago - 254
Sonchus - 238
Sorbus - 149
Sparganium - 275
Spartium - 221
Spergula - 138
Sphaeria - 332
Sphagnum - 307
Spiraea - - 150
Splachnum - 307
Stachys - - 179
Statice - - 97
Stellaria - 134
Stemonitis - 332
Stratiotes - 297
Symphythum - 58
Syringa - - 5

T.

Tanacetum - 247
Taxus - - 297
Teucrium - 176
Thalictrum - 173
Thesium - 76
Thlaspi - - 197
Tymus - - 182
Tilia - - 161
Tormentilla - 153
Tragopogon - 233
Trapa - - 46
Tremella - 331
Trientalis - 113
Trifolium - 224
Triglochin - 109
Triticum - 34
Trollius - 167
Turritis - 200
Tussilago - 257
Typha - - 275

U.

Ulmus - - 18

Urtica - - 283
Utricularia - 9

V.

Vaccinium - 127
Valantia - 44
Valeriana - 14
Veratrum - 112
Verbascum - 64
Verbena - 185
Veronica - 3
Viburnum - 95
Vicia - - 214
Vincetoxicum - 66
Viola - - 72
Viscum - 295

X.

Xanthium - 284

Omyłka.

Na kar. 110. Grzęznica *czytay*: Szeycerya.

KSIĄŻNICA PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego
Nr
Czytelnia Książek
w Białymstoku

KSIĘGARNIA
ANTYKWARIAT
DOM KSIĄŻKI DOM
Nr 032255 G

103536
SL
XIX